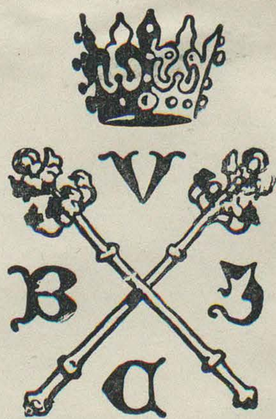

V
B
J
C
463

POCHODNIA

Kośćioł Boży prawdźiwy / od ćiemnych iáskiń kácyrskich / nie omylnymi znákámi rozeznawáiący.

Kśiędzá Hieronymá Powodowskiego / G. y P. Kánoniká.

LVCAE II. c.

Sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

Obiáw: 12. c.

Kto ma vcho / niech słucha / co mowi duch kośćiołom.

Cum Priuilegio S. R. M.

LACTANTIVS FIRMIAnus, ktory żył przed kilkánaśćie
set lat/ták pisze lib: 4. de vera
religione cap: 30.

IAkoż niktorzy poczęli być
Phryges/Nowatiani/Valentini-
ani/ Márcyonitę/Anthropiani/Arrya-
ni/ábo iákożkolwiek názwáni (iáko y v
nás teraz Lutherani/Kálwiniani/ Con-
fessionistę/ ꝛc.) tákżeć od tąd przestáli
być Krześćijány : gdyż imię Krystusowe
vtráćiwszy/ ludzkie y obce imioná przyo-
blekli. Sam tedy powszechny Kośćioł
iest/ktory prawdziwe nabożeństwo zácho
wuie. Ten iest studnicą prawdy/ ten iest
domem oyczystym wiáry/ten iest Kośćio
łem Bożym: do ktorego iesli kto nie wni
dźie/ábo kto z niego wynidźie/ ten od ná-
dźieie żywotá y zbáwienia wiecznego od-
pada: A niechay sobie nikt spornym
sprzećiwiániem nie pobłaża. Idźie tu bo-
wiem o żywot y zbáwienie: ktore iesli sie
ostrożnie y pilnie nie opátrzy/będźie vtrá
cone y wyniszczone. *

Przemowá.

ACżkolwiek żadna sprá-
wá ludzka tu ná świećie/
nie iest ták dobra áni zła (iáko
pismo ś. mowi) ktoreyby on o- Ekklesi: 12. d.
státni á srogi sąd Páński dosiądz/
y ku odpłáćie / złey ábo dobrey/
rostrząsnąć nie miał : wszákoż
srogość sądu onego/o to naywie
cey wyleie sie ná ludźie/ iż (iáko Jan 3. c.
sam Pan mowi) przyszłá świá-
tłość ná świát/ á przećie ludźie
wiecey vmiłowáli ćiemność niż
świátłość: przeto iż vczynki ich Slepotá te-
były złe. Zostáwił tego zbáwi- ráżnieyszych
ćiel nász strászliwy przykład ná kácyrzow iy
żydowskim narodźie/dla ktore- dowskiey po
go naywiecey był ná świát przy dobna.
szedł: ktory po dowodnych náu- Mátt: 10. a.
kách/ y niesłychánych cudách ie- 15. c.
go/gdy sie iescze ná pokuse y ná Mátth: 12. c
Lukasz 2. c.
11. bd c.

pośmiech/cudow z niebá od niego domagał / przyrownał Pan tákową ślepotę iego/ ßaleńſtwu tego człowieká/ ktoryby vmiłowawßy ćiemnośći y záwiedźienie/świece ábo pochodnią / z lichtarzá pod ſtátek iáki tłumił y zákrywał. Nie mniey my też tego doznawamy tych oſtátecznych á niebeſpiecznych czáſow nászych. Bo gdy przed kilkiem dźieśiat lat powſtáły niktore ſtáre / iednoż nowo wynicowáne kácyrſtwá/ przećiw Kośćiołowi y wierze Kátholickiey: nie schodźiło wnet ná opátrznośći Duchá ś./áby przez naczynia iego/Páſtyrze y Doktory kośćielne/te błędy ludźiom ná oko pokázowáne y potępiáne wedle potrzeby być nie miáły: A gdy ſie máło być zdáło ná zgodnym pokonjwániu ich/przez ludźie vczo-

Kácyrſtwá zdretwiáłym lekárſtwá nie pomocne.

ne w rożnych ſtronách y narodách ná ſtraż powßechney iednośći rozſádzone: ziácháło ſie ze wßyſtkiego Krześćijáńſtwá ś. Concilium Trydentſkie: ktore iákoby iuż iednemiż vſty y iednymże głoſem/Kośćiołá ze wßad zgromádzonego / tákoweż pokazánie y pokonánie onych błędow vczyniło / y do wiádomośći wßyſtkiego świátá roſpuśćiło. Zá tym wyrokiem goſpodárſkim/łácno wierni domownicy/ y vmieietni żeńcy / ten przyſádny kąkol od właſnorodney pßenice rozeználi / y on zárázem z włośći Kośćiołá Bożego wykorzenili. Zoſtáli przybytni á odmienni domu tego BOżego ſłudzy/ ktorzy w tym ochylali: czekáiąc áżby to złe naśienie doſkonále odroſßy / dáło ſie práwie domácáć / ku oczywiſtemu

Kąkolu kácyrſkiego podobieńſtwo. Mátt: 13. d.

od pßenice Páńskiey rozeznániu. Doczekáli sie tego (pożal sie Boże) iż pßenice nie tylko wyrownáło/ ále też ná niktorych mieyscách/ przez rozmáite prześládowánia Kátholików zátłumiło. Gdy to ießcże nie báczńym sługom oczu otworzyć nie mogło/ zá słußnym Páńskim dopußczeniem/ to złe plemie/ odrodna buynośćia/ ták sie sámo niezgodámi kácyrskimi powikłáło/ iż od swego rázu poległo y zeschło: z dáleko świeżßym własnego naśienia wiáry powßechney wynikániem/ y do pożytku Páńskiego wyrośćieniem. Co iż ták iest/ z tąd krotko (Czytelniku miły) obaczyć możeß. Jeśli sie to Lutrowi było zeßło/ dume/ y własne zdánie swe przełożyć nád zgodną wiárę wßystkiego Kośćiołá powßechnego: tedy dáleko

Kácyrstwá wyrok potępienia kośćielnego sámy ná sobie execquowáły

lepßym

lepßym práwem (iáko czásow swych wywodźi Tertullianus) zeßło sie to vczniom ábo potomkom iego/ odstąpić zdánia iego sámego/ iáko człowieká ßczegulnego: ázwłaßcżá tákowego/ ktory co raz to ináczey náukę swą odmieniał. Co gdy sobie wzáiem/ zá słußnym dopußczeniem Boskim/ Herstowie kácyrscy po te czásy oddawáli/ iż ieden drugiemu ná złość rożnie y przećiwnie náuczał: przyßło do tego/ iż sie národźiło tyle wiar ile kośćiołow: tyle kośćiołow/ ile rożnych sekt: tyle lepak sekt/ ile rożnych Mistrzow: á Mistrzow tyle/ ile rozumow: rozumow nákoniec tyle/ ile iest miedzy nimi głow. Abo według Hilaryußá/ ile swey woli/ tyle wiar: ile obyczáiow/ tyle nauk: ile zuchwálstwá/ tyle też przećiw BOgu y

Tertullianus de præscript: cōtra: hæret: n. 17.

Obacż owoce iedności kácyrskiey.

Vide Hilar: li: 3. ad Constantium Augustum.

Kośćio-

Kośćiołowi iego bluźnierstw:
á zátym lepak/ *annuas & menstru-
as fides conficiunt*, roczne y miesiá-
czne wiáry stánowią. Jáko też
Georgius Dux Saxoniæ.
Kśiąże ich Sáskie mawiał: Wie
co tego roku moi wierzą: ále ná
drugi rok trudno to wiedźieć/ co
wierzyć będą. Gdy tákowym
rosproszeniem swym/ woysku po
Pieśń 6.d.
rządnie vszykowánemu Kośćio-
łá Kátholickiego wytrzymáć
niemogli: poczęli sie choćia ro-
żnym hástem/ iednák zgodną ná
Kośćioł BOży (iáko dawni
Ambro: lib: 1. de fide ca: 4. Chrisosto: ho: 48. in Matt.
Doktorowie mowią) niezbo-
żnośćią/ pod troiáki proporzec
ku znowieniu bitwy zgromá-
dząć. Jeden był Nowokrzczeń
Heretyckie ostátnie trzy fendle przećiw Kośćiołowi iáko groźne.
cow/ ábo nowych Aryanow:
drugi Sákrámentarzow: trze-
ći Lutheranow ktorzy sie Ewá
gelikámi zowią. Niż do potrze-
by postronney przyszło/ spuśćił
Pan

Pan Bog (iáko pismo mowi) Izáiá: 19.a
Egyptczyki z Egyptczykámi:
gdy Sákrámentarze z Luthe-
ranámi/ ostrzey snadź niżeli my
Kátholikowie ná Nowoáryá-
ny vderzyli. Miedzy tymi lepak
Lutheranow z Sákrámentarzmi krwáwá zgodá.
ostátnimi dwiemá proporcá-
mi/ ácz też záwsze było wrzáwy
nie máło: wszákoż przedni Hey-
tmáni trzymáli ią ná sobie. A te-
raz przed kilkiem lat/ kusili sie v-
iáć ią mocnym zákłádem zgody
w Bernie vczynioney: do ktorey
ośm tysięcy podpisow z rożnych
kráiow y stanow vkupili/ ábo
wyżebráli: odkázuiąc Kośćio-
łá/ zbáwienia/ máietnośći/ y gár-
dłá/ ktoby ná tey vgodźie nie po
legał. Wydáli przećiw temu
Sákrámentarze Admonitia á-
bo vpomnienie swe/ w ktorym
kilku Doktorow co tę zgodę
Sáská lepili/ názywáią nowy-

mi

mi Papieżámi / ktorzy wierze wolnych ludzi pánowáć chcą. Zádawáią też fałß y rozmáite błędy y przećiwnośći / nie tylko onym / ále też niktorym kśięgam y pismō Lutrowym sobie przećiwnym: á nákoniec sámey Cōfessyey Augßpurskiey / iáko rożnie wydawáney y podrzucáney. Zárzucáią im y rozmáite zdrády w dostawániu tych podpisow pokazáne / ktoreby tu długo przypomináć. Pospolićie więc Luteranowie przećiw Kátholikom / niewidome° á podrzuconego kośćiołá swego dowodźili / przykłádem onych siedm tyśiecy mężow zátáionych / ktorzy byli nie pokłonili kolaná Báálowi. A przećie po długim iuż teo to swego kośćiołá zgromadzániu / ledwa tē poczet iednym tyśiącem prześiegli: y to tám (okrom Pruskiey

Kośćioł Lutheráński może pierzyć nie ...

1. Kro: 19. d.

skiey Niemczyzney) POlskiego Ewángelictwá / iáko podobno odrzucone° / nie policzáią. O nędzny ich kośćiele przećiw nāße° Kátholickiemu / ktoremu w káżdym snadź mieśćie kátolickim / ktorych niezliczona rzecz iest / y owßē w dálekich kráinách pod Pogáńskimi Tyránnámi / nie trudnoby sie zdobyć y ná więcey niż te ośm tyśiecy / á zgodnieyßego y dobrowolnieyße° wiáry nāßey wyznánia y podpisánia. Lutheranowie nie mniey też zásie ták wielkie swe przećiwniki Sákrámentarze dławią: nie tylko iuż kazániem ábo pismem / ále też wywołániem / odkázowániem máietnośći / więzieniem / y ná gárdle karániem / iáko tego w Sáskiey ziemi y indziey przykłádow dosyć. Jeśli tedy dotąd / do potępienia tych błędow / máło było

Głowne kácyrstwá sámy sie iuż osadźiły.

ło było ná zgodnych pismách Doktorow kośćielnych/ y potym ná iednostáynym z Duchá ś. wyroku ś. Concilium Trydentskiego/ niech zákámiáłym ludźiom będźie dosyć/ iż iáko pismo ś. mowi/ Z vst włásnych sądźiemy ie: y owszem oni włásnym rozsądkiem sámi sie/ choć bysmy też milczeli/ osądzáią. Bo iestić iuż v tych dwu sekt/ ktore plac nád inszymi zdáły sie sobie otrzymáć/ z ták mocnych przećiw sobie dowodow ich/ prawdy nie mász: tedyć iuż nigdźiey indźiey zostáwáć nie może iedno w Kośćiele powszechnym od stolice/ Rzymskim názwánym: w ktorym tá prawdá iáko záwsze byłá/ ták y przedtym niż sie te kácyrstwá były záczęły. Ale gdyby ieszcze y to do odstąpienia tych sekt/ spornym ludźiom dosyć nie było:

Lukasz 19. d. do Tytá 3. c.

niech

niech nákoniec v siebie vważa/ żeć iuż szátan od odpustow/ święconey wody/ ⁊c. przywiodł ie prawie do piekielne^o kresu swego (iáko dawno Ireneus ś. przestrzegał) to iest/ że sie iuż niektorzy z nich ná sámego BOgá w Troycy iedynego oborzyli/ y z ludźi/ też iuż nie ták heretyki iáko bestye poczynili: sądząc wiárę ná káżdego/ choćby też piętnowáne^v sumnieniu: y twirdząc iż duszá pospołu z ćiáłem w człowieczę vmiera: iáko sie tego w dwánastym znáku ábo rozdźiále tych kśiążek náczytász. Co nie tylko Nowokrzczeńskim Aryanom/ ále też y brác twu Nowángelickiemu zádawa ieden Doktor ich ták pisząc: Chytry szátan/ wiele ich iuż ták opętał/ iż gdy wielka odmiennośćia raz to/ drugi raz owo wierzą/ do te-

Po kácyrskiey komedyey iuż szátan máskáre Angielską złożył. 2. Kor: 11. c.

Irenæus in Prologo li: 4. cōt. hæreses.

1. Tim: 4. a.

Georg. Dauidis teste Hosio li: 1. cōtra hæreses.

Budnæus in Apolog. Polon.

Libertini apud Caluinū.

Gaspar Hedio teste Lindano dialogo 2. Dubitantiū.

go przy-

Stopnie kárania kácyrskiego.

go przyszło/że zgołá nic nie wie-
rza. Aczkolwiek tedy srogi sąd
Boski potka tych/ktorzy więcey
nowym biegunom/niż doświad
czonego wezwánia własnym pá
styrzom vwierzywszy/wiáry ko-
śćiołá Bożego ná krzćie BOgu
poprzysiężoney odstąpili: á iesz-
cze większy sąd doleże tych / kto-
rzy ná ták iásne y obfite wywo-
dy kátholickie/ y potępienia tych
sekt/do tąd skąd wypádli/się nie
náwracáią: wszákoż nácięższy
sąd y potępienie odniosą ći/kto-
rzy ták oczywistemu rozerwá-
niu ostátniego iuż száńcu kácyr-
skiego/á Kośćiołá powszechne-
go iáwnemu y przez nie sáme
przyznánemu zwyćięstwu / po-
ćiągnąć się do vtráconey iedno-
śći Kátholickiey nie dádzą. Bo
iuż záprawdę tákowi ludźie
więcey vmiłowáli ćiemnośći
niż

Zákámiáłośći kácyrskiey głowna przyczyná.
Jan 3. c.

niż świátłość: á to dla tego / iż
vczynki ich były złe. Jákoż to ná
oko widziemy/ iż tákowym wá-
dźi/nie iáka niewiádomość słu-
szna / w tákiey obfitośći náuk y
dowodow kátholickich / iákom
teraz przypominał: ále im wá-
dźi swawola á rospustność ich/
áby dla karánia iey / ábo do żá-
dney wiáry się nie przywiezowá
li/ábo do tákiey/ w ktoreyby nie
nimi Kośćioł/y Pástyrze/ále o-
ni kośćiołem y Pástyrzámi wła
dáli. Jáko ono Job opisawszy
złość y swawolą tákowych lu-
dźi/ zá tym ták mowi: Ci mowi-
li BOgu: Odstąp od nas / bo
drog vmieietnośći twych niech-
cemy. Bowiem tákowi (iáko
indźiey dokłada) woyne prze-
ćiw świátłu podnieśli / vmiło-
wawszy ćiemnośći/w ktorychby
im wszystko wolno było. A gdy

Job 21. b.
24. c.

ie z przygody zorzą świátłośći zaydzie / máią to sobie zá ćień śmierći. Czego y teraz doznawamy / gdy kácyrzewi zátwárdźiáłemu / kazánia ábo inßey náuki kátholickiey z przygody słucháć przijdzie / ták mu to smákuie / iákoby sie z ćieniámi śmierći potykáć miał. Tu tedy ia wspomniawßy ná ßczyrość narodu swego POLskiego / wzrußyłem sie onymi słowy Dawidowymi: *Filij hominum, vsq; quò graui corde: vt quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium?* Wy synowie ludzcy ktorych Pan Bog świátłem y przyrodzonym / y oświecenia stárodawnego łáski swey / obdárzyć raczył dokadże te serc zátwárdźiáłość pokázowáć / te obłude (kácyrską) miłowáć / y záwiedzienia ßukáć bedźiećie? Odłożywßy tedy do

Przyczyná y occasia wydánia tych ksiażek.

Psal: 4.a.

czásu

czásu ná strone / záczęte rospieránia sie z kośćiołá Bożego przećiwnikámi / o niktore ßczegulne ártykuły wiáry krześćijáńskiey / wydałem te máła ále głowna ksiażke: ktora nic inßego nie czyni / iedno korzec á fortyle zasłon kácyrskich odkrywa / áby świátło prawdy BOżey ná wirzch sie odkrywßy / okazáło pewnymi z pismá S. y náuk kośćielnych przyczynámi / y zásie też owocámi / ktory iest prawdźiwy Kośćiol powßechny / á ktore zásie sa bożnice ßátáńskie / z ktorych káżda iuż práwie bez wstydu ludzkiego sobie sámey osobnie Kośćioł Boży przywłaßczáć śmie. Do kthorey prace przywiodło mie to naprzod: iż ten sposob iest nakrotßy vkoienia rożnic około wiáry. Bo ktory sie pokaże być prawdźiwym Kośćiołem / temu

Lukaß 11. d

temu

temu iuż według dekretu Páń-
Mátth:18.c ſkiego przyidzie we wßyſtkim in-
ßym wierzyć y vfáć: ták dále-
ce/iż ktoby go nie ſłuchał/iuż ma
być poczytány nie zá krześćijá-
niná/ále zá pogániná / z ktorym
o wiárę piſmem diſputowáć
nie trzebá. Druga przyczyná:
iż niktorzy hereticy z ktorymim
ia do tąd rozpráwę około wiá-
ry miewał/poſpolićie ſię do tey
quæſtyey wydzieráli. Azwłaßczá
P. Jan Niemoiewſki/ták w ro-
zmowie/ktorą ſemną przed kil-
kiem lat w Lublinie miał: iáko
też w Obronie ſwey przećiw
Wedźidłu memu Nowoáryáń-
ſkiemu. Bo áby mnie iedno ná
gruntowne piſmá ś°. y Kośćio-
łá Bożego dowody/*directè* y po
rządkiē mym nie odpowiádáć:
walczy tám ſam z ſobą/ gdy w-
tacza rożnice w piſmie moim
vmyſlnie

Kośćiołá Bożego ledá czym chcą pozyſkáć heretycy.

vmyſlnie nie przekłádáne áni
bronione/ále tylko z rzeczy nie-
co dotknione: ázwłaßczá o Ko-
śćiele: ktorego znák on naywię-
cey ná ćierpieniu prześládowá-
nia ſądźi. Ale by też to włá-
ſnym znákiem Kośćiołá było/
trzebá pirwey vznáć / co ieſth
gwałtownym prześládowániē/
á co ſłußnym karániem. Bo
bez tego/ile ßubienic/ tyleby ſię
v niego kośćiołow pokazáć mu-
ſiáło: o czym on pewnie nie my-
ſli. Jeſli też o włáſnym prze-
ſládowániu mowić chcemy/ke-
dy Kośćioł nász Katholicki nie
ieſt przez vſtáwicznego prześlá-
dowánia/pod Turkiem/ y inßy-
mi Tyránnámi Pogáńſkimi /
pod ktorymi nie máło ieſt Ka-
tholickiego krześćijáńſtwá / ie-
dnoż przed wielkim okrućień-
ſtwem zátáionego: iáko tego

Prześládowánie iákim znákiem Kośćiołá ieſt.

ſpráwę

spráwę dawáiá ći ktorzy tám te kráie przewiedźieli: á o Herętyku żadnym áni tám słycháć. Nuż z Ángliiey/ Dániiey/ Szwecyey/ z źiemie Niemieckiey/ gdźie iedno płuży kácyrstwo/ izali Kátholikow nie wyganiáią y rozmáićie nie prześláduią? Ale

Sámi Nowokrzczeńcy broią ná co vtyskuią

wiec Nowokrzczeńcy Áryanowie naywiętsze okrućieństwo w tey mierze pokázuią/ gdźie iedno gore wylecą/ ábo rządow dopádną. Czego iest wiecznie pámietny przykład w mieśćie Monástyrze: gdźie Kráwcá sobie Krolem vczyniwszy/ zdrádą miásto opánowáli/ y wszystkie ktorzy do ich cechu niechćieli przystáć/ stámtąd wygnáli/ ábo wygłádźili. Y v nas w POLszcze/ choćia w ták máłym stádku iákim sie chlubią/ dosyć do tego chući pokázuią/ by iedno mogli:

zwłaszczá

zwłaszczá gdy zwierzchność ták ich mierźi iáko sol w oku/ y gdy tych ktorych máią pod mocą swą/ gwałtem ćisną do nabożeństwá swego/ ktore pirwey wolnym być názywáli. Ale o tym indźiey z nimi rospráwę mieć będę. Te tedy vtarczki pokázowánia Kośćiołá/ z ktorych sie ludźie trudno wypleść mogą/

Kośćiołá Bożego głowne w tych kśiążkách po kazánie.

chcąc vprzątnąć/ vszykowałem w tych kśiążkách zupełny huffiec znákow y dowodow/ ktore Kośćioł prawdźiwy od fałesznego rozeznáć nie omylnie mogą. Bo iedne położyłem te ktore pismo ś. y náuká Apostolska wyráźnie nam do tego zostáwiłá. Do nich záśie/ tákowymisz dowody/ przystosowałem drugie znáki/ własnośći/ skutki/ ábo owoce/ prawdźiwego Kośćiołá/ ktore ábo nigdy/ ábo rzadko

od

od niego nie bywaia oddźielo-
Wiele rożnic o wierze tá ksiaż-
ká krotko rostrzyga.
ne. A iż Kośćioł Boży iest grū-
tem wszelkiey prawdy: tedy wy
wodzac tu znáki iego/ zá káżda
1. Tim: 3. d.
occásia nie zániechałem też kro-
ćiuczko z rzeczy przytaczáć/ y
prawda zámykáć/ inszych wszyst
kich iakmiarz rożnic około wiá
ry/ ná ktorych sie tych czásow
Obmowá prostey prawdy w tych ksiażkách.
ludźie watpliwi wieszáia. Iż też
kácyrscy káznodźieie/ vstawszy
w dowodách nowey náuki swo-
iey/ naywiecey kazánia y pismá
swe trawia/ wołáiac ná bałwo-
chwálstwo/ niezbożność náuk/ y
názbytki/ nas Katholikow/ cho
ćia ie pospolićie tylko mienia/
ále nie dowodza/ gdźie/ y kto co
by tákowego vczynił/ ábo kto o
tym pisze: y choćby też kto z ná-
szych co złego vczynił /iesli ták
wierzy/ y inszych náucza. Tedy
Mátth: 7. c
część dla tego/ iż Pan Kry-
stus

stus náuczyćiele kazał też od o-
wocow poznáwáć: częśćia też
przeto/ iż w tey nowey á ieszcze
nie ostydłey ich Ewángeli-
iey/ zá ten krotki czás naydźie
wiecey gánić/ niż v nas przez
ták dawne á skáżone wieki.
Przetoż kładłem też ná miey-
scách swych niektore herstow ká
cyrskich náuki/ przećiw BOgu/
pobożnośći/ y przystoynośći/
pámiatce zostáwione. A żeby
Czemu tá ksiażká nay częściey Lutrá strofuie.
sie pokazáło/ iż oni/ nie z krewko
śći á nie z dozornośći iáko Ká-
tholicy/ ále z vmyslu obyczáie z
náukámi pogadzáiac/ grzeszą:
opisuie też gdy z rzeczy przyy-
dźie/ niktore niezbożne y sprosne
vczynki tych/ ktorzy v tego no-
wego Ewángelictwá zá nay-
świetsze rozumiáni byli: á zwła
szczá Lutrá: ktorego ostátnia
vgodá Sáska kładźie być proba

wiáry/

Vide admonitionem cōtra cōcordiā Bergensem ca: 6. de autoritate Lutheri.

wiáry: ták żeby wßyſtkie rożnośći piſmá ná wykłádźie Luthrowym (choć cżáſem co kártá to ſobie przećiwnym) polegáli/ y żeby krześćiyáninem nie był/ ktoby tych iego wyrokow odſtepował. A to wßyſtko piſałem/ nie z wymyſłu ſwego (iáko kácyrze przećiw nam cżynia) ále z iákich pewnych świádectw/ á poſpolićie ſámychże Nowángelikow: ktorych mieyſcá ſkad co ieſt wźieto/ przypiſowałem záraz przy brzegách kárty. A gdźieby ſie co vchybiło/ w piſániu/ w drukowániu/ ábo też gdym przecżeſte drogi y odrywánia moie od tey roboty/ nie záwße originałow mieć mogł: tedy przećie może tego káżdy pewien być/ iż co tám kłáde/ naydźie ſie pewnie/ choć podobno cżáſem ná innym mieyſcu. Ieſliby ſie też kto

kto obráżáć chćiał/ tym iż bez ochylánia/ tákowe rzecży o náßych ádwerſarzách do ludźi podawam: tedy naprzod proße/ áby słowá moie zupełnie y dobrze były vważáne: nie ták iáko vcżynili Nowokrzcżeńſcy Aryanowie/ gdy w odpiſowániu rzkomo ná Wedźidło moie/ záćieráiac to ná co odeprzeć nie vmieli/ ábo przećiw iáſney prawdźie nie mogli/ roſtrzaſáia y do ohydzenia ludźiom podawáia/ słowká niktore/ nie z ſámych kśiag ále z przemowy ich wyßcżypnione: ktora zdráde ich nie długo dali Bog oſobnym piſmē światu pokaże: nie watpiac iż tá *Logomachia* ich/ według Páwłá ś. kácyrzom własna/ v bácżnych Cżytelnikow tym cżáſem mieyſcá mieć nie bedźie. Ktemu to mie też v bácżnych 1. Tim: 6. a

 wymowić

wymowić máią/iż ádwersarzow
nászych pismá y kazánia pełne są
tákowych szácunkow y przymo=
wek ná nas Kátholiki: czym ie
dnák sámym nie ták sie my obrá
żamy/iáko tym/iż to pospolićie
ná nas płonnie twierdzą/y wiá
rę nászę stąd szácuią: choćia nie
tylko wiárá nászá nie pochwa=
la występkow ieśli iákie prze
niekárność są/ále też y sámi wy
stępni znáią/iż to przećiw náu=
ce powszechney czynią. A ia tu
przywodzę rzeczy pewne / po=
spolićie z sámych pism Ká=
cyrskich wźięte. Bo áczkolwiek
pismá Lutrowe y inszych/potym
od tákowych plugastw/przez v=
cznie ich/były nie raz szłámowá=
ne: przeco w ostátnich drukách
nie wszystko sie wiec co pisał
náyduie: Wszákoż pewna rzecz/
iż oni z tákimi náukámi z świá=

tá ze

Iáko Biblią/ták pismá heretyckie kácyrze odmieniáią: á kátholicy cáło záchowuią.

tá zeszli. Czego my dowodźie=
my kśięgámi ich / zá żywota á=
bo rychło po śmierći ich/ przez
Drukárze religiey ich wydru=
kowáne. Sprawki też ich nie=
trefne/nie przychodźiły im z kre
wkośći ábo nie kárnośći / ále
(iáko sámi wyznawáią) z wol
nośći Ewángelickiey : przetoż
ich też iáko zakonu drugich náu
czáli. Tákże błędy ták sprosne/
nie przydawáły sie im ták iáko
Kátholikom. Bo ći wszystko
pod rozsądek Kośćiołá Powsze
chnego poddawáią/ále oni zwi=
erzchnośći áni szácunku náuk
swych nikomu nie dopuszczáli.
Z tey tedy spráwy mey niechay
nikt nie rozumie/ábym co z wá=
sniey pisáć miał. A gdźieby ták
kto rozumieć / y przeto sie od
rozeznánia prawdy odtrácáć
chćiał: tedy może tákowa spro=

sność

Oświadczánie Autorowe.

ſność náuk y obyczáiow kácyr-
ſkich czytáiac omijáć: gdyż inße
dowody moie okrom tego/nie
pochybia pewnośći ſwey. Ták-
że/gdyby mi ſie kto z tey miáry
ná te kſiazki ozywáć chćiał: nie-
chay to naprzod wie/żem ia ni-
mi nikogo powabiáć niechćiał:
przetożem ich nie ſtoſował / nie
tylko ná ktora pewna oſobe/á-
le też áni ná iáka oſobna ſekte.
Bo ſie y z przyrodzenia w ro-
żnicách nie kocham: y gdy ná-
ßá Polſká kſiag zániedbáłá/nie
rad bych prożno (gdy nie mu-
ße) wody mierzył / ábo ſiáná
młoćił : máiac ten czás ná co
inßego obroćić. Wßákoż gdyby
kto/ ná to niedbáiac/ chćiał ſie
przećie w tym rozumem popi-
ſáć: vpominam áby mi krotko
y do ſámey rzeczy w brod odpo
wiádał: tymże porzadkiem iá-
kiegom

kiegom ia tu vżył : rzeczy nie
potrzebnych ábo do cylu mego
nie należacych nie wtracáiac /
á káżdey rzeczy (iáko ia czy-
nie) dowody pewne przypiſu-
iac. Bo gdźieby ſie co tákowe-
go (iákoż ia niczego w tym nie
czekam / áni potrzebuie) było
przez kogo wydano / tedy we-
dług rády Sálomonowey/ ábo bych zgołá zámilczał/ábych głu pſtwá iego vczeſtnikiem nie zo- Przyp: 26. a
ſtał: ábo bych/ niechcac go po-
twirdzić w głupſtwie iego/ták
odpowiedźiał/iákoby głupſtwo
iego godne było : Z czego nie
wiem iákieby wiec zbudowá-
nie vroſło. Toby wiecey lu-
dźiom dobrego ſumnienia nale-
żáło: ieſliby co nie lubośći ábo
watpliwośći w tych kſiażkách
baczyli/żeby ſie oſobnie badź ro
zmowa/badź liſtem ſemna oko-
ło tego

Rożnic oko-
ło wiáry ſpo
ſob krześći-
iáńſkiey.

ko tego znieśli. A tám gdźiebym ich w czym dosyć nie vczynił/ áby dopiero swoie y moie też wywody prawdźiwie spisawszy/drugim też (ieśli iedno y tákie pismá co buduią) do wiádomośći podáli. Bo ia (świádek mi iest Pan BOG y ostátni sąd iego) niczego więcey w tych pracách swych nie szukam/ iedno zbáwienia dusz ludzkich/á zwłasczá narodu mego. Máiąc vstáwiczny żal ná sercu moim/gdy widzę/ iż więtsza częśc ludźi od Powszechnego KOśćiołá oderwánych/nie ták wiele zá iáką wasnią / iáko więcey prze nie dobre z námi sie zrozumienie/ y iákieś suspicye / záchodźi w dálsze á szkodliwsze rożnice: ktore nie tylko nie zliczoną rzecz dusz krześćiáńskich dotąd pogubiły/y ieszcze gubią/ále też

są przy-

są przyczyna tey nie dufnośći y záiątrzenia do iákiego sie w R. P. zánośi. Do czego dali Bog nie dáliśmy áni dawamy przyczyny my Kátholicy / ktorzy broniąc dawney Religiiey / w ktorey to Krolestwo zrosło / y iuż iákoby dostarzáło/ we wszē stoiemy *in terminis*/iákośmy z poczatku od przodkow naszych wźieli. Ci ktorzy rzeczy znawiáią/y one mocno ná nogi stáwiáią/stárych pirwey szczyrze y słusznym sposobem nie przekonawszy/ niech pámiętáią iáko Bogu y nászey spolney á miłey Oyczyznie/práwi zostáną / gdyby do iákie° szwánku przyszło. Czego nas Pánie BOże rácz záchowáć.

AMEN.

Summáryuß Znákow Kośćiołá Bożego.

1. Jedność członkow Kośćiołá BOżego z widomą głową ſwą/Liſtu 17. 2. Jedność członkow miedzy ſobą/Kośćiołá/ ták ziemſkiego/iáko tez niebieſkiego/L. 23. 3. Jedność práwá/wiáry/ y obyczáiow krześćijáńſkich/ L. 29. 4. Powßechność/ po wßech narodżiech/y od przećiwnikow przyznawána/L. 53. 5. Powßechność/z ſtrony trwáłośći/ po wßyſtkie czáſy y wieki/L. 57. 6. Powßechność względem mieyſcá: iż był záwße y ieſt po wßyſtkim świećie/L. 70. 7. Iż ieſt Apoſtolſkim: máiąc do tąd nie przerwáną ſucceſſyą vrzędu y Páſtyrſtwá zoſtáwionego/L.79. 8. Vſtáwiczna ſucceſſyą y dżiedżictwo nauk Apoſtolſkich/L. 112. 9. Jeſt Apoſtolſkim: gdyż narody wßego świátá iego ſpráwą ſą náwrocone/L.126. 10. Iż ieſt świętym: Naprzod w náuce ná pewnym gruncie záſadzoney/L. 136. 11. Swiętym: z ſtrony ßczyrości náuk/wykrętō kácyrſkim przećiwnych/ L.145. 12. Swiętym w náukách czyſtych y niepomazánych/L. 152. 13. Swiętym/ śrzodkuiąc prawdą/miedzy zdrożnośćiámi przećiwnych ſobie błędow/ L. 173. 14. Swiętym z ſtrony żywotá y obyczáiow/L.180. 15. Swiętym: w náſládowániu rad Ewángelickich/L. 200. 16. Swiętym: máiąc prawdżiwe pozbywánie grzechow/y płodność duſnego poświęcenia przez Sákrámentá/ L. 209. 17. Swiętym: w łáſce czynienia prawdżiwych cudow/L. 219. 18. Swiętym: w dárách opowiádánia rzeczy przyßłych/L. 235. 19. Swiętym: gdyż nigdy nie błądżił: ale owßem błądzące ſądźił/y potępiał/ L. 241. 20. Swiętym: nie dádząc ſię nigdy w wierze zwyćiężyć/y owßē cierpienie gdy potrzebá/zwyćiężáiąc/L.248. 21. Swiętym: chroniąc ſię kácyrſtw/ y nimi ſię brzydząc/ L. 253. 22. Swiętym: gdyż od ſámych przećiwnikow świádectwo y pochwałe bierze. L. 259. 23. Swiętym: gdyż prześládowcy iego/ſrogie od Bogá karánia/y ginienia odnośili/L. 272. 24. Swiętym: w pokázowániu wielkiego ßczęśćia y odpláty od Bogá/ tym ktorzy go forytowáli/ L. 289. Tym znakom wßytkim przećiwne pokázuią ſię w kácyrzách/żywym práwie wymalowániem.

POCHODNIA Kośćioł BOży

prawdżiwy/w ćiemnośćiách teráźnieyßych błędow/nieomylnymi znákámi pokázuiąca.

* *

VSzyſtcy ktorzy ſię iedno wyznánie Páná Kryſtuſá/choćia tez niktorzy omylnie/pieczętuią/ czuią to dobrze/ iż áni w tym żywoćie łáſki BOżey / áni w onym przyßłym dżiedżictwá niebieſkiego mieć nie mogą/ ieſli tu ná ziemi prawdżiwymi á żywymi członkámi Páná Kryſtuſá y Kośćiołá iego nie będą ználezieni. Bo Pan Kryſtus ieſt głową/ á Kośćioł ieſt ćiáłem/á práwie kośćią z kośći/y członkámi z członkow iego. Jeſt też iedyną á miłą oblubienicą iego / ktorą on ſobie krwią nadroższą vkupić y śmierćią niewinną poświęćić raczył: ieſt prawdy

W iednym że Kośćiele zbawienia ſukać potrzebá.

1. Kor: 12. d. Ephez: 1. d. 4. c. 5. f. Koloſ: 1. c. 3. a. Ján 14. a.

(ktorą on sam iest) przednim/ á włá-
snym filarem y vtwierdzeniem: iest ná-
1. Moy:28 d koniec vliczką niebieską/mimo ktorą ża-
den do chwały niebieskiey przystępu
mieć nie może. Jáko tedy Pan Kry-
stus iednąż głową będąc/iednoż też ćiá-
ło sobie kształtowne mieć muśi: będąc
iednym á wiernym oblubieńcem: iednąż
też oblubienicę/iednąż tę gołębicę y mi-
Pieśń 6. b. łośnicę (iáko sam zowie) czystą á nie-
náruszoną przypuszcza: Jáko też pra-
wdá iego iednáż iest/ żadney odmiány /
ábo przysády nie ćierpiąc: iáko náko-
Jan 10. b niec iednáż iest fortá niebieska/ktorą mi-
iáiący/kotrem á złodźieiem od niego sá-
mego iest názwány. Tákżeć y ten Ko-
śćioł iego/ nie może być iedno ieden sam
w sobie będący / á żadnego obcego ábo
namniey rożnego towárzystwá nie przy
puszczáiący: okrom ktorego nikt/ by też
naprzykłádniey żył/Bogá prawdźiwie
znáć/táki iego vczestnikiem być/y żywo
tá wiecznego nádźieie mieć nie może.
Ephe:4. a. Wyráźił włáśnie tę iedność Páwel ś.
ták pisząc: Vsiłuyćie záchowáć iedność
duchá w zwiąsku pokoiu. Jednożći iest
ćiáło/y iedenże duch / iáko wezwáni ie-
śteśćie

śteśćie w iedney nádźieiey powołánia
wászego: ieden Pan/ iedná Wiárá / ie-
den Krzest: ieden Bog y Oćiec wszyst-
kich. Záktorym wyrokiem Duchá Bo
żego/zbáwićiel sam lepiey to iesżcze ob- Obiáw:2. b. & 3. b.
iáśnił/mowiąc: iż zebránia rożne od te-
go to Kośćiołá/nie są Kośćiołem Bo-
żym/ ále są Bożnicą szátáńską.

Nie dźiw tedy iż Sekty kácyrskie/ Kośćioł nie może być iedenże/y w iedności wiáry.
by też naroznieysze y naysprosnieysze/Ko
śćioł ábo tylko sobie sámym / ábo wiec
iákieś vczestnictwo iego z tym ktory
iest powszechnym sobie przywłaszczáią. Lactantius l. 4. instit. c. 30
Co żadną miárą być nie może z przy-
czyn wyższey przywiedźionych. Toć
Duch Boży wyráźił w Sálomonie/
ktory figurował Páná Krystusá / gdy
ták powiedźiał: Sześćdźiesiąt iest Kro- Pieśń 6. b.
lowych/á ośmdźiesiąt przybytnich/ in-
szego lepak fraucymeru nie mász liczby.
Lecz przećię/ iednáż iest gołębicá moiá/
osobliwa moiá/iednáż iest mátce swoiey/
wybrána rodźićielce swoiey. Vyrzáły
ią corki/y nayszczęśliwszą być opowiá-
dáły/Krolowe y przybytnie / á chwałę
iey vczyniły. Tákże teraz słusznie mo- Obacz. August: epist: 48.
wić możemy. Błędow y sekt znácznych
A ij á wodzę

á wodze pewne máiących mamy wielką y wiádomą liczbę: á więtßą ießcze tych ſekt/ktore iako przybytnie/z nich ſię wylęgły: tym lepak ktorych ſobie káżdy w głowie ſwey nátworzy/liczby żadney nie máß. Jednák iedenże ieſt prawdziwy Kośćioł Powßechny/od Páná Kryſtuſá iáko miła oblubienicá obrány y vráczony / ktory rodzay y dziedzictwo ſwe pokázáć może/y ktory od ſámey przećiwney ſtrony świádectwo y chwałę odnośi: iáko ſię to niżey pokaże. Tego wyroku Duchá świętego zá nátchnieniem y pomocą iego tych czáſow náßych chcąc dowieść: pirwey położę y zbiię te znáki prawdziwego Kośćiołá / ktore zá ſobą przywodzą nowey Ewángeliey wynáydownicy: á potym te wyliczáć y vtwierdzáć będę/ktore máią po ſobie ći ktorzy przy ſtárey Ewángeliey przeſtáwáią. Rożnośćiam á odmiennośćiá náuk ludzi od powßechnego Kośćiołá obłądzonych/dziwu nie maß: gdyż ſię y w ſámych fundámentách pokázuią. Bo o znákách prawdziwego Kośćiołá / cokolwiek ieſt przednich Doktorow ich/ká káżdy ſnadź ináczey mowi. Ináczey Luter

Argument y Rozdźiał tych kśiążek

Kácyrſki kośćioł iáko rożny/tákież kłádą y znáki iego

Luter [a]/ ináczey Melánchton [b] w Confeſsiey Augßpurſkiey : ináczey [c] Cálwin: ináczey Jlliricus y inßy [d]. ktorzy Centurias ſpiſowáli. Acz tedy w tym ſą rożni: y przeto też rożnie iedne Kośćiołá dowodźić nie mogą: Wßákoż dla krotkośći te wßyſtkie znáki ich w tę ßcśćioráką liczbę zámknę y przyſtoſuię. Pirwßy znák prawdziwego Kośćiołá według nich ieſt/ ßczyre á piſmem tylko podáne słowo Boże / y wierne opowiádánie iego. Wtory: Prawdziwe vżywánie Sákrámentow. Trzeći: Prawdziwe wzywánie Bogá ábo modlitwá/ y chwałá vſty oddawána. Czwarty: Posłußeńſtwo Páſtyrzom Ewángeliią ßczyrze opowiádáiącym. Piąty: Táiemnicá krzyżowa: to ieſt/ná ſercu vtrápienie/á zwirzchu niedoſtátki á vboſtwo odnośić. Szoſta á oſtátnia: Státeczność w wierze y iáwnym wyznániu iey áż do naſrożßey śmierći. Pan Jan Niemoiewſki w Obronie przećiw piſmu memu wydáney przyłożył niktore inße. Ale iż ſą Nowokrzczeńcom włáſne/tedy ich w confutáciey ſwey przećiw iemu nie przepámiętá. Teraz ſię ßeśćią tu położonym przypátruymy.

a. Libr: de Conciliis & Eccesia parte ultima.

b Confeßionis Augustanæ art. 7. & in apolo. ibid.

c Instit. lib: 4. ca: 1. para. 8. &c.

d Centuria 1 lib: 1. cap. 4. &c. Item li: 2. cap: 4.

Znákow Kościołá Kácyrskich pokonánie.

Te znáki Kościołá (iż dla skrocenia ogołem o nich mowić będę) nie są áni mogą być ważne / z tych przyczyn.
1. Pierwsza: Iż ktorzy ie wnoszą / máią to zá głowny fundáment / niczemu nie wierzyć coby wyráznymi słowy pismá świętego podpárto nie było. Otoż oni áni pokázuią áni pokázáć mogą / tych słow w pismie świętym/áby nam te znáki Kościoł pokázowáć miáły.
2. Druga: Wszyscy ci náuczyciele trzymáią z námi summę wyznánia wiáry nászey/Kredo Apostolskie/ktore opisuie kościoł Boży być iednym y powszechnym: á przećię oni tego zá znák iego nie poczytáią. Przyznawáią też z námi Kátholikámi Symbolum ábo wyznánie naypirwszego Concilium Niceńskiego / ktore tenże Kościoł iednym/świętym/powszechnym y Apostolskim názywa: czego oni iednák w tuteczných znákách swych áni wspomináią. Z ktorych trzech przyczyn iáwna rzecz iest/iż oni kościołá swego áni wyráznym świádectwem pismá świętego/áni świádectwem Apostolskim nam pozostáwionym nie pokázuią.

Kácyrze Kredo Apostolskie/y Nyceńskie słowy nie sercem przyznawáią.

3. Trzećia przyczyná iest: Iż przećiwnicy twierdzą być

Kościoł niewidomym/ ále tym ktory między złymi bywa zátáiony: otoż te znáki ktore oni kłádą iż są zwierzchnimi á widomymi/ tedy kościołá ich niewidomego pokázowáć nie mogą. Bo według náuki Páwłá ś. rzeczy doczesne widomymi są/á wieczne ábo duszne/niewidomymi. 2. Kor. 4. d.
4. Czwarta: Acz te ktore oni kłádą/ są też nieiákimi znákámi ábo przypádłośćiámi Kościołá Bożego: wszákoż pospolitymi á nie własnymi/ ktoreby iáko mowią Logikowie/vni, soli,& semper, należáły: to iest ták własnie/żeby sie nigdy do czego inszego przystosowáć tymże sposobē nie mogły. Lecz vżywánie y opowiádánie pismá świętego: náuká Sákrámentow: modlitwá y chwałá Boża: ćierpienie prześládowánia: posłuszeństwo pástyrzom: státeczne záchowánie wiáry: te wszystkie rzeczy rowno sobie z Kościołem Powszechnym wszystkie sekty y káżda z nich z osobná przywłaszczáią: przetoż trudno máią ieden prawdziwy Kościoł rozeznáwáć. Własnie iáko Krolestwá POlskiego nie są to własne znáki/mieć Rzeczpospolitą/ Królá / Rády / Miástá / Zamki/

Podobieństwo rozeznania Kościołá.

Vrzędy/Pospolstwo. Bo te rzeczy wszystkim inszym Krolestwam są spolne.
Ale trzebá też omienić własnośći ktore
to Krolestwo nád insze ma. Iáko ná
przykład/ iż ma Rzeczpospolitą wolną/
ktorey iednak roskázuie Krol wolnie obrány/ ná ten czás Steffan Pirwszy: ktora záśiádłá pod práwem á wolnośćiámi
y vrzędámi tákowymi/ ktore tey sámey
Koronie są własnymi/ y iákoby nád insze Krolestwá wrodzonymi / ktorych tu
5. wspominác nie potrzebá. Piąta przyczyná: Iesli też te znáki Kośćiołá Bożego mamy vważáć ex accidentibus, ábo
z niektorych przypádłośći (iáko tu adwersarze czynią) potrzebá áby one przypádłośći były accidentia inseparabilia,
to iest nie rozdzielne od Kośćiołá. Lecz
te znáki przerzeczone ktore oni wnoszą/
częstokroć się nie náyduią tám gdzie Kośćioł iest : przetoż własnymi á pewnymi
Rzym:16.a. mi być nie mogą. Ná przykład: Zbo-
1. Kor: 1. a. 10. g. 16. a. 15. b. 11. a. d. ry Koryntczykow/Gálátow/Thessálonikow / y z Żydow náwroconych / były
2 Ko:1. a 8 d prawdźiwym Kośćiołem : bo ie ták w
Gálát. 1. a 3. Tytułách / y w Liśćiech zowie Páweł
1. Thes:1. a 2. Thes:1. a 2. a. świety. A przećię te Zbory APOstoł
strofuie

strofuie w wierze / iż do niey obrzeskę y
insze vczynki zakonu Moyżeszowego przy Żydo: 12. f. 10. f. 11. b.
mieszywáli: ktemu iż ártykułowi o zmar 1. Piotr 1. a 2. Piotr 1. a
twychwstániu zupełnych ćiał krześćijáńskich nie dowierzáli. Przymawia vżywániu przednieyszego Sákrámentu
Wieczerzey Páńskiey/ iż go nie táką pobożnośćią y obrzędámi przyimowáli/
iáko byli wyuczeni. Przymawia tymże
Koryntczykom iż chwałę Bożą nieporządnie y z nieiákim zgorszeniem odpráwowáli. Wyrzuca im ná oczy y nieposłuszeństwo przećiw zwierzchnośći
swey/ gdyż nád zákazánie swe wszeteczniki miedzy sobą ćierpieli. Gáláty lepak
práwie fuka y gromi/ iż wiáry raz przyietey/ státecznie nie dochowáli : ále duchem záczawszy / ćiáłem wykonywáli.
Dotyka y Żydow/ iż choćia wygnánie z
oyczyzny y z máietnośći włásnych dla
wiáry Krześćijáńskiey skromnie znosili/ przećię się ieszcze áż do krwie przesládowcom nie sprzećiwiáli. Nákoniec
Thessáloniki vpámiętywa / áby się nie
lękáli przyśćia Páńskiego ná ostátni
sąd: ktorego nie z boiáźnią/ ále owszem
z rádośćią wyglądáć PAN wiernym Łukasz 21. c.

 swoim

ſwoim roſkazał. Tu iáwnie nie náy-
duiemy tych znákow/ ktore oni Kośćioł
vkázowáć twierdzą: á przećie nie go-
dźi ſię niedowierzáć Apoſtołowi/ ktory
te zbory Kośćiołem być názywa. Zadał-
by kto z przećiwney ſtrony: To táka
rzecz prawdźiwy Kośćioł może błą-
dźić y błędy ćierpieć: A zátym y w tych
náſzych znákách iákie vchybienie poká-
zániu Kośćiołá wádźić nie może. Od-
powiedź: Inſza rzecz ieſt vwieść ſię w
czym z obłądzenia ábo z krewkośći / y
być gotowym dáć ſię náuczyć y ku do-
bremu náwieść: á inſza rzecz ieſt lepak/
náukę obłędliwą ábo grzech iáki zá prá
wo mocno trzymáć/ y niechćieć ſię dáć z
niego zeprzeć. Otoż w ſzczygulnym zbo-
rze ábo Kośćiele/ iáki Koryntſki ná on
czás był/ mogło/ y teraz może ſię náleść
ono pirwſze obłądzenie/do vpámiętánia
gotowe: ále wtory błąd ktory iuż ma
vpor Kácyrſki / iuż tám mieyſcá mieć
nie może: gdyż kácyrſtwo ieſt częśćią
niedowiárſtwá/ktore w Kośćiele BO-
żym zgołá mieyſcá nie ma. Ale wiec w
Kośćiele powſzechnym o ktorym tu mo-
wiemy/áni vpor kácyrſki/áni oná pier-
wſza

Kośćioł tá-
ko znośi o-
błądzenie/
ale kácyr-
ſtwá nie
ćierpi.

wſza omyłká ná wierze ábo obyczáiách/
poſtáć nie może: gdyż tákowy Kośćioł
ieſt filarem y gruntem prawdy: y wſzel-
kie mocy piekielne przećiw niemu prze-
moc nie mogą. Zá czym/ te rzeczy ktore
iákimkolwiek ſpoſobem od Kośćiołá mo
gą być odłączone/ Kośćiołá włáſnie po
kázowáć nie mogą. A zwłaſzczá iż ſię
nam tu trzebá pytáć o Kośćiele / nie iá-
kim vtáionym/ále iáwnym/ w ktorym-
byſmy Bogá y zbáwienia pewnie pozy-
ſkáć mogli. Iż tedy tákowego Kośćio-
łá te znáki przećiwney ſtrony nie poká-
zuią/ tedy my Kátholicy ták ie wywo-
dźić poczynamy.)(

1. Tim. 3. d.
Matth. 16. c

Pokazánie á gruntowny dowod ká-
żdey rzeczy/Logikowie máią Demõſtra-
tionem: ktora ieſt dwoiáka: iedná ex cau
ſis & ſuis principijs/ z przyczyn y włá-
ſnego fundámentu / ktorą zową: Quid
eſt: Druga/ex fine & effectibus, z koñ-
cá y ſkutkow / ktorą lepak zowią: Quia
eſt. Pán Kryſtus Miſtrz á Doktor
náſz/máiąc w ſobie zákryte wſzelkie ſkár
by mądrośći / nie zániechał ná tym o-
boim ſpoſobem obwieśćić Kośćiołá ſwe-
go/iáko iedyney oblubienice ſwey á wier
ney y

P. Kryſtus
dwoiákie
znáki Kośćiołá ſwego
oznáymił.

Koloſ. 2. a.

ney y miłey mátki nászey. Bo w onym
Matth: 7. c napierwszym Kazániu swym w ktore zá-
knął wszystkę summę vspráwiedliwie-
nia nászego/gdy nam opowiedział dwo-
iakie miásto ábo mieszkánie wiekuiste/
iedno BOskie do łáski y chwały swey
przez ćiásną fortę: drugie záśię dyabel-
skie do háńby y potępienia/ przez szyro-
ką drogę y przemożne brany piekielne:
tudźież zá tym położył też tego oboygá
dostáteczne według sposobu przerzeczo-
nego rozeznánie: gdy Krolestwo á Ko-
Ján 10. śćiół swoy owcam: szátáńską záśię zdrá
dę y okrućieństwo wilkom przyrownáć
raczył. Czego dla biegleyszych położył
naprzod gruntowne rozeznánie z włá-
snych przyczyn: náuczáiąc vpátrowáć
náturę wilczą/ choćia ná czás owczym
runem ku zdrádźie pokrytą. Lecz iż nie
káżdego iest/ wilczą náturę od owczey
postáwy rozeznáć/ przydawa drugie dla
prostakow rozeznánie odowocow/to iest
Rozeznánie głowne znákow Kátholickich Kośćiołá powszechnego. z obyczáiow y skutkow wilczych od ow-
czych/ ktore káżdy naprostszy rozsądźić
może. Tego porządku Mistrzá násze-
go niebieskie° y my násláduiąc/weźmie-
my przedśię przodkiem znáki z sámego
gruntu

gruntu y przyczyn włásnych idące/ y
nam włásnie do tego przez APOstoły
święte zostáwione/ ktorych w Symbolu
ábo wyznániu ich/trzy náyduiemy:gdźie
Kośćiół Boży zową być świętym/ y
powszechnym/á ktemu y iednym/ ponie-
waż w szczegulney liczbie ten KOśćiół
nam opisuią. Co potym obiáśniło nay
pierwsze Concilium Niceńskie/gdy iáko
iednegoż Bogá Oycá/ iednegoż Syná
iego/y Duchá świętego/ták iedenże Ko
śćiół w wyznániu swym wyświadczy-
ło: á to z oney náuki Páwłá świętego: Ephe: 4. a.
iż iedenże iest Duch / iednoż ćiáło/ (to
iest Kośćiół) ieden BOG Oćiec/y ie-
den Pan/to iest Krystus zbáwićiel nász.
A co Apostołowie święći z pokory sámi
o sobie świadczyć niechcąc/byli opuśćili:
to obiáśniło toż Concilium święte Ni-
ceńskie/gdy temu Kośćiołowi przydáło
iego włásny á czwarty znák/iż iest Apo-
stolskim: á to według onego wyroku Pá Ephe: 2. d.
wła ś. gdźie świadczy Kośćiół BOży
być wybudowány ná fundámentách Pro
rokow y Apostołow/ná przednim á gło
wnym kámieniu Jezuśie Krystuśie. Te Powaznosć y zwiazek tych znakow.
znáki są głowne y włásne/bez ktorych y
ktorego

ktorego z nich Kośćioł Boży w nátu-
rze á istney włásnośći swey wyrázon
być nie może. Bo ten to Kośćioł ták
iest iednym/ iż też przytym iest powßе-
chnym/to iest ná wßytkie wieki/kráiny/
y ludźie się rośćiągáiącym: Ták záśię
iest Apostolskim/y też iest świętym: to
iest ácż własnie poßedł z Apostołow: w-
ßákoż ná nich sámych nie został: ále
przez społeczność świętych (ktorą w
Kredźie przy KOśćiele wyznawamy)
onę świętobliwość y skutki Duchá św-
iętego/ w ktorych APostołowie obfićie
przodkowáli/duchownym dźiedźictwem/
zá spráwą tegoż Duchá świętego / áż
do skończenia záchowuie.

Pod tymi cżteremá głownymi zná-
kami/ będą położone drugie do káżdego
z nich przystosowáne: ktore iuż nie ták z
gruntu ábo przyczyn/iáko pirwße / ále
włásniey z skutkow á owocow ten to
Powßechny Kośćioł pokázowáć będą.
Co wßytko pospołu złożywßy własność
tego Kośćiołá nie tylko opisána/ále też
práwie wymálowána/y owßem iáko ży
wa z bárwámi swymi oczom nie dokoń-
cá záslepionym wystáwioná będźie.

Miedzy

Miedzy znákámi pewnymi Kośćio-
łá Bożego słußnie przodkuie iedność/ Jedność iá
iáko tá / bez ktorey żadne zgromádzenie ko przodku
być áni porządek iego stáć nie może. ie w zná
Bo według náuki Cypryaná ś. nie po- kách Kośćio
tym iż ktorzy będą pospołu złączeni y łá Bożego.
sobie bliskimi według ćiał/iesli będą ro- Cipryanus
żni vmysłámi. Gdyż duße żadną miárą epist: 75.
nie mogą być ziednoczone / ktore się od
woli Bożey odłączyły. Tey náuki Cy-
pryaná ś. tá przyczyná dáć się może: iż
w krolestwie Bożym/iáko Dyabłu wła
sna rzecz záwżdy byłá rospráßáć wierne
Páńskie: ták synowi Bożemu/ iáko do- Jan 10.
bremu Pásterzowi/do iedności zgroma-
dźáć. Przetoż tákową iedność y mi-
łość on sam/ ná ostátnim Testámenćie Jan 13. d.
swoim/zálećił nam zá przednieyßy znák
zwolenictwá y násládowánia swego:
ták dálece/iż prośił Bogá Oycá swego/ Jan 17. b. d
áby to ziednoczenie iego (ile rzecz mo-
żna) było podobne tey iedności / ktorą
Oćiec z synem miedzy sobą máią: to
iest áby byli iednostáyni nie tylko w ná-
turze náßey nam wßem spolney/ ále też
w woley á iednostáynym ku dobremu
vmysle. W tey iedności Zbáwićiel náß

do niebá

do niebá wstępuiąc vżyczył Apostołom
Mátt: 28. d swoim/y w nich kościołowi swemu prze
Márek 16. c łożeństwá y pástyrstwá wszego świátá.
Dzie 1. a 2. a W tey społeczności / zesłániem wido=
mym Duchá świętego/ one rozmáity=
mi ięzykámi y dárámi do tákowego rzą=
dzenia spráwić raczył. Tę iedność oni
ták dálece záchowáli/ iż pirwszego one=
go Zboru z rożnych narodow y stanow
Dzie: 2. g 4 f zgromádzonego/ było iednoż serce y ie=
Rzym: 12. c. dnáż duszá. Nas też bárzo często y
1. Thes: 4. b. pilnie do tákowegoż bráterstwá vpomi=
Zydo: 13. a. náią : dawáiąc tę przyczynę/ iż ieśli
1. Piotr 1. d. 2. c. 3. b. chcemy być iednym ćiáłem pod Pánem
1. Piotr 1. b Krystusem głową nászą/tedy też musi=
Aug: epi: 50. my być iednym duchem/ku iednostáyne=
mu w rzeczách nam zbáwiennych ro=
Augu: serm: 106. de tẽpo. zumieniu. Jáko tedy (mowi Augustyn
ś.) ćiáło bez dusze żywym/ ták zebránie
krześćijáńskie / bez tákiey duchowney ie=
dności prawdźiwym być nie może. A iż
Psal: 121. a. według Dawidá to duchowne Jeruzá=
lem/to iest Kośćioł Boży/iest Miástem
w ktorego wybudowániu iest participa=
tio in idipsum, to iest związek społeczne=
pospolitowánia: Tedy obyczáiem porzą=
dnego miástá/musi mieć tę troiáką ie=
dność

dność: Pirwszą głowy z członkámi swy=
mi: drugą sámych członkow miedzy so= Jedność
bą: trzećią / iedność práwá y powin= troiáka w
nośći ku porządnemu spoieniu tego Mieśćie á
oboygá należących. O ktorych z oso= Kośćiele
bná swym porządkiem mowić będziemy. Bożym.

Pierwszy tedy znák Kośćiołá Bo= Pirwszy
żego iest iedność/ktorą wszyscy prawdźi= znák Koś=
wie wierni máią z głową swą. O czym ćiołá Boże
kroczey tu wywodźić będę dla tego iż ten go/iest ied=
dowod w Confutácyey przećiw P. Já= ność ćiáłá
nowi Niemoiewskiemu szerszy plác sobie z głową
zostáwuie. Ten znák Cypryan ś. wiel= swą.
ki miłośnik iednośći przed trzynaśćią= Cyprianus li=
set lat záſadza ná tym fundámenćie ták bro de unita=
pisząc: Jeden być Kośćioł powszechny/ te Eccles. n. 3
Duch ś. w Piesniách (Sálomono= Pieśń 6. b.
wych) opisuie mowiąc: Jednáż iest go=
łębicá moiá/doskonáłá moiá/iedyna iest
mátce swey/wybrána rodźićielce swoiey.
Tey iednośći Kośćiołá kto nie trzyma/
iákoż wierzy áby wiárę trzymáć miáł?
Kto sie Kośćiołowi opiera y przećiwi:
kto stolicę Piotrowę/ ná ktorey záłożo= Mátth 16. c
ny iest Kośćioł/opuszcza / iákoż śmie v=
fáć áby był w Kośćiele Bożym? Gdyż
y Páweł Apostoł z tegoż vczy/y táiem=
 nicę

Ephe: 4.a.

nice iednośći pokázuie mowiąc: Jedno
ćiáło y ieden duch / iedná nádźieiá we=
zwánia náſzego: ieden Pan/iedná wiá=
rá/ieden Krzeſt/ ieden BOG. Co tenże

Cyprianus de unitate Eccleſiæ n. 4. Irenæus li. 1. cap: 3. Chryſoſtom9 hom:4 in uerba Iſaiæ.

męczennik ś. obiáſnia podobieńſtwem
słońcá / źrzodłá / y drzewá / w ktorych
ácz ſą rożne promienie/ſtrumienie/y gá=
łęzie: Wſzákoż ták ſámą rzeczą ſą złą=
czone / iż bez zniſzczenia ſwego od nich
oderwáne być nie mogą. Ktore podo=
bieńſtwá/ták potym zámyka. Ktokol=

Srogie wyroki na tych co nie ſą w Kościele powſzechnym.

wiek od Kośćiołá (własney oblubienice
Páńſkiey) odłączony/bráći ſię z cudzo=
łożnicą (kácyrſką ábo odſzczepieńſką)
ten też bywa odłączony od obietnic te=
mu Kośćiołowi vczynionych/ áni przyy=

Bogá Oycem mieć nie będźie kto nie ma Kośćiołá mátką.

dźie do odpłáty P. Kryſtuſowey. Kto o=
puſzcza Kośćioł Kryſtuſow/ obcym ieſt.
Pogáńſkim ieſt/ nieprzyiaćielem ieſt.
Juz nie może mieć Bogá Oycem/ kto
niechćiał mieć Kośćiołá mátką : Jáko

Cypr. loco citato, & epiſt. 74 ad Pompeium.

nie mogł vyść zginienia kto nie był w
Korabiu Noego/ták kto w Kośćiele nie
ieſt/vydz go nie będźie mogł.

Auguſt: lib:4 de ſymbolo, cap: 10. 2. Moy:7.D 2. Piotr 3.D.

Tákowego Kośćiołá y zgłową iego
widomą/gdźiebyſmy vpátrowáć mieli/
támże przedtym ták náucza: Widząc du
ſzny

ſzny nieprzyiaćiel báłwochwálſtwo być

porzucone/y przez obfitość ludźi wierzą=
cych mieyſcá y zabobony ſwe być opuſz=
czone: wymyſlił nową zdrádę/ żeby pod
tytułem krześćijáńſtwá vwiodł ludźie
nie oſtrożne. Wynálazł kácyrſtwá y
odſzczepieńſtwá / ktorymiby podwroćił
wiárę/ prawdy nákáźił / iedność roze=
rwał.&c. To ſię przeto dźieie/ gdy ſię do

Obacz przyczyne błędow y odſzczepieńſtwo Kośćiołowi.

tąd ſtąd prawdá wyſzłá nie wracamy/
áni ſię o głowie pytamy / áni Miſtrzá
niebieſkiego náuki záchowuiemy. Co
ieſli kto vważy y rozbierze/długiey zá=
báwy dowodow do tego nie potrzebá: łá=
cne ieſt dowiedźienie do wiáry proſtą á
krotką prawdą. Mowi Pan do Pio= Matth 16. c
trá: Já tobie mowię / żeś ty ieſt Piotr/
á ná tey Petrze ábo opoce//zbuduię Ko
śćioł moy : á brany piekielne nie prze=
mogą go. Tobie dam klucze kroleſtwá
niebieſkiego : iż cokolwiek zwiążeſz ná
źiemi/będźie związano w niebie : co też
kolwiek rozwiążeſz ná źiemi będźie ná
niebie rozwiązano. Temuż po zmar=
twychwſtániu ſwym mowi : Páś owce Jan 21.
moie. Oto ná tym iednym buduie Ko=
śćioł ſwoy/y zleca mu páſtyrſtwo owiec

 ſwoich.

swoich. Y dokłádá tám dáley Cyprian ś. / iż choćia drudzy Apostołowie w tym Apostolskim á Pástyrskim vrzędźie mieli społeczność z Piotrem świętym: iednák dla záchowánia iedności/ ná iednym Pietrze chćiał Pan Krystus záchowáć tego to vrzędu potomne nástępowánie. A tego ten dawny y święty męczennik nie pisał ći z żadnego pochlebstwá stolicy Rzymskiey/do ktorey/áni do Włoskiey ziemie on nie należał / ále do Afryki: lecz to wźiął z ták iásnego wyroku Páńskiego/y bliskiego ná on czás á dowodnego podánia Apostolskiego. O ktorym dla skracánia wiele y wielkich dowodow opuszczáiąc/ przywiodę Ireneuszá Biskupá tákże y męczenniká máło nie sto lat przed Cyprianem będącego/ktory częste y poważne świádectwá o tym dawa. Bo przećiw Kácyrzom czásu swego wywodząc successyą od Piotrá świętego Papieżow Rzymskich: przydawa zá tym te słowá: Do tego Kośćiołá Rzymskiego/ dla możnieyßzego przodkowánia ábo przełożeństwá/ potrzebá sie wßystkim inßym Kośćiołō znáßáć/to iest wßystkiemu że wßech strō Krze-

Jedność Kośćiołá do zwierzchności ná miejscá Piotrá ś. záwßze ściągano.

Irenæus li: 3. contra hæres. cap: 3.

Krześćijáństwu: w ktorym to Kośćiele (Rzymskim) imieniem tegoż powßechnego Krześćijáństwá/iest záchowano to podánie ábo náuki ktore są od Apostołow. Támże przed tym zowie tenże Kośćioł Rzymski naystárßym y naświętßym. Ktorey wielkośći ábo przodkowánia nie vważa on święty męczennik z iákiey możnośći ábo dostátku doczesnego: gdyż po nim y przed nim od Cesárzow Pogáńskich Rzymskich Krześćijáństwo ták było vćiśnione/ że sie Rzym krwią iego oblewał/ y trzydźieśći y kilká Papieżow ábo Biskupow Rzymskich ieden rychło po drugim wielkie y długie vtrapienia swe męczeństwem zápieczętowáli. Ale to zwierzchnie przełożeństwo Ireneus ßácuie z onego przywileiu Piotrowi od Páná Krystusá dánego/ ktorego támże successyą w Papieżách Rzymskich pokázuie. Przetoż Augustyn S. przyznawa/ iż w Kośćiele Rzymskim każdego czásu kwitnęło przełożeństwo Kátedry Apostolskiey. Hieronym ś. lepak woła: Kto sie z Káthedrą Rzymską iednoczy/moy iest. Y záśie do tegoż Dámáßá Papieżá pißąc: Ia nikogo przod-

Vide Damasum in uitis Romanorum Pontificum.

August: epist: 162.

Hieron. epist. 57. & 58. ad Damasum.

 kiem

kiem/ tylko Krystusá náśláduiąc/ świątobliwośći twey / to iest Kátedrze Piotrowey się przyłączam: wiedząc ná tey opoce Kośćioł BOży być zbudowány.

2.Moy:12.
1.Moy:7.d.
1.Pio:r3.d.

Ktokolwiek nie w tym domu báránká będźie pożywał/ obcym ábo Pogáńskim iest. Kto w Korabiu Noego się nie náyduie/ ten zginie.

Cyprianus epist:76. Idem libro 1. epist:3. ad Cornelium. Et li:4. epi:9. Hieron. contra Luciferi.

Przetoż Cypryan ś. ná dwu mieyscách twierdźi / iż niskąd więcey nie wszczynáią się kácyrstwá y odszczepieństwá/ iedno iż iednemu zwirzchniemu kápłanowi ná mieyscu Bożym do czásu (to iest do żywotá iednego po drugim) postánowionemu / zuchwálstwem niktorych / bywa posłuszeństwo złamáne. Popráwuie tego Hieronym ś. w te słowá: Cáłość á zdrowie Kośćiołá Bożego ná władzey nawyższego

Obacz moc Papieską.

kápłaná záwisło : ktoremu ieśli nie będźie iáka niezwyczáyna á nie zámierzona moc od ludźi pozwoloná/ tylo w kośćiołach náczyni się odszczepieństw ile będźie kápłanow. Czego nászych wiekow doznawszy Kácyrze/ iuż sobie tworzą nowo / á káżda sektá ábo zbor insze Papieże ábo y Papieżyce: iáko tego doznawamy w Angliiey/y v nas gdźie kto

ra tákowa rzedźiochá roskázowánia dopádnie. A przećię iż głowá błądźi/muszą członki zá nią: że z tąd nie tylko co zbor/ále co głowá to osobliwa sektá násstáwa. Prawdá to iásna: trudno przeć/ y prożno to dłużey wywodźić.

Wtori znák Kośćiołá iedność y bráctwo Krześćiáńskie.

Wtory znák Kośćiołá Bożego iest iedność ćiáłá miedzy sobą/ ábo człokow z członkámi. Ktora iedność zámyka się in cōmunione Sanctorum, w społeczności ábo towárzystwie świętych / ktore w Kredźie Apostolskim w Artykule o Kośćiele wyznawamy. A tá przodkiem śćiąga się do sámego Páná Bogá y syná iego/iáko o tym Jan ś. pisze : Abyśćie y wy mieli towárzystwo z námi (Apostoły ábo Kápłany) á to towárzystwo násze/ áby było z BOgiem y z synem iego Jezusem Krystusem. 1. Jan 1.a.

Troiáka społeczność ábo bráctwo Kośćiołá Bożego.

A iż Kośćioł Boży iest dwoiáki/ ieden Niebieski/drugi tu ziemski: tedy tákowa iedność ábo bráctwo/ troiáki stan w sobie zámyka. Pirwszy ludźi wiernych w tym żywoćie: drugi/dusz z Pánem Krystusem kroluiących: trzeći/dusz ná drodze zbáwienney spráwiedliwośćią Boską do czásu mękámi zátrzymánych. Toć

rozumie Páweł S. gdy opisawszy gło-
1. Kor: 12. wę nászę spolną/ P. Krystusá w ciele ie-
go iednymże/ to iest w Kośćiele tym po-
wszechnym/ opisuie też rozmáite człon-
ki/ iedne iáko bliższe głowy y zacnieysze/
drugie iáko odległeysze/ ták też podleysze/
y niedostáteczniejsze. Tákżeć y my krze-
śćijáni/ ácz wszyscy spolnie iesteśmy ie-
dnym ćiáłem y Kośćiołem P. Krystu-
sowym: wszákoż z osobná iesteśmy ká-
żdy ieden drugiego członkámi ku spolne-
Augu: tractá. 32. in Ioan. Et serm: 186 de tempore. mu się zápomagániu. Bo według Au-
gustyná s. oko/ nie sobie tylko widźi: ále
inszemu ćiáłu y członkowi / ktory tego
kiedy á napilniey z osobná potrzebuie.
Ambrosius li. 1. offic. ca: 9. Jedność tedy wiernych ná źiemi/ ná tym
zależy/ co Ambroży s. krotko dał znáć
tymi słowy: Kośćioł iest iákimśi kształ-
tem spráwiedliwośći/ y pospolitym wszy-
stkich práwem. Bo náspoł się modli/ ná
społ káźń Bożą zárabia/ ná społ poku-
sy ćierpi. Ktora náuká wźięta iest z pi-
smá świętego: Gdyż Pan Krystus mo-
dlitwy nie osobney ále społeczney náu-
Mátt: 6. b. Lukaß 12. b czáć nas raczył: mowiąc w modlitwie
Gálát. 6. a. Páńskiey: Oycze nász: day nam: odpuść
Kolos. 1. d. nam: nie wodź nas/ etc. Páweł s. lepak
roskázuie/

roskázuie/ ábyśmy ieden drugiego ćięża-
ry dźwigáli / chcemyli wypełnić zakon
Páński. Dawáiąc przykład sam ná so-
bie/ iż zá Kośćioł Páná Krystusow/ ná
ćiele swym wypełniał y nádgradzał to
czego niedostawáło z męki Páná Kry-
stusowey: to iest krzyżá/ ktory Pan ká- Mátth. 10. & 16. d.
żdemu zá sobą nośić roskazał/ pomagał
dźwigáć tym członkom ábo ludźiom kto- Lukaß 9. c. 14. f.
rzy do tego nie potężnymi byli. Do tey
bráckiey społecznośći/ oźiębłe krześćijáń-
stwo/ zwykło się więc pobudzáć przez v-
częstnictwo odpustow dobrze vżywá-
nych/ Reguł zakonnych/ y inszych pobo-
żnych bractw z dozwoleniem zwierzchno-
śći kośćielney/ dla tego skutku y pożyt-
ku vstáwionych. Tákowey społecz- Drugie bráctwo Kośćiołá Bożego.
nośći są też vczestnikámi te dusze krześ-
ćijáńskie/ ktore będąc ná drodze zbawien-
ney / iescze się z niktorych pozostáłych
niedostátkow w czyscowym zátrzymá-
niu wypłacáią spráwiedliwośći BO-
skiey. Bo iż iuż w onym żywoćie śrzod-
kow od Páná Krystusá tu zostáwio-
nych do vbłagánia sámi przez się mieć/
áni w ćiele w ktorym grzeszyli występ-
kow onych nádgrádzáć nie mogą: tedy

 od nas

od nas członkow do tego sposobniey-
szych bywáią w tym rátowáni / nie
przez iáką nową łáski zásługę / ktorey
po śmierci niemász / ále przez nádgrodę
onego doczesnego zádłużenia : ktore ie-
dnák iáko nie było godne potępienia / ták
Obiá: 21. g. do zbáwienia muśi być z namnieyszey
zmázy oczyśćione. Tákiego vczestni-
ctwá vczy nas też Kośćioł powszechny /
ktory w tymże Artykule wyznawamy /
gdy po tym bráctwie świętych / wspomi-
na záraz grzechow odpuszczenie y żywot
wieczny. Y pismo święte miedzy inszy-
mi dowody wiedźie nas do tego onym
przykłádem Judy Máchábeuszá / ktory
wielkimi pieniedzmi zákupowáł ofiáry
zá dusze pobożnych żydow ná woynie po
rażonych. Co Duch Boży pochwaláiąc ták to zámyka: Swięta tedy y zdro
2. Máchá: 12. g. wa rzecz iest modlić się zá vmárłe / áby
od grzechow byli rozwiązáni.

Trzećie bráctwo Kośćiołá Bożego.

Trzećia społeczność nászá / iest z o-
nym Kośćiołem niebieskim / świętych w
1. Kor: 12. niebie kroluiących : ktorzy iáko tu byli
członkámi szláchetnieyszymi w łásce Bo
zey / y dárach Duchá świętego przodku-
iącymi / ták teraz iuż są doskonále złą-
czony mi

czonymi z głową swą Pánem Krystu-
sem / iuż nie będąc sługámi / ále przyiá- Jan 15. b.
ćioły iego / ktore on sam czći / y posádźi- 12. c.
wszy ie ná stolicę Bogá Oycá swego / Obiá: 3. d.
onym służy / częstuiąc ie onymi niewy- Lukasz 12. e.
mownymi roskoszámi Boskiego vcze- Psálm: 35. b
stnictwá swego. Jákoż tedy my nędzne
á vłomne członki nie mamy ich czćić / y
onych przyczyny w potrzebách nászych
wzywáć ? gdyż też to należy do pełno-
śći błogosłáwieństwá ich / ábyśmy przez
nie / iáko z głową nászą doskonále złą-
czone / dusznego odżywienia y pośilenia
dochodźili. Bo wedtug Hieronymá ś. Hiero: aduersus Vigilátiũ.
iesli tu będąc sámi śmiertelnymi á kre-
wkimi / mogli y chćieli wiele v Páná
Bogá swego / drugim dopomágáć : do-
piroż teraz po tryumphách sámi o sobie
pieczy nie potrzebuiąc / tym rádniey y
możniey to z námi odpráwuią. Zá co
my też onym iesteśmy powinni cześć y
modłę : ktora iednák śćiąga się przod-
kiem ná sámego Bogá / ktory będąc dźi-
wnym w świętych swoich / ma też w Psál: 67. g.
nich być chwalony / zá to iż dał táką 150. a.
moc ludźiom y stworzeniu swemu. Matth: 9. a

Tego troiákiego vczestnictwá nie
máią

máią odszczepieńcy y kácyrze. Bo naprzod w Sákrámentách y inszych środkách nábywánia łáski Bożey sobie y drugim/nie są zgodni y vstáwiczni. Ktemu o zárabiániu tey to łáski przez modlitwy/vmartwiánia ćiáłá/ y insze dobre vczynki/nic ábo bárzo máło nie trzymáią: zwłaszczá áby zá kogo drugiego pomocne być miáły. Zakony/bráctwá/ odpusty/y insze pobożne ćwiczenia są też v nich w pośmiechu y vrągániu. Duszam krześćijáńskim bronią też pomocy przećiw onemu iásnemu pismu: Vmárłemu nie zábraniay łáski ábo pomocy: ále chlebá y winá (to iest iáłmużney) wystáwiay ná pogrzeb iego. Baczniey szy záprawdę był przeklęty bogacz/ktory choćia w piekle zazdrośći száńskiey pełen/iednák bráći swych ná świećie będących przyczyną nie zápámiętał.

Kácyrze nie máią vczestnictwá z Kośćiołem/ w tym y przyszłym żywoćie.

Ekklesi:7.d
Tobiasz 4.c

Lukasz 16. f

Swięte Boże miásto czczenia á o przyczynę wzywánia lżą y bluźnią: nie chcąc o nich wiedźieć/ á chcąc áby też oni o nich nie wiedźieli. Co iest przećiw iásnym náukam y przykłádom pismá ś. Dwá tylko krotko przypomnię: Judás Hetman pobożny ludu żydowskiego/ w Obiáwieniu swym widźiał/ dawno zmárłego Oniaszá nabożnego Biskupá Jerozolimskiego: y potym Jeremiaszá Proroká/ ktorzy vstáwicznie nie przestáwáli sie w niebie modlić osobliwie zá ludź swoim żydowskim. Tákże głowny Pásterz nász Piotr ś. piszac o prawie iuż bliskiey męce swoiey: obiecuie przećie y po śmierći często stáráć sie o to/y dopomágáć/ áby náuká iego w Kośćiele nie vstawáłá. Co bez wątpienia przez vstáwiczne modlitwy odpráwuie/iáko to do tąd znáć w Kośćiele powszechnym.

Zywe przykłády wzywánia świętych.
2. Machab: 15. c.

2. Piotr 1.c

Trzeći znák Kośćiołá Bożego pochodźi z iednośći práwá y obyczáiow. Wedlug tego co Duch S. przez Dawidá powiedźiał: iż P. Bog spráwuie to/áby w domu (iego) mieszkáiący/ byli iednegoż obyczáiu/ y w zgodźie á iednomyslnośći z sobą sie obchodźili. Tá oboiá zgodá dwoiáko sie vpátrowáć może/ ták z strony powszechnośći/iáko stárodawnośći. Vważaymyż krotko przy ktorey stronie/to oboie włásniey sie náyduie. Co sie práwá ábo zakonu krześćijáńskie° dotycze/ stąd gi poiąć y dobrze rozeznáć potrzebá.

Trzeći znák Kośćiołá Bożego.
Psál:67.a.

Zakon ábo słowo Boże iákie iest Katholiká á Heretyko

Pan

Pan Krystus wszytkę náukę swą vstnie
wykonał: tákże y Apostołowie y roská-
zánia iego. Niktore tylko cudá y náuki
Páńskie Ewángelistowie spisáli/ w ten
Jan 20. 21.g. sposob (iáko Jan ś. zámykáiąc Ewán
gelie świadczy) áby ludźie vwierzyli/ w
Páná Krystusá syná Bożego. Coby
potym czynić mieli odsyłał Pan Bog
z tym do vstney náuki Pásterzow: iáko
Dźieiow 8.e. 9.b.10.a. mamy przykłády w onym Podskárbim
Krolowey Murzyńskiey/ Száwle/ Ro-
tmistrzu Korneliuszu/ y w inszych. Ták-
Márek 16.d. Psalm.18.a. że Apostołowie/ iáko Dawid y Márek
ś. świadczą/ vstną náuką świát náwro
ćili. A tylko kilká z nich nápisáli nikto
re Listy do onych osobnych Zborow/ v-
pominájąc ich w tym/ w czym náuce
vstnie od nich wziętey dosyć nie czynili.
Pismo z trádycyámi iednoż słowo Boże. Otoż Kátholicy cokolwiek iest pismá stá
rego y nowego Zakonu/ wszystko z vcz-
ćiwośćią przyimuią: ále też nie odrzu-
cáią inszych rzeczy/ ktore wszystkie speł-
ná Apostołowie z roskazánia Páná
Krystusowego / żywą á vstną náuką
Kośćiołowi zostáwili / á to zá vstáwi-
Jan 14.b.d. 15.d. 16.b. 1. Jan 2.d. czną dozornośćią Duchá świętego/ kto-
ry do skończenia świátá wszelkiey prá-
wdy

wdy náucza/ y one ná pámięć przywo-
dźi: ktore iednák náuki od tey cząstki sło
wá Bożego spisánego dobrze zrozumiá-
nego nie są rożne. Hereticy lepak
záprzawszy śię wszystkiey zewnętrzney
náuki przez Duchá świętego/ y oney v-
stney zá wielą dawnych y pewnych świ-
ádectw Kośćiołowi zostáwioney: wszy-
stko słowo/ y owszem wszytkę wolą Bo-
żą/ wszystkę spráwę Duchá świętego/
wszystkie one náuki y spráwy Páńskie/
ktorych on náuczáć roskazał/ á ktorych- Mátt.26.d.
by pismá świát znieść nie mogł: wszy- Jan 21.g.
stek nákoniec głos Apostolski po wszem Psal.18.a.
świećie rospuszczony/ chcą pod pápir á
inkaust (iáko pisze Jan ś.) zámknąć: 2. Jan 1.d.
niechcąc nic wierzyć áni trzymáć/ cze-
goby w onym máłym pismie/ wyrázo-
nymi słowy nie było omieniono: w tym
śię nie baczą/ iż tych sámych słow (nie
wierzćie niczemu iedno co w pismie świę
tym wyráźnymi słowy znaydźiećie) we
wszystkiey Biblijey nie pokażą. A stąd
káżdy niech obaczy ktora stroná lepiey
y wierniey záchowuie on pokład záko-
nu y słowá Bożego/ ktore przed zupeł-
nym pismem Páweł ś. Timotheuszowi 2. Timot. 1. d. 2. a.
w sło-

Słowo Boże sámym pismem záwykáć táki fortel.

w słownych náukách przez wiele świą-
dkow podánych zálecał. Ale trzebá tu
obaczyć chytrość Szátáńską / ktory iż
spráwie Mistrzá nászego Duchá świe-
tego/ ná sercách y żywych á słownych
náukách sprzećiwić sie nie mogł/ słowo
Boże do kárty y inkaustu przywiązał.
Pátrzże iż zá tym dokazał tego co ná-

Tertullia. de præscr. hære.

pisał dawny Tertullianus: Tantum ve
ritati obstrepit adulter sensus, quantum
corruptor stylus. Bo káżda sektá y ká-
żda snadź głowá przyimuie tę część pi-
smá świętego/ktora sie iey podoba/á od
rzuca zásię tę ktora iey błędowi iest prze
ćiwna/ábo w cáłych księgách/ábo w ká-
pitułách/ábo w sentencyách/ ábo w sło-
wách y punktách:ktorymi punktámi te-
raz Nowokrzczeńcy Pánu Krystusowi

Obacz iákie słowo Boże kácyrskie

Bostwo chcą odeymowáć. Owa gdy-
by czás znośił/pokazał bych to/iż zebra-
wszy to co ktory Heretyk do tąd z pi-
smá świętego odrzucał / máłoby go co
zostáło. Ktemu káżda snadź sektá prze-
łożyłá sobie Bibliją ták iáko iey błędy
potrzebowáły: táką nową prawdę swą
ná niewierney żydowiźnie ábo wykręco
ney Greczyźnie zásadzáiąc. Ták iż
choćby

choćby oni milczeli sámę Bibliję ták ná-
stroili/áby z sobą walczyć y iedne dru-
gim fałszu żádáwáć nie przestały. Coż

Obacz pilnie.

to tedy/ prze Páná BOgá / będźie zá
grunt zbáwienia ludzkiego/ zásádzáć ie/
ná swarliwym pápirze / iedno że gi kto
słowem Bożym názowie? Nuż w wy-
kłádźie tegoż pismá / tamći sie dopiro
swowolne rozumy roią. Dziwuią sie

Hieron: epist: ad Paulinum. August: li. de utilit. creden- di cap: 7.

Hieronym y Augustyn ś. iáko napo-
dleysze rzemiesło/ nie może być bez mi-
strzá przez długi czás wyuczono: á sá-
má wola Boża pod skrytą spráwę Du
chá świętego zámkniona / y trudnymi
pismy y ięzykámi wyrázona / ludźiom
skrzętnym bez náuki / áni osobnego we-
zwánia/bywa sobie przywłaszczána: gdy
bez żadney pewney reguły y náukikáżdy
wykłada natrudnieysze pismo / iáko iego
rospustny vmysł potrzebuie. Coż może
być iáśnieyszego nád one słowá Páńskie:

Matth: 26. c
Márek 14. c
Łukasz 22. b
1. Kor: 11. e.

To iest ćiáło moie / ktore zá was będźie
wydáne? A przećie Kácyrze wźiąwszy
spor przećiw Pánu/ y iákoby mu kłam-
stwo zádawszy / dowodzą tego tymiż sá-
mymi słowy/iż nie iest ćiáło iego: Ták
iż ná te sáme słowá iest kilkánaśćie fał-

szywych

ßywych á práwie z ſobą ſię ſpieráią=
Jan 1. a, b. cych wykłádow. JAN ś. piße/iż ná po=
1. Jan 1. a. czątku było słowo v BOgá / y było
Bog: y potym to słowo ſtáło ſię ćiáłem
y mießkał w nas/ ꝛc. A Nowoáryani z
tychże słow do vmoru tego prząą / iż to
nie o ſynie Bożym rzeczono/ áni on ieſt
Bogiem od wiekow: ále o mowie á obie=
tnicách Bożych. Y podobnoć ießcze bę=
dą dowodźić/iż te obietnice ſtáły ſię ćiá=
łem ábo człowiekiem y mießkáły w nas/
y zá nas vćierpiáły/ ꝛc. Y ſtądżeć ták
wiele y rożnych ſekt národło/ iż káżda
ſámey ſobie/ prawdźiwy wykład piſmá
przywłaßczáiąc/toż iedno piſmo ćiągnie
do obłędliwego vpodobánia ſwego: ná
ono ſámo z Miſtrzem ſwym ſkłádáiąc:
Matth: 4.b Scriptum eſt enim: Skocz á złam ßy=
ię: Nápiſano ieſt bowiem.

Piſmo ś. v Kátholikow iákie. Przećiwnym ſpoſobem Kátholicy/
choć im odrzucánie piſmá ádwerſarze
fałecznie zádawáią: przyimuią wßyſt=
kie piſmá Biblijey świętey / od deſki do
deſki / niczym (iż ſię w prawdźie ſwey
czuią) nie brákuią. Y owßem Here=
tykom w tákowym brákowániu ábo od=
rzucániu ich/záſtáwiáli ſię po wßyſtkie
wieki

wieki / iż nam cáłą Biblią do tąd
wiernie záchowáli. Vffáiąc też praw=
dźie ſtárodawney/Duchem świętym zá=
chowáney/nie tworzą ſobie áni przypu=
ßczáią nowych przekłádow Biblijey: á=
le przeſtawáią ná onym iednym á na= Concil. Trid.
ſtárßym vulgatæ æditionis przełożeniu/ Seſſ. 4.
ktore przez ták wiele wiekow w powße=
chnym Kośćiele miáło poważność ſwo=
ię: á ktemu onych czáſow było ſpiſáne
kiedy tych iákie teraz ſą rożnic nie by=
ło: otoż ná żadną ſtronę ſię nie oglądá=
iąc/proſtą á ßczyrą prawdą/rzecz żydo=
wſka abo Grecka ná Láćińſką/ tám by=
łá przekłádána. Czego też potym zá
czáſu ſwego doyźrzał Hieronym ś. w
onych iezykách bárzo biegły. Tákże Concil. Trid.
wykłádow piſmá nowych Kátholicy nie ibidem.
wynáyduią/ále błędy Kácyrſkie zbijáią
tym piſmem y tym wykłádem iego / iá=
kich z dawná tenże Kośćioł Powßechny
przećiw podobnym kácyrſtwam vżywał/
y ná ktore ſię wßytcy iákmiarz Páſty=
rze kośćielni y Doktorowie rożnych á
dálekich mieyſc/y rożnych wiekow ſámi
ſiebie áni piſm ieden drugiego po wiel=
kiey części nie widziawßy/ſpráwą Du=
 chá

chá świętego zgodźili. Z ktorey iedno-
śći práwá ábo zakonu nászego Krześći-
iáńskiego/pokázuie sie też iedność wiáry
y náuki powszechney. Bo iáko Ian ś.
w pismie swoim zgodźił sie z Moyzeszē/
ktory około dwu tysiącu lat przed nim
pisał: tákżeć one wszystkie wieki po Apo-
stołách/ nie inszą wiárę y náukę wy-
świadczáią/ iedno ktorą do tąd trzyma
Kośćioł powszechny. Czego poświad-
czyć muśi káżdy/ kto bez wáśniey czyta
pismá około tego stárodáwnych á terá-
źnieyszych Kátholikow. Czego y sámá
strona przećiwna z nie obaczenia poświ-
iadcza. Bo Magdeburgenses Centuri-
atores od czásow Apostolskich/áż do tych
nászych zebráwszy wszystko co sie iedno
w kośćiele Bożym toczyło/w káżdey Cē-
turyey z osobná káżdego wieku kłádą w-
szystkie náuki/ ktore teraz báłwochwál-
stwem/ kácyrstwē/ábo wymysłámi Pa-
pieskimi być szácuią: Iedno to tám oni
zowią/næuos,stipulas,fumos,to iest przy
sady/iáko są w ćiele liszáie/w zbożu ple-
wá/ábo w ogniu dym. Ale táka rzeczą
wiecęyby było liszáiow niż ćiáłá/wiecey
plew niż zboża/wiecey dymu niż ogniá.
Bo pismá

Iedność wiáry y náuk w Kośćiele powszechnym.

August:li:18 de ciui. ca:41

Wielka nieszczyrość heretykow w pismách dawnych Doktorow.

Bo pismá Doktorow stárych máło nie
wszystkie ná tákowych náukách są záſá-
dzone. Y w tákich głowách ktore to
twierdzą/záprawdę wiecey niż v onych
Doktorow/iest liszáiow/plew y dymow/
ktore ták wiele miodu/ w pismách Do-
ktorowskich opuszczáiąc/ tu owdźie po
słowku ábo sentencyey źle wyrozumiá-
ney ábo wyszpoconey / iáko páiąkowie
wysysáią/y ludźiom zá zdrowy miod dá
wney á cáłey náuki ich vdawáią. Ale
własna to iest Kácyrzom/ iż sie z nowy-
mi błędy swymi nie śmieią zetrzeć z stá
rodawnośćią.Piszą Kośćielni Kronika-
rze/iż Theodosius Cesarz Rzymski iná-
czey nie mogł rozerwánia wiáry w pań
stwách swych vspokoić / iedno tákowe
tylko pismá y obrony ku dowodzeniu
wiáry przypuszczáiąc / ktore były daw-
nieysze niż sie te rostyrki záczęły.Kátho
licy rádźi ná tym przestáli: Heretycy le-
pak czuiąc nowość wymysłow swoich/
ná to nie przyzwaláiąc/byli potępieni.
Toż było vczyniono ná pirwszym Con
cilium Effeskim/ iáko Lyrinēsis opisuie.
Przetoż z Kácyrzámi/y dawnymi/ y te-
go wieku nászego/to sie dźieie/ co dawno
C iij opisał

Rożnic o wierze tákie nalepsze rostrzygnienie.

Sozomenus lib:7.cap:12 Niceph:li:12 cap:15.

Vide Lyrinē. in lib. contra hæreses.

opisał Irenæus ś. iż by się ich nawięcey do iedney sekty odzywáło / gdy káżdego osobnie á rostropnie wypytaß/ nie naydźie się ich kilku coby iednáko rozumieli. Iż dawnieyßé czásy opußczę: Skoro się Luter z nową náuką ziáwił / wnet się pokazał być Septiceps, to iest śiedm głow á rożnych vczniow máiący. Teraz tá Hidrá y tá potworá ták się rospłodźiłá / iż tym głowam á Sektam liczby niemáß: y owßem w tym dźiwnym źwierzęćiu nie máß iedno głowy: bo wßyscy wßystko vmieią/ y drugich náuczáią/ nie máß ktoby słuchał/ ábo się dał náuczyć. Bo nie dawnych czásow náliczono było trzydźieśći y cztery Sekt Luterskich: á teraz pod sámę sto/gdyby czás znośił / mogłoby się ich zebráć. Ktore máią też rożne Wodze y Proporce swoie. Bo iedni są rigidi Lutherani/ktorzy pismá Lutrowego by też naysprośnieyßego/y choćia dźiwnie po odmieniánego/y ná páznokćiu vstąpić niechcą. Drudzy są molles Lutherani ábo Semiluterani: ktorzy one rożnice Luterskie ochraniáiąc/ wiela rzeczy pozwaláią/ktorych Luther bronił/y sámym Papieżnikom.

Irenæ. lib. 1. contra hæreses cap: 5.

Lege opuscula Cochlæi & Lindanum. lib: 2. Dubitantij.

Obacz Rácyrskie rozeznánie.

Vide Catalogũ Prateoli, de uitis hæreticorũ.

pieżnikom. O co się Illiricus Heytmán ostrych Lutheranow ćięzko ná nie vskarża: iż iuż Papieżnikom pozwaláią zwierzchnośći Papieskiey: náuki de libero arbitrio, to iest/iż człowiek może woli swey roskázowáć: iż vczynki są do zbáwienia potrzebne: iż ceremonie Papieskie máią być znoßone. Trzeći Lutheranowie są Extrauagantes, Adiaphoristæ,Confessionistæ, ktorzy pod płaßczykiem Confessiey Augspurskiey wßelákie błędy á nowe wymysły pokrywáią: przeco ostrzy Lutheranowie zową to Confessią Cothurnum/ to iest botem/ ktory się ná oboię nogę tráfi/iáko też tá ich Confessia ná káżdą sektę. Bo choćia ią oni/ iáko zá iedno Kredo nowego Apostolstwá swego wyznawáią: przećię zá káżdą chorobą duszną nowych błędow/ná kształt Testámentu ią odmieniáią. Z czego się y sám Frydericus przeszły Xiąże Sáskie przednieyßy obrońcá iey pośmiewał / mowiąc: Moi Wirtemberczykowie iuż wiem co látoś wierzą/ále ná drugi rok coż ia wiem co wierzyć będą. Ktora odmienność tey to Cőfessiey pokazáłá się z rázu. Bo przy

In præfat 5. Centuriæ historiæ Magdeburg.

Confessia Augspurska botowi obo ietnemu przyrowná na.

 Láćiń-

Łáćińskiey/ktorą naprzod przed pięćią-
dziesiąt lat Kárłowi piątemu Cesárzo-
wi byli podáli/ záraz wydáli drugą Nie-
miecką/ktora iuż od oney Łáćińskiey ro-
żna byłá. Potym zá káżdym snadź wy-
dániem/kilkánaśćie rázow (iáko to Exē-
plarze świadczą) ták ią nádziewáli/ná-
ćiągáli/y muskáli/iż oná stára merchá/
z dawnymi Kácyrstwy z Krześćijáństwá
wyświecona/zá nową á młodą pánnę v
nich vchodźiłá. Dopiero teraz zmárski
iey obaczywszy/oni dawni miłośnicy iey
do młodszych/á co czás to nowszych Con
fessiy się przenászáią. A kiedy przez Sy
Synody y ziázdy Kácyrskie tákie. nody á conwokácye swe / tákie błędy y
rożnice pogádzáć chcą: táka się tám sprá
wá náyduie/ iáko w onym tumulćie E-
Dzieio. 19. f. fezkim: Erat Ecclesia confusa, & pleriq;
nesciebant qua de causa conuenissent.
Tákże y ći czuli Pásterze/ postquā ad-
Terent. in Andria. uigilauerint, (iáko ono iedē powiedźiał)
ex vnis gēminas conficiunt nuptias: z ie
dnego błędu kilká ich vczynią: y owszem
niechcąc z sobą Ministrowie iednego
obiádu ieść/w więtszey niż przed tym wa
śniey się roziádą. Co pokázuią ich ka-
zánia/ listy/y pismá niektore : y pokázo-
wáłyby

wáłyby więcey / kiedyby się ná twárdą

klątwę swych Papieżow świeckich nie
oglądáli. Przed kilkiem lat/ tego Koś-
ćiołá swego/iáko P. Krystus przepowie
dźiał/iuż y po pustyniách szukáiąc/Con
fessyą swą po Grecku spisáną/ posłáli
do Turek Pátriárchowi Constántino-
polskiemu/ áby ią przyznał y podpisał.
Kácyrze Kośćiołá swego iáko ná puszczey ábo w kácie mácáią. Matt. 24. c
On miásto tego/błędy ich / káżdy z oso-
bná dosyć w onych stronách vczenie con-
futował/wywodámi y náukámi z Ko-
śćiołem Powszechnym Rzymskim zgo-
dnymi: Czego spráwę dostáteczną opi-
sał y wydał Ksiądz Stánisław Soko-
łowski. Nie mogąc tego Kośćiołá w
pustyniey náleść/więc się z nowu in pe-
netralia,to iest do swego domowego le-
gowiská/ według Páńskiego Proroctwá
vdáli. Bo Książętá Rzeskie Luterskie-
mu potomstwu nádleżące/z wielkim stá-
rániem y nakłádem/przywiedli Dokto-
ry swe do tego/iż nową Cōfessyą wiá-
ry nád onę Auszpurską skleili: per vbi-
quitatem corporis Christi, & cōmunica
tionem realem idiomatum in CHristo,
Kálwinistom y Nowoáryanom doga-
dzáiąc/y prawie fortę do siebie otwa-
Nowa zgodá kácyrska iáko ważna

rzáiąc: y ták to wyznánie miárkuiąc/áby mu żadna Sektá (okrom Kośćiołá Powszechnego) przygánić nie mogłá. Y w onę zgodę nákłádli niesłycháną rzecz vlicznie wyżebránych podpisow/osob rozmáitych narodow y stanow/y tu od nas z Polskiey/ niktorych nam nieznáiomych áni słychánych/co ich było y co ich nie było: áby ták pewna prawdá/tákże też pewne świádki miáłá. A przećię záraz potym Kálwinistowie wydáli przećiw tey Confessyey Admonicyą ábo Nápomnienie: w ktorym nie mogą się wyskárżyć ná lepiarze tey Cõfessyey iż się czynią Papieżámi/ chcąc wszystkim wiárę zámierzáć/pirwey ich nie przekonawszy. Y ták tám noszą Lutrá y iego zwolenniki/ y inszych ktorzy do nich przyświeccáią: iż nam Kátholikom iedno się z dáleká śmiáć/ábo własniey zákowáć przyidźie / kiedy się te iászczorki spolnie y z mátek wygryzáią. A iesli się kiedy miedzy nimi ná iáką zgodę zánieśie/tedy według S. Athánázyusza/ táka iest iáka byłá Piłata z Herodem ná strátę Páná Krystusá y Kośćiołá iego. Słusznie tedy ten znák Kośćiołá Bożego

Zgodá Kácyrska táka.

Athan: orat. 2. contra Arrianos.

zámykamy z dawnym Tertullianem/tymi słowy: Tám tedy fałszowánia pismá S. y wykłádu iego dochodźiemy/gdźie się rozność náuk náyduie.

Tertullia. de præscr. hære.

Y to też nie mnieyszy znák zgody y iedności w Kośćiele powszechnym/iż chwałę Bożą iednáko po wszem Krześćijáństwie/ gdźie iedno iest wiárá Kátholicka odpráwuią: według onego iáko Dawid prorokował mowiąc: Będę tobie Pánie wyznawał w Kośćiele wielkim: y w ludźie státecznym będę ćię chwalił. Siedm kroć przez dźień chwałę twoię opowiádałem. Ktorego obyczáiu násládowáli też Apostołowie / gdy trwáli w modlitwách / ná pewne godźiny rozłożonych: co się znáczy z Piotrá y Jana ś. gdy do Kośćiołá chodźili ná modlitwę godźiny dźiewiątey / iáko Lukasz ś. wspomina. Tákowe modlitwy wielkim misterstwem Duchá ś. według właśności czásow/z psálmow y z inszego pismá złożone/vstáwicznie odpráwuią w tym Kośćiele powszechnym wszyscy Pásterstwo dusz ludzkich ná sobie máiący/ wszyscy kápłani/dyakonowie/ subdyakonowie; wszyscy zakonnicy y zakonniczki

Jedność chwały Bożey v Kátholikow/á rozność v Kácyrzow.

Psálm: 34. c. 118.

Dźie: 1. c. 3.

w nocy

w nocy y we dnie/ á w głownych kośći o
tách bez przeſtánia/ ták ſámi żá ſię/iáko
y żá wßyſtek lud Krześćijáńſki świecki/
inßymi doczeſnymi ſpráwámi do odda=
wánia chwały Bogu/ według piſmá ś.
Izái:43. a. záwße powinney zábáwiony: á oſobli=
Pſal: 149. a. wie zá dobrodźicie po ktorych dochody
ná ſwoie Duchowieńſtwá máią. Ták
dálece w tym iednośći przeſtrzegáiąc/ iż
oto y teraz ten porządek chwały BO=
żey/ktory w niktorych kráinách nie w ſá
mey rzeczy/ále w porządku/á w niciá=
kich przypádłośćiách nieco był rozro=
źniony/ iáko po wßem inßym Krześći=
iáńſtwie/ták y w náßey Polßcze do zu=
Chwałá pełney (ile zwyczáie kráiny dopußczą)
Boża v ká- iednośći przywodźi. Tego niczego v he=
cyrzow iáe retykow nie máß/bo nie w wielkim Ko=
ka. śćiele iáko Dawid/ále w lichych Zborc=
czkách Bogu ſwemu śpiewáią: nie ták
Pſálmy ábo inſze ſłowá Boże/ále wię=
cey ſwe włáſne/ w pioſneczkách y przez
Dworſkie Poety złożonych. Nie w lu=
dźie też ſtátecznym: Bo máią rożne
Sekt ſwoich Cáncionały/ktore często iá
ko ſię im kiedy podoba odmieniáią. Nie
máią też chwały z Dawidem ná ſiedm
godźin

godźin rozłożoney: ále kiedy ſię im zwi=
dźi/á kiedy do Zboru zátrąbią ábo zá=
kołácą (bo dzwony Trádicya Papie= 4.Moyz:10.
ſka/rychley o trąbách w piſmie czytáli) Mátth:9.c.
tedy śpiewáią: á nagłośniey y naweſe=
ley podiadßy ſobie: iż kiedyby teraz vſły=
ßał Moyżeß / powtorzełby one ſłowá 2.Moy:32.D
ſwoie: Nie ieſtći to głos pobudzáiących
do wálki/ áni też wołánie vpomináią=
cych do vćiekánia (to ieſt duchownie/
pokuſy ßátáńſkie ábo zwyćiężyć/ábo ich
vchodźić) ále/ prawi/ſłyße ia głos do=
brey myśli záżywáiących. Jákoż mam
tę pewną ſpráwę/iż niktore pioſnki ich
zwłaßczá o Papieżu y o kśiężey w ro=
gátych bieretách/ iákąś ſkoczną notą y
poſtáwą odpráwuią. Owáć to nowe
Ewángelictwo/chwałę Bożą w márne
Páſquiluße obroćiło. A co nam prze=
ćiwnicy zadawáią niezgodę prze rozmá Rozność
itość Reguł zakonnych y odzienia / ábo zakonow
vſtaw ich: to więcey śmiechu niżeli ſprá nie targa ie
woty iákiey ieſt godno. Bo wßyſtcy co dności po
ich ieſt y kiedy było Kośćiołá Powßec= wßechney.
chnego zakonnicy y zakonniczki/zgadzá
ią ſię z Kośćiołem we wßyſtkich Arty=
kułách wiáry/ we wßyſtkich náukách y
ceremoniách/

ceremoniách/ bądź wierze zbáwienney/ bądź chwale Bożey/ bądź też powinnośći żywotá Krześćiáńskiego należących. Máią osobne ćwiczenia duchowne / do pobożnośći/ wstrzymięzliwośći/ zwyćiężenia pokus/ wzgárdy świátowey/ posłußeństwá osobnego zwirzchnim swoim należące: iákich káżdemu pobożnemu gospodarzowi w domu swym vstáwiáć iáko nalepiey rozumie / y owßem káżdemu z osobná Krześćijáninowi w żywoćie swym ostrożnemu/ w iednośći wiáry/ nie iest zábroniono. Száty też inákße máią od zwyczáiu świeckiego/ dawáiąc znáć iż świát opuśćili. Ale płáćili się ßácowáć: nie onym ále sobie mieliby w tym przygániáć ći nowi Ewángelicy. Bo Pan Krystus miał suknią iáką od ludźi rożną/ ktora ßwá nie miáłá/ iáko świadczy Ewángelistá. Jan Krzćićiel choć z Pánem Krystusem trzymał/ dáleko zás rożniey chodźił/ w siermiedze Wielbłądowey/ w iákimśi twárdym á ostrym páśie: ꝛc. skąd iednák osobliwą pochwałę od Páná odniosł. Apostołom lepak (owa wßystkim Ewángelikom) zákazał Pan nośić dwu sukien/ trzewikow/

Odźieniu zakonnemu niesłusznie kacerze przyganiáią.

Jan 19. d.

Mátt: 3. 11. a
Lukasz 10. a
Márek 6. a

trzewikow/ kálety/ kordá/ áni laski/ ꝛc. A gdźieß to czynią dźisieyßy przebutni Ewángelicy/ choćia mowią/ iż niczego inßego tylko pismá świętego we wßem słucháć mamy? Niechay oto lepiey Mnichom dźiękuią/ co ich w tey ßtuce Ewángeliczney zástępuią: á sámi niech się baczą iáko się własnie Ewángelikámi zowią. Ktemu ßukáiąc proßká w cudzych oczu/ niechay w swoich wielkiego kłocá nie przeglądáią. Przypátruiąc się swoim świeżym zakonnikom (iż nowe Nowokrzczeńskie Reguły opußczę) Ministrom: w ktorych nie ledá záprawdę poprawá y odmiáná. Bo z Czech ábo z Niemiec przywędrowáli po Apostolsku/ nic ßátno/ y bez kálety: A teraz dosyć znácznie ieżdżąc / siebie y poślubione kuchárki y dźieći swe bárziey snadź niż ziemiánie stroią: od Sákrámentow nie biorą po großu/ iáko w Papieżnikách gánili / ále cáłą gárśćią: wiec co Apostołowie własne żony dla Krystusá opußczáli / to oni (zwłaßczá ktorzy v Kátholikow są ordinowáni) nie własne przyimuią/ y to czásem drudzy ná sámych nie przestawáią. Co Piotr

Mátt: 7. a.

Reformácia nowych prorokow.

Mátt: 10. c.

Piotr S. groſzem w rybie náleźionym
Matt: 17. d. vboſtwo Páńſkie y ſwoie/ źwierzchności
ziemſkiey wyznał: to oni wierze ſąſie=
cki przygániwſzy/y z miáſteczká ich po=
zbywſzy/domy/ogrody ich ſkupuią: á iuż
niktorzy zacnym oſobã á Pánom ſwym
nie máłe ſummy ná imioná dawáią.
Nuż w ſpráwowániu nabożeńſtwá/ iá=
Odmiány nabożeńſtwá kácyrſkiego. kie odmiány? Jedni Sákráment ſwoy
Ołtarzny názwány ábo wyświadczo=
ny (bo ták mowią/dawáiąc znáć iż nie
ieſt prawdziwym.) przyimuią z ręku
Miniſtrowych/w opłátku: drudzy żemeł
w miſie nákráiánych ſobie biorą/ á oſtá
tek chłopiętom ábo pieſkom rozdádzą.
Więc iedni klęcząc/drudzy lepak ſtoiąc/
trzeći ſiedząc to odpráwuią. Naydą ſię
drudzy co będą leżąc przyimowáć/ gdy
Luka: 22. b. ſię doczytáią lepiey o wieczerniku w kto
rym Pan ten Sákráment vſtáwił/ kto=
ry był ná trzynaśćie tylko oſob obrány/
Lukaſz 7. f. wielki y vſłány: Y gdy ono Marya
Mágdálená w tyle Páná Kryſtuſá ſto
iąc nogi iego włoſámi vćieráłá: gdyżteż
Márek 2. b. piſmo żowie v ſtołu być: accumbere: to
Lukaſz 7. g. ieſt/przylegáć: z ktorych rzeczy y z inſze=
f. 14. b.
4. Krol: 4. b go piſmá ś. ći ták wierni náſládowcy
iego/

iego/będą mogli co tákowego wyczer=
pnąć. Nuż Agendy áza v nich w kożdey
Sektćie y owſzem w káżdey kráinie nie
ſą rożne? ktorym ſię/ kto po temu ieſt
przypátrzyć może. Ktemu iedni w Ko=
śćiołách/ drudzy w domách świętobli=
wośći ſwe odpráwuią: iedni obrázy y
pámiątki Bogá y świętych iego zoſtá=
wuią/y málowáć z nowu dawáią: dru=
dzy ie záś wyrzucáią/ſieką/ palą/ á ná
to mieyſce częſtokroć ſwe włáſne wſta=
wiáią. Jedni ołtarzá vżywáią/ drudzy
przećiw iáſney náuce Páwłá ś. ie ro= Zydow [illegible] b
zbieráią y wyrzucáią/ á do proſtey wie=
czerzey proſte ſtoły przyſtawiáią. Jedni
máią oſobne naczynia do krzczenia dzia
tek: drudzy záś ten krzeſt á niebieſkie od=
rodzenie/odpráwuią ſklenicą/ ábo nale=
wką/á miednicą/ w ktorey dopiruczko
ręce ábo coś gorſzego vmywáli/ y potym
záś vmywáią. Jedni ná początku krztu
pytáią przed wſzyſtkimi ludźmi oycá/ie=
ſli ſię zna do tego dźiecźicá/ (o wielki
śmiechu á niewſtydźie) drudzy też o to
nie pytáią. Aboć ſię potym wſzyſcy ná
to zgodzą: bo to nie dawno tu nie dále=
ko wynáleźiono. Jedni grzechy w táie=
D mnicy

mniey sobie powierzone/we śrzodku zbo-
ru swego one osobę wystáwiwszy / wszy-
stkim obwołuią/z wielkim zápłákániem y
obelżeniem osob zacnych/ y z nie mniey-
szym zgorszeniem/ gdy się wszyscy od ie-
dnego grzechow vczą. Drudzy to záś
gánią/mowiąc iż tego iárzmá snádniey
było v Papieżnikow szeptániem zbywáć.
Nákoniec iedni vżywáią po Kátholicku
ná ołtarzu/obrusow/świec/y inszego o-
chędostwá : drugi przyszedszy tedy to záś
pozrzucá. Jedni w komżách nabożeń-
stwo odpráwuią / drudzy w sukniách /
łákách/ábo kożuchách:ták iż bárziey po-
szli ná woźne (iż gorzey nie rzekę) niż
ná száfárze táiemnic niebieskich. A náy-
dowáli się drudzy/ ktorzy w Książęcym
odźieniu w złotych łáncuchách ná ká-
zádlnicę wstępowáli. Ale ktożby ich od-
mienne báłámuctwá/zwłaszczá w ták zá-
mierzoney krotkośći wypowiedźiał ábo
wypisał? Jeszcze zádawáią nam Ká-
tholikom niezgodę y spieránia/ zwłasz-
czá miedzy Theologámi/z ktorych iedni
są Thomistę / drudzy Scotistę / trzeći
Nominales/ꝛc. Odpowiádam z Augu-
stynem S. iż v wszystkich Theologow
Kátholickich

Theologowie Katholicy w czym niezgodni.

Augu: lib: 1. contra Iulia: cap: 6.

Kátholickich/ iest zgodá w ártykułách
wiáry y powinnośći chrześćijáńskich:
bo ktoby w tym zgodny nie był/nie ćier-
piałby go Kośćioł iáko odszczepieńcá á-
bo heretyká. Ale w niktorych są rożne
rozumienia in opinionibus,to iest w rze-
czách y dowodách/ktore nie ták wiele do
wiáry/iáko do disputáciey á ćwiczenia
należą/á ktore dekretem Kośćiołá BO-
żego nie są ná tę ábo owę stronę (salua
fidei compage) rostrzygnione. A wiec
tákowe rożnośći nayznácznieysze są w
dowodách ktorych oni ná ostátku vży-
wáć zwykli ex ratione, to iest z rozumu
przyrodzonego:ktorych doskonáły The-
olog przećiw Pogánom y Philozophom
vżywáć muśi : przykłádem Páwłá S.
gdy Atheńskie Philozophy náwracał.
Co nie tylko nie tárga iednośći wiáry /
ále ią ieszcze bárziey szerzy y gruntuie.
Czego osobliwie náucza on zwolennik
Apostolski Ireneus / gdy przyrownawa
Kośćioł Boży y náukę iego słońcu/kto-
re się nie rozdźieła/choćia mnostwo pro-
mieniow swoich po wszem świećie rożnie
rospuszcza : Tákże onemu lichtarzowi w
Kośćiele SALOMonowym/ ktory w

Dzieiow 17. f.

Irenæus li: 1. cap:3. & li: 5. cap:20.

2. Moi: 25. D.

 okoliczy

okoliczy miał ßeść świec ábo lamp/á śio
dmą ná wirzchu: ktorymi iednák on ie- *Allusit huc Martialis li: 14. Epig: 41.*
den lichtarz/ z Boskiego roskazánia ko-
śćioł on wßystek ozdobnie oświecał. Po-
tym Ireneus tę náukę zámyka ták mo-
wiąc: Gdyż wiárá iedná y nie odmien-
na iest/áni ten ktory o niey wiele mowić
może/ przyczynia iey / áni ten ktory ią
kroczey wywodźi / oney nie vmnieyßa.
Lecz v dźiśieyßych Sektarzow prawie
śię náyduie co ono Dawid powiedźiał: *Psal: 54. b.*
Widźiałem sprzećiwienie y złość w mie
śćie. Bo miedzy nimi nie idźie o opi-
nię ábo rzeczy máłe (iáko śię tym wy-
mawiáią) ále idźie o ártykuły snadź
przednieyße wiáry Krześćijáńskiey. Co
świadczą własne pismá ich przećiw so-
bie/ktorych snadź więcey iest niż przećiw
Kátholikom: świadczą y inwektywy/kto
re często przećiw sobie ná kazániu czy-
nią: świadczą klątwy/ ktorymi śię spol-
nie Zborow swych odsądzáią y potę-
piáią: świadczą oddźielánia/ gdy do po-
grzebow y inßych społeczności rożney
sekty/sámi nie chodzą / y swoim chodźić
nie dopußczáią. A tákie spory są nie
tylko miedzy sektámi dáleko rożnymi/
ále

ále też prawie miedzy sobie przyrodny-
mi. Nápisał ieden miekki Lutheran prze- *Vigandus in li: contra Georgiũ Maiorem.*
ćiw twárdßemu Wirtemberczykowi te
słowá: Tu Georgi es vir, qui conturbas Israel, &c. Non sunt lana neq; linum de quibus hîc disceptamus: sed de grauißimis doctrinæ Christianæ capitibus. Ty Jerzy/iesteś mężem / ktory
burzyß lud Boży. Nie o wełnę/áni o
len z sobą śię śpieramy / ále o naywa-
żnieyße ártykuły náuki Krześćijáń-
skiey. Czego y teraz po tey ostátniey *Vide cõcordiam nouã Bergẽsem: & Admonitionem cõtra eã editam, præsertim fol: 338. & cap: 8. & 11.*
vgodźie Niemieckiey / ná śię dowodzą
Lutheranowie z Kálwinistámi: iż o prze
dnieyße ártykuły o Troycy świętey /
wćieleniu Syná BOżego/ y Sákrá-
menćie Ołtarznym / tákie spory z sobą
wiodą/iż Katholicy/ máią teraz przy-
czynę pokonywáć ich niezgodą / ktorey
przyczyny przed tym ták dálece niemieli.

Czwarty znák á głowny Kośćiołá *Czwarty znák Kośćiołá / Powßechność: á komu należy.*
Bożego: Iż iest powßechnym/ iáko w
skłádźie Apostolskim wyznawamy. Kto-
re imię y tytuł należał záwżdy stároda-
wnym Krześćijánom/ktorych teraz prze
ćiwnicy Papieżnikámi przezwáli. Co
ßło im nie tylko z práwá/ á z własności

rzeczy/ktorą to słowo zámyka iáko wnet
pokaże: ále też z dawney á vstáwiczney
possessyey. Czego mamy dawny przy-
Tomo 7. collatione 3. cũ Donatistis.
kład v Augustyná S. gdźie imieniem
Cesárskim było to imię stronie Augu-
styná s. przysądzone/z sámey włásnośći
á iáwney possessyey/ktorey Donátysto
wie pokázáć nie mogli. Inßy dawni
Kácyrze pospolićie się z przodku tym ty-
tułem brzydźili: tákże y czásow nászych/
gdy w Kredźie/ miásto Powßechnego/
Krześćijáński Kośćioł wyznawáli. Do-
piro gdy im Kátholicy nowość y poką-
tność náuki zádawáli/ poczęli się też te-
go tytułu imowáć. Co iednák iest prze-
ćiw rozumowi. Bo gdźie iest rozerwá-
nie/tám powßechność być nie może. Ná-
Augu: contra epi: fundamẽti, cap: 4. & de utilit. credendi cap: 7. Cyril Ierosolym. catec: 18.
konice dowodzą tego s. Augustyn y Cy-
rillus/ tákże y my dźiś z nimi/ sámym
przyznániem ádwersarzow. Bo gdy w
mieśćie tákim niewiádomym/ktorego z
nich kto spyta/ gdźie tu iest kośćioł Ká-
tholicki/pewnie vkáżą nie do swego/ ále
Melanchton in præfatione articuli de abusibus.
do nászego/ ktory włáśnie Kátholickim
iest. Tákże Melánchton w Confessyey
Außpurskiey/názwał nász Kośćioł Ká-
tholickim/ w rzeczách wierze á zbáwie-
niu

niu potrzebnych nie błądzącym: tylko w
niktorych abusus, to iest złym rzeczy v-
żywániu. Ale y sam niewie co tu Kośćio
łem powßechnym názwał. Bo iesli on
stárodawny APOstolski/ tedy nie miał
tych abusus, bo tym sposobem nie byłby
prawdźiwy: ieslić ie też miał/ tedyć te
abusus nie są nowe/ iáko ie on dla tego
odrzucał. A też oni sámi pospolićie vczą/
iż rzecz dobra dla złego vżywánia nie
ma być odrzuconá. Y stądżeć Hieronym/
Hieron: cõtra Luciferian.
Krysostom/ y inßy dawni Doktorowie
Chrysost: ho: 33. in Acta Apostol.
s. kładą też to zá ieden znák Kośćiołá
Bożego/iż stárodáwni Krześćijánie zá-
wżdy się zwáli/ y od drugich byli zwáni
Iustinus cum Tryphone.
Kátholikámi: Kácyrze lepak od swych
Irenæ: lib: 5. cap: 20.
pirwszych Mistrzow Heresiárchow na-
zwiská bráli. Iáko dawnieyßych wie-
Athan. serm: 2. cõtra Arianos.
kow Mánichei/ Márcionistę/ Aryani/
Nestoryani/Donatistę/ y inßy. Y teraz
Admoni: cõt. cõcord. Berg. fo: 213. 215
Sákrámentarze skwirczą/iż nowa Con
fessia Augßpurska/odsądza Krześćijáń-
stwá/ kto się Luteranem być nie odzywa.
Aug. locis supra citatis.
Stądże Augustyn S. ná wielu miey-
scách dowodnie to pokázuie/ iż iáko rzecz
Et episto: 48. 161. 170. de agone christiano cap: 29.
sámá/ták y tytuł Kátholicki hæretikom
żadną miárą należeć nie może. A choćia

 nas

Lib:de Symbolo cap:10. Lib: 3. cōtra Gaudentium cap: 1. Item collat:3. cum Donatistis. Et de unit. ecclе. cap: 3. 6. &c. Chrysostomo: 33. in Acta Apostol: Vide etiā August: de utili. creden. ca: 7. Et cōt: serm: Arian: ca: 36

nas też oni zową Papieżnikámi ábo Romániſtámi/tedy tym wychodźić nie mogą. Bo nie my sámi ták ſię zowiemy/iáko oni czynią/áni nas ták z dawná zwáno/iáko onych od początku Lutheryanámi/ẛc. y okrom ich sámych nikt nas ták nie zowie/á onych to ieſt poſpolite v wſzyſtkich imię. Ktemu według Chryſostomá ś. iáko kácyrſka właſność ieſt zwáć ſię od miſtrzow pirwſzych błędu ſwe°: ták ku rzeczy Kátholikow ieſt / zwáć ſię od Páſtyrſtwá Kośćielnego. Otoż Papież nie ieſt imię iákiey osobney osoby/ále vrzędu przedniego Páſtyrſtwá. Przetoż názwánie od niego / wiecey nam nieſię ſtáwę niż zelżywość: iáko y imię Romániſtow: gdyż w Rzymie záśiádłá Káthedrá Apoſtolſka/y Páweł ś. wiárę Rzymſką zálecił po wſzyſtkim świećie. Tego

Rzym: 1. a. Cypria: epiſt: 31. 55. 57.

Kátholickiego Kośćiołá właſność/ wyráźił Pan Kryſtus w oney rozmowie z

Jan 4. c. Augu: lib: de unitate Eccl. cap: 6. Beda in 6. Cantic.

niewiáſtą Sámárytáńſką: dawáiąc znáć/iż iáko bożnicá ſtáre° zakonu byłá przywiązána do iednegoż ludu żydowſkiego/ do iednegoż Kośćiołá Sálomonowego/ y do iednegoż czáſu národzenia Meſsyaſzá: ták przećiwnym ſpoſobem/

Kośćioł

KOśćioł Ewángeliczny / Powſzechny miał być po wſzyſtkim świećie/ po wſzech narodách/y ná káżdy czás áż do ſkończenia świátá. Czc° potwirdźił potym zbáwićiel/gdy przepowiedźiał / iż Ewángelia iego ma przewiedźieć wſzyſtek świát/ iáko tyſkáwicá od wſchodu áż do zachodu wſzyſtkę źiemię oświecáiąca: y gdy Apoſtołō roſkazał áby idąc po wſzyſtkim świećie opowiádáli Ewángelią wſzemu ſtworzeniu/nikim nie brákuiąc. Stądże dawni Doktorowie zwłaſzczá Vincentius Lyrinensis, tę powſzechność troiáko rozumieli: naprzod z ſtrony czáſu á ſtárodawnośći: druga z ſtrony mieyſcá ktoreby ſię ná wſzyſtek świát rośćiągáło: trzećia z ſtrony sámych ludźi/w rożnych á rozmáitych narodách w iedney wierze zgodnych: to ieſt coby záwżdy/coby wſzędźie/ y coby v wſzyſtkich iednáko á zgodnie/było trzymano. Ktore rzeczy z oſobná rozbieráiąc/obaczymy / ktorey ſtronie do przyznánia kośćiołá należeć będą.

Mátt: 24. b c

Mátt: 26. d. Márek 16. d

Powſzechność troiáka.

Libello cōtra prophanas hæreses.

Piąty tedy znák Kośćiołá Bożego idźie z ſtrony czáſu/ to ieſt ſtárodawność. Ktory znák pokázuie ſię naprzod z sámego Páná Kryſtuſá/ gdy mowił:

Piąty znák Kośćiołá ſtárodawność.

D v Iż wy

Jan 15. d. Iż wy Apostołowie o mnie świádectwo
Mátt. 19. a. wydáćie/ gdyż od początku ze mną iesteśćie. Tákże błąd żydowski o rozwodźie zbijał stárodawnośćią / kthora ieszcze przed Moyzeszem w Ráiu od sámego Bogá byłá o tey náuce ogłoszoná. Te goż biegu náśládowáli Apostołowie iego/gdy ná vrząd Apostolski/mieysce Iu
Dźieie. 1. d. dászowe záśádźili tę osobę/ ktora byłá y státecznie trwáłá z Pánem Krystusem od początku náuki y spraw iego / áż do w niebo wstąpienia iego. O ktorey stárodawnośći nie pytáli się/gdy Szczepá-
Dźieie. 6. a. ná ś. y z nim drugich sześći ná świeckí vrząd á spráwę onego kośćiołá swego obieráli. Stądże y oni dawni Doktorowie ś. tę stárodawność mieli zá wielką á pewną probę Kośćiołá Bożego.
Augu: de sym bolo ad catechum: cap. 6. Słuchay Augustyná S. : Wierzmy Kośćioł Powszechny : gdyż ten iest Kośćiołem świętym/ y Kośćiołem iednym/ Kośćiołem prawdźiwym/Kośćiołem po wszechnym/przećiw wszelkim kácyrstwam boiuiącym : ktory walczyć może / ále zwalczonym być nie może. Wszystkie Kácyrstwá z niego wyszły / iáko chrost nie pożyteczny z drzewá winnego obrzniony: á

ny: á on sam trwa w máćiey swoiey / y brany piekielne nie zwyćiężą go. Tertullianus lepak/Optatus, Hilarius, ták się z Heretykámi tym znákiem pomierzáią :
Tertullia: de præscr. cōtra hæret: Optatus li: 2. cōtra Parmē. Hilarius 6. de Trinit.
Wy Kácyrze skądeśćie się wżdy wźieli/ ábo gdźieśćie się ták długo táili? Vkażćie pirwszy początek swoiey Káthedry : Nic rychło záprawdę tych Doktorow te pozdne látá nam národźiły. Ktora nowość nie może się pokazáć w stárey Kátholickiey wiáry náukách / ktorych pełno iest w pismách káżdego wieku/y táke przećiwnych błędow pokonánie / kto iedno sam á dobrym vmysłem pismá Do ktorow ábo Concilia dawnych czyta. Ták iż nie może się pokázáć/ ani author/ áni czás/áni mieysce/żeby náuki do zbáwienia potrzebne/ miano po Apostołách
Kátholickiey náuki stárodawność.
zwłaszczá od czásu Grzegorzá ś. (iáko to oni twirdzą) wznáwiáć ábo w gruntćie odmieniáć. O Kácyrzách lepak dowodnie wiemy kiedy ktory nástał / gdźie ktore náuki nowe przynośił/ kto ich bronił/á kto/y ná ktorych Cōciliách ie potępiał. Czegośmy sámi wiádomi w wieku nászego heretykách / ktorzy ták nowe náuki/ co czás to insze wnaszáią / iż się

tym

tym chłubić śmieią/ iákoby dopiro tá
prawdá teraz byłá wynurzoná. Dobrze
tedy tey nowośći od stárodawnośći ro-
zeznánie Vincentius Lyrinensis przed *Libello cōtra*
tysiącem lat opisał tymi słowy: Páweł *hæresum pro*
s. pisze do Tymotheuszá: Obcych á no- *phanas noui-tates.*
wotnych słow vchraniay się. Ktorych 1.Tim: 6 d.
przyimowáć y náśládowáć nigdy nie
był obyczay Kátholikow: á Heretykow
záwżdy. Iákoż záprawdę/ktorez się kie-
dy Kácyrstwo pokazáło/ ktoreby iákiego
pewnego czásu/ ná pewnym mieyscu się
nie wynurzyło? Ktoż kiedy iákie Ká-
cyrstwo wynálazł/żeby się pirwey sam
od Kośćiołá Powszechnego iednośći/po-
spolitowánia/y dawnośći nie odłączył?
Y potym ták dokłada: To v wszystkich Własność
iákmiarz kácyrstw iest własnego y po- Kácyrzow á Kátholi-
spolitego/żeby się záwżdy w obcych á no kow.
wych wynálaskách kocháli/ á stárodaw-
nymi á doświadczonymi náukámi się
brzydźili: á przez sprzećiwienie fałszney 1.Tim:6. d.
á omylney vmiiętnośći/w wierze szwán
kowáli. Przećiwnym sposobem Kátho-
likom to záwsze własna rzecz iest/ pokłá-
dy y powierzenia Oycow swych zácho-
wywáć/potępiáć obce nowośći: według
tego

tego iáko powiedźiał y po wtore prze-
powiedźiał Páweł s.: Jeśli kto będźie Gálat: 1. b.
opowiádał co/krom tego co raz przyięto
iest/zá przeklęctwo to mieć. Do tąd Ly-
rinensis. Przetoż s. Thádeusz Apostoł Obacz po-
dobrze Kácyrze przyrownał/naprzod su- dobieństwá
chym obłokom/ ktore iáko wiátr rozwie- dumy ká-cyrskiey.
wa y przemienia w podobieństwá ro- Iudás c.
zmáitych á dźiwnych rzeczy/ áż ie náko- Ephe: 4. c.
niec rospędźi y wniwecz obroći: Ták Cyril. Alexā.
Kácyrze/według náuki S. Páwłá/bę- lib:10: cōtra Iulian.
dąc podlegli wszelkiemu wiátrowi náu- Athan: serm:
ki/ gdy nátworzą dźiwnych y rozmái- cōtra omnes
tych/ á co raz to inszych Sekt ábo dźi- hæreses.
wow/zá tym y sáme nie długo záginą. Hilari: lib:7.
Potym przypodobywa ie tenże Apostoł de Trinit.
nawáłnośćiam morskim/despumantibus Niceph: li:4.
suas confusiones, gdy ono nádymáiąc hist: cap: 5.
się/ y z sobą się stáczáiąc/ wystáwiáią
wysokie / y niekiedy ná kształt zamkow
ozdobne pijány / ktore zás prędźiuczko
sámy od siebie rostáiawszy/w wodę się
przywrocą/iákoby nigdy nic były. Są
też podobni y wodźie/ ktora (iáko mowi 2.Kro: 14. c.
pismo s.) skoro się wyleie/tedy się rośćie Psal:21. c.
cze y wsiąknie w źiemię / iákoby iey ni-
gdy nie było. A Augustyn S. przyro- Augu: in psa: 79.
wna ie

wna ie do potokow / ktore ze dżdżow z
z trzaſkiem ſię ſtoczywßy y ßkodę poczy-
niwßy/wnet zbieżą / y nie wiedźieć gdźie
ſię podźieią. Tákowe przeklectwo prę-
dkiego zginienia / w oſobie pirworodne-
1.Moy:49. a go ſyná Iákobowego Ruben / Doktor
Rupertus in ieden zacny duchownie przywłaßcza Ká
eůdem loců. cyrzom : ktorzy iż pomázáli łoże Oycá
ſwego/to ieſt iż táiemnice y pokłády Bo
ſkie w Kośćiele oblubienicy iego/zuchwá
łą ſkrześnośćią ſwą / w ßácowánia y
bluźnierſtwá poſpolite podáli: tedy zá to
ſą przeklętymi/ y będąc iáko wodá wy-
lani z iedności Kośćiołá iego Powßę-
chnego/ nie pomnożą ſię/ ále ſię roſpły-
ną y wśiąkną iáko wodá / że ich ledwa
znák zoſtánie. Iákoż to świadczą dá-
wne y świeże Hiſtorye/y doświadczenia
własne náße / iż KOśćioł powßechny
ieſt iáko Orzeł/ktorego ſtárość/ według
Pſál:102. a. Dawidá záwße bywa odmładzána. Y
Plini9 li:10. owßem ieſt iáko Phœnix, ktory iedenże
cap: 2. ſam záwżdy ná świećie będąc nie vſtá-
wa/ále płod iedenże á ſobie rowny záſię
po ſobie zoſtáwuie. Kácyrſka Sektá le-
Ariſtotel.lib: pak/káżda kroczey żywie niż Wroná/kto
9.hiſtor: ani- rey żywot bárzo długi Mędrcy opiſuią.
malium.
Iákoż

Iákoż to rzecz wielą wiekow y przykłá-
dow doświadczona / iż Kácyrſtwo żadne Lege Theo-
y pięćdźieśiąt lat nie doczekáło/żeby á- doritum li:2.
bo znißczeć/ ábo ſię odmienić/ ábo w dru & 3. hæreti-
gie przećiwne rozerwáć nie miáło/ cho- carum fabul.
ćia drugie miewáły Ceſárze y wielkie
mocarze Kátholikow prześládowce / ſo-
bie zá obrońce: czego y teraz w Angliiey
y po inßych mieyſcách ſą znáczne przy-
kłády. Y teraz iuż ſię to po częśći zgi-
ściło: gdy Luterſkiey Sekty iáka pirwey
byłá/ledwa iuż ieſt ßczątek: wyroſły z
niey inße ſproſnieyße / y ktore ſię ſámy
wygryzáią: według onego co Hiero- Hieronymus
nym ś. przywodźi z Ozeaßá Proroká : ſuper Oſeæ
Rozerwáne ieſt ſerce ich / zá czym wnet cap: 10.
záginą. Y ſtądże wiele bácznych wraca
ſię záś do Kośćiołá Powßechnego : á
ktorzy zátwárdźieli w błędźie/ ći ábo ſię
o niiákiey wierze nie pytáią/ ábo we-
dług Apoſtołá in peius proficiendo/zo- 2.Tim: 3. c.
ſtawáią ſię v Aryanow: ktorych Sektá
iż ſię áż o ſámę ſtolicę Syná Bożego
otrąćiłá / nie może iuż wyżßey / muśi z
Lucyperem vpáść. Iedno tym ludźiom Izáiaß 14. c. Obiáw: 12.
biádá/ ktorych te błędy ſámy poginąw- Tertullia. de
ßy/ pogubią. Przećiw tym dowodom præſcript.
náßym

náßym zwykli ádwersárze zákłádáć sie tym/ iż KOśćioł Rzymski był pirwey prawdźiwym APOstolskim: ále potym zwłaszczá od Grzegorzá pirwszego Pápieżá przestał być Kośćiołem / gdy sie chwyćił náuk mimo słowo Boże. Lecż przećie prawdźiwa Ewángelia nie vstáwáłá/iednoż bywáłá záćmiána/ y byłá zákryta: ktora teraz z nowu iest wynurzoná. Ná to odpowiedźiał dawno Augustyn ś. iż tá mowá iest tych ktorzy z Kośćiołá zginęli: więc głupie mniemáią áby też z nimi KOśćioł zginąć miał. Lecż niepodobna rzecż iest áby Kośćioł prawdźiwy nie tylko przez tysiąc lat od Grzegorzá ś. ále przez ieden dźień miał vstáć ábo sie zátáić. Bo według náuki Páńskiey / iest miástem ná gorze wystáwionym/y ná opoce ná wieczną trwáłość zásádzonym/przećiw ktoremu żadne mocy ßátáńskie nie tylko przemágáć nie mogą: ále im więcey bywa záćłumion tym znácznieyßy bywa. Obiecał mu też to PAN Krystus: iż z nim ma być káżdego dniá áż do skończenia świátá: á to przez obecność Duchá ś. ktory ma z nim ná wieki mieszkáć / y

Kośćioł te-śli kiedy mogł vstáć ábo sie vtáić.

Aug: in psal: 101. con. 2.

Mátth: 5. b 7. d. 16. c.

Mátth: 28. d. Jan 14. b. 16. b. Jzaiasz 59. e

náucżáć

náucżáć go wßelkiey prawdy/ á przećiwne záśię fałeßne náuki y spráwy strofowáć y potępiáć. Otoż te wßystkie obietnice musiáłyby sie w niwecz obroćić: áno rychley niebo y źiemiá przeminie/ niż ieden punktćik słowá Páńskiego. Y stądźeć Krysostom ś. wywodząc to piße/ iż podobnieyßa rzecż/ áby słońce zágásło/niżby Kośćioł miał być záćmiony ábo zátáiony. Ktemu pytam ich: Abo ten Kośćioł ich był zgołá záginął: ábo tylko był zátáiony / á teraz sie dopiero pokazał. Jeśli zgołá był zginął : pytam z Augustynem ś.: Skądże sie zginionemu tákich synow národźiło/iákimi sie oni być opowiádáią? Jeśli rzeką iż sie był vtáił/ á teraz sie dopiero vkazał. Pytam ich z nowu: Abo ten vtáiony Kośćioł wyznawał wiárę swą/ábo nie wyznawał. Jeśli nie wyznawał/ tedyć Kośćiołem nie był: gdyż według Apostołá/wiárá do zbáwienia muśi być vsty wyznána: y zbáwićiel powiedźiał: Kto sie go tu záwstydźi ábo záprzy/ tego sie on też záprzy przed Oycem swym niebieskim. Jeśli rzeką: iż wiárę wyznawał: Tedyć iuż nie był zátáionym / ále

Mátth: 5. c. Lukasz 21. f.

Chrysost: homel. 4. de verbis Isaiæ.

Obácz pilnie.

Augu: lib: 3. contra Donatistas de baptismo cap: 2.

Rzym: 10. b. Mátth: 10. d.

E iáwnym:

iáwnym: A ktory iż miał być znácżnym/
możnym/trwáłym / y nie odmiennym/
według teraz przypominánych obietnic
Páńskich/niech vkáżą pismo ábo świá-
dectwo iákie/gdżie ten nowy á zmyślony
Kośćioł ich był/ co miał zá pástyrstwo/
co zá spráwy y postępki: bo nędzna Bo-
żnicá żydowska może to czásow swych o
sobie pokázáć. Ale o teráźnieyßych Se-
ktách nie pokázuie się nic: y o niktorych
im podobnych dawnych błędách / nie
máß nic własnego ich pismá / byśmy te-
go z ksiąg Doktorow Kośćielnych ábo z
Concilia ktore ich potępiáły / nie wie-
dżieli. Y Luther gdy nástał/wżdyby był
áby iáki trop ználazł tey zátáioney náu
ki. Ale się on tym przechwalał / iż był — Lutherus in epist: ad Fridericum Ducem Saxoniæ.
od Bogá posłány iáko nowy Prorok y
Ewángelistá opowiádáć iuż dawno zá-
gubioną Ewángelią. Ale te náuki kto-
re do tąd Kátholicy trzymáią / były po
wßystkie wieki w Kośćiele tymże Kátho
lickim. Co wyświadcza náßá POlská
przez ßeść set lat/ tákże inße kráiny ieß-
cze dawniey od náwrocenia swego. Ná-
koniec znáią to sámi przećiwnicy/gdy w
Centuryách swoich wyliczáią po wßy-
stkie

stkie wieki te to náuki: iáko się iuż przed-
tym wspomináło. Jeśli o to idżie co — Duch ś. po woli á według poięćia/Kośćioł Boży wyćwicza.
nam też zádawáią: iż te náuki powße-
chne nie záraz wßystkie były opowiádá-
ne: ále iedná po drugiey swych czásow.
Tedy łácna odpowiedź / iż to iest wła-
sność Powßechnego KOśćiołá/według — Lege August: tracta: 98. in Ioannem.
czásow á poięćia ludzkiego lepßym ob-
iáśnieniem iedneyże á w sobie nie odmien-
ney prawdy/według rożnego poięćia lu-
dzkiego/się pokázowáć: przetoż dla tego
bywa przypodobány zorzey/ktora nie zá — Pieśń 6. c.
raz wßystko słońce z siebie wypußcza.
Dla tegoć iáko świadczy Ewángelija/ — Mátt. 20. a.
on gospodarz wychodżił náymowáć ro-
botniki do tey winnice Kośćiołá Boże-
go/ nie tylko w południe/ále y po ránu/
y ostátniey godźiny. Od tego też ten Ko
śćioł Duchá ś. ma wiecżnym Mistrzę/
áby nie záraz/ále ná wieki á według czá
sow y ludźi wyucżał wßystkiey prawdy.
To czynił sam Pan Krystus gdy mo- — Jan 16. b.
wił Apostołom/iż wiele rzeczy miał ich
náuczáć: ále iż znośić nie mogli / zostá-
wił to Duchowi ś. Tákże Apostoło-
wie nie záraz wßystkiego doskonále ná-
uczáli. Bo choćia im Pan był wyráźnie

 roskazał

roſkazał náwrácáć wſzelkie ſtworzenie y
Matt. 28. D. narody: przećię cżás nie máły zbraniáli
Marek 16. D ſię Pogánow przyimowáć do Kośćio-
Dźieio. 8. E. 10. b. 11. A. 15. C. 16. A. łá/áż przez oſobliwe obiáwienie Duchá
S. byli w tym lepiey wyćwiczeni. Zá-
kázowánie iedzenia krwie y rzeczy zá-
dawionych / długo też było w Kośćiele
zá Apoſtołow/przez Concilium Apoſtol
ſkie vtwirdzone: wſzákoż zá náuką Pá-
Rzym: 14. włá ś. vſtáło potym: ták iż go y ſámi
1. Kor: 8. 1. Tim: 4. A. przećiwnicy nie trzymáią/ choć iáſnym
piſmem ieſt do tąd záchowáne. Náko-
niec kácyrze włáſnymi przykłády niech
Obacz poſtępek náuki kácyrſkiej rozny od Katholickiego. ſię w tym rozſądzą. Bo żadna Sektá
ich nie záraz poczęłá wſzyſtkich błędow
náucżáć. Początł Luther od odpuſtow/
potym dáley á dáley / áż ſię teraz rozę-
rwáne potomſtwo iego o ſámego ſyná
Bożego/nie tylko iuż w Sákrámenćie
zátáionego/ále też ná práwicy Bożey
chwalebnego/opárło. Wſzákoż to pom-
nożenie náuk w Kośćiele powſzechnym/
rożne ieſt od Kácyrſkiego. Bo v nich
ieſt w ſámych náukách głownych wiel-
ka á vſtáwiczna odmiáná y ſprzećiwie-
nie: v Kátholikow lepak tylko tego co z
dawná było / obiáſnienie y doſkonálſze
ogłoſzenie/

ogłoſzenie/iákom przed tym z Irenęuſzá
przywodził. O czym też y Lyrinenſis Libello cõtra
dawny Doktor ták nadobnie nápiſał: prophanas hæ-
Kośćioł niktorych rzeczy náucza nowo/ reſum nouit.
ále wżdy nie nowych: ták żeby było po-
mnożenie wiáry/ ále iednák nie odmiá-
ná. Gdyż do pomnożenia należy to/że-
by káżda rzecz ſámá w ſobie byłá rozſzy-
rzoná: do odmiány záśię/ żeby z ktorey
rzeczy iedná w drugą byłá obrocona. Y
okazawſzy iż tákie odmiány ſą włáſne
Herctykom/ták dáley mowi: Lecż Ko-
śćioł Kryſtuſow będąc pilnym á opá-
trznym ſtrożem náuk ſobie w pokład po-
wierzonych/ nic w tych náukách nigdy
nie odmienia / nic nie vymuie / nic nie
przydawa: nie vćina tego co ieſt potrze-
bnego/ nic przykłáda też nic zbytniego/
nie przywłaſzcza cudzego: ále wſzelkim
dowćipem o to ſię tylko ſtára/żeby daw-
ne náuki wiernie y mądrze prowádząc/
ieſli co ieſt z dawná záczętego y ſtáno-
wionego/áby to wykonał y przyozdobił:
co też ieſt iuż wykonanego y wywrąbio-
nego/áby to ſpoił y vgruntował: coby
też było iuż vtwirdzonego y zámknione-
go/ áby tego ſtrzegł y dochowywał. Y
 potym

potym wywodźi/iż ná ták wielu Conci-
liách nic inszego Kośćioł nie czynił / ie-
dno áby według tey to Reguły/ dawną
wiárę/bez odmiány iey/ do nowych czá-
sow y obyczáiow przywodźił/y w pobo-
żny skutek wpráwował.

Kośćioł prawdźiwy iáko iest po wszech mieyscach y narodách.

Szosty znák Kośćiołá Bożego do
teyże Powszechnośći należący/iest z stro
ny mieyscá. Bo to iest włásny Kośćioł
Powszechny/ ktory przewiedźiał wszyst-
kie częśći y kráiny świátá/w ktorych ie-
dno wiádomość P. Krystusá byłá/ ábo
ieszcze kiedy ma być ogłoszoná. Świádec-
twá pismá ś. w przeszłym znáku poło-
żone/też tego włásnie dowodzą: zwłasz-
Jan 4. c. czá ono niewieśćie Sámárytáńskiey wy
powiedźiáne: iż ná wszelkim mieyscu świ-
átá miał być Bog prawdźiwie znány
y wyznawány. Toż był przepowiedźiał
Malach. 1. c Maláchiasz onym butliwym żydom/iż
Bog modłę y ofiárę ich odrzućiwszy/ po
wszech narodách miał vwielbić imię swo
ie/y iedne czystą á wdźięczną ofiárę po
wszystkim świećie postánowić. Toż iesz-
cze dawniey prorokowáli inszy Prorocy:
1. Moy. 49 b Naprzod Jakob Pátryárchá ták mo-
wiąc; Nie będźie odięte pánowánie od
Judy/

Judy/áż przyidźie ktory przyść ma: á
ten będźie oczekiwániem narodow. Záśię
przez Dawidá Bog Oćiec mowi do sy- Psal. 2. c. 2. & 71. b.
ná swego: Dam tobie narody dźiedźic-
two twoie/ y dźierżáwę twoię gránice
źiemie. Y indźiey: Będźie pánował od
morzá áż do morzá/y od rzek áż do grá-
nic okręgu wszystkiey źiemie. Będą w-
spámiętáne/y náwrocą się do Páná w-
szystkie gránice źiemie. Tákże Dániel Dániel 7. g.
świádczy/iż Bog Oćiec synowi dał moc
y krolestwo wiekuiste/w ktorym wszystkie
pokolenia y ięzyki służyć mu máią. W
tymże się opowiedźiał on sam do niebá Mátt. 28. d.
wstępuiąc/gdy wziąwszy zasługę/z stro
ny człowieczeństwá wykonáną/moc nie-
bá y źiemie/rozesłał Apostoły náwrácáć
y sobie poddáwáć narody wszego świá-
tá. O nich lepak ták wyświadcza Ewá- Márek 16. d
gelistá/iż wszędźie Ewángelią opowiá- Psal. 18. a.
dáli/ták iż według Dawidá/ Po wszyst-
kiey źiemi rozszedł się dźwiek ich etc. y
nie było ięzyká áni mowey ná świećie/
w ktorychby nie były słucháne słowá
ich. Toż świádczą sáme dusze iuż w nie- Obiáw. 5. c.
bie będące: iż ie Pan wykupił ze wszego
pokolenia/ięzykow/ludźi / y narodow.

 Wyráził

Wyráził toż Dániel oną figurą ká-
Dani.2.d.g. mieniá máłego/ ktory potłukł ozdobny
słup/ á sam wyrosł w gorę wielką / to
iest w Krolestwo Mesyaszowe wieczne y
Kościoł Boży gorą nad insze wystáwna. powszechne. Tę gorę wielką wykładá-
ią Izáiasz y Micheasz być Kościoł gło-
wny Páná Krystusow/ około siebie ábo
Izaiasz 2.a. w sobie wszystkie págorki/to iest Kościo-
Micheas.4.a ły/y iedność ich zámykáiący / ták mo-
wiąc: Y będźie we dniách ostátecznych
(to iest nowego Zakonu) zgotowána
gorá domu Páńskiego/ná wirzchu gor/
y będźie wyniesioná nád wszystkie págor
ki/y będą się stáczáć do niey wszystkie na
rody. Y poydźie wiele ludźi mowiąc:
Podźćie á wstąpmy ná gorę Páńską y
do domu Bogá Jákobowego: á náuczy
nas drog swoich: y będziem chodźić w
ścieżkách iego: gdyż z Syonu wynidźie
zakon/ y słowo Páńskie z JEruzalem.
Lukasz 24.g Począwszy tedy od Jeruzalem/ wedlug
Dźiejow.1.a. Páńskiego roskazánia/Apostołowie św-
Ephez.2.d. ięći/tę to gorę ná fundámenćie Páńskim
wszemu świátu wystáwili. Ktorą też
Dawid rozeznawa od inszych gor: zo-
Psal.67.b. wiąc ią gorą Páńską / gorą tłustą / y
mocno sklijoną / to iest przodkowániem
zwierz-

zwierzchności Apostolskiey/do ktorey się
wszystko Krześćijáństwo mocną miło-
śćią spikneło. Przetoż strofuie tych/
ktorzy sobie insze tákowe gory przedniey
szego pastyrstwá/ domnimániem swym
omylnym wynáyduią. Z tym podob-
nych dowodow Augustyn S. ten znák August: epist. 48.
Kośćiołá Bożego ták pewny być náy-
duie/iáko to/iż Pan Krystus zá nas v-
ćierpiał y wstał zmartwych. Bo iáko
sam Zbáwićiel powiedźiał:Potrzebá by Lukasz 24.g
ło Krystusowi ćierpieć/y wstáć od vmár
łych: ták też wnet te słowá przydał : A
żeby byłá w imię iego pokutá opowiá-
dána ku odpuszczeniu grzechow ná wszy
stkie narody/począwszy od JEruzalem.
Tych narodow wielką część wyliczył Izai. 66.f.
sam Pan Bog/ o stanie nowego Zako-
nu swego/przez Izáiaszá mowiąc: gdźie
że wszystkich národow świátá / wyrá-
źnie miánuie Affrykę/Lidyą (ktora iest
część Azyey) Włoską ziemię/Grecyą/
y niktore wyspy Jeruzalem odległe: ná
ktorych mieyscách naprzod y naznáczniey z Pogáństwá Ewángelia kwitnę
łá. Y tákowemu Kośćiołowi obiecuie Izaiasz.35. 54.55.60.66.
támże/y indźiey/wielką ozdobę y dostá-
 tki/

tki/ y porządek Lewitow y Kápłanow.
Kośćioł Rzymski był y iest po wszystkim świećie.
Tákowego Kośćiołá iáki tu Duch S.
wymálował/ ktoryby był gorą y głową
wszystkich inszych po wszech narodách/
Kácyrze mieć ábo dla swey woli niechcą
ábo prze niezgodę roznych w sobie sekt
y głow / nie mogą: á niktorzy záśię
gwałtem y okrućieństwem gdźie mogą/
tego się prożno dopieráią. Lecz Kośćioł
Powszechny ktory Rzymskim zową/zá=
wżdy spráwą Duchá S. w iednośći á
zgodźie wiáry / po wszech narodźiech
świátá się rośćiągał: y one prześládow=
ce swe/ćierpiąc/á krew przelewáiąc/ ták
zwyćiężał/ iż z nadálszych stron oni mo=
Rzym. 5. f. cárze do niego się vbiegáli/ y wszystkę do
1.Kor: 9.b. stoyność y dostátki swe/temuż Kośćioło=
wi/ od ktorego duszne bogáctwá bráli /
hoynie ofiárowáli: iáko o tym Izáiasz
támże szyroko prorokował. Y iákoż we=
Psal: 18.a. dług Dawidá/głos Apostolski przewie=
dział był wszystkie kráiny y narody świá
tá/tákże od tego czásu táż náuká ich v
Kátholikow do tąd iednáko trwa/po w=
Irenæus li: 1. cap: 3. szystkie czásy y mieyscá. Co Ireneus ry=
chło po Apostołách żyiący wyświadcza:
iż zá czásu ie° Kośćioł po wszem świećie
rozsiany/

rozsiany/iáko iedenże dom Boży/ iedno
serce/y iedná duszá/ podánie Apostolskie
iednáko záchowywał: choćia w roznych
kráiách/iezykách/y obyczáiách: iednáko
w Niemcech/w Hiszpániey/Fráncyey/
ná wschod słońcá/w Egypćie/w Azyey
y we srzodku świátá. Gdźie oto Ire=
neus wylicza wszystkie częśći świátá ná
on czás wiádome/ od siebie nadálsze/kto=
re miáły iedność wiáry przez srzodek
świátá: ktory słusznie możem rozu=
mieć źiemię Włoską tymi omieniony=
mi kráinámi otoczoną: zwłaszczá że iuż
w on czás w zburzonym IEruzalem/
szczątek Krześćijáństwá ledwa był zo=
stał. Po tym czáśie łácnoby pokázáć iá=
ko wszystkie kráie z osobná/iednęż powsze
chną Rzymską wiárę/ná nię się z Po=
gáństwá náwroćiwszy/ trzymáły: ále iż
krotkość nie dopuszczá/záchowuię to in=
szemu mieyscu: teraz dosyć to iest oba=
czyć/z Doktorow/Historykow/ y pisá=
rzow kośćielnych ábo y świeckich/wszech
narodow/po te wszytkie wieki/ktorzy tey
wierze pismámi swymi świádectwo do
tąd wydawáią. Toż świadczą Conci=
lia głowne y vkráyne / ktore z rozmái=
tych

tych kráiow y narodow Biskupy y Doktory zebrawszy / przećiwne kácyrstwá / po wstystkie wieki potępiáły. Swiadczą to nákonice ták dawne á znáczne kośćioły / z swymi ołtarzámi / obrázámi / relikwiámi / y inszymi sprzętámi / á obrzędámi chwale Bożey należącymi: świadczą Klasztory budowne / y obfite / pánieństwo oboiey płći záchowuiące: świadczą fundácye y nádánia ábo pámiątki zá dusze zmárłe: ktemu szpitale / szkoły / bráctwá pobożne: y inszych rzeczy wielkie mnostwo / ktore bez wszelákiego pismá / po wszystkim Krześćijáństwie / ták ludziom w oczu tkwi / iż po tym sámym wiárę dawną / zgodną / y prawdźiwą poznáć byliby powinni. Y te mury / śćiány / y insze żywe znáki / przed srogim sądem Bożym / tákową ich ślepotę zákámiáłą czásu swego przekonywáć będą. Czego pomoże im / on dáleko bácznieyszy żydowski Doktor Gámáliel / ktory APostolskiey náuki probował tym / iż ieśli nie z Bogá byłá / nie długoby sámá vstáłá: ieśliby też trwáłá / tedy iż z Bogá iest / trudno się iey przećiwić. Tákżeć záwsze bywáło y teraz iest / iż náuká powszechna / gdyż z Bogá

Obacz to ślepotę Kácyrską.

Dzieio: 5. 8.

Bogá byłá / y obietnice iego á opiekę Duchá ś. miáłá / tedy im ią więcey kácyrstwá ábo okrućieństwá tłumić chćiáły / tym się więcey wzbijáłá y szyrzyłá. Kácyrstwá lepak / iż nie z Bogá były / sámy prędko rostárgnąwszy się niszczáły: iáko tego y teraz sámi doznawamy. A choćia Páweł ś. powiedźiał / iż muszą być Kácyrstwá / áby nimi wierni od niewiernych bywáli rozeznawáni: y według słow sámego Páná Krystusá / kąkol od szátáná rozśiany / áż w dźień sądny będźie dostátecznie wypełły: wszákoż pszenicá nád kąkolem / y wierni nád niewiernymi / znáczni być muszą. Bo według Augustyná ś. áczkolwiek też kácyrstwá bywáią wszędzie w Krześćijáństwie / iednák nie ták iáko wiárá powszechna / ktora máiąc iednę mátkę Kośćioł Powszechny / záwżdy iedná nie przestawáiąc wszędzie trwa: Kácyrstwá lepak máiąc też iednę spolną mátkę / pychę / tedy owedy rożne ziáwiwszy się / prędko vpadáią. Swiádek tego y teraz iest wszystek okrąg świátá / ktory z dawná rozdźielony iest ná trzy częśći / z ktorey naywiętsze Asia y Afryká / Confessyey Auszpurskiey áni żadnych

Kośćioł á kácyrstwá musza być záwżdy / ále rożnie.

1. Kor: 11. d. Matth: 13. d.

Augusti. lib: de pasto: ca: 8

żadnych sekt teráźnieyßych áni słycháły: á w nich náßá Kátholicka wiárá z dawná kwitnełá: y teraz ná wielu mieyscách/choćia pod okrutnymi Pohańcy iescze bywa zgodnie á iednostáynie náydowána. W trzeći części świátá w Europie/ wßędzie gdźie Krześćijáństwo iest/á gwałt tyráńśki nie przystąpił/wiárá powßechna iednostáynie płuży: Kácyrstw záśie teráźnieyßych/ ábo ich zgołá nie máß / iáko w Hißpániiey/ we Włoßech/w Báwáryey/ꝛc. ábo w drugich kráinach gdźie są/ ták śię rostárgnęły/że im nie máß liczby/ á głownieyße z nich/ták ná śię trą/że śię spolnie nie tylko potępiáią/ze zborow wyrzucáią / ále też morduią. Nuż wieku nie dawnego ziáwiłá śię druga iákmiarz połowicá świátá ábo ziemie/nowy świát/ India/ Iáponia/y inße wyspy á kráiny/ ktore o żadnym kácyrstwie ledwo słycháiąc/ wiárę Powßechną z wielką chućią y rozmnożeniem przyięli: y według słow Páńskich/od nie wdźięcznego przebłędy kácyrskie Krześćijáństwá/ Krolestwo Boże do tego Pogáństwá iest przenieśione: táką obfitośćią á nadgrodą / iż iednym

Vważ to pilnie.

Mátt: 21. d. Dźieie: 13. g. 28. g.

iednym snadź miástem bárzo ludnym/ iákich tám iest dosyć/nágrodźiły śię cáłe kráiny/ ktore tu przez Kácyrstwo Kośćiołowi były odpádły.

Trzeći głowny znák Kośćiołá Bożego/ á w tym porządku śiodmy iest: iż iest Apostolski: to iest ktory do tąd ná sobie záchował/urząd mieysce / y náukę Apostolską. Pewność á zacność tego znáku pokaże naprzod świádectwem pismá ś. potym postępkiem á doświadczeniem wßego Krześćijáństwá po wßystkie wieki: á nákoniec przećiwnymi sprawámi y włásnośćiámi kácyrzow y odßczepieńcow. Z pismá ś. dowod ták śię poiąć może. Jesli według náuki Páwłá ś. wßystkie vczynki á stánowienia Boskie są porządnymi: ták iż wßystko iest od niego zámkniono pod pewną liczbę/ wagę/y miárę. Tedy tego porządku dáleko więcey niż co inßego/potrzebuie Kośćioł Boży / gdyż on iest Miástem y twirdzą niciáką/ wßeláką bronią ludźi mężnych osádzoną/ przećiw ktorey brany piekielne możne vstáwicznie boiuiąc/ przemoc według obietnice Páńskiey/ nie mogą. Przetoż Duch ś. przez Sálomoná

Siodmy znák Kośćiołá/ że iest Apostolskim/y iáko

Rzym: 13. a.

Madr: 11. d

Mátt: 5. b. 16. c.

Pieśń 4. b

monā/ ten to KOśćioł nazwawszy/ ie-
dnym / cudnym / iáko Miesiąc / to iest
świętym (iáko niżey pokaże) ktemu
wybránym iáko słońce : to iest powsze-
chnym/ á wszystek świát przewiedzáiąc-
cym/(iákom nie dawno wywodźił)ná-
koniec czwartym znákiem głownym/ o-
pisuie gi być porządnym / y ná ksztáłt
mężnego á nieprzyiaćielowi srogiego
woyská vszykowánym. Fundáment á
sposob tego porządku dał znáć Tertul-
lianus ták pisząc:Tákową dawność prze
ćiw kácyrzom wystáwiamy: Ieśli Pan
Iezus Krystus Apostoły wysłał ku o-
powiádániu/tedyć inszych káznodźieiow
przyimowáć nie mamy / tylko tych kto-
rych Krystus postánowił : Gdyż nikt
inszy nie zna Oycá tylko syn / á komu
syn obiáwił. A nie zda sie to / áby in-
szym miał syn obiáwić/ iedno Apostołō/
ktore rozesłał opowiádáć Ewángelią :
tymći to pewnie obiáwił.Co też oni zá-
śie opowiádáli/ y co im Krystus obiá-
wił: y tą dawnośćią pokaże/ iż nie iná-
czey sie tego dowodźić ma / iedno przez
te kośćioły ktore Apostołowie záłożyli/
sámi ich náuczáiąc / ták żywym (iáko
mowią)

Głowne znáki Kośćioła Bożego. Pieśń 6.c.

Successia Kośćiołá/ iáko idźie od Krystusá y Apostołow.

Tertullia. de præscripti. n. 6. & 14.

Łukasz 10.d

Náuká Apostolska iednáka vstnie podána druga pismem.

mowią) głosem/iáko potym przez li-
sty. Ieśli to tedy ták iest/pewna to rzecz
iest/iż wszelkiey náuki prawdá ma być szá
cowána stąd/ gdźieby sie z Kośćiołámi
Apostolskimi/ ktore są mácicą y począ-
tkiem wiáry mocnie sprzysięgátá:y kto
raby nie wątpliwie trzymáłá/ co Koś-
ćioły od Apostołow / Apostołowie od
Krystusá / Krystus od Bogá (Oycá)
wźiął. Tegoż náucza vczeń iego Cy-
pryan ś. Bo iáko syn BOży opowie-
dźiał/iż iedno iest z Oycem/ták też Oy
cá prośił/áby Kośćioł iego był iedno z
sobą/ to iest z członkámi swymi : gdyż
wedle náuki Páwłá ś. iáko BOG
Oćiec iest głową Páná Krystusá ile
człowiekiem iest/ ták záśie Pan Krystus
iest głową Kośćiołá swego osobliwą
według tegoż człowieczeństwá. Podo-
bieństwo tedy porządku głowy do człon
kow/ y sámych członkow miedzy sobą/w
tym ćiele á Kośćiele Páná Krystuso-
wym náydowáć sie muśi / iáko Páweł
ś. szyroko opisuie : Y wykłada coby to
zá członki były: to iest naprzod Aposto-
łowie/ná ktorych fundámenćie/przy so-
bie głownym kámieniu/ záłożył PAN

Cyprianus li: 1.epist: 6.

Ian 10.f.17. b.d.

1. Kor: 11. a.
Ephe: 5.c.

Rzym: 12.a.
1. Kor: 12.d.
Ephe: 4.b. 2.d.

ten to Kościoł swoy: pótym Prorocy/
záś Ewángelistowie: po nich Pásty-
rze y Doktorowie: więc ná ostátku insze
stany Krześcijáńskie: á to wszystko ku
doskonáłemu wykonániu tego to miá-
stá á Kościołá swego/áby miał vstáwi-
cznie odpor nieprzyiacielowi/ sobie zwy
cięstwo/ á Bogu rozmnożenie/ áż do
1.Kor. 15.d. Rzym.16.c. skończenia świátá/gdy Zbáwiciel dostá-
tecznie podłoży pod swoie y násze nogi/
te to nieprzyiacioły násze. Zaden tedy
czás tego żywotá nie był/ áni iest/ áni
będźie/ktoregoby ten porządek ábo prze-
łożeńska spráwá w Kościele BOżym
trwáć nie miáłá. Słuchay dáley po-
stępku á sposobu tego to rządu Kościel
Mátt.28.d. nego. Pan Krystus po zwyćięstwie dy-
abłá/piekłá/grzechu y śmierći/ wziąw-
szy według tey zasługi człowieczeństwá/
pánowánie niebá y ziemie/ niż do niebá
wstąpił/tę spráwę widomą zlećił Apo-
Psal.44.d. stołom swoim/ ktorych według Dawi-
dá ná mieysce onych Prorokow vczynił
Kśiążęty po wszystkiey ziemi. A iż oni
vmrzeć mieli/ przypuśćił do tego y dru-
gie potomki ich / gdy miánuie wszystek
świát / ktory oni náuką Apostolską do

końcá przewidźieć mieli: y gdy obiecuie
po wszystkie dni być z nimi áż do skończe
nia świátá. Wárunek lepak tego po-
stánia vczynił/ gdy ták mowił do Apo-
stołow: Jáko mię posłał Oćiec/ ták ia Jan 20.e. 2.Kor. 5.d.
was posyłam. Gdźie dawa znáć dwie
rzeczy. Pirwsza: Iż iáko Oćiec w synie
sobie świát przeiednał: iáko záś syn to
widome á ostáteczne przeiednánie wyko
nywał przez Apostoły swoie: tákżeć A-
postołowie ten vrząd swoy náwrocenia
świátá/do końcá odpráwuią/przez na-
miástki ábo potomki swoie/ to iest Pá-
styrze á Doktory/iáko mowi Páweł ś. 1.Kor. 12.d. Eph. 4. b.
Druga: choćia BOG będąc sam istą
prawdą/świádectwá ni od kogo nie po-
trzebuie: wszákoż posłánie syná swego
chćiał wyświadczyć / nie tylko głosem Mátth.3.d. 17.a.2.a.
swym/ y obecnośćią widomą Duchá ś.
ále też świádectwem zwirzchnim oney
Bożnice żydowskiey/ w osobie vczonych
w pismie/Symeoná/Janá Krzćićielá/ Lukasz 2.d. Jan 1. d. e. 5. f.
y inszych: dáleko więcey to oboie wy-
świadczenie chćiał mieć ná swoich Apo-
stołách. Czego iest náuká sámego zbá-
wićielá / gdy ono mowił: Jam iest Jan 10. a.
drzwiámi/á kto nie tymi drzwiámi ále

 z inąd wchodźi/iest złodźieiem y zboycą.
Dźieie.1.c. Są też y przykłády / naprzod w Má-
ćieiu ś. ktory był ná mieysce Judaszo-
we y od Apostołow obrány/ y od Bogá
pádnieniem losu ná osobę iego/poświad
Galát.1.a.b czony. Tákże w Páwle / ktory choćia
nie od człowieká/áni przez ludźie/ále od
syná Bożego y Oycá iego/ z niebá/ná
Apostolstwo był powołány:przećię przy
Dźieie.9.d. 13.a. iećie krztu y inszych Sákrámentow/
Rzym.1.a. tákże y doświadczenie á pogodzenie náu
Galát.2.a. ki swey/ od widomey zwierzchnośći Apo
stolskiey/z roskazánia Bożego przyimo-
wał. Przetoż vpewnienie á wárunek
ták iáwnego postánia był w Aposto-
łách nie omylny znák/ á probá ich prá-
wdźiwey náuki. Dla tegoż mowił im
Lukasz 10.c Pan Krystus:Kto was słucha/mnie sá-
mego słucha:á kto was wzgardza/tedy y
tego ktory mię posłał. Y oni sámi śmiele
1.Jan 4.b. mowili: My z Bogá iesteśmy: kto Bo
gá zna/słucha nas: á kto nie iest z Bo-
gá nie słucha nas. A w tym poznawa-
my duchá prawdy á duchá błędu. A Pá
1.Kor.14.g. weł ś. ták o sobie pisze: Jeśli kto miedzy
wámi zda się być Prorokiem ábo ducho-
wnym/niechayże poznawa co wam piszę/
gdyż

gdyż Páńskie są roskazánia. Jndźie le-
pak o Kácyrzách á odszczepieńcách ták
mowią: Z nas wyszli/ále nie byli z nas. 1. Jan 2.c.
Bo gdyby byli z nas/ pewnieby z námi
do końcá trwáli:ále (wyłączyli się) á-
by byli iáwni / iż nie wszyscy są z nas.
Jáko tedy Apostołowie wźięli od Páná Apostolska succesia tá ko byłá podána.
Krystusá zwierzchność/pewnym świá-
dectwem Boskim y przełożeństwá Ko-
śćielnego vpewnioną y zápieczętowá-
ną: tákową ná potomkách á namiást-
kách swych zostáwili. Przetoż mowił Rzym.10.c.
Páweł ś: Jáko będą wzywáć / ieśli nie
będą wierzyć? iákoż vwierzą bez opo-
wiádánia? iáko lepak będą opowiádáć
ieśli nie będą posłáni? Tym tedy trybē
(iż insze opuszczę) tenże Páweł ś. po-
tomność tegoż pásterstwá záchował w
Kośćiele Bożym/naprzod náuką: gdy Zydow 5.a.
mowił/ iż nikt nie może sobie przywła- 2.Pará.26.c
szczáć tego przełożeństwá duchownego/ 2.Moy.4.c. 28.a.
tylko powołány tym sposobem iáko Aa-
ron. A Aaron byłći od Bogá sámego
wezwány/ále od Moyzeszá z roskazánia
Bożego poświecony: y ludowi onemu
do posłuszeństwá ogłoszony. Pokazał to Dźieie.13.a. 14.d 15.g 19.a
ieszcze y przykłády / gdy zá poświecenie
 á po-

á posłániem Apostolskim/ náwrácáiąc Kośćioły/ y náwroconych doglądáiąc/ posyłał y stánowił w nich Pásterze y 1.Tim.4.d. 5.d. kápłany/iáko świadczy Lukasz ś.: y drugim 2.Tim.1.b 5.d zásię tákową moc dawał: ále nie innym/iedno tym/ktorzyby byli prawdźi- Do Tytá 1.a wie z tego stádá Páńskiego/to iest członkámi Kośćiołá powszechnego: gdyż według Cypriáná ś. pástyrzem prawdźi- Cyprianus li: 1.epist: 6. wie być nie może/ kto do stádá włásnie nie należy. Vważywszy iuż grunt y opisánie tey to succesiey ábo potomstwá Apostolskiego w Kośćiele Bożym: przypátrzmy się krotko y rozdźiałowi iego/ ktory rozłożył Páweł ś. ná Apostoły/ Ewángelisty/Proroki/Pástyrze á Doktory/y insze stany á vrzędy do spokoynego życia ludu Bożego należące. Vrząd Apostolski został ná Pietrze S. y Káthedrze/to iest namiástku iego/ktoremu zbáwićiel mimo insze Apostoły zlećił wieczne Pástyrstwo owiec swoich/iáko opisuie Jan ś. Mieysce lepak Prorockie y Ewángelickie/ pod tąż głową/ zostáło ná wszystkich prawdźiwych wykłádáczách y opowiádáczách słowá Bożego: Pástyrstwo lepak należy wszytkim

Vrzędy Apostolskie w Kośćiele Bożym/ y succesia ich.
1.Kor: 12.d.
Ephe.4.b.
Máth.16.c.
Jan 21.c.
Ambro: epist: 81.
1.Kor.14.

Biskupom y kápłanom/spráwę dusz ludzkich pod sobą máiącym. Stany náko niec insze duchowne y świeckie pobożne/ná tym są/áby zwirzchnią pomocą pokoy y rząd zwirzchni/ tákże y doczesne potrzeby tey Rzeczypospol. Krześćiiáńskiey opátrowáli. Gdźie tedy tych vrzędow ábo zgołá niemász/ábo káżdy z nich w klobie swey nie zostawa/ ábo iż kto z iednego w drugi swowolnie się wtrącáć będźie/tám iuż rządu/ á po gotowiu y spráwy Boskiey niemász/ ále piekielna wrzáwá/ iáko świadczy pismo ś. á zátym srogie karánie Boskie ná tákowe ludźie przychodźi. Ireneus y Cyprian ś. kłádą tego strászliwe przykłády z pismá ś. Naprzod o zwirzchnym Pástyrstwie: Bo gdy Kore Dáthan/y Abiron kápłani żydowscy/tárgnęli się ná naywyższy vrząd Aaroná Kápłaná/nátychmiast pożárłá ich ziemiá/ y ogień z niebá wypalił wszystkę máietność y rodzay ich/ choćia oni tylko sámi byli záwinili. Ozyasz lepak Krol żydowski/ iż vpornym kádzeniem tárgnął się ná vrząd kápłáński/ nátychmiast brzydkim trądem był záráżony/ y pozbywszy roskázowánia

Nierządu y rostyrków początek.
Rzym.13.a.
Job 10.d.
Pástyrskich y kápláńskich vrzędow gwałtcenia karánie.
4.Moy.16.
Irenæus li: 4. cap: 43.
Cypri. lib: 1. epist: 6.
2.Par.26.c.
4.Krol.15.a

nia Krolewſkiego/ w ſmrodliwey nędzy
żywotá dokonał. Inße przykłády ſkrá=
cáiąc opußczam. W tych vrzędách
duchownych áby prawdziwe á nie omyl=
ne nástępowánie było/ tych dwu rzeczy
potrzebá: Naprzod ſucceſsiey: to ieſt á=
by káżdy Biſkup nástąpił ná mieyſce
drugiego vmárłego/ábo ſłußnie z vrzę=
du złożonego/ ktory też był wſtąpił ná
mieyſce/ ábo ktorego z Apoſtołow/ ábo
tego kto był od Apoſtołow ieden po dru
gim poſtánowionym. A ieśli zá nawrá=
cániem ludzi potrzebá kędy nowe Bi=
ſkupſtwo poſtánowić/tedy tego nie mo=
że vczynić káżdy Biſkup / ále tylko ten
ná ktorym po ś. Pietrze zoſtáłá Káthe
drá Apoſtolſka/gdyż Apoſtołom właſnie
to przełożeńſtwo należy / iáko to dawa
znáć Auguſtyn ś. Káżdy záſię Plebā
ábo Páſtyrz y Kápłan/ bywa ſtánowio
ny od Biſkupá ſwego włáſnego/ábo czá
ſu potrzeby od obcego / ále zá włáſnego
dozwoleniem:tákże ná iákie pewne miey
ſce/ábo Beneficium ſłußnie wákuiące/
ábo z nowu od tegoż Biſkupá fundo=
wáne/ gdy tego ieſt potrzebá. Druga
rzecz do pokazánia ſucceſsiey potrzebna/
ieſt

Vrzędow duchownych probá y komu ſą włáſne.

Auguſt: epiſt: 162.

ieſt Ordinatio, to ieſt poświęcenie á po=
ſłánie ná tákowy vrząd Kośćielny. Bo
z vſtáwy Apoſtolſkiey/poświęcenie Bi=
ſkupá dzieie ſię przez drugich trzech Bi
ſkupow/ktorzy tákże od drugich Biſku=
pow począwßy od Apoſtołow / tymże
ſpoſobem byli poświęceni. Pokázuie to
naprzod przykład Apoſtolſki : gdy ná
Páwłá y Bárnábę zupełne ná on czás
zgromádzenie Doktorow y Prorokow
ręce kłádło. Y dla tey pewnie przyczy=
ny/ dwu poſpołu z roſkazánia Bożego/
ná obieżdżánie Kośćiołow wyſłano.
Dawa też to znáć Páweł ś. gdy świę=
cenie ábo ſtánowienie Timotheußá ná
Biſkupſtwo Effeſkie/zowie kłádźieniem
rąk Presbiterij / ábo nayſtárßego Ká=
płáńſtwá/iáko to tym ſpoſobem wykłá=
dáią Kryſoſtom/Oecumenius y Theo=
philactus. Poświadcza tego y Canon.
pirwßy Apoſtolſki/Clemens, Anacletus,
bliſcy namiáſtkowie ś. Piotrá/y daw=
ne Concilia ś. Przetoż w Krześćiiáń=
ſtwie/iáko w porządnym woyſku ducho
wnym/było záwße pewne háſło praw=
dziwey wiáry y Kośćiołá/tákowe porzą=
dne kápłáńſtwá ábo páſtyrſtwá náſtę=
F v   powánie.

Swiecenie y poſyłánie Biſkupow y kápłanow od Apoſtołow iákie.

Dzieło: 13. a.

1. Tim: 4. d.

Chryſoſt. Oecumenius, & Theophila. in hunc locum.

Clemens li. 3. cōſtit. Apoſt. cap: 20.

Anacletus epiſt: 2.

Concil. 1. Nicenū cano: 4.

Concil. 4. Carthagin. can: 2

Obacz przestrogę potrzebno o własnych Kapłanach. Irenæus li: 4. cap:43.

powánie. Irenæus rychło po Apostołách táki nam dekret około tego zostáwił: Tych tedy kápłanow słucháć potrzebá/ktorzy są w Kośćiele / y ktorzy máią succesyą ábo potomność od Apostołow / iákośmy przedtym pokazáli: ktorzy też succesyą ábo namiestnictwo Biskupim/ wźięli pewny dar prawdy według vpodobánia Bogá Oycá. Inszych lepak ktorzy odstawáią od przednieyszey succesyey / ná ktorymżebykolwiek mieyscu zbieráć sie do iednośći chćieli/mamy mieć podeyźrzánych / ábo iáko heretyki y złego rozumienia / ábo iáko odszczepieńce y hárde / á sobie sámym sie podobáiące : ábo ieszcze iáko obłudniki/dla zysku y prozney chwały tę swą robotę podeymuiące: Gdyż ći wszyscy od prawdy wypadáią: Ktorymi słowy iáśniey nád słońce náucza y świátu potomnemu od Apostołow wyświadcza ten vczeń ich : iż ktoby od Kośćiołá Rzymskiego nie miał świecenia : ábo posłánia/ten kápłanem áni Pástyrzem nie iest/ále heretykiem/odszczepieńcem/ y obłudnikiem prawdy nie máiącym. Bo tu mowi o tey succesyey / ktorą przed tym

tym wywodził y wyliczał / nic inszego kośćiołá/ tylko Rzymskiego od ś. Piotrá: iáko nie długo to mieysce przywiodę. Zowie ią też tu przednieyszą succesyą/iáko przedtym támże był powiedźiał: iż do tego Kośćiołá Rzymskiego/ dla możnieyszego przodkowánia/potrzebá sie znászáć wszystkim inszym kośćiołom: iákom to przywodził w pirwszym znáku listu 20. Po nim około stá lat żyiący Cypryan Męczennik ś. táki wyrok z pismá ś. o tym vczynił mowiąc : Iedenże Bog iest/y iedenże Krystus/iedenże też Kośćioł/y iedná Káthedrá/ná Pietrze głosem Páńskim fundowána. Otoż nie może być zákłádány inszy ołtarz / y insze kápłáństwo stánowione/ nád ieden ołtarz y nád iednoż Kápłáństwo. Ktokolwiek indźiey zgromadza/ ten rospraszа. Cudzołoska á świetokradzka rzecz iest/cokolwiek furyą ludzką bywa stánowiono / áby tym Boskie postánowienie było zgwałcono. Y ná inszym mieyscu ták o tym mowi : Izaż sie sobie zda być z Krystusem/kto sie kápłánom Krystusowym przećiwi ? ktory sie od duchowieństwá iego/y od krześćijáńskiego

Lib:3. ca: 3.
Cypria. li: 1. epist: 8.
Ephe: 4. a
Matth:16.c
Lukæ 11. c
Idem de unit. Eccle. n. 9.

skiego pospolstwá wykączá? Tákowy ká
żdy broń przećiw Kośćiołowi podnośi/
y przećiw Boskiemu postánowieniu re-
belliąn czyni/ nieprzyiaćiel ołtarzá/ prze-
ćiw ofierze Krystusowey woynę záczy-
na: zá wiárą zdrádliwy/ zá relligią onęż
gwałcący/ niepostuszny sługá/ niezbo-
żny syn/ brát nieprzyiaćielski. Tenże ná
inszym lepak mieyscu/ tąż successyą
Rzymskiey Kátedry/ potępia Nowati-
aná kácyrzá ták mowiąc: Niżeliby No
wátian chćiał krzćić ábo świątośćiámi
száfowáć/ niech to pirwey pokaże y wy-
wiedźie/ iż iest w kośćiele/ ábo iż Kośćio-
łem rządźi. Kośćioł bowiem ieden iest/
przetoż domá v siebie/ á gdźie v obcych/
pospołu być nie może. Otoż iesli był ko-
śćioł v Nowátianá/ tedyć go nie było v
Korneliuszá (Papieżá Rzymskiego) ále
ieslić był v Korneliuszá/ ktory Fábiano-
wi Biskupowi słuszną succesyą nástą-
pił/ y ktorego nád dostoynosć kápłáńską
y męczennictwem Pan Bog vwielbił:
tedyć Nowátianus w Kośćiele nie iest:
áni Biskupem poczytány być może/ kto-
ry wzgárdźiwszy Ewángeliczną y Apo-
stolską Trádicyą/ ni ná czyie mieysce nie
nástą-

Idem lib: 1. epist. 6.

Poważnosć Papieżow Rzymskich w Afryce.

---

nástąpiwszy/ sam sobie począt kiem iest.
Ná tenże kształt Hieronym ś. po Cy-
pryanie tákże przez sto lat będący/ Hilá-
ryuszá kácyrzá potępia ták mowiąc:
Kośćiołem być nie może ten/ ktory nie
ma kápłanow. Otoż Hiliárius/ gdyż
Dyakonem tylko będąc/ Kośćiołá od-
stąpił/ y sam tylko iáko o sobie rozumie/
iest gminem wszystkiego świátá: tedy á-
ni ćiáłá Páńskiego poświącáć nie mo-
że/ nie máiąc Biskupow áni kápłanow/
zá czym áni krztu nie może bez ćiáłá
Páńskiego rozdáwáć. A gdyż iuż iest
człowiekiem zmárłym/ tedyć z nim/ iáko
prostym człowiekiẽ/ y sektá iego záginę-
łá: gdyż będąc Dyakonem nie mogł po
sobie żadney duchowney osoby poświę-
ćić. Do tąd Hieronym ś.

Hierony. lib: cõtra Luciferianos ca: 8.

Lecz iż w dostępowániu tákiego dźie
dźictwá/ nie dosyć iest práwo pokázáć/ y
do niego narod swoy odwoływáć: ále
potrzebá/ sámych potomnych dźiedźi-
cow nie przerwáną succesyą pokázáć:
Tedy y Kośćiołowi Bożemu y ná tá-
kowym wywodźie nigdy nie schodźiło:
ktory dowod iáko iest pewny/ pokázuie
Iozephus Kronikarz żydowski. Bo gdy
po spu-

Osobne przykłády dochodzenia Kośćioła przez succesyą.

Iozephus lib: 13. antiquita: Iudaicarum cap:6. Idem de bello Iudaico li: 7. cap: 10.

po ſpuſtoſzeniu kośćiołá Hieroſolimſkie-
go / niktorzy zbiegowie żydowſcy / ná
złość ſwemu narodowi y nabożeńſtwu/
w Egypćie y w Alexándryey/byli zbu-
dowáli inſze kośćioły / Hieroſolimſkie-
mu/budowániem/ y chwałą Bożą po-
dobne: gdy ſię potym żydzi o to práwem
z nimi roſpieráli/tym ſámym wygráli/
iż od záłożenia kośćiołá Ieroſolimſkie-
go áż do onego ſwego czáſu / pokazáli
pewną á nie przerwáną ſucceſsyą Bi-
ſkupow y kápłáńſtwá ſwego : y to kte-
mu/iż Monárchowie/Krolowie/y Kſią-
żętá/po wſzyſtkie wieki/ żadnego inſzego
okrom Hieroſolimſkiego kośćiołá nie
przyznawáli/y do niego ſámego dáry y
nádawánia oddawáli. Czego iż przeći-
wna ſtroná po ſobie pokázáć/áni żydom
zbić nie mogłá/żydom kośćioł był przy-
ſądzony. Tákżeć y teraz/żaden inſzy
kośćioł okrom Kátholickiego / ktory z
Rzymſkiego początek ma/ nie może być
pokazány/ktoryby od záłożenia iego wy-
liczył nie przerwáną ſucceſsyą Biſkup
ſtwá y Duchowieńſtwá ſwego: y ktory-
by tákże Ceſárzowie/Krolowie/ y prze-
łożeni świátá/ zá Kośćioł Boży vzna-
wáli/

wáli/y nádawánie iemu czynili. Prze-
toż tym ſłuſznym rozſądkiem / kácyrze
powinnie od niego odpádáć muſzą.

Papieżow Rzymſkich od Apoſtołow dawne wyliczenie.

Z tych ći przyczyn tę ſucceſsyą Ko-
śćiołá Rzymſkiego pilnie wyliczáli Oy
cowie ś. po wſzyſtkie wieki. Iáko Ire-
neus nie długo po Apoſtołach / wyrá-
chował wſzyſtkie Papieże/ od ś. Piotrá
áż do Elewteriuſzá. Po nim około puł-
toru ſtu lat/Euſebius Cęſarienſis/od S.
Piotrá/áż do ſwe° czáſu będącego Syl
weſtrá Papieżá. Od onego czáſu lepak
Hieronym ś. przydał wyliczenie dru-
gich áż do Dámáſá/ktory żył wieku ie-
go. Toż potym vczynił Proſper Aqui-
tanicus áż do Syxtuſá czwartego Pa-
pieżá. Rychło zá tym Optatus Mileui-
tanus, począwſzy z nowu od ś. Piotrá/
wyliczał wſzyſtkie potomki iego áż do
Syrycyuſzá. Epiphanius lepak wyli-
czá tę to ſucceſsyą Rzymſką/áż do Ani-
cetá/ ktorego tám z rzeczy náuki ſwey
wſpomina: dokłádáiąc / iż przez tę ſuc-
ceſsyą iáſność wiáry bywa nawięcey
pokázowána. Nákonice Auguſtyn S.
prowádźi tenże Cáthálog ábo Regeſtr
wſzyſtkich Papieżow/ áż do Anáſtázyu-
ſzá/

Irenæ: lib: 3. cap: 3.
Euſebius in Chronico.
Hiero. & Proſper in ſupplemento Euſebij.
Optatus lib: 2 cōtra Parmē.
Ephipha: hæreſi 27.
Auguſt: epiſ: 163. & 165 In pſal. cōtra partē Donati cōt. epi. fundamēti cap: 4

szá/ktory żył zá czásu iego. Y ná wielu inszych mieysc/tę successyą wywodzi być pewnym znákiem y práwem Kośćiołá Powszechnego. Od czásu Augustyná ś. pełno iest pismá y Historiy y v sámych przećiwnikow/ z ktorych tákowa successya ták wiádoma iest/ że iey nikt záprzeć nie może. * Jeśli tedy oni dáwni Doktorowie ś. pewną probę Kośćiołá zá sobą bráli z onych ieszcze máłych pocztow/ y nie długich wiekow stolice Rzymskiey: dáleko my ważniey pokázuiemy to z teyże miáry / teraz gdy przez połtorá tysiącá lat dwie śći. y kilká dziesiąt Papieżow iednego po drugim wyliczamy. Zwłaszczá iż przez ták dawne wieki wiele Monárchiy y Krolestw/y záczynáło się/ y przemijáło: A stolicá Rzymska/bez świeckich obron/ sámą reką Boską od ták wiela/ częstych/ y możnych nieprzyiaćioł / byłá záchowána: choćia ią nieprzyiaćiele osiadáli: iáko historyę świadczą. W ktorym opisowániu successyey przez dawne Doktory ś. y to mocnie popiera Principatũ ábo zwierzchnośći głowney KOśćiołá Rzymskiego/ iż choćia Grekowie pospo-

De utilit. credendi cap: 17. & 49. Vete. & noui Test. quæst: 110. Item lib: 2. cõtra lit. Petilia. cap: 51. Contra Iulianum Pel. li: 1. c. 4.

* Obacz.

liċie

liċie táką zwierzchność do swoich Kośćiołow poćiągáć chćieli: przećię Doktorowie ich w dowodách successyey przećiw Kácyrzom/ nie swoię/ále Rzymską wypisuią/iáko Irenæus, Eusebius, Epiphanius, ktorem nie dawno przywodził. Czego przyczynę iáwnie wyznawa Irenæus/ iż Kośćioł Rzymski od Piotrá y Páwłá ś. záłożony/był nastárszym (nie czásem/ále dostoynośćią / gdyż według lat Jerosolimski/ y Antiocheński stársze były) był też naywiętszym/ y wszystkiemu świátu wiádomym (to iest dla tey przedniey zwierzchnośći): Y potym dokłada: iż do tego Kośćiołá/dla możnieyszego przełożenia iego/potrzebá się wszystkim kośćiołom / y ze wszystkiego świátá Krześćijánom znászáć: co się iuż przed tym dwá kroć wywodziło. Tákże Tertullianus miánowawszy kilká kośćiołow Apostolskich w Azyey / gdy do Rzymskiego przyszedł / dołożył przy tym sámym tych słow: Vnde nobis authoritas præsto est: to iest/ skąd mamy iáwną ábo gotową zwirzchność. Y potym zálecca Rzym z tey dostoynośći/iż w nim Piotr/Páweł/y Jan ś. męczeńictwem wiárę powszechną fundowáli.

Kośćiołá Rzymskiego nad insze wystáwność.

Irenæus lib: 3: cap: 3.

Tertullia. de præscr: cõtra hæret: n. 14.

Kácyrze succesyey od Apostołow nie máią.

Tákiego práwá succesyey áni possesyey iego/Kácyrze iáko żadnego ták y teráźniego wieku / pokázáć nie mogli áni mogą. Bo nie máią naprzod ordinácyey ábo święcenia á postánia ná vrzędy duchowne/od tych Biskupow ábo pástyrzow stanu duchownego/ ktorzyby ieden po drugim succesyą swą od Apostołow wyráchowáć mogli: ále pospolicie láik láiká/ Minister Ministrá / klechá drugie° klechę/ábo ledá chłopá przez Przywiley (iáko w Cánceláryey Krolewskiey żydowskie Doktory) ieden drugie°/ tą mocą ktorey nie máią/tworzą. A ná niktorych mieysćách Pánowie świeccy kłádzieniem rąk to Papiestwo nowe odpráwuią. Ale to nie dźiw v heretykow y dawnych y teráźnieyszych/ ktorzy Kápłáństwo Kośćielne Dyabelskim názwawszy/przypuszczáią do niego nie tylko podłe ludźie á nieuki/ále też nie wiásty y káty/ ábo oprawce. A iáko nie máią ordinácyey/ták też áni succesyey. Ktora ná tym należy/áby kto będąc osobą duchowną/y dobrze do tego doświádczoną/ był przez zwierzchność Kośćielną postánowiony / ná mieysce ábo

Kápłáństwo kacyrskie iákie.

Vide Iren. li: 1. cap: 9. Tertullia. de præscr. n. 16. Philastriũ de Cataphrigis. August. de hæresibus ca: 27. Prateolum in hæresi Lutherana & Machumetis.

Successya kácyrska iáko pewna.

Beneficinm iákie duchowne/ktoreby wákowáło/ábo przez śmierć/ábo przez stuszne złożenie tego/kto tymże porządkiem z przodkow swych ná to mieysce był wstąpił. Lecz Kácyrze pokázáć tego nie mogą. Bo Luther (od ktorego Kácyrze tego wieku początek wźięli) wypadszy z Kośćiołá przez kácyrstwo/á ktemu nie będąc Biskupem/ nie mogł po sobie żadnego potomká duchownego zostáwić/iáko też czásu swego Cypryan y Jeronym ś. o wieku swego kácyrzách nápisáli. Ktemu ci Kácyrze sámi się Biskupy/ ábo Pásterzmi poczyniwszy / ná mieyscá tych ktorzy od Apostołow idą/ nie nástępuią po śmierći/ále zá żywotá ich/ sámi ie gwałtownie wygnawszy y mieyscá ich osiadszy. Nie zową się też potomkámi ich/ále nimi iáko Antikrystámi brzydząc się/sámi iáko nową náuką/ták nowymi Biskupstwy się popisuią. Bo Luther zwał się nowym Superintendentem ábo Biskupem Wittemberskim/ Oecolámpádius Básileyskim/Zwinglius Lugduńskim/Kálwing Genewskim/ Brentius Wirtẽberskim: tákże inszy w inszych kráinách y tu v nas

Cypria. lib: 1: epi: 6. Hieron: cõtra Lucifer. ca: 8

Obácz. w Polszcze. Nakoniec od Lutrá przez to kilkádziesiąt lat/ náległo się niezliczna rzecz rożnych á z sobą się spieráiących Sekt: w ktorey dopytáć się iedney á pewney successyey Apostolskiey/ nie táćwiey iest/ iáko teraz miedzy żydy pokolenia Judá/ do pokazánia pewne° Messyaszá. Słusznie się tedy dawny Tertullianus tą Apostolską successyą od Heretykow rozgrániczał ták pisząc: Jeśli się (Kácyrstwá) śmieią wtrącáć do wieku Apostolskiego/ żeby się stąd zdáły być podáne od Apostołow/ możemy rzec: Niechayże pokażą początki kościołow swoich/ niechay przewiedzą porządek Biskupow swoich/ od początku przez porządne nástępowánie táki postępek pokázuiący/ żeby on naypierwszy Biskup (od ktorego idą) miał Mistrzá y przodká ktorego z Apostołow/ ábo z tákich mężow Apostolskich/ ktorzyby z nimi do końcá przestawáli. Tym bowiem sposobem Kościoły Apostolskie ráchunek swoy pokázuią: iáko pokázuie Smirneński Kościoł/ máiący Polikárpá od ś. Janá postánowionego: iáko Rzymski máiący Klemensá od Piotrá ś. przez kápłáńskie

Tertullia. de præscri. cõtra hæreti. n. 11. & 14.

skie powołánie podánego: iáko też toż wszystkie insze Kościoły w sobie pokázuią. Niechay co tákowego zmyślą Kácyrze: coż im bowiem zá tákimi bluźnierstwy nie iest wolno? Y potym miánuiąc swego wieku kácyrze/ ták się z nimi rospiera. Cożeście wżdy zacz? kiedy y skądeście przyszli? Co máćie zá sprawę w mym/ moimi nie będąc? Jákim nákoniec práwem Márcyonie gáisz moy lás? Jákim zuchwálstwem Wálentinianie strumienie moie przekopuiesz? Ktorą mocą ty Apelles/ gránice moie poruszasz? Moiáć to iest dzierżáwá: czemuż tu wy drudzy według woli swey się ieźcie y pásiecie? z dawna iestem tego w dzierżeniu: mam ná to mocne przywileie od tych/ ktorych to z dawná własność byłá: Jam iest dziedzicem Apostołow. Jáko to oni opátrzyli testámentem swoim/ iáko tego wierze mey powierzyli/ iáko mię ná to poprzysięgli/ tákże trzymam. Was záprawdę záwsze z tego wydziedziczyli/ y was się wyrzekáli/ iáko cudzoziemcow y nieprzyiacioł.

Obacz dawne wygrániczenie kácyrzow z Kościołá.

Tertull. ibid. n. 14.

Y potym ták ieszcze sprawy ich wymálował. Nie opuszczę też y opisánia/

Żywy fizerunk kápłáństwá y rządu kácyrskiego. Ibidē n. 16. obyczáiow á postępkow kácyrskich/ iáko
iest márne/iáko ziemskie/ iáko krewkie/á
bez powáżnośći y bez zwierzchnośći/ bez
kárnośći/ z wiárą swą prawie się zga-
dzáiące. Naprzod kto v nich dopiero
się wiáry vczy / á kto iuż wiernym iest/
trudno wiedźieć / pospołu się bowiem
schodzą/pospołu słucháią / pospołu się
Matth. 7. 6. modlą : choćiáby y pogáństwo do nich
weszło/rzeczy święte psom/świniam per
ły/ ácz nie prawdźiwe/miotáć będą. V-
padek kárnośći chcą vdáć zá prostotę
swoię (Apostolską) á násze o nie stáráe
nie lepak zwodnictwem názywáią. Zgo
dę ze wszystkimi nikim się nie brzydząc
záćieráią. Bo choć miedzy sobą niezgo
dnimi są/nic to nie wádźi/ byle się tyl-
ko ná iedney prawdy zwoiowánie sprzy
sięgli. Wszyscy wiele o sobie rozumie-
ią/wszyscy vmieietność obiecuią. Pir-
wey są doskonáłymi w wierze niżeli wy
Kápłáństwo niewieście. ćwiczonymi. Nuż y niewiásty (nikto-
re) kácyrskie iáko są wszeteczne / ktore
śmieią náuczáć/disputowáć/żegnáć/du-
chownie vzdrawiáć/ á podobno y kápłą
ski krzest odpráwowáć. Swiecenia á po
sytánia ich ná kápłánstwo są vporne/
lekkomyślne/

lekkomyślne/niestáteczne : raz stánowią
nieuki/raz ludźie świeckie/raz záśię zbie
gi násze/żeby ie tylko vrzędē vdáli/ gdyż Zbiegowie Kátholiccy v kácyrzow heytmány.
prawdą nie mogą. Nigdźiey nie ka-
ćwicy wskuráć iáko w woysku/ktore się
ná własnego Páná oborzy:gdźie byś ie-
dno był/iużeś się tym sámym przysłu-
żył. Więc ieden dźiś iest Biskupem/iu-
tro drugi: dźiś iest Diakonem/ktory w-
czorá był klechą : dźiś kápłanem / ktory
wczorá był prostym chłopem: gdyż y lá-
ikom vrzędow kápłáńskich powierzáią.
Y potym to ieszcze przydawa : Ale áni
swoim zwirzchnim vczćiwośći nie wy- Kácyrze czemu się do niezgody nie znáią.
rządzáią. Y stądźeć iest/iż v Kácyrzow
pospolićie nic mász rostyrkow: gdyż cho-
ćia bywáią/tedy nie znáczne są. Bo sá-
mo ono rozerwánie/to v nich zgodą iest.
Do tąd Tertullianus/ktorego słowá iż
od kilkánaśćie set lat obyczáie dźisiey-
szych kácyrzow żywo wyráziły / Pánu
Bogu z tego dźiękuię:gdyż ia choćia się
temu y teraz w nich przypátruię/bez ich
obráżenia nie był bych tego wypisáć
mogł. Jeszcze vczeń Tertullianow Cy- Sámostáńcy kácyrscy.
pryan ś. nie rożny też wyrok o nich v- Cyprian. li. de
czynił/ták pisząc : Ci są ktorzy się z do- unit. Eccl. n. 7

 mysłu

myslu swego / v vporney á z rożnych mieysc zbiegłey drużyny / bez Boskiego

Obacz Biskupy przybytnie.

powołánia / vrzędow podeymuią / ktorzy się przełożonymi czynią / bez żadnego

Psal: 1. a.

práwá święcenia y posyłánia: ktorzy choćia im nikt Biskupstwá nie da / Biskupi tytuł sobie przywłaszczáią: ktorych opisuie w Psálmiech Duch ś. / iż siedzą ná Káthedrze zárázenia / będąc

1. Moy. 3. a.

zárázą y skázą wiáry / węzowskimi vsty zdradzáiącymi / y mistrzámi fałszowánia prawdy / iády śmiertelne ięzykámi zárázonymi wypuszczáiący / ꝛc. Tákowe przymioty zárázliwey Káthedry /

August: li: 2. cõtra literas Petilia: ca: 52

czásow swych vpátrował w nich Augustyn ś. á my więc teraz / y grubym dotykániem domácáć się możemy.

Kośćioł Boży bez Doktorow być nie może.

Do tego początku Successyey Apostolskiey przydawa też Páweł ś. Doktory ábo náuczyćiele kośćielne / ták potrzebnie / iż bez nich wybudowánie ábo wykonánie Kośćiołá y ćiáłá Páná Krystusowego być nie może. Bo Duch ś. będąc wiecznym á vstáwicznym Mistrzem

1. Kor: 12. d. Ephe: 4. b.

Psal: 132. 1. Jan 2. c, d

tego to Kośćiołá Bożego / iáko Dawid proroctwem swym wyráźił / pomázánie dárow y náuk swych / wylewa naprzod ná głowę Aaroná / to iest naywyższego Pástyrzá Kośćielnego / o ktorym się w pirwszym znáku mowiło. Z tey głowy á zwirzchnośći / dopiero śćieka ná brodę / to iest godność á powáżność stárodawną Doktorow w Kośćiele Bożym. Stámtąd dopiro má spádáć y ná brzeg száty tego to Kápłáństwá / to iest ná insze niższe vrzędy duchowne y świeckie podług káżdego powołánia. Tę táiemnicę dał znáć y sam PAN Krystus / gdy

Matth: 4. c. Lukasz 5. a. August: serm: 27. de uerbis Apostoli.

przy wzywániu Apostołow swoich / zásiadł y náuki dawał z łodzi Piotrowey / y temuż kazał w głąb záłożyć ná rybictwo dusz ludzkich / iáko sam wykłada. Czym iáko wyráźił zwirzchność iego przednią około wyrokow á táiemnic wiáry: ták záśię vrząd inszych Pástyrzow y Doktorow / w záchowániu cáłey náuki od skázy kácyrskiey dał znáć / gdy drugich przy Pietrze powołał ná ten czás / gdy sieći ku tákowemuż rybictwu náprawowáli. Tę náukę Páwłá ś. y táiemnicę vczynku swego wypełniáiąc Pan Krystus / z rázu po w niebo wstąpieniu swym opátrzył Kośćioł swoy tákowymi Doktorámi / ktore Páweł ś. w

Dźiećiách Apostolskich wspomina. Y po tym żadnego wieku nie był Kośćioł iego bez tákowych Doktorow: iáko to pismá ich ktore do tąd mamy wyświadczáią. Bo to był obiecał do przećiwnikow nauki swey ták mowiąc: Oto ia posyłam do was Proroki y Mędrce / y w pismie náuczone: á z nich będźiećie zábijáć/ y krzyżowáć/ y biczowáć w bożnicách wászych/ y będźiećie ich prześládowáć z miástá do miástá. Co z giśćiło się nie tylko od Żydow poki z to władzey mieli/ y od Kácyrzow zá czásow swoich: ále y teraz czásow nászych. Bo mordowánia á prześládowánia ich pełna teraz iest Anglia/ y insze mieyscá gdźie Kálwiństwo gorę wźięło. Wyrzucánie też z bożnic ábo zborow swych káżdemu wiádome iest: gdy pismá Doktorowskie z dawno potępionym Nestoryuszem odrzucáią y niktorzy ogniem pałą. Jáko ie też sromocą/ posłuchay ich o tym niktorych wyrokow. Luther odpisuiąc Henrykowi Krolowi Angelskiemu/ ktory naprzod zá Kośćiołem Powszechnym przećiw niemu pisał / ták o nich rozumie. Ja przećiw náukam Oycow y Angiołow/

Dźieie: 13.a.

Matt: 23.d.

Niewiernicy y Kácerze záwzdy do ktory Kośćielne prześládowáli.

Socrates li: 7 hist: eccl. c. 32

Obacz Lutrowe y inszych kacyrzow wśćiekłość przećiw Doktorom ś.

Angiołow/ zákłádam Ewángelią (bo ták księgi swe zwał) tu stoię/ tu siedzę/ tu mieszkam/ tu się przechwalam/ tu tryumphuię/ tu szydzę z Papistow/ Tomistow/ Henricystow/ Sophistow/ y ze wszystkich náuk ludźi by też naświętszych. Boski Máiestat to przy mnie spráwuie/ że nic niedbam áby tysiąc Augustynow/ tysiąc Cypryanow/ tysiąc kośćiołow Henrykowskich (rozumie tu Krolá Angielskiego ná on czás obrońcę kośćiołá powszechnego) przećiw mnie stánęło. BOg zbłądźić áni záwieść nie może: Augustyn/ Cypryan iáko wszyscy wybráni zbłądźić mogą. Y tám zásię ták mowi: Pewienem tego iż náuki swe mam od Krystusá: ktory też odniosłem tryumph nád tym/ ktory w ostátnim páznogćiu ma więcey mocy á chytrośći/ niż wszyscy Papieżowie/ Krolowie y Doktorowie. A więc to nie piekielna dumá/ przechwáláć się tym / iż żaden inszy Doktor ábo człowiek zbłądźić niemogł/ y Krystusá lepiey nie znał okrom niego sámego/ ktory Dyabłá przegadał/ y ktory (iáko indźiey sam o sobie świadczy) wiele korcow soli z nim strawił/ y przećiw

Luther z dyabelskiey szkoły mędrszym niż wszytek świat

Lutherus lib. de missa angulari, & de missa priuata

ćiw Mßey náuki od niego brák? Indźiey lepak ieden wierny vczeń iego/táki wyrok iego o Doktorách ś. opisał: Origenesá iużem dawno od siebie wyklął: Chryzostomá nizacz nie mam/bo nic nic iest iedno świekot. Básiliuß zgołá nic nie wáży/wßystek iest wirudnym mnichem: przetoż zá fráßkę go sobie nie wáże. Hieronym w pismách swoich áni rázu wiáry ábo religiiey nie wspomina: przetoż heretykiem iest/głos też iego iest niezbożnym y dyabelskim. Y támże o nim ták mowi: Miedzy Oycámi żadnemu nie iestem więtßym nieprzyiaćielem iáko Hieronymowi: nic bowiem nie piße/iedno o pośćie/o przebieraniu pokármow/ y o dźiewictwie. Przetoż mu ták łáię: Ciebie Hieronymie podepcemy z twoią pustynią/z twoim Bethlehem/ y z twoią kápicą. Benedykt/Fránćißek/y inßy Oycowie Mnichowscy/do Abráámá przyrownáni/są ßczyrym gnoiem y plugástwem. A Fránćißek wiec był nátręt/y z prożney chwały znáki ran Páńskich sam sobie przyprawił. Tenże Luther/pismá niebieskich y kośćielnych táiemnic pełne/onego zacnego vczniá Páwłá

Slepy o fárbach sądzi. Aurifaber in colloquijs mēsæ Lutheri.

Lutherus in Genesi c. 31 & 20. 49.

Dyabeł w Lutrze czego nie lubił

Lutherus in Deuter. ca: 1. 13, 17.

Caussæus dialogo 5. & 11

włá ś. Dyonisiußá Areopágity/śmiał názwáć podobnymi snom/ y bárzo ßkodliwym. A drugi lepak názwał go stárcem ßalonym. Drugiego vczniá Apostolskiego ś. Ignáczego męczennika/ßkáluią Centuriarze z Kálwinem/ iákoby w iego pismie miáły być sprosne lißáie y márne báłámuctwá. Irenæus blisko po Apostołách będący/według tychże ßacunku/ma też w pismách swych fanaticum quiddam/ coś ßalonego. Clemens Alexandrinus tegoż wieku Apostolskiego sięgáiący/ kąkolē y drozdżámi tymże nowym Doktorom pachnie: Y o inßych onegoż wieku Doktorách to rozumieią/iż bluznierstwá/ á iákieś potworne abo dźiwne náuki potomstwu zostáwili. Cypriáná ś. zacnego/vczonego/y świętego Męczennika/ śmieli názwáć dźiećińskim pisárzem/bezbożnym/y skáżcą pokuty świętey. Toż zádawáią y inßym Doktorom ś. stárodawnym. Gregorius Nazianzenus w náuce powßechney ták był doskonáłym/iż pismam iego nikt się nigdy przećiwić nie mogł: á przećię oni teraz nie pokonawßy go ni w czym/śmieią go zwáć mátáczē/twirdzącym

Centuria 2. cap: 10.

Caluin. lib: 1. instit. cap: 13

Centuria 1. l. 2. cap. 10. & sequent.

Caussæus dialog: 8. & 11

Centur. 3. c. 4

Caussæus dialo: 6. 7. & 8.

dzącym czego sam nie rozumie. Toć o dawnych Doktorách rozumieią: á o poślednieyszych więc zgołá nic nie trzymáią: pospolićie ie Antykrystowskimi sługámi y naczyniámi názywáiąc. Ale tá więc pokusá Luterská z potomstwem swym/ ták byłá śmiáłá/ że nie tylko (iáko Dawid y Jan ś. opisuią) w Doktorách á świętych ludziách/ ięzykiem swym iádowitym ziemię przewiedziáłá/ ále gi też w sámo niebo do przybytku BOskiego wyniosłá. Bo ná inszym mieyscu iáwnie pisze/ iż ś. Piotr Apostoł iáko sán tástyk á nátręt iáki / mowi tákowe słowá/ktore y do tąd od nas rozumiáne być nie mogą. A ná inszym mieyscu Páwłá ś. chociá się go indziey wychwalić nie mogł/ heretykiem názwał. Nákoniec nie przepuścił sámemu Pánu Krystusowi / gdy w opisániu tegoż vczniá swego/ więcey vffa swemu Philipowi y Kátharzynie z klasztorá wykrádzioney/ á niżeli iemu: Gdyż Apologia Philipowá przewyższa wszystkie pismá Doktorow/y sámego Augustyná. Przydawa y te słowá: Chcemy áby Páweł Apostoł został przy słáwie swoiey/żeby kto

Luter Apostołom y P. Krystusowi nie przepuścił.

Pal: 72. b.
Obiá: 13. b.

Lutherus in Genesin ca: 6
Idem in ca: 6. epi. ad Galat.

Aurifaber in colloquijs mēsæ Lutheri.

kto nie rozumiał Philippá Melánchtó ná być nádeń/ ábo mu rownego: dosyć masz ná tym Philipie żeś iest Páwłá nayblizszym. Słuchayże ku czemuć to zhánbienie Doktorow y wszystkiego Kośćiołá Bożego nákoniec przywiodł/ták mowiąc: Odłożćie cokolwiek wam obrony dodawáią dawni Doktorowie/ szkoły Theologow/wyroki przez Concilia y Rzymskie Biskupy vczynione/ zezwolenie ták wiela wiekow y wszystkiego Krześćijáństwá: Nie przyimuiemy nic tylko pismo: wszákoż ták áby v nas sámych byłá pewna władza wykłádu. Jáko my wykłádamy/ to rozumiał Duch ś.: co zás przynoszą inszy by też nazacnieyszy/ y by ich nawięcey było/ to od duchá Szátáńskiego y vmysłu szalonego poszło. Otoż masz Czytelniku że ten nowey Ewángeliey Prorok/wszystkę náukę/ y siły swe do tego nákoniec przywiodł/áby Kośćioł Boży y wszystkie Pástyrze iego podeptawszy/ y sámego Páná Krystusá zelżywszy / sam się pokazał Antikrystem (iáko Páweł S. opisuie) y BOgiem/ wszystkę władzą Kośćiołá y wiáry Krześćijáńskiey gwałtem

Luther kážie wierzyć we zdánie swoie.

Luther Antikrystowi podobny.

2. Thess. 2.

tem poſiádáiącym. Iż tedy Kácyrze nie
máią tey żadney Succeſsyey Apoſtol-
1. Kor: 12. d. ſkiey/według onego opiſánia Páwłá ś.
Ephe: 4. b. tedy kończąc wywodzenie tego znáku/
Hiero. in fine ták gi zámykam z Hieronymem ś. Kro
lib: contra Lu tki á bárzo ku rzeczy należący rozſądek
ciferianos. ſwoy wypowię: W tym Kośćiele trwáć
mamy / ktory od Apoſtołow záłożony
trwa áż do teráznieyſzego czáſu.

Osmy znák Kośćiołá Succeſsya/ y dźiedźictwo náuki Apoſtolſkiey.

Osmy znák Kośćiołá Powſzechne-
go ieſt Succeſsya y dźiedźictwo nieprze
rwáne/náuki Apoſtolſkiey. Ktory znák
dawáią ſámi Apoſtołowie/gdy zákázu-
ią ſłucháć y obiáwienia Angielſkiego
Gálát: 1. a. b mimo to co raz od nich podánego ieſt:
2. Ian d. Y gdy przynoſzącego inſzą náukę záká-
záli w dom puſzczáć/y pozdrowienia mu
dáwáć. Też probę Kośćiołá Bożego
Tertullia. de Tertullianus zowie consanguineitatem
præſcrip. hæ- doctrinæ: to ieſt krewność náuki. Też
retico. n. 11. záleca Epiphániuſz przećiw Kácyrſtwu
Epiphanius piſząc w te słowá: Gránice nam ſą zá-
cōtra Melchi- mierzone/y fundámenty / y budowánie
ſedechianos. wiáry/y Tradicye Apoſtolſkie / y piſmo
Obacz probę wiáry. ś. y ſucceſsya ábo dźiedźictwo náuki: o-
wa że wſzędy prawdá Boſka ieſt obwá-
rowána; Niechayże ſię nikt nowym bá-
ſniam

ſniam vwodźić nie dopuſzcza. My tedy
Kátholicy według tych słow ſądźiemy
wiárę ſwą ná tych wſzyſtkich trzech
rzeczách/ná Trádiciách Apoſtolſkich/ná
piśmie świętym zdrowie á iednáko wy-
kłádnym/y ná ſucceſsyey / y przez rzecz
vſtáwiczney poſseſsyey dawnych náuk
Apoſtolſkich: ktore iednák wſzyſtkie trzy
rzeczy z ſobą zgodne ſą / y ſpolnie ſię
wyświadczáią. Przetoż też v nas náu-
ki powſzechne ſą dawnymi á Apoſtolſki-
mi/iákom tego w pirwſzym znáku do-
wodźił/y ſámym nákoniec przyznániem
przećiwnikow. Kácyrze lepak/ iż áni o
Trádicyách Apoſtolſkich/áni o dźiedźi-
ctwie vſtney náuki ich wiedźieć zgołá
niechcą/ále wſzyſtkę wolą Bożą y ſprá
wę zbáwienną/zámykáią pod ſámo pi-
ſmo/ktore iáko ſię komu podoba okazá-
ią/nádſtawiáią/odmieniáią/rożnieprze
kładáią/y káżda zá ſobą przećiwna ſe-
ktá zá ſwym błędem rożnymi wykłády
náćiągáią: tedy według tego wyroku
Epiphániuſzá/nam należy prawdá Bo-
ſka zewſząd dobrze obwarowána: á o- Kácyrſka
nym lepak nowe báſni ktorymi ſą vwie własność
dźieni; Gdyż według opiſánia Páwłá w náukách.

Ephe:4.c.
1.Tim:1.b.
2.Tim:3.c.
4.a.
2.Teſſa:2.c.

S. Kácyrzom właſna rzecż ieſt w wie-
rze vſtáwicżnie ſzwánkowáć/tonąć/y ku
gorſzemu pomnożenie biorąc/ błądźić/y
inſzych do błędow wdáwáć / á miáſto
prawdźiwych náuk do báſni ſię pod pła-
ſzcżykiem piſmá ś. obrácáć. Co Tertul-
lianus nadobnie opiſał tymi słowy: A
ſkądże Kácyrze ſą Apoſtołom obcymi y
przećiwnymi / iedno z rożnośći náuki/
ktorą káżdy według właſnego zdánia
przećiw Apoſtołom ábo wynálaſł ábo
przyiął? Tám tedy piſmá y wykłádu
iego fałſzowánie ma być vpátrowáne/
gdźie ſię náyduie rożność ábo odmiáná
náuki/ ktorzy ſię ná to byli vdáli iná-
cżey náucżáć/tychći potrzebá przyćiſnę-
łá/ináczey też záłożyć naczynia (to ieſt
dowody) náuki. Bo ináczey nie mo-
gliby byli rożnie náucżáć/ kiedyby cżego
rożnego nie mieli / przez coby nowych
kácyrſtw popieráli. Otoż iáko onym
nie mogłá ſię zdárzyć nowa ſkáżá ná-
uk/bez ſkázy naczynia(to ieſt dowodow)
icy: ták y nam cáłe záchowánie náuki
niepowiodłoby ſię było/bez cáłośći tych
rzecży/przez ktore tá náuká bywa dowo
dzoná. Y dáley tám pokázuie/iż ſtáro-
dawney

Piſmo ś. tá kie v kácyrzow/iákie ſą błędy.

Tertullia. de præſcr.n.14.

Obácż pilnie.

dawney wierze nie było tego potrzebá
odmieniáć piſmá y náuk Apoſtolſkich/
gdyż záwżdy iedne á nie odmienne były.
Przetoż bez wſzelákich áffektow piſmo z
vſtną náuką záwſze w kośćiele było po-
gadzano. Lecz nowe ktore ſię co cżás wy
nurzáią Sekty/bez tego być nie mogą:
gdyż do rożnych wymyſłow ſwoich pi-
ſmo ſobie poćiągáią/iáko komu potrze-
bá: coby im iść nie mogło w żywey/ v-
ſtney/á záwżdy w ocżách będącey náuce
powſzechney: dla cżego ſię nią brzydźić
muſzą. Stądźeć iáko tenże Doktor do-
kłáda/żadney pewney miáry / náukam
ſwym nie máią. Bo choćia ktorzy od
iákich Miſtrzow ſwych poſzli: tedy toż
vczniom było wolno co y Miſtrzom/ od
mieniáć co ſię komu podobáło. Drudzy
záśię żadnych Miſtrzow nie máiąc/bez
pocżątku/bez mieyſcá/iákoby z oſierоćiá
łą wiárą/tu y owdzie ſię tułáią.

Odmiány kácyrſkiey przycżyná.

Jáko tedy w Kośćiele powſzechnym
było záwżdy y teraz ieſt nieprzerwáne
dźiedzictwo náuki Apoſtolſkiey:ták v ká
cyrzow náyduie ſię tákże niejákie (ácż
nie vſtáwicżne á rozerwáne) potomſtwo
błędow z dawná od Kośćiołá potępio-
nych

Dawno potępione kacyrſtwá teraz wſkrzeſzone.

nych. Co iáko pokázuie Tertullianus zá czásu swego: ták ia też z doświadczenia tego wieku náßego krotko námieniáć bedę. Pospolita to byłá wßystkim heretykom/ zá fundáment á probę wiáry/ kłáść słowo Boże / nie inßę iedno to ktoreby ná sámym papierze/ á zá tym ná káżde° z nich wykręćie osobnym należáło. O co Aryuß y Eunomius táki spor czynili/ iż Cesárskimi dekretámi y kaźniámi Kátholicy do tego byli przyćiskáni. Tegoż y dźiśieyßy Kácyrze mocnie náśláduią. Bo wolą y słowo wßystko Boskie/ do sámego nędzne° elementu papirowego przywiązawßy/ iáko z pápirem ták y z nim się obchodzą: odrzucáiąc/ przydawáiąc/ odmieniáiąc/ náćiągáiąc/ iáko iedno komu do swey fántázyey/ y owßem niezbożnośći iest potrzebá. Zá czym do tego przyßło/ iż co ono pismo ábo słowo Boże miáło być v nich probą á strożem wßelákich błędow y rożnic: to się opák obróćiło/ iż rożne á niezliczone sekty ich / są probą á rozsądkiem tegoż pisánego tylko słowá Bożego/ gdy ie káżda sektá iednákim práwē ná swą przećiwną stronę przy-

Tertullia. de præscr. hære. n. 17.

Słowo Boże iákie iest proba wiáry.

August: lib: 1 contra Maximinum cap. ultimo.

Theodor. lib: 1. histo: ca: 8.

Basiliuslib: de Spiritu S.

Hilarius contra edictum Constantij.

Obacz pilnie.

nę przyćiągá/ y sámey sobie włásne iego rozumienie przywłaßcza. Co w kośćiele powßechnym nie iest: ktory pisáne słowo Boże pogadza we wßem z vstnymi náukámi przez Páná Chrystusá/ Duchá ś. y Apostoły od początku zostáwionymi/ y do tąd státecznie záchowánymi: trzymáiąc się textu Bibliyey y wykłádu iey/ nie nowo do nowych błędow rożnie zmyślonego/ ále po wßystkie wieki iednáko záchowánego/ od onych czásow/ gdy ießcze rożnice żadne około tego nie będąc/ tych przekłádow y wykłádow podeyźrzánymi vczynić nie mogły. Do tego ießcze/ pod spráwą Duchá ś. máiąc zwierzchność kośćielną: ná ktorą się kácyrze wieku náßego zá ták pilnym stárániem zgodźić/ á zá tym się z błędow y rosterkow wypleść / nie mogą. Z tákowey swey woli brákowánia y náćiągánia pisánego tylko słowá Bożego / Erásmus / Luther/ Melánchton/ Kálwin/ y inßy pirwßy ßynkarze tey nowey Ewángeliey/ poczęli przygániáć tym słowam/ Troycá/ Istność/ personá/ hypostasis, y inßym podobnym/ mieniąc iż w pismie wyráźnie się nie

Pirwßy nowi Ewángelicy Aryáństwá nowego przyczyna.

 náy-

náydowáły. Za czym wnet Seruetus, Franciſcus Dauidis, Valentinus Gentilis,Liſmaninus,Blandrata, Budneus ,Paruta, Farnouius, Czechouicius, Sadeel, Nowokrzczeńcy/y inſze tym podobne potwory piekielne/podnieśli bluźnierſkie ięzyki/ y iádowite piorá ſwe / przećiw Troycy naświetſzey : vwłaczáiąc iey/ oſobney właſnośći perſon/ y iednośći á ſpołiſtnośći nátury Boſkiey : tákże też złączenia nierożiemnego nátury Boſkiey á człowieczey w iedneyże perſonie Boſkiey/iednegoż á nierozdżielnego ſyná Bożego Páná JEzuſá Kryſtuſá. Czym z piekłá wſkrzeſili y nierownie przeſiegli/one dawne/ á w tych błędách od kośćiołá potępione kácyrze/Ebioná/ Cerynthá/ Cárpocrátá/Sámoſátená/ Photyná/Sábelliuſzá/Ariuſzá/Eutichesá/Neſtoriuſá/y inſzych im podobnych. Ktorych błędow potwirdzáią teráźnieyſzy Lutheranowie y Kálwiniſtowie: iáko tego ná ſię wzáiem dowodzą w kſięgách nowo wydánych/ nowey vgody y niezdody ſwoiey. Simon Magus przećiwnik ś. Piotrá Apoſtołá / y inſzy fałſzni Apoſtołowie/y po nich Eunomius náucząli/

Vide Irenæū, Auguſtinum, Philaſtrium, Epiphanium, Theodoretū, de his hæreſi.

Lege admonitionē Caluiniſtarū,cōtra nouā concordiā Bergēſem ed:3.a fo: 75

iż vczynki ſpráwiedliwe/ludźiom nie ſą do zbáwienia pomocne:ále dosyć ieſt ná ſámey wierze. Tegoż náſládowáł Luter/y wſzyſtko kácyrſkie potomſtwo iego. Acż ſię iuż teraz niktorzy káią/dobre vczynki do vſpráwiedliwienia przyłączáiąc : o co ſię drudzy ná nie fráſuią/iákoby w tym do Papieſtwá przyſtąpieli. Tenże Simon Magus/y po nim Mánicheuſz / przał liberum arbitrium,żeby człowiek miał władnąć wolą ſwą do vwiárowania grzechu. Otoż ſię mocnie ſpierał Luther w cáłych kſięgách de ſeruo arbitrio,y vczniowie ie° : wnoſząc do krześćijáńſtwá one rozumē dawno potępioną neceſsitatem Stoicā, żeby człowiek ſpráwámi ſwymi władáć nie miał. Poſłuchay ſámego Lutrá o tym wyrokow / gdy ták piſze: Liberum arbitrium, ábo wolność ſpraw człowieczych/ieſt wymyſłem w rzeczách / y tytuł bez ſámey rzeczy : gdyż tego nie ma nikt w ręku ſwych pomyſlić co dobrego ábo złego: ále wſzyſtkie rzeczy (iáko ártykuł Wykleſow w Conſtánciey potępiony dobrze vczy) z potrzeby zámierzoney ſię dżieią:iáko ono Poétá nápiſał:

Vczynkow dobrych odrzucánie.

Jákub 2. c.

Judás a.

Irenæus li:1. cap:20.

Aug: hær.54

Idē de fide & operibus cap: 14.& de unico bapt.c.10

Liberū arbitrium kácyrskie.

Clemens lib: 3.Recogniti.

Chryſo: hom: 45.in Ioann.

Auguſt: contra Fortuna.

Euſeb.lib: 5. hiſto:cap: 19.

Socrates libr: 1. cap:17.

Lutherus in aſſert.art:36

ſák: Certa ſtant omnia lege, &c. Prze-
toż niewątpliwa rzecz ieſt/ iż tá náuká
o wolnośći ſpraw ludzkich / przez chy-
trość dyabelſką do kośćiołá ieſt wnie-
ſioná. Y potym ták dokłáda: O inſzych
ártykułách z ſtroney Papieſkiey zwirz-
chnośći/odpuſtow/ y inſzego niepotrze-
bnego bałámuctwá/ może być znoſzona
lekkomyślność y głupſtwo Papieſkie:
ále w tym ártykule/ktory wſzyſtkie prze
wyżſza/y náſzego przedśięwzięćia ſum-
mą ieſt/ żáłoſna rzecz iż niebożętá ták
ſzáleią. Dotąd Luther. Przez ktorego
doſyć chćiał dyabeł zrobić/ gdyby wſzy-
ſtkę winność grzechow ná Bogá zło-
żywſzy/ ludźie przywiodł do záprzenia
śię wſzyſtkiego zákonu Bożego/ktory zá
pomocą iego dobrze czynić każe / á zá-
tym do ſwego piekielnego w grzechách
zákámienia y potępienia. Kápárnáito-
wie/Berengarius / y náſládowcy ich/
nie przyznawáli w Sákrámenćie ołtarz
nym prawdźiwego ćiáłá Páńſkiego/kto
re zá nas ćierpiáło. Tegoż błędu w
tym wieku ponowił Carolſtadius/Zuin
glius/Caluinus/ y wſzyſcy Sákrámen-
tarze; do ktorych teraz y Lutheranowie
per

Szátan do czego przez Lutra ludźie wiodł.

Błędy wznowione o wieczerzy Páńſkiey.

per vbiquitatem corporis CHRiſti,
przyſtawáią: iáko niżey pokaże. Pro-
klus y Máſſiliani kácyrze dawni / nie
wierzyli/áby krzeſt miał głádźić y wyma-
záć wſzytkie grzechy przeſzłe w człowie-
cze: ále iż ie przez wiárę tylko przed
Bogiem zásłánia/hámuie/ ábo ná kſztałt
włoſow wygala / áby z nowu nároſły.
Tegoż śię często v Lutrá/ Meláncht0-
ná/y inſzych świeżych kácyrzow náczy-
taſz. Ofiárę nowego zákonu/ábo mſzą/
potępiáli z Antikryſtem Mánichcuſzo-
wie/y Petrobuſiani/ sáme tylko ofiárę
modlitw przypuſzczáiąc. Przećiwko tey
tákże Luter nawięcey boiował/ y Dya-
błá ſobie Miſtrzá ná to obierał / iáko
ſam wyznawa. Czego wiernie mu po-
maga potomſtwo iego: zowąc Mſzą
ogonem ſmokowym/y inſzymi brzydki-
mi náźwiſkámi/ktorych pobożność ſłu-
cháć nie dopuśći. Mſze y modlitwy zá
vmárłe potępiał Aerius. To ſobie ták
vpodobáli dźiśieyſzy heretícy/iż wolą o
piekle niż o czyścu ſłucháć. Wzywánie
świętych: vczćiwość nabożnych obrá-
zow y reliquiy: bez żeńſtwo kápłáńſkie:
przykazáne poſty y wigilię / przeſłádo-
wáli

Grzechu kácyrze nigdy niepozbywáią.

Epiphan: hæreſi 64.
Theodor: lib: 4. hæret. fab.

Mſza nowi y dawni kácyrze bluźnią.

Augu: li: 20. cōtra Fauſtū.
Petrus Cluniacen. de miſſa
Lutherus de priuata, & ſingulari miſſa.
Cōfeſſioniſtæ in artic. Smakmaldicis.
Augu: hæreſi. 53.
Epiph. hæ. 75
Vide Hieron. contra Iouinianum, & Vigilantium.

wáli Iouinianus/Vigilantius/Iulia-
nus/Xenias Perſa/Machumetani/y in-
ße Pogáńſtwo: Też błędy zá nową E-
wángelią vdawáią nowi Ewángelicy/
włáſnie w tym náſláduiąc onego przed
tyſiącem lat potępionego Aeryuſá/kto-
rego te słowá były: Wy Kátholicy iá-
kimże wżdy práwem miánuiećie imioná
ludźi zmárłych po śmierći ich? Choćia
ſię kto żywy modli ábo iáłmużnę dawa
zá vmárłego/ coż mu tym pomoże? Y
owßem ieſli modlitwy tuteczne pomagá-
ią tym ktorzy ſą ná onym świećie/tedy
niechay nie będźie nikt dobrym/niech tu
nic dobrego nie czyni: tylko ſobie nie-
chay ziedna niktorych/iákim chce ſpoſo-
bem/ábo pieniądzmi to ſpoſabiáiąc/ábo
przyiaćiołom zlecáiąc / áby ſię modlili
zá nim/żeby tám nic nie ćierpiał/y nieu-
leczone grzechy/ áby mu tám nie były
wſpomináne. Tákże y poſt nie ma być
przykazány: bo to ſą rzeczy żydowſkie/
y pod iárzmem niewoley. Gdyż ſprá-
wiedliwemu práwo nie ieſt záłożone/
ále morderzo⁽ oycá ábo mátki/y inßym
tákowym. A ieſli więc chcę pośćić/więc
ſobie do teo obiorę dźień ktory mi ſię po-
doba/

Niceph: li:16 ca:27. Augu. & Phi laſtri9. cōtra hæreſes.

Obacz. O pomocy zmarłym/y o poſtach/ kácyrſkie da wno potępione zdá-nie.

Epiphan: hæreſ 75.

doba/y wolnie pośćić będę. Dla tegoć
v nich vmyślny obyczay ten ieſt/áby rá-
dniey Niedźielę paßczáli/á we śrzodę y
w piątek żeby doiádáli. Często też we
śrzodę paßczáią/ále nie z vſtáwy/iedno
iáko mowią/dobrowolnie. W oſtátnie
lepak dni przed Wielkąnocą/ gdy ſię v
nas dźiewáią legánia ná gołey źiemi/
czyſtośći/ vdręczenia / ſuchych potraw
vżywánie/ wigilię/ y nieſpánia/ poſty/
y wſzelákie duße vzdrawiánia przez świę-
te vtrapienia: w te czáſy oni od ſámego
poránku roſkoßnych potraw vżywáią:
y mięſem á winem żyły ſwoie nádźiaw-
ßy/z wielką vćiechą śmieią ſię ßydząc z
tych/ktorzy to świętobliwe nabożeńſtwo
oneo tegodniá Wielkonocneo obchodzą.
Dotąd Epiphánius. Ktorych słow ie-
go/ieſli dziſieyßy kácyrze nie czytáli: te-
dy wierzę/że ie Dyabeł ſtąd wyiął/y zá
regułę im podał/ żeby ſię tákże włáſnie
teraz z Kátholikámi w tym obchodzili.
Dawni kácyrze żydźi y pogáni zádawá-
li Kátholikom báłwochwálſtwo/ gdy w
Letániach y modlitwách ſwych przyda-
wáli do Bogá przyczyny świętych ie-
go: Tegoż teraz ſą pełne vſtá y ſkárgi
nie

Kacyrze zá wße kośćiołowi opák czynią.

Obacz poſty y nabożeńſtwa dawne przed ſ.ma Wielkąnocą.

Wzywánie świętych/á zátymy Troyce S. nágániona.

Euſe: li.4.ca: 15. & lib:8. cap:6.

nie rozumne przećiwnikow nászych: kto-rzy tego báczyć nie chcą/ iż w Letániey poki śię modlitwá dźieie do Troyce S. y person iey/poty mowiemy/smiłuy śię nád námi: A skoro przyidźie do Pánny Máryey y inszych świętych / tám mowiemy: modl śię zá námi. Otoż nie toć wádźiło Dyabłu / ále chwałá sámego Bogá. Gdyż Luther zá poduszczeniem iego/z tychże modlitw wymázał / y zákazał mowić tych słow: Troyco świeta BOże ieden / smiłuy śię nád námi. Czego iáko teraz przez nowe Aryany dokonał/nie bez żáłośći widźiemy. Nákoniec/ kośćioły y ołtarze pustoszyli/y z nich krzyżmo/y oley święty/ iáko rzeczy plugáwe / wyrzucáli Donátystowie y Wálentiniani. Tegoż czásow nászych násládowáli kácyrze/ gdźie iedno choćia gwałtem sposob do tego wźiąć mogli. Dwá bych krotkośći obiecáney niedogadzał/pokazał bych to/iż ledwa iest teráz ktory nowy błąd/ktoregoby dawno iuż przez krześćijáństwo potępionego y vmorzonego/ ći nowi szpiegowie szátáńscy Heresiárchowie nie wyśledźili y nie wskrześili. Ktorzykolwiek tedy tákowe ná-

Cyril. li: 6. & 10. cōt. Iuli.
Hieron. cōtra Vigilantium.
August. cōtra Faustū li: 20. cap: 21.
In Enchiridi. præcationū.
Kośćioły oltarze y krzyżmo z dawna kácyrze odrzucáią.
Optatus li: 6.
Theodor: li: 3 hæret. fabula.
Philástrius cōtra hæreses.
Słogoże potępienia kácerskiego.

we náuki od Kośćiołá dawno potępione/y przez długie wieki pogrzebione wznawiáią: choćiaby też wyszli z Kośćiołá powszechnego (iákoż tákich dosyć było) ále iż w nim do końcá nie zostáli/y z niego prawdźiwie nie byli/ tákowi wszyscy (iáko wywodźi Tertullianus) są kośćiołá y zbáwienia sámi przez śię odsądzeni. Bo iesli zá Apostołow ktore błędy ich były/ábo im podobne są/ tedy ie sámi Apostołowie w náukách swych wymienili y potępili. Iesli też po nich dopiero nástawáły/ tedy iáko do wieku/ ták do náuki Apostolskiey/policzone być nie mogą/ ále do inszych wiáry fałszerzow/ cum quibus habēdo consortium prædicationis, habeāt necesse est consortium damnationis. Z ktorymi máiąc społeczność błądzenia / muszą też mieć społeczność potępienia. Bo iż tákowi/ według Ireneuszá y Cyprianá ś. z onym wyrodnym potomstwem Aaronowym obcy ogień/ to iest obce náuki do kośćiołá Páńskiego wnoszą y wznicáią/przeto od niebieskiego/to iest wiekuistych mąk ogniá będą wypaleni. W czym rácz im Pánie Boże w czás vznánia vżyczyć. ❧ Dźie-

1. Ian 2. c.
Tertullia. de præscr. n. 13.
Irenæus li: 4. cap: 43.
Cypria. de unit. eccl. ca: 9.
3 Moyż. 10.

Dziewiąty znák Kośćiołá náwrácá nie pogánow y niewiernikow.

Psalm: 18. b.

Dziewiąty znák Kośćiołá Powszechnego ten iest: iż do niego wszelkie narody niewierne naprzod náwrácáne/ y w nim duchownie ku zbáwieniu oświecáne bywáią. Wyświadcza to Dawid ták mowiąc: Zákon Páński nie pomázány/ náwrácáiący dusze: świádectwo Páńskie wierne/ dodawáiące mądrośći máluczkim. Poświadczył tego Páweł S. w nowym zakonie/gdy pisze/iż mowá Páńska iest skuteczna/ y bárziey niż naostrszy miecz sercá ludzkie do wierzenia przenikáiąca. Ten zakon Boski/ iż się nie gdzie indziey náyduie/iedno w Kośćiele powszechnym/opisał Izáiasz y Micheasz tymi słowy: W ostáteczne dni (to iest nowego zakonu) będźie zgotowána gorá domu Páńskiego ná wierzchu gor/y będźie wyniesioná nád págorki: Y do niey będą się zbiegáć wszelkie narody. Toż dał znáć sam zbáwićiel/ gdy owce z inszey owczárnie/to iest z pogáństwá/ obiecał náwieść / áby się stáłá iedná owczárniá y ieden pásterz. Co spráwić raczył przez Apostoły swe/ktorych y potomstwá ich/głos y náuká wszystkie kráie y narody świátá przewiedziłá.

Żydo: 4. c.

Izáiasz 2. a. Micheasz 4. a.

Jan 10. c.

Psál: 18. a.

dziłá. W czym pokázowáłá się iáwna moc y spráwá Boska/ktorey się dziwuią y zá wielki znák prawdziwego Kośćiołá to vdawáią niktorzy Doktorowie ś. Iż oni według świátá mądrzy/ możni/y roskoszy miłuiący ludźie / byli náwroceni/ bez żadney mocy świeckiey/ bez głębokiey náuki/ bez ozdobney wymowy: á ktemu ná táki zakon/ ktory roskázuie człowieká ćielesnego wyzuć / á niebieskiego przyoblec/ siebie sámego się záprzeć/y nienawidźić/y práwie w ćiele iáko bez ćiáłá żyć/ bez żadney odpłáty doczesney/ y owszem opowiádániem wszelákich vćiskow/ á kłopotow tego żywotá: ále tylko zá obietnicámi trudnymi á ludzkiey krewkośći odwlekłymi/ przyszłego błogosłáwieństwá. Iż tedy według tych obietnic Páńskich/ wszystkie niewierne narody miáły się náwroćić do prawdziwego Kośćiołá/y według Ieremiaszá z onego poznánia prawdy/ błędow swych ćiemnośći obáczywáć. Tedy ktoby się ná to vdał á przebiegł historyę wszystkich wiekow od Apostołow/ nie naydźie tego/áby ktory ták wiela á rożnych kácyrstw Wodz ábo Heytman/

Náwrácánie do Kośćiołá wielkie cudo.

Augu: li: 22. de ciuit. ca: 5. & serm: 27. de uerb. dom. ca: 5. & serm: 225. de tempore.

Athanasius de humanitate uerbi.

Theodorit. li: 9. de legibus.

Ierem: 16. d.

Kácyrska rzecz iest wywroćić nie náwroćić / nie kázáć / ále káźić.

tman / ktorych do tąd było przez dwie
ście / áby mowię ktorą kráinę z niedo-
wiárstwá/do wiáry krześćijáńskiey przy
wiodł. Y owszem záwżdy się to w nich
[Tertullia: de præscri. cõtra hæreti. n. 16.] pokázowáło/ co dawny Tertullianus o
nich nápisał tymi słowy: O száfowá-
niu lepak słowá Bożego (przez Kácy-
rze) co inszego mowić mam? Gdyż ná
tym wszystká spráwá á robotá ich záwi
sá/ nie pogáństwo náwrácáć/ ále násze
odwrácáć. Więcey to sobie zá sławę
poczytáią/ iesliby stoiącym vpadek / niż
leżącym powstánie spráwili: Gdyż y sá
má robotá á budowánie ich nie pocho-
dzi z iákiego własnego (swey sekty)
zbudowánia/ ále z prawdy nákáżenia.
Násze podkopuiąc obaláią / áby swoie
budowáli. To opisánie wziął Tertul-
lianus częścią z własnego doświadcze-
nia/częścią z oney náuki sámego zbáwi
[Jan 10.b.] ciela / gdy kácyrze przyrownawszy wil-
kom á złodzieiom/nie drzwiámi porzą-
dnego wezwánia/ ále dziurą własnego
wdzieránia do owczárniey Páńskiey
wchodzącym/ dołożył potym: Iż zło-
dziey ábo wilk/nie dla czego insze° wcho-
dzi/iedno żeby vkradł/ pobił/ y zátrácił.
Czego

Czego doznawamy y w Kácyrzách wie
ku nászego: bo w owczárniey prawdzi-
wey Kośćiołá Páńskiego tyle dziur/iá-
ko swych rożnych sekt náczyniwszy/pir-
wey cicho pod pokrywką słowá Boże-
go ludzie z Kośćiołá wykradáią/potym
ich przez sprośne bluźnierstwá y grze-
chy ná duszy pobiwszy/ przez śmierć ná
wieczne zátrácenie posyłáią. Poświad- [Kácyrze nie ledá budowniczy.]
czá tego y zwierzchniey owczárnie Páń
skiey ábo kośćiołow spustoszenie / ktore
ták wielkie tkwi nam w oczu nászych v
nas w Polszeże: iż co ono pobożne Krze
śćijáństwo przez ták długie wieki pobu-
dowáło/fundowáło/y nádáło:to oni zá
krotki czás ták popustoszyli/ iż moc Po-
gáńska/ ledwaby tákie okrucieństwo á
spustoszenie po sobie byłá zostáwić mo-
głá: do tego/iuż słowo Boże/iuż práwo
pospolite/iuż zwierzchność / iuż trákta-
ty/iuż y zalety swe/kieruiąc / áby tego
dowiedli co ono Dawid o nich powie-
dział: Exinanite,exinanite,vsq; ad fun- [Psal: 136.b.]
damentum in ea:to iest/áby Kośćioł po
wszechny z gruntu wywrocili. Czym [Obacz pilnie robotę kácyrską.]
iákoby się przechwaláiąc Nowokrzczeń
cy ná iednym mieyscu piszą: Iż BOg

 chcą

 chcąc tych czásow KOśćioł swoy wy-
Ministri Trãs dźwignąć: naprzod wystał Lutrá/ iáko
sylvani lib: 2. drugiego Moyżeszá : ktoremu (miásto
cap: 1. Aaroná) przyłączył Melánchtoná/y
inszych/żeby nagrubsze błędy Antykrystá
Papieskiego odkrył/iáko o Mszey/o od-
pustách/o czyścu/&c. Potym wzbudźił
Zwingliuszá/ktory/ choć nád wolą Lu-
trową/ wyiáwił subtelnieysze błędy o
wieczerzy Páńskiey. Po trzećie posłał
Kálwiná/Petrum Martyrem/Ochiná
y inszych/ ktorzy ieszcze większych y sub-
telnieyszych rzeczy náuczáli. Nákoniec
Erasmus wzbudźił Serwetá/ y przydał mu Erá
goniec No- smá zá gońcá/ ktory w sam fundáment
woáryáńsk. siekierą záwádźił : dla czego w Gene-
Obácz. wie od Kálwiná był spalony. Tę swo-
ie piekielną butę y nicukom vdáć chcąc
tákowe málowánie w druk wypuszczáli:
iż Luter z pomocnikámi swymi ná wirz
chu Kośćiołá tego Papieskie° vśiadszy/
dách począł rozbieráć / y rozrzucáć.
Gdy w tey robocie vstał: nástąpił Zuin
glius z Kálwinem/ y inszą swoią Sá-
kráментárską drużyną/ y większym iuż
gwałtem błony wybijał / filary y śćiá-
ny łamał. Ku pomocy iemu nástąpili
nákoniec

nákoniec zbroyni Nowokrzczeńcy y Try-
deitowie/ ktorzy wszelákimi żeláznymi
przyprawámi fundámentá iego podko-
powáli y rozwaláli. Ná to nie pámię-
táiąc/ iż ten Kośćioł ná ták mocney á
twárdey opoce iest záſádzony/ że nie tyl-
ko rydle á motyki chłopskich błędow ich Matth: 16.
ále też wszelkie á nawiętsze strzelby á
gwałty piekielne/ przemoc go nie mo-
gą. Otoż gdy oni ták twárdy mur gło
wą potłuc chćieli/nie w murách ále we
łbiech tákie rázy y niezgodne szaleństwá
zostáły/że ich od tego czásu lekárze ich
duszni vleczyć/ y od iádowitych rostyr-
kow odwieść/nie mogą. Násze° iednák Szkoły Rá-
budowánia tym sposobem nakáziwszy/ cyrskiey fun-
swego nie wiele przyczynili. Krotko y dácya.
bez śmiechu nie mogłoby się tu przypo-
mináć/iáko wiele/ częstych / y przewa-
żnych ziazdow y namow do tąd podey-
mowáli/ áby się wżdy ná iáką spolną
szkołę zgodźić/ y oney fundácyą obmy-
ślić mogli. Co podatku ná swoich z
wielką pracą ná to iuż nieraz wysmá-
żyli/obroćiło się to gdźie indźiey / czego
sobie przed wstydem wspominác nie dá-
dzą. Przyszło do tego / iż im ieden tu v
 nas

nas Kátholik to Collegium fundowáć muśi/y to iákimśi przyznawániem czyśću/bo áż po śmierći drugiego nádawcę: o co iuż po śmierći ledwa nie onegoż sámego vmárłego pożywáią: ále pewniey by go wskrześić/kiedyby nową ich wiárę/iáki też nowy ś. Stánisław wyświadczyć mogł. Cokolwiek tedy heretycy zboreczkow swoich máią/ to wszystko Kośćiołowi Powszechnemu vtárgneli. Przetoż Doktorowie S. z Ieremiaszá Prorocá przyrownáią ich kuropátwó/ ábo według zwyczáiu nászego kápłunom/ ktorzy wodzą kurczętá/ y kokáią im/ktorych sámi nie wylęgli. O Kośćiele zásię Powszechnym Rzymskim/ pokázuie sie to z historyey/iż iego spráwą wszystkie kráiny y narody świátá/ z pogáńskiego niedowiárstwá były náwrocone. Sámi Centuryarze / ktorzy pilnie (day Boże áby tákże wiernie) te rzeczy zbieráli/tego poświadczáią. Bo od Grzegorzá pirwszego Papieżá / od kąd oni Kośćiołowi Rzymskiemu przyganiáią/sámiż opisuią narody Pogáńskie być do Krześćijáństwá náwrocone. Bo w Centuryey szostey capite 2. columna

Ierem:17.b
Orige: in eundem locum.
Hieron: in 2. & 17. cap: Ierem:
Augu: li: 13. cõtra Faustũ cap: 12. Ethomil. de pasto.

Narody do Krystusá przez Kośćioł Rzymski náwrocone.

mna 6. piszą/iż tenże Grzegorz pirwszy posłał zakonniki do Angliey/y przez nie ią náwroćił. W Centuryey siodmey cap:2. col: 31. świadczą iż Conon Papież/przez ś. Kiliáná/ náwroćił część Fráncuskiey y Niemieckiey ziemie. W Centuryey osmey cap:2.col:20.przyznawáią/ iż Grzegorz wtory Papież przywiodł do krześćijáństwá ostátek Niemieckiey ziemie/ przez posłáńcá swego Bonifáciusá/ktorego tám iáko od Bogá posłánego Apostołá dziwnie wysławiáią. W ktorey historyey / spráwę Boską/ tę prawdę z nieobaczenia wyználi. Bo w przemowie teyże osmey Centuryey/tegoż Bonifácego zowią fałesznym Apostołem/pochlebcą / y pásorzytem Papieskim. W Centuryey dziewiątey cap: 2. col: 15. piszą / iż narod Wándálski przez Mnichy Kobergeńskie do wiáry Krześćijáńskiey przystał. Támże col:18. dokłádáią / iż tegoż czásu byli náwroceni Polacy / Moráwcy/ Słowacy/Bulgárowie: y iż ći wszyscy poddáli się w wierze Rzymskiemu Papieżowi. W Centuryey dziesiątey cap: 2. col:18. & 19. wypisuią/ iż wiele krolow

Kácyrzom áffekt práw do odeymuie.

low y kilká narodow przyięło wiárę Krześćijáńską/ zá stárániem Henryká Cesárzá / y wielkiego towárzyszá iego Woyćiechá S. y Methodyuszá/Biskupy od Papieżá Rzymskiego ná to wystáne. Tegoż poświadczáią Kroniki y dawne dźieie násze Polskie. W Centuryey iedennástey cap:2. col:27. wspomináią/ iż tego czásu Węgrowie przyięli Biskupy z Rzymu dáne / zá prośbą Królá Steffáná w ten czás náwroconego. Y potym ile iedno Pogáńskich narodow stawáło/nie vstawáłá tá łáská á moc BOża w Kośćiele Rzymskim. Bo czytamy o sámym S. Wincentym zacnym káznodźiei zakonu S. Dominiká / iż náwroćił żydow á Sáracenow dwádźieśćiá ypięć tyśięcy. Tożsie teraz pokázuie ná Nowym świećie/y Indiey á wyspách nowo náleźionych: w ktorych więcey Rzymskiemu Kośćiołowi przybyło/niż w Europie przez rożne sekty było vszło. Y teraz w Rzymie / y wszystkiey Włoskiey źiemi/ w Hiszpániey/Fránciey / y w inszych kráiách/ gdźie wiárá powszechna kwitnie/tákże y v nas w Polszcze/z żydowstwá ábo Pogáństwá/

Martinus Cromerus li: 3. de gestis Polon.

Antoninus 3. parte hist: ca: 8. paragr. 4.

gáństwá/bá y z kácyrstwá / co iest rzecz dźiwnieysza/bárzo sie ich wiele náwráca do Kośćiołá Rzymskiego: á záśie ábo nigdy/ábo bárzo rzadko / żeby sie kto z przodku náwroćić miał do iákiey kácyrskiey sekty : y owszem bárźiey sie nimi brzydzą niż dawnieyszy Krześćijánie: co dźieie sie też z onego iesźcze świeżego odrodzenia Duchá S. :iáko ten kto z dobrego powietrza świeżo przyidźie / rychley poczuie smrod/ niż ten / kto ácz sie nim brzydząc/ ále gi często znośić y ćierpieć w domu swym muśi. A nákoniec Kácyrze są naywiętszą przekázą náwracánia żydow y pogan do Krześćiiáństwá / przez rozerwánie y swą wolą ich/z czego oni wiárę szácuią: ná co sie też czásow swych vskarżáli/ dawni Doktorowie S. Czwarte á głowne oznáczenie Kośćiołá Bożego w Apostolskim skłádźie iest to/iż iest S VVIETY M: ktorą właśność iego wźięli Apostołowie z sámego świádectwá BOskiego. Ktore wielekroć KOśćioł wyświadcza być domem y przybytkiem Bożym:ktoremu domowi/ według Dawidá y Páwłá S. przystoyna iest świętobliwość:

Iren: l: 1. c. 24. Iustinus cum Tryphone. Euseb: lib: 4. hist: cap: 7.

Kośćioł iáko iest świętym.

Psal: 92. á. 1. 2. Kor: 6. 3. Moy: 1c. 20. á. Ephez: 5. k.

gdyż to y sam BOg roskazał mowiąc: Swiętymi bądźcie/ gdyż y ia świętym iestem. Tę świętobliwość iáko nieiákie wiáno oblubienice Páná Krystusowey opisuie Páweł ś. ták mowiąc: Krystus vmiłował Kośćioł swoy/ y wydał siebie sámego zań: áby gi poświęćił: oczyśćiáiąc gi kąpielą wody/ y słowem: áby gi sobie spráwił chwalebnym Kośćiołem/ nie máiącym zmázy/ áni márszku ábo czego tákowego/ꝛc. Z tych słow możemy ku rzeczy nászey przystosowáć czworáką świętobliwość Kośćiołá Bożego: Iedne z strony słowá Bożego/ á świętobliwych náuk: drugą z pobożnych obyczáiow tákiey náuce kształtownych: trzećią z strony Sákrámentow iáko lekárstw duszných: czwartą z dobrych á poćiesznych owocow tey to od BOgá spráwioney świętobliwośći. Z ktorych czterech rzeczy/ násze przedsięwzięte wywody swym porządkiem wykonywáć będziemy. * * *

Dźiesiąty znák Kośćiolá Bożego.

Dźiesiąty tedy znák Kośćiołá Bożego iest świętobliwość náuki: Naprzod z tąd/ iż my Kátholicy mamy gruntowne y nie omylne Principia ábo fundament

ment y probę wiáry nászey: ktorey kácyrze nigdy nie mieli áni máią. Pospolićie się oni ná to zgadzáią/ iż sámo pismo święte/ iest probą á rosądkiem wiáry. Ale bacząc/ iż káżda im naprzećiwnieysza Sektá/ tymże pismem błędy swe vdawa/ muszą sobie iákiego inszego rozsądku tegoż pismá szukáć. Iż opuszczę dawnieysze á rożne ich o tym zdánia: Tych czásow/ Lutheranowie w Niemcách/ zá wielkim stárániem y nakłádem Książąt niktorych/ wydáli nową á iákoby iuż ostátnią zgodę/ ktoraby byłá probą wiáry káżdemu człowiekowi/ pod winą wywołánia/ odsądzenia máietnośći/ á nákoniec y gárdłá. Ktorey Confessiey poważność zásádzili ná pismie świętym/ y ná tym sámym wykłádźie iego/ ktory sie w pismách Lutrá Proroká ich (bo go ták zową) náyduie. A potym też/ iáko bywa wykłádáne w Confessiey Augszpurskiey/ iáko ią był naprzod wydał Melánchton: zádawáiąc mu to/ iż ią potym według własnego zdánia ináczey odmieniał y náćiągał k woli Sákrámętarzom: w ktorych błędzie nákoniec vmárł. Przetoż go tám

Vważ pilnie grunt náuki powszechney á kácyrskiey.

Zgodá nowa kácyrska w Niemcech táka.

To wszytko naydźiesz w Admoniciey Kalwińskiey/ Roku 1581. wydáney.

Confessiey Augszpurskiey pewność: także Melánchtoná.

 Luthe-

Lutheranowie hániebnie ƒzkáluią: y wą-
1. Krol. 11. tpią w zbáwieniu iego / iáko y Sálo-
monowym: gdyż dobrze poczawƒzy/bał-
wochwálstwem (Sákrámentárskim)
żywot swoy wykonał. Przećiw temu
wydáli też wnet Sákrámentarze AD-
MONitią ábo vpomnienie / w ktorym
to Lutheranom zádawáią/iż Confessia
kilku Theologow ábo Kśiążąt/nie może
pánowáć wierze wƒzystkiego świátá:
Folio 137. gdyż (słowá ich właśne) Confessiones
nostræ, sunt voces partium litigantiũ:
Náƒze Confessie są głosámi stron z so
bą się swárzących. Przypomináiąc y
to/iż oni przestawáią ná tym wydániu
Confessiey Augƒpurskiey/ ktorą Me-
lánchton autor iey pochwalił: á záda-
wáiąc to Lutheranom/ iż inƒze wydánia
ich są podeyzrzáne: gdyż támże z rázu
inákƒzą po Láćinie podano było Kárło-
wi Cesárzowi / á inákƒzą Niemiecką w
ręku zátrzymano. Szydzą też tám z
tych podpisow/ ktorych Lutherani ośm
tyśięcy do tey zgody przypisáli/y rozmá
ićie im tám przygániáią/co dla krotko-
śći opuƒzczam: gdyż podobno o tym w
rychle osobna kśiążká wynidźie. Oświa
dczáią

dczáią się tedy Kálwinistowie / iż stoią
przy słowie Bożym / y przy tey Con-
fessiey Augƒpurskiey / ktorą Melán-
chton pochwalił/ále nie przy tey rożney
Luter w tey wadze y samych kácyrzow. Luterskiey. Pismá Lutrowe też przyi-
muią: wyrzućiwƒzy libros Polemicos:
ktore wydał przećiw Kálwinistom. Y
pokázuią tám/iż Luther nie był żadnym
Prorokiem/áni cudow żadnych nie czy-
nił: ále iáko człowiek błądźił / y sobie
przećiwnym był w wielu rzeczách/ktore
tám oni wyliczáią. Otoż miásto tákie-
go obłędliwego pismá iego/ vpominá-
ią się Lutheranom / áby pismá y árty-
kułow wiáry wykłádem y ƒnurem było
Corpus doctrinæ Saxonicæ, ktore od
Melánchtoná spisáne/wƒzystko ono no-
we Ewángelictwo z przysięgą było
trzymáć przyięło: á teraz ie Lutherano
Papieże nowi kácyrscy wiáre tch opánowáli. wie iáko kácyrskie odrzucáią. Zámyká-
ią tedy Kálwinistowie/ iż áni pismo s.
áni Confessia Augƒpurska/ áni Luter/
ále iedenże Doktor ktory był wodzem
tey nowey zgody/ iest probą á gruntem
wiáry Lutherskiey. Co tymże práwem
mogą oni żádáć y podobno żádádzą
Kálwinistom/iż áni pismo s./áni Con-
fessia

fessia Augßpurska/ áni Corpus doctrinæ Melanchtonicæ, ále oni sámi/ zwłászczá ten kto to od nich pisze (gdyż tę Confessią y insze pismá Kánonizuie álbo poświąca/ ktorych inszy nie znáią) iest probą wiáry Kálwińskiey. A tym sposobem iuż Ewángelicy nowi máią dwu obwołánych Papieżow: á pokątnych vrośćie ábo iuż vrosło tyle ile się snadź głow tákowych rożnych sekt náyduie. Y owszem Kálwinistowie wyrzucáią to ná oczy Lutheranom/ iż pozwolili ináczey rozumieć y wierzyć/ byle iedno tę ich zgodę podpisano. Co nic inszego nie iest iedno/ pozwáláć Phariseismũ & Atheismum, to iest obłudnego ábo zgołá żadnego nabożeństwá/ y bestyálskiey bezbożności. Co iest własny obyczay Kácyrski/ ktory dawno ták opisał Hieronym S. Gdy Kácyrzow przytkniesz/ że ábo wyznáć wiárę swą muszą obaczysz tám dziwne wykręty: ták słowá miárkuią/ ták porządek mieszáią/ y wątpliwości ták skłádáią/ żeby y násze y przećiwnikow wyznánie zátrzymáli/ á żeby to ináczey Kátholik/ á ináczey heretyk rozumiał. Prawdá lepak Kátholicka

Zgodá Kácyrska vczy Fáryzeystwá y bezbożeństwá.

Admonitio fol: 351.

Epistola ad Oceanum & Pămachium.

cka (iáko mowi dawny Tertullianus) nihil erubescit, nisi tantùm abscondi: niczego się ták bárzo nie wstyda/ iáko być zátáioną. Przećiw tedy tey omylney á sporney probie wiáry Kácyrskiey/ Kátholicy máią swoię gruntowną/ iednostáyną/ y nie omylną: to iest spráwę y vstáwiczne náuczánie Duchá S. Mistrzá do skończenia świátá Kośćiołowi zostáwionego. Przez ktorego/ też Kośćioł/ ma naprzod tę część woli y słowá Bożego/ ktorą zá nátchnieniem y wolą iego/ Prorocy y Apostołowie święći ná pismie nam zostáwili: záchowuie też y przez ręce zá strażą tegoż Duchá S. podawa/ y tę część ábo sposob tegoż iednego słowá Bożego/ ktorą Apostołowie od Páná wziąwszy vstnie Kośćiołowi zostáwili. Iednák tym nie vstał záraz ten Mistrzewski vrząd Duchá S. Przetoż po Apostołách/ teraz y záwżdy ku obiáśnieniu á rozszerzeniu tegoż iednego zakonu Bożego/ y iedneyże wiáry powszechney/ dodawa w tym náuki/ naprzod wszystkiemu ogołem ćiáłu Kośćiołá Bożego/ ná ktorego rozeznánie roskazał Pan Krystus rożnice ludzi krze-

Tertull: cont. Valentinian.

Probá wiáry v Kátholikow.

Izáiasz 30. d. Jan 14. b.

1. Pismo święte.

2. Vstne náuki Apostolskie.

3. Wszego Kośćiołá zgodne záchowánie. Matth. 18. c

krześćijáńskich wkłádáć y przypuszczáć.
Ktory Kośćioł / gdy ktorą náukę ábo
spráwę zbáwienną z dawná á iedno-
stáynie záchowywa/tedy według Augu
August:epist: styná ś. iest to pewny znák podánia
118. Apostolskiego/by też o tym namnieysze-
Idē cōtra Do go pismá nie było. Tá spráwá Duchá
natistas lib:2. ś. od zupełnośći ćiáłá/śćiąga się też do
cap:7. lib: 4. członkow tegoż kośćiołá Bożego. A na-
cap:24. li:5. przod do głowy pod Pánem Krystusem
cap:23.
4. widomey/ y widomey kośćiołowi kształ-
Głowny towney/to iest zwierzchniego Pástyrzá
widomy pá iego: ná ktorego/ w osobie przodká iego
sterz. Piotrá ś. do skończenia świátá/śćiąga
się oná wieczna obietnicá Páńska/iż ná
Matt 16. c. tey opoce záśádźił Pan Kośćioł swoy/
ktorego brany piekielne przemagáć nie
mogą / iż miał wkładáć kluczmi krole-
Obácz. stwá niebieskiego: iż miał páść owce
Jan 21. c. Páńskie/ y wiárą nigdy nie vstawáią-
Lukasz 22. D cą miał potwierdzáć vpádłą bráćią
swą. Co wszystko też o widomym na-
miástku Piotrá ś. rozumieć się muśi.
Gdyż widomy kośćioł muśi też mieć wi
domy po Pánie Krystuśie fundáment:
gdyż kośćioł zebrány być nie przestawa
z tych owiec Páńskich ktore Pan Pio-
trowi

trowi páść roskazał: gdyż to páśienie
nie może nigdy być bez kluczy krolestwá
niebieskiego: gdyż nákoniec w tym to
kośćiele záwżdy się náyduią vpádli brá-
ćia/ktorych trzebá potwirdzáć wiárą te
go sámego / ktory ma obietnicę iż iego
wiárá nigdy szwánkowáć nie może. Bo
ináczey / ktoby sam błądźić mogł / nie
mogłby nikogo w strofowániu błędu
vpewniáć / według tey obietnice Páń-
skiey. Tá spráwá Duchá ś. vpewnie- 5.
nia wiáry naszey/idźie ieszcze od tey gło Concilia
wy do drugich przednieyszych członkow powszechne
tego to ćiáłá: to iest do zgromádzenia
Biskupow/Pástyrzow/y Doktorow ná
Conciliū Powszechnym: ktore iż z gło-
wą swą zámyka wszystek Powszechny
Kośćioł / tedy wziąwszy spráwę o ro-
zmáitych á rożnych stron potrzebách te
goż Kośćiołá BOżego/powszechne też
wyroki o tym stánowi. Jeszcze w tym 6.
to duchownym ćiele Kośćiołá Bożego Doktoro-
są też osobne do tego członki/ to iest Do- wie kośćiel
ktorowie świeći: ktorzy są iákoby stro- ni.
żámi y obrońcámi wiáry powszechney/
od co czás wynurzáiących się błędow
Pogáńskich / żydowskich/ y kácyrskich.
Ktorych

Ktorych zgodna y do kośćielnego roz-
sądku sie odzywáiąca náuká / ma też
wielką poważność wyświadczenia wiá-
ry / iákom tego w śiodmym Znáku ße-
rzey dowodził. Nákoniec pod tąż sprá-
wą Duchá ś. / y pod tąż zwirzchnośćią
kośćielną są też do tego potrzebne człō-
ki drugie tego ćiáłá / to iest vprzywile-
iowáne Academię ábo Collegia: ktore
vstáwicżnie sie náukámi báwiąc / y pro
& contrá disputuiąc / przeymuią wßyt-
kie zdrády y wykręty nieprzyiaćiołow
wiáry nászey: y swym porządnym ro-
zbierániem / wielkiey pomocy do obiá-
śnienia wiáry powßechney / dobrze rozu-
mnym ludźiom dodawáią. Ten ći po-
czet śiedmioráko vßykowány / pod ie-
dnymże Heytmánem Duchem ś. á wi-
doma zwirzchnośćią Kośćiołá Bożego /
iest włásną / státeczną / y nie omylną
probą wiáry powßechney: záchowuią-
cą náukę / ktorą Dawid zowie nie po-
mázáną / y iáko śrzebro naczyßczą / śie-
dmioráko wypolerowáną: ktorey od po-
czątku trzymáiąc sie Kośćioł powße-
chny / nigdy nie błądził / ále owßem błę-
dy wßelákie potępiał. Kácyrzow lepak

7. Akádemie głowne.

Theologia Scholástica do czego potrzebna.

Psálm 11. b.

tey proby nie máiących / własna rzecz
záwße byłá y iest / błądźić y gorßymi sie
stawáiąc / drugich w więcße błędy przy-
wodźić: iáko sie w tym osądzáią sá-
miß przećiwnicy w tey vgodźie / ktora
iuż práwie ostátnia być miáłá: przetoż
wywołániem / odięćiem máietnośći y v-
rzędow / y nákoniec gárdłem iest obwá-
rowáná: że my tylko Kátholicy mowie-
my z Pánem nászym: z vst twoich wła-
snych sądzę ćię sługo złośliwy. Y w tá-
kim głownym iedni drugich potępiá-
niu / vpátruiemy ono co Dawid nápi-
sał: Caput circuitus eorum labor labio-
rum ipsorum, operiet eos. Głowá sá-
má wykrętow ich / á robotá vst ich / po-
háńbi ie. * * *

Kácyrze sami sie teraz práwie ná głowę osądźili.

Lege Admonitionē Caluinistarū cōtra cōcordiā Bergensem.

Łukaß 19. d

Psál. 139. c.

Iedennásty znák Kośćiołá praw-
dźiwego iest świątobliwość y czystość
náuk: iáką záwżdy miał Kośćioł po-
wßechny / ktory od stolice Rzymskim zo-
wą: á to z onego przywileiu obietnice
Páńskiey / iż brany piekielne nigdy nád
nim przemoc nie mogły: y z oney w wie
rze pochwały Páwłá ś. / ktora (iáko
Cyprian ś. z tądże zámyka) náruße-
niu tey to wiáry nigdy mieyscá w tym

Iedennásty znák Kośćiołá czystość náuki.

Matth. 16. c

Rzym: 1. a.

Cypria: lib: 1. episto: 3.

to kośćiele nie dopuśćiłá. Pięknymi prá wie gębámi/ pisárze y káznodźieie kácyrſcy/ obwołuią ná kátholiki wiele á wielkich błędow słowu Bożemu przećiwnych/ y iáko nowo zmyślonych. Ale dźiwna rzecz/ iż choćia sie rzkomo z náukámi swymi do Apostolskich y po nich będących czásow odwołuią/ przećie świádectwy y pismem onych wiekow pokonáć nas w tym nie mogą. Bo (iáko wywodźi Tertullianus) ábo kácyrstwá nigdy nie było: co iest przećiw słowam Páwłá S. że muszą być kácyrstwá: ábo iesli bywáły kácyrstwá/ tedyć pewnie nie inſze iedno te/ ktore po te wszystkie wieki dotąd opisáne/ y od kośćiołá potępione mamy. Otoż dawnych á rożnych wiekow/ byli w krześćijáństwie pisárze zacni y doświadczeni/ Irenæus przed trzynaśćią set lat/ Philastrius záśię, Epiphanius, Augustinus, Theodoretus, Primasius, czásow swoich: ktorzy wszyscy pilnie opisáli wszystkie błędy y kácyrstwá/ y czásy á wynaydowniki ich: w ktorym opisániu bronią tych wszystkich náuk/ ktore teraz Kátholicy trzymáią/ á potępiáią te/ ktorym podobne kácyrze zna-wiáią.

Rozeznánie błędow v Kátholikow á v heretykow.

Tertull. cōtra Valetinianos

1. Kor. 11. d.

wiáią. Co przyznawáią y sámi nowi kácyrze Centuryarze / iáko sie iuż nie raz przed tym wspomináło. Stáre tedy y doświadczone náuki kośćiołá Bożego kácyrze nowi teraz błędámi názywáią: bez żadnego gruntownego dowodu/ ále márnymi á nikczemnymi wykrętámi swymi. Ktorych czworáki przednieyszy sposob odkrył y pismem swym świátu zostáwił/ ieden nie dawny á zacny męczennik Kátholicki w Angliiey. Pirwszy sposob z Grecká zowie Skiamachia: to iest/ walczenie z ćieniem/ ábo po nászemu z wiátrem. Ná przykład: zádawáią nam kácyrze: naprzod świętokradźctwo/ iż dla vstaw nászych / słowo Boże pismem podáne odrzucamy/ y nie kiedy łżemy. Y przywodzą do tego wiele sentenciy z Bibliiey/ ktore pismo S. chwalą y pożytecznym być wyświadczáią. A wiec tu nie z własnym ćieniem walczą? Bo my przyimuiemy zá słowo Boże wszystkie pismá stárego y nowego Testámentu/ y nimi wiáry nászey dowodźiemy. Ale tylko nie przyznawamy słowem Bożym być/ słowá własne ich/ to iest tego rozumienia złe/ o ktore

Per omnes Centurias cap: 5.

Obacz pilnie czym ká cyrze katholiki przekonywáło.

Edmundus Cāpianus Societatis Iesu, in cōcertatione Anglicana.

O piśmie S. czym winią katholiki

się oni z námi y miedzy sobą vstáwicznie swárzą: y temu słusznie niekiedy przymawiamy. Zárzucáią nam y báłwochwálstwo/ iż chwalemy święte/y onych wzywamy. Czymże nas potępiáią? zbieráią ze wszytkiey Biblijey świádectwá/ gdźie Bog zákázuie wiele Bogow obcych mieć y chwalić. Komuż to w łeb? wiátrowi. Bo nic máß v Kátholikow ták prostey báby/ktoraby święte ták chwaliłá y wzywałá iáko sámego Bogá. Wołáią ná nas/ iż vspráwiedliwienie w człowieku powod ma z łáski Bożey/á nic z przyrodzonych ábo zakonnych vczynkow.. Y przywodzą do tego pismá świętego niezliczoną gromádę. Nád kimże się tu męczą? nád pogány y nád żydámi / ktorzy według ćiáłá tylko się vrodźiwszy/ tákże w przyrodzonych ábo zakónych vczynkách zbáwienie pokłádáią. Ale Kátholicy/ nowy żywot duchowny ná krzćie wźiąwszy/máią też y nowe duchowne vczynki/ ktore iáko z poruszenia też Boskiego czynione/iż są do zbáwienia roskazáne/tedy zbáwienie násze vpewniáią/iáko mowi Piotr ś. Tákże gániąc w Kátholikách

Wzywánie świętych.

Vspráwiedliwienie ná czym należy.

Piotr 2.1.b

likách bezżeństwo kápłáńskie/y zakonnicze/przywodzą te pismá/ ktore małżeństwo wychwaláią. Z kimże się tu spieráią? z wiátrem. Bo Kátholicy bárźiey niż oni/czczą małżeństwo/máiąc ie z Páwłem ś. zá Sákráment: ále z tym że Apostołem ś. trzymáią/ iż lepsza iest czystość: y owszem z P. Krystusem/ktory czystośći/á tym więcey tey ná ktorą się kto ślubem dobrowolnym Bogu obowiąże/obiecał krolestwo niebieskie: czego ták o małżeństwie nie czytamy. Wtory sposob wykrętnośći kácyrskiey iest Logomachia, to iest prożne gołych słow spieránie. Jáko gdy nam sobie każą w pismie vkázáć to słowo Msza/Czyśćiec/ odpusty/ y insze podobne. Jákoby według Epiphániuszá/nie więtsza rzecz byłá/ iż vkázuiemy rzecz sámę / zá ktorą dopiero słowá według potrzeby idą. Czego y sámi teraz odstępowáć muszą gdy im nowi Aryani zádawáią / iż też w pismie nie máß tych słow / Troycá/ Homousios, personá/y inszych/ktore oni z námi przyimuią. Trzećí sposob iest Homonymia, to iest/ słow pospolitych do iednego tylko swego rozumienia náćią-

Bezżeństwo y czystość kápłáńska.

Mát:19.b

Wtora broń kácyrska.

Gdy rzecz iest/słow w pismie śledźić nie trzebá.

Epipha: hære si 64. ex Methodio.

Trzećia broń.

ćiągánie. Przykład tákowego ſpierá-
nia ten ieſt. Ian ś. twirdźi/ iż Pan Kry
ſtus nas wßyſtkich vczynił ſobie kápła-
ny: czemuż ſię tedy wy tylko kſięża ká-
płany zowiećie? Ano tám Ian ś. mo-
wi o kápłáńſtwie duchownym. Bo iná-
czey zowie też tám wßyſtkie krześćijány
krolámi: to też krolow świeckich nie
będźie potrzebá. Tymże ſpoſobem mo-
wią: Poſt duchowny Pan Bog záleca:
Otoż nie trzebá ſię ćieleſnie pośćić. Toć
tedy gniewáli Bogá Moyzeß/ Eliaß/
Dawid/ Niniuitowie/ Apoſtołowie/ y
inßy ludźie pobożni/ gdy poſtem ćiele-
ſnym (duchowny złączáiąc) Bogá
błagáli? Przetoż Epiphániuß tákowe
Sophiſty/ ktorzy iedną rzecz miáſto dru
giey rozumieią/ przyrownywa nátrzećią/
ktorzy wieniec kłádą ſobie ná nogi/ á
boty záś ná głowę/ y inßego ſtroiu zwy
czáynego opák vżywáią. Czwarty ſpo-
ſob ieſt/ Circulatio, to ieſt/ nie w brod/ ále
około rzeczy chodzenie. Iáko gdy ich py
tamy: Czym dowodźićie wáßey nowey
wiáry/ ábo świeżego kośćiołá? Odpo-
wiádáią: Sámym piſmem. My záſię
rzeczemy: ále też náß Kośćioł tegoż pi-
ſmá

Kápłáńſtwo zwierzchnie á wnetrzne/ ieſt rożne.
1. Piotr 2. b.
Poſt ćieleſny ieſt bárzo ważny.
1. Moy: 34. d
2. Krol: 1. b. 12. d.
3. Kro: 19. b.
Ionas 3. c.
Dźieie: 13. á. 14. d.
2. Kor: 6. á. 11. f.
Epiphanius hæreſi, 59.
Czwarta broń kácyrſka.
Piſmo iáko ieſt probą wiáry.

ſmá vżywa/ á ießcze lepßym práwem
niż wy. Bo ieſli on z dawná mogł roz-
ſądek vczynić/ ktore ieſt prawdźiwe pi-
ſmo/ á ktore było podrzucone: tedy dá-
leko więcey o rozumieniu tegoż piſmá
ſądźić może. A zwłaßczá że ie ták wy-
kłáda/ iáko z wyświadczenia Doktorow
ś. Kośćioł záwße rozumiał/ poki ießcze
tych rożnic nie było: á wy ßukaćie no-
wych wykłádow/ iákich rożne wáße błę-
dy potrzebuią: zá czym iuż to nie ták
ieſt słowem Bożym/ iáko słowem wá-
ßym włáſnym. Ktemu wßyſtkie ſekty
wam przećiwne/ toż piſmo ſobie ſáme
przywłaßczáią. Odpowiádáią záſię:
Przećię v nas ſámych ieſt prawdźiwe
wyrozumienie iego. My lepak ná to:
A czymże tego dowodźićie? Oni záś:
Tymże piſmem ś. Tu ſię iuż muśi rzec:
Szalony chłopie/ w koło ſemną cho-
dźiß: chceß dowodźić tymże ſámym o
co miedzy námi ſpor idźie: niechże ia z
tobą ſpráwy dáley nie mam. Może
ſię przydáć y ten piąty ſpoſob/ ktory
opiſuie Dawid: Mentita eſt iniquitas
ſibi. Bo gdy nam Kátholikom zádawá-
ią báłwochwálſtwo/ odrzucánie piſmá

Piąta broń kácyrſka.
Pſal: 26. d.

 ś. y

ś. y Páná Krystusá á zasługi iego: á gdy zárzucáią dufność w sámych vczynkách/potępiánie małżeństwá/y inße tákowe niezbożnośći: byśmy im to naiásniey pokázowáli/ że tego nie vczemy/ áni czyniemy/ niechcą wierzyć: bo ich złość muśi sobie sámá kłámáć/ áby wżdy iáką przyczynę miáłá/ pychą á wásnią swą od Kośćiołá się odłączyć: według tego co powiedźiał Sálomon: Kto przyiaćielem komu iest/miłuie go káżdego czásu: á kto zaś chce z kim przyiaźń rosprzadz/vmyślnie przyczyn do tego ßuka. * Ná ták złym á swey woli ludzkiey otworzystym fundámenćie swym nábudowáli kácyrze/iuż nie drzewá/śiáná/áni słomy (iáko mowi Apostoł) ále według słow sámego zbáwićielá/ćiernia y ostu/sprosnych á niezbożnych náuk y bluźnierstw: od ktorych/ iż Kośćioł powßechny czystym był/ y owßem się nimi brzydźił/ tedy y w tym świętobliwość iego zá dwánasty znák wyświadczenia iego pokładam. Wßeteczności ćielesnych/y inßych sprosnych á brzydkich mow/ pismá Lutrowe są práwie pełne. Bo iáko Jan S. miłośnik Páński/

Kácyrze oślepy ná złość Kośćioła odstępuią.

Przypo: 17. c. 18. a.

Dwánasty znák Kośćiołá Bożego. 1. Kor: 3. c. Matt: 7. c.

Lutrowá sprosność.

Páński/rzadki wiersz gdźieby nie wspomionął Jezusá/ábo ktorey inßey osoby Boskiey/ábo cnoty krześćijáńskiey: Ták v Lutrá rzadki wierß gdźieby nie miánował mistrzá swego dyabłá/piekłá/ brzuchá/smrodu/rozkoßy/wßelákich zbytkow/y iádowitey popędliwośći. Czystość y bezżeństwo/ náuką y vczynkiem zgániwßy/á małżeństwo iákoby do niebá wyniozßy: w nim záśię pozwolił odpustow vcźćiwym małżonkom nieznośnych: Si non vult vxor veniat ancilla. Zenie tákże (wźiąwßy wenią) vkazał iáko oddáć wet zá wet/ gorzey niż kiedyś w onym żydowskim rospußczeniu. Dopiero się teraz domyślamy/ czemu ten nowy Prorok niechćiał z Páwłem ś. y z Kośćiołem zwáć małżeństwá Sákrámentem/ále táiemnicą: ktorą tu dał znáć iákoby ná ten sens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico, in Luthero, & luxuria. Jnße tákowe iego plugáwe y niezbożne ćielesnośći/dla wstydliwych vßu opußczę: są osobnie po Láćinie wydáne/ może się ich dopytáć komu potrzebá. Poydę do grubych náuk á nie znośnych bluźnierstw iego sámego/

Małżeństwo iáko vczćił Luther.

Tomo 2. per Christ: Rodingerũ 1558. impresso, parte 2. de uita cõiugali fol: 168. Idẽ ser: 1. de matrimonio.

Matth: 19. a Ephez: 5. g.

Obacz

mego/y potomstwá iego. Cżłowiek iáko rozum do poznánia co iest prawdá/ ták wolą do náśládowánia co iest dobrego/ iż wolny ma/ świádcży wielka cżęść pismá s./ ktora cżłowieká do tego náwodźi/wszákoż nie przymusza. Przetoż P. Krystus opłákywał Hierosolim cżyki/iż wszelkie staránie iego o zbáwienie ich/wola ich własna hámowáłá. A przećię słuchay dyabelskich przez kácyrskie naczynia swe o tym wyrokow. Luther ták pisze: Wszystkie rzecży dźieią się z potrzeby nie obronney: ták dálece/ iż też Bog iest przyczyną grzechu/nie tylko dopuszczáiąc/ ále práwie cżyniąc. Swobodá woli człowieczey po grzechu/iest rzecz tylko tytuł máiąca: Lecż nie ma tego nikt w ręku swych/ cżynić źle ábo dobrze. Jákoż bowiem może człowiek przygotowáć się do dobrego/ gdyż y tego nie ma w mocy swey/postepki swe złymi vcżynić? Gdyż y vczynki złe w ludźiách niepobożnych BOG spráwuie. Y indźiey [a] lepak ták pisze: Z textu sámego iásną rzecz mamy/iż dźieśięćioro przykazánie BOże do nas nie przynależy: gdyż do tych ie mowi Bog ktorych

Kwiatki bluźnierstw z náuki nowoewángelickiey wybráne.
Liberum arbitrium.
Lukasz 19. g
Bog przyczyna grzechu kácyrzom
In asserti: & resol: arti: 36 & de seruo arbitrio.
a Sermo: de Moyse.

ktorych wywiodł z Egiptu. [b] W Ewágelijey nie mász też nic od Bogá przykazanego. [c] Przećiw Bogu/nie potrzebuiemy żadnych dobrych vczynkow/ tylko gołey wiáry. Mamy bowiem przychodźić z sámym Izáákiem / to iest z wiárą: á sługi y osły / to iest vczynki/ trzebá ná dole zostáwić. [d] O vczynki Bog niedba áni ich potrzebuie. [e] Bespiecznie tedy mowiemy / iż spráwiedliwy/y modląc się grzeszy/y iáko Dawid mowi: Y modlitwá iego niech mu wynidźie ná grzech. [f] Wszystkie dobre vczynki/ by też nalepiey vczynione / są grzechámi/ á ktemu śmiertelnymi według spráwiedliwośći Boskiey/ á powszednimi według iego miłosierdźia. [g] Przetoż imeś nazłośliwszy/tym rychley Bog łáskę swą w ćię wleie: ále ieśli się dobrymi vczynkámi zechceß przyozdabiáć áby ćię Bog przyiął/ nic nie spráwisz. [h] Y do wiecżerzy Páńskiey ći sámi naygodnicy przystępuią/ ktorzy przynoszą smetne/vtrapione/ zátrwożone/rozerwáne/y obłędliwe sumnienie. [i] Możesz się też spowiádáć grzechow ledá komu/choćiaby ćię też y żártem rozgrzeszył / gdy iedno

b In præfati: noui test:
c Ser: de piscat. Petri.
1. Moy: 22. a
d De captiu. Babiloni.
e Ser: de ascẽsione do:
Psá: 108. a.
f In assertio: artic: 32.
g O Szátánska niezbożności.
Serm: de piscatura Petri.
h In capt: Babyl: cap: de Eucharist.
i In asser: artic. 12. 13.

 iedno wierzyć bądzieß iżeś rozgrzeßon.

k Ser: de assum: B.M.

k A ták iáko naypilniey to záchowuyącie/iż ku dostąpieniu żywotá wiecznego sámáß tá iedná rzecz iest potrzebna/ słowo Boże á wiárá. Od ták sprosnych bluźnierstw Lutrowych/nie odstrzelił się Wárstátnik iego Melánchton / gdy w pirwßych pismách swoich (bo ie często odmieniał) wyrzuca to imię liberũ arbitrium, & ratio, mieniąc iż przećiw pismu świętemu/ z Philosophiey Plátonowey/ ku skáżie Krześćijáńskiey są wniesione. Lecz w prawdzie mowiąc/wßystkie się rzeczy dzieią z potrzeby nieobronney/wedlug Boskiego przeznáczenia. A ieśli się co ináczey zda rozumowi twemu/ trzebá go poniewolić. Indziey lepak piße : My záśię mowiemy/ iż BOg nie tylko dopußcza stworzeniu czynić/ ále iż on sam własnie w nim czyni:iż iáko wyznawamy własnym vczynkom Boskim być wezwánie (do káśki Bożey) Páwłá ś. ták też przyznawamy y te vczynki być Boskimi/ ktore zwáne bywáią śrzednie/iáko ieść/pić/ ktore nam są z bydlęty spolne : ábo też ktore złe są / iáko cudzołostwo Dawidowe / okru-

Melánchtonowe wyroki.

In locis cõm: anni 1521.

Melanchton in 8.ca: epist: ad Rom: ædition. Vittem. 1524.

okrućieństwo Mánliußowo przećiw synowi swemu. Y potym przydawa:Pewna rzecz tedy/iż Bog wßystko czyni nie tylko dopußczáiąc/ále też przemagáiąc/ iż słowá Augustynowego (ále fałßywie) vżywa: to iest/iż zdrádziectwo Iudaßowe nie mniey było własnym vczynkiem Bożym/iáko y wezwánie Páwłowe. Ktory iad wyssał z mistrzá swego Luthrá ták pißącego: Jeśli Bog przeznáczył Iudáßá być zdraycą/ tedy z potrzeby nie obronney musiał być zdraycą: áni było w ręku iego ábo żadnego stworzenia ináczey vczynić / ábo wolą swą odmienić/ choćia to vczynił nie z przymußenia ále chcąc : ále przećię ono chcenie było vczynkiem Bożym. Tákowey niezbożnośći poćiosał ieszcze bárziey Kálwin / gdy potomstwu zostáwił tákie pismo: Grzechy ktore bywáią popełnione/dzieią się nie tylko z dopußczenia Bożego/ále też zá wolą iego: gdyż błażeństwo y nie krzeczy iest/stánowić iáką rożność miedzy dopußczeniem á wolą Boską. Jákiezkolwiek tedy grzechy/y od kogokolwiek zbroione / są dobrymi y spráwiedliwymi boskimi vczynkámi/

Obacz duchá pickielnego.

Lutherus de seruo arbitr.

Kálwin Bogá podawa wßę złoczyncom

Lib: 1. instit: c. 18. 16. 17

kámi. [b] Jesliby kto vczynił cudzoła-
stwo/mężobóystwo/rozboystwo/nie czy-
ni tego sámym Boskim dopuszczeniem/
ále też wolą iego. Niech będzie iáka
chęć niecnotá / tedy od ludzi nie bywa
czynioná z włásney woli / vmysłu / y
władzy ich/iedno przez Duchá S. ták
náuczáiącego: [c] Wola Boża iest nay-
wyższa przyczyná zákámiáłośći czło-
wieczey. [d] Bog dawa złośnikom wo-
lą do złe czynienia/y podussza im prze-
wrotne y nie vczćiwe żądze/nie tylko do-
pusczeniem swym/ále też możnym ná-
kierowániem/spráwowániem/y wolą/á
to dla chwały swoiey. Złośnicy y ná
potępienie zgotowáni/w złośćiách swo-
ich/ więcey spráwuią vczynek Boski/
niż swoy włásny. [e] Jesli grzeszymy v-
myslnie/ábo też z przygody/y w ten czás
grzeszemy z przedsięwzięćia Bożego. Z
tych stráßliwych wyrokow Kálwino-
wych / wyrosli nowi odszczepieńcy iego
Libertini, ktorzy iáwnie stąd zámykáli/
iż zgołá Bog iest przyczyną grzechu:
Przetoż nie może być broniono/áby ká-
żdy żył według woli swey. Nie mamy
sie też sámi ni w czym winowáć / gdyż
się

b Ibidē & libro 2.c.4. Libro 3.c.23 & 24.
c Ibid. & lib: de prædest: & prouidē tia.
d Lib: 1. instit: ca:18. lib:2.ca:4. li:3.c.23. & 24.
e Lib:1. instit:ca:16. li:3.ca:23
Práwá Boskie y ludzkie Kácyrzō wniwecz.
Caluinus instruct: contra Libertinos c. 16. & 17.
Et Petrus martyr in 2. Regū cap:16.

się wszystko od Bogá dzieie. A ták nie
trzebá grzechow strofowáć áni káráć/
ále ie obmawiáć/gdyż są vczynkámi Bo-
skimi. Jesli tedy kto popełni mężoboy-
stwo/on nie winien/ bo tego nie vczy-
nił/ále Bog. Zá czym tákowi wolnicy
szátáńscy / niechćieli podlegáć áni się
znáć do żadnego práwá/ábo zakonu Bo-
żego. Ktorym podobno kwoli Bren-
tius gębą práwie dyabelską śmiał to
wyzináć: Gdy Krystus onego vczone-
go w pismie odesłał do pełnienia Bo-
żego przykazánia/ więcey mu tym dro-
gę vkazał do wiecznego potępienia. Ták
wielkie á brzydkie bluźnierstwá ruszyły
podobno dźisieyszych Nowángelikow /
że iuż niektorzy poczynáią skromniey
mowić o dobrych vczynkách/ od potrze-
by zbáwienia ich nie odrzucáiąc. A coż
potym/Dyabeł przez przednieysze Mi-
strze ich/ná co raz podwiodł/niechce się
w tym z nimi káiáć. Nowi Theologo-
wie Sáscy / ktorzy sobie dźiedźictwo
y iákoby Papiestwo Confessyey Aug-
spurskiey przywłaszczáią/ przed kilkiem
lát mieli Synod : ná ktorym długo się
náswárzywszy/ y więcey rożnic y błę-
dow

Vważ te niezbożność. Brentius in Euāg: Do: 13. p9 Trinitat. Matt: 19. c.
Obacz. Stráßliwe wyroki Synodu Luteránskiego o dobrych vczynkach. In Actis colloquij Altēbur.

dow przyczyniwszy / około dobrych vczynkow ná ten się dekret zezwolili: Káznodzieie Krześćijáńscy máią powiádáć sáme w sobie Ewángelią á nie zakon. Vczynki dobre zakonne/ y polepszenie żywotá/nie do krolestwá Krystu sowego/ále do świátá należą. Zakon nie vczy dobrych vczynkow/y nie dla tego ma być opowiádány/áby dobrze czyniono: do nas Krześćijánow nic nie ná leży pierwsze/dziewiąte/y dziesiąte przy kazánie Boże. Krześćijánin ktory iedno wierzy/ iest nád wszystek zakon / y nád wszelkie posłuszeństwo. Do Szátáná należą Krześćijáni ze wszystkimi swymi dobrymi vczynkámi: sámá wiárá bez żadnego dobrego vczynku sprá-wuie wszystko/cokolwiek nie tylko do zasługi/ ále też do sámey bytnośći dobrych vczynkow należy. Potrzebá Bogá prośić/zebyśmy w wierze bez żadnych dobrych vczynkow áż do końcá trwáli. Fałszywy tedy iest wyrok: Vczynki dobre są potrzebne. Gdyż ták dálece są nie potrzebne/ że też do zbáwienia záwádzáią y są szkodliwe. Do tąd wyrok Synodu Altemburskiego.

Jurgeltnicy Szátáńscy

Alec

Alec y Bogu nie tylko iuż w spráwách ludzkich/ále też y w iego włásnych sprośnie przymawiáią. Bo w nowey zgodzie Niemieckiey Lutheranowie zádawáią Kálwinistom/y wszystkim Sákrámentarzom/iż z Aryany/Sámosáteny/y Máchometany/o Bogu w Troycy iedynym/y wćieleniu syná Bożego/nic ábo máło nie trzymáią. Odpisáli Sákrámentarze/ skłádáiąc to z siebie iáko mogą/ á ná nich sámych y ná tę nową zgodę á Confessią ich Lutherską sámymi pismámi ich mocnie dowodząc. Bo co Kośćioł Powszechny wyznawa/iż P. Krystus będąc w iedneyże personie y Bogiem y człowiekiem/ per cōmunicationem idiomatum,może być rzeczony/iż Bog ćierpiał / y człowiek wstąpił ná práwicę Boską: to oni z tego vczynili realem cōmunicationem idiomatū, twirdząc y mocnie broniąc/iż w Pánie Krystusie y Bostwo ćierpiáło/y człowieczeństwo było záwsze y iest wszechmocnym/ y káżde mieysce nápełniáiącym. Dokłádáią iescze: iż Bostwo w Pánie Krystusie iest dwoiákie/iedno ktore miał przed wieki z Bogiem Oycem / drugie lepak ktorego

Lutheranie z Sákrámentarzmi / ktoło sie Bogá y zbáwienia odsądzáią. Lege Admonitionem Caluinistarū cōtra cōcordiā nouam Lutheranorum, fol. 73. 293. 296. 394.

Srogie bludy Luthe. ráńskie o P. Krystusie.

rego

rego názyczył człowieczeńſtwu ſwemu:
á te oboie dwie naturze náyduią ſię też
nie mniey y w inſzych ludziách. Ktorymi
słowy/gdy będą dobrze rozumiáne/prze-
ſiągáią Sámoſátená/ktory Páná Kry
ſtuſá z ludźmi wyrownywał: Arryuſzá
ktory go mnieyſzym Bogiem niż oćiec/
czynił: Eutycheſá/ktory nátury/ BO-
ſką y człowieczą / w gromádę mieſzał:
Neſtoryuſzá/ ktory w Pánie Kryſtuſie
perſony/inſzą Boſką á inſzą człowieczą
rozdzielał: y do Máchometáńſkiego wy
znánia máią też iákieś podobieńſtwo: co
wſzyſtko tám Sákrámentarze ſzerzey
wywodzą. Ktorymi iuż iákoby oſtátni-
mi/od ktorych ſię appellowáć nie godźi/
wyrokámi/poświadczyli/y iákoby kánó-
nizowáli ſproſne o tym mowy y piſmá
śmielſzych towárzyſzow ſwoich. Miedzy
ktorymi ſą też y te: b Bog w kámieniu
prawdziwie y włáſnie ieſt kámieniem/w
żelezie żelázem/we pniu ieſt pniem/ w pa
lu ieſt palem: tákże we wſzyſtkich rze-
czách/ieſt oną ſámą rzeczą. c Drudzy
lepak choćia nie ták oſtrey ſekty / przećię
śmieią bluźnić/iż człowieczeńſtwo á ćiá-
ło Páná Kryſtuſowe (gdyż ie pirwey
wſze-

Obacz pilnie coć nowa Ewángelija broi.

b. Seruetus epiſto: 6. ad Caluinum.

c Vide Admonitionē cōt: cōcord. Bergen. fo: 322.

wſzechmocnym názwáli) ieſt y náyduie
ſię prawdziwie we wſzyſtkich iábłkách/
gruſzkách/ w káżdym liſtku ná drzewie/
y w káżdey konwi piwá. Ná co im ie-
den d Polſki Kálwiniſtá nie odrzeczy był
odpowiedźiał: Iż Páná Kryſtuſá w rze
czy ták martwe/ grube/ y plugáwe tká-
iąc/ wydźieráią mu żywot / duchá / y
chwałę niebieſką. Ták Bogá z niewa-
żywſzy/ y z ſobą/ z kámieńmi / żelázem/
pniámi/klocámi/&c. wyrownawſzy/chćie-
li go ieſzcze Szátánowi rownáć ták pi-
ſząc: e Skąd ſię zámyka/ iż prawdźiwie
dyabeł ieſt ſtworzyćielem/ktory w narodźie
ludzkim nátworzył niktorych duſz nád
wſzyſtkim człowiekiem pánuiących: y te-
raz ie do liczby nieſkończoney rozmnaża:
f (otoż) Bog ma być dyabłá poſłuſzny.
Zátym lepak/Dyabłá iuż zá Páná y
Bogá przyznawſzy: z nim y iemu kwo-
li/męce Páná Kryſtuſowey / y znákowi
krzyżá iego/w ktorym Páweł ś. nawie-
cey ſię przechwala/ według tegoż Apoſto
łá/głownymi ſą nieprzyiaćioły: gdy pi-
ſzą/iż krzyżem nie tylkoby ſię nie piecze-
towáć/ábo gi chwalić /ále owſzem iáko
rzecz hániebną á ſromotną ſzubienicy

 podobną

d Ioannes à Lasko cōt. Veſtualum.

e Illyricus teſte Heshuſio epiſt: ad eundem de peccato originali.

f Viklefus in artic. dāmn.

Męke Páńſką ypámiątki iey Szátan przez kácyrze przeſlodnie. Galat: 6. v. Philip: 3. v.

podobną trzebá w nienawiśći y wzgár-
Lindanus 3. dial. Dubitā. dzie mieć. Czemu czyniąc dosyć Kálwi-
nistowie ná rękách crucifixá miásto szu-
bienice/dwu káptanow kátholickich nie-
winnie obieśili: y gdźie iedno crucifixá z
kośćiołow wykupić / abo z inąd dostáć
mogą/ iákoby żáluiąc iż żywemu Kry-
stusowi nie mogą/ tedy iego męki obrá-
zowi zelżywośći náwyrządzawszy / po-
tym siekáią y palą. A widano to więc
iż wyobráżenia łotrow przy P. Krystu-
sie wiszących nie ruszywszy/nád obrázem
sámego Páná myśli swey dowodźili.
Tákże obraz s. Michálá Archángiolá
náydowano od nich zgwałcony / dyabłá
ktorego przy nim pospolićie máluią á-
bo rzeżą/namniey nie dotknąwszy / áby
się znáczyło / iż w tákiey wierze y w tey
woynie ich/łotrostwo á dyabelstwo hey-
tmániło. Pirwszym dwiemá ártykułō
skłádu á wyznánia wiáry nászey/w Bo
gu oycu stworzyćielu/y synie iego odku-
pićielu/ták nágániwszy / pátrz ná onym
niezbożnym fundámenćie realis cōmuni-
cationis idiomatum, iákoć wieżą Bábi-
lońską/bluźnierstwá swe/wyższey pod nie
bo pánćuią. g Pisząc iż oná modlitwá
Páńska

Nowe Are do Ewáne-gelickie nowe męki Krystusowi zádawá.

g Marloratus in 26. ca: Matthæi.

Páńska w ogroycu/ áby kielich męki od
niego odszedł / była nie rozmyślna / ále
strachem bolesnym z nie obaczenia wyći-
śnioná/w ktorey się zás wnet potym P.
Krystus káiał. h Bo w oney pokuśie/
rozumieiąc że go iuż Bog dał ná stráte/
przeląkł się/y ten głos rospáczny wypu-
śćił. b Tákże ná krzyżu wołáiąc się być
od oycá opuszczonym/bez zmyślánia/ ále
prawdźiwie dolegáłá go rospácz/ nie tyl
ko zdrowia/ále też zbáwienia : gdyż go
ogárnęły bole śmierći y niebespieczeń-
stwá piekielne. c Z ktorych nie mogł się
Bogu Oycu wymodlić/ iáko mogli in-
szy Pátryárchowie. Záczym słońce vm-
knęło iásności swey/y powietrze gruby-
mi ćiemnośćiámi się pokryło : ná znák
tego/ iż Bog od syná swego ták był od-
wrocony / że mu też záyźrzał y tey po-
spolitey iásności. W tym wráził się
Krystus w płomienie piekielne/ iuż iná-
czey nie rozumieiąc / iedno iákoby mu
wiekuistym zátráceniē przyszło zginąć.
Gdyż zstąpienie do piekłow iest zgołá
záginąć/ábo przepáść. d Potrzebá bo-
wiem było/ áby się Krystus z woyskámi
piekielnymi / y z stráchámi śmierći wie-

h Caluinus in harmonia Euangelica.

b Pomeranus in psal: 21.

c Brentius in Lucam parte 2. homel. 65. Et in catechismi symbolo anni 1551.

d Caluin. li. 2.instit.c.16

cżney/iáko práwie w rzecż potykał: [e] żeby duszá iego po śmierći ćierpiáłá w piekle/y męczennictwo od dyabłow odnośiłá. [f] Potym przez zmartwychwstánie stał się według człowiecżeństwá swego vwielbiony/ y vbożony á práwie Bogu wćielony: też z strony ćiáłá Bogiem do skonáłym/ y owßem ćielesnym Bogiem. [g] A co w kredźie wyznawamy/ iż wstąpił do niebá/ y vśiadł ná práwicy Bogá Oycá: tedy niebo y práwicá Boska/ nie iest żadnym mieyscem / ále tylko wßechmocnośćią á Máiestatem BOskim/ ktory P. Krystus ośiadł niewidomie/ od sámego poczatku wćielenia (w żywoćie pánieńskim) swego. A iáko zstąpić z niebá rozumie się okázáć sie tu ná ziemi widomie: ták wstąpienie iego w niebo/ nic inßego nie znáczy/tylko widome iego zniknienie. Przetoż nie ledá to niezbożność iest/mowić żeby Krystus wstępowániem do niebá/ miał się przenośić ná iákie wyżße niebieskie mieyscá/ ábo też gdźie dáley nád kray świátá. O odpłáćie ná koniec ostátecżney dobrych y złych / ták wyznánie swe zámykáią. [h] Niebo nád tym świátem ná mieyscách wysokich/

[e] Antonius Coruinus.

[f] Suenckfeldius de statibus Christi collat. ultim.

[g] Admonit. cōtra cōcord. Bergens. fol: 334. 394. Ex Brentio de unione personali: Vestualus cōt. Ioan. Lasko: Musculus de cœna sect: 3. artic. 5. & 6. Et cont. phys: locat: fo: 30. Racyrze ptzwey cżyściec/ zatym piekło/ á ná koniec niebo zagubili.

[h] Brentius recogn fol: 149 233. Et de

zgołá

zgołá iest wymysłem: nigdy go nie było áni będźie Bog będźie wybránym ludźiom niebem y mieyscem błogosłáwieństwá. A niebo w ktorym iest Krystus/ iest też wßędźie. W ktorym niebie ábo domie Bogá Oycá/ y krolestwie niebieskim nie tylko świeći/ ále też piekło/ ßátan/y Angiołowie iego/społem się znaydą. [i] Nie podobna też to/ áby ćiáło toż ktore vmiera y káźi się miáło ożyć y powstáć: tákże y duszá: gdyż iáko w Krystusie/ták w nas pospołu z ćiáłem vmiera: przetoż po śmierći nic ćierpieć nie może. Ale to zmartwychwstánie odpráwiło się ießcże zá żywotá/ gdy człowiek powstał do nowośći żywotá / y stał się z Bogiem iednym duchem. Owa w tych nowych ßátáńskich Prorokách/społnito się/co ieden [l] z ichże ordy ták nápisał: Chytry ßátan wiele ich iuż ták opętał/iż gdy wielką odmiennośćią/ raz to/ drugi raz owo wierzą / do tego przyßło że zgołá nic nie wierzą. A drudzy śmieią o tym disputowáć iesli iest Bog: ábo iesli się rzeczámi ludzkimi para. Do ktorego kresu ßátan przywiodßy ich/ vczynił ie sobie naczyniámi onego bluźnier-

maiest. fol: 160. 162. 182. Musculus cōt: Phys: locat: fol: 36. Idē cōtra theses Ingolsta: fol: 77.

Racyrze nie bo stráciwßy wiárę y duße tráca.

[k] Georgius Dauidis, teste Hosio li: 1. hæresum, & Surio in Appendice chronic. Trinitarij apud Prateolū de hæresibus. Budnæus in Apolog. Polonica, Libertini apud Caluinū.

[l] Obácż. Gaspar Hedio: teste Lindano l: 2. Dubitantij.

 stwá

ſtwá ſwego ktore Jan ś. opiſuie / prze-
ćiw Bogu y ſynowi iego/ tákże y przy-
bytkowi/to ieſt mátce ábo kośćiołowi ie-
go/y obywátelom niebieſkim. Wſpomi-
nałem przed tym/iáko Doktory y piſá-
rze dawne Kośćiołá Bożego vczyli. To
tylko teraz przyłożę/co ieden Lutheran o
wßyſtkich záraz ták powiedział: Náßy
Oycowie ieſli święći ábo nie / o tym ſię
nie pytam/záſlepieni ſą duchem Mon-
taná kácyrzá/przez ludzkie wymyſły/ y
náuki dyabłow w obłudnośći mowią-
cych. Ale w tym poczćie niebieſkim
przodkuią Apoſtołowie święći/iáko nay
milßy przyiaciele Boży y kśiążętá wße-
go świátá/ktorzy ná poważnych ſtoli-
cách będą z Pánem Kryſtuſem ſędziá-
mi oſtátnimi tego świátá. A przećię (iż
inßych nie wſpominę) ſłuchay/ ieden z
ordy nowego tego Ewángelictwá/iákieć
im płaßczyki przykroił: Piotrá zowąc
zbiegiem od wiáry / nacżyniem ſtłuczo-
nym/ Janá młodźieńczykiem ßalonym/
Mátthęußá lichwiarzem. Czego ſię tez
y v Centuryarzow choćia miękczeyßych
Lutheranow náczytaß. O Pánnie Má
ryey lepak Luther táki wyrok wydał:
Mátce

Hoſius epi: ad Colonien.
Bluźnierſtwo kácyrſkie ziemię y niebo nápełniło.
Obiáw: 12. 13. b.
Kácyrſkie bluźnierſtwá o Doktorach Kośćielnych.
Pomeranus in Ionam.
O Apoſtołach kácyrſkie ßácunki.
Ján 15. b.
Pſál. 44. d.
Mátt. 19. d
Quintinus Anabaptiſta, teſte Caluino in Inſtit. de Libertinis.
Magdeburg: Centuria 1. lib. 2. ca. 10.

Mátce Bożey ieſteſmy we wßem rowni/
y tákże święći iáko oná: iedno iż nie mo
żemy być mátkámi Bożymi iáko oná. A
drugi záśię z słow Ewángeliiey ś. tego
vmyślnie dowodźi / iż Gábryel Archán-
gioł / w oſobie vbránego młodźieńcá/
ßedł P. Máryą w oſobney zámknio-
ney łożnicy/y ſtroiem/ poſtáwą/ y ſło-
wy/zálecał ſię iey/áby ią był ſobie pozy
ſkał. Skąd y drudzy pánieńſtwo wie-
czne iey odeymuią/y ſromotnie á wßete-
cznie potwarzáią: czego przypomináć
niechcę. Záprawdę tákie gęby nie ſą z
narodu ludzkiego:gdyż ſámá pánná pro
rokowáłá / iż wßyſtkie narody ludzkie
miáły ią mieć błogoſłáwioną: iákożem
ſam ſłychał / on nieboßczyk poturczony
Sträß/gdy tu z Turek poſłem był/ iá-
ko o niey vczćiwie mowił: Ale te gęby ſą
páßczekámi onego ſmoká piekielnego/
ktory ſię ná to vdał / áby tę pánienkę z
ſynem iey pożárł/iáko opiſuie JAn S.
Jákoż nie przeſtawßy ná obywátelách
niebieſkich áni przybytku Boſkim/ tár-
gnęli ſię ná ſámego ſyná Bożego / po-
dobnymi bluźnierſtwy:ktore opiſáłę w in
ßych kśięgách / y potym ießcze dáli Bog
L y lepiey

Pánnę Máryą iáko brámuią Nowongelicy.
Luther. ſerm: de natiuitate Mariæ.
Ioan: Agricola in Mariali
P. Caniſij fo: 348.
Obacz. Łukaß 1. c.
Obiá. 12.
Bluźnierſtwá przećiw ſynowi Bożemu.

lepiey opiśże: Teraz dosyć to przypominać/co twirdzą w pismách swych ći źli ludźie/iż stárszá pánná Márya niż syn Boży/á dopiero w Máryey ábo z Máryey/iest Bogiem vczyniony. Y co ono

Jan 1. a.

Jan ś. twirdzi y mocnie wywodźi/iż słowo ktore było Bog od wiekow/ stáło sie ćiáłem/to iest przyiął w iedneyże personie Boskiey swey człowieczeństwo: y mieszkał w nas/ y widźieli Apostołowie chwałe iego: To Czechowic tego syná Bożego zowie mieszáńcem/ ábo iednego ze dwu slijonym: ták to opákuiąc: Nō Deus factus est homo, sed homo factus est Deus: Nie Bog sie stał człowiekiem ále człowiek stał sie Bogiem. Ktorym sposobem stárszy y zacnieyszy v niego iest człowiek/ niżeli Bog: gdyż z człowieká dopiro mu vrosł iákiś Bog ktore° przed tym nie było. O iákich Bogách niech sie pyta w pogáństwie: ktorego y ták iuż nie dálekim iest. A náyduią sie ieszcze inszego gniazdá Antykrystowskiego w tym bluźnierstwie okrutnieyszy/ ktorzy Troyce przenaświętszą/ przed ktorą wszystkie niebieskie zastępy vpadáią/śmieią zwáć Deum Sophisticum: Turrim

W rozmowie nie krześćijáńskiey. fol. 59. 23.

O żáłosna źiemio/ktorąż tákie są dźiecznośćiá Ministri Transsyluani li: 1. ca: 4. *Valentinus re & nomine gentilis, passim in suis scriptis.*

Babel:

Babel: Antichristum: Cerberum tricipitem: Geriones: noua idola in orcum detrudenda. Nieszczęśni ludźie/ przez ktorych ná wyobráżenie Boskie stworzonych/ śmie to Lucyper mowić/czego własną pászczeką swą / y przećiw synowi Bożemu ieszcze tu śmiertelne° nigdy wy ziináć nie śmiał. A ieszcze snadź nieszczęśliwszy my krześćiánie/ktorzy o márne krzywdy/á czásē też iedno o mnimánie krzywdy ludzkiey/bráćią swą z źiemie wyganiamy/y czásem krew ich wielkimi mękámi przelewamy: á tego sie bez żadne pohámowánia násłucháć muśiemy. Bośmy przyszli do czegoś gorszego niż co ono pismo święte zá rzecz hániebną á srogo pokaráną wspomina. Locutus est Rex Asyriorum contra Deum Israel, sicut aduersus Deos populorum terræ, opera manuum hominum. Ideo dies tribulationis & increpationis & blasphemiæ est dies iste: venerunt filij vsque ad partum, & vires non habet parturiens. Tákże v nas w Polszcze / iuż ten kąkol y sámego oraczá potłumił / á nie może sie wywikłáć. Tuby to należáło tu: co ono Nowoewángelicy z sobą sie swá-

Obacz á pozáłuy sie.

2. Párálipo: 32. D.
4. Kro: 19. A

Matth: 11. e

rząc

Dekret Nowăgelikow ná takie bluźnierstwá.

Admonitio Caluinistarū cōtra Lutheranos fo: 259 & 269.

Czytay kśiąszki polskie o prześlădowániu Angelskim.

Lege eandem admonitionē præsertim ca: 10. & 11.

rząc świeżo nápiſáli: Quid aūt est filium
Dei contumelia afficere: quid est omnes
olim ab Ecclesia Orthodoxa damnatas
hæreses ex inferis resuscitare, si hoc non
est? Hem blasphemiam: quid mirum si
rumpat vestem Pontifex? (może przy-
dáć) cúm ob lacessitum hominem rum-
pat ceruicem carnifex? Azaż tego świe-
żych przykłádow nie mamy? Krolowey
Angielskiey kto nie wyzna głową Ko-
śćiołá Bożego tráći poczćiwość/ máie-
tność/ y srogą śmierćią ginie. Ciż Kálwi-
nistowie ktorzy to w Angliiey broią/ nie
mogą się wyskárżyć ná Lutherany o to/
iż kto nowey zgody obłedliwey ich/ ktorą
snadż iedenże Doktor skliił/ zá Ewánge-
lią trzymáć niechce/ wywołániem z zie-
mie/ więzienić/ y ostátecznymi kaźniámi
bywa karány. Sam Bog v Krześćijá-
now iest tym/ ná ktorego wszelkie vszczy-
pki y złorzeczeństwá rospuszczáć iest wol-
no. Boże wszechmocny zbáwićielu nász/
ktory iesteś pospołu/ y wielce miłosier-
nym/ y srodze mśćiwym: gdyż miedzy
swymi tey powinnośći ktoryeś im do te
go powierzył nie znáyduiesz/ ráczże sam
obyczay náleść/ żeby się ábo ći złośliwi
ludźie

Rátunek sámego Bogá 2. Moyz: 20. a. 14. b.

ludźie w tym sámi pohámowáli/ ábo
gdźie indziey w Pogáństwie tákie głosy
rospuszczáli: ábo ácz nie tych ktorzy się
w tym potrosze czują/ rácz vchronić/ áby
z tákich krzywd twoich/ tu ná tym świe-
ćie żáłośći/ á ná onym srogim sądźie
twym/ vczestnictwá karánia/ stąd nie od-
nośili. Tákże y to pismo moie ktorym-
mem ták wielkie krzywdy/ á iákoby od-
nowione rány twe świátu pokazał/ rácz
obroćić ku wywyższeniu chwały twey
świętey/ y ku przestrodze wybránym
twym/ áby z woyska bluźnierskiego ták
głownych nieprzyiaćioł twych/ pod v-
przywileiowáną y pewnie vhásłowáną
chorągiew Kośćiołá twego powszechne-
go vćiekáli. Wszákeś ty/ będąc żywotem/
śmierć dla nas dobrowolnieś obrał/ y rá-
ny ćielesne/ tobie od nieprzyiaćioł zádá-
ne/ były tu ná ziemi/ y teraz ná práwicy
oycowskiey są/ ozdobą vwielbionego czło
wieczeństwá twego: y nádźieią zbáwie-
nia nászego. Zá trzynasty znák ábo
wyświadczenie Kośćiołá prawdziwego/
może się położyć/ vmiárkowánie praw-
dy w náukách/ ktore Kátholicy záwsze zá
chowywáli/ strzegąc się extrema, ábo
prze-

Trzynasty znák Kośćiołá/ náuká prawdą śrzodku iącá.

Vide D. Thomã 1.2dæ q. 64. & 2. 2dæ qu. 17. 92.
S. Bernardus lib:4. de consideratione.
5. Mo: 28. b
Josue 23. b.
Przyp: 2. c. 4. d.
Psalm: 18. c. 24. b.

przećiwnych sobie zdrożnośći. Tym śrzodkowániem y Philosophowie rostrzygáli cnotę od występku/iáko y Biernat s. wspomina. Ale y zakon BOży często nas tego náucza w náukách zbáwiennych/zákázuiąc się vdáwáć od prostego á zámierzonego gośćińcá prawdy/ná lewicę ábo ná prawicę iákiego vwiedzienia. Gdyż według Dawidá: Vspráwiedliwienia Pańskie są proste: y on sam łágodnym y prostym będąc/ trzyma zakonem tych / ktorzy z drogi występuią. Otoż tákowa zdrożność Kácyrzom záwżdy pospolita bywáłá: miedzy ktorą prawdá Kátholicka iákoby z świádectwá ichże sámych znácznieysze okazáuie brátá. Położę tego kilká dawnieyszych y świeżych przykłádow.

Przykłády zdrożnośći wiáry y náuk kácyrskich: a záśię drożnośći Kátholickich.
1. O Troycy świętey.

Sábellius ták dálece vdawał iedność nátury Boskiey w Troycy s. że też przał rożnośći person: ále twirdził/iż iedenże Bog niekiedy pokazował personę oycowską/ niekiedy synowską/niekiedy też Duchá s. Arrius chcąc go popráwić/przećiwnym błędem ták bárzo záśię zálecał rożność person/iż iedność Bostwá obrážił: mieniąc syná Bożego być mnieyszym oycá/ y nie iedneyże

iedneyże ále podobney tylko iemu istnośći. Tákże czásow nászych Serwetus z násłádowcámi swymi przyznawał z żydámi iednegoż Bogá: ták iż syná Bożego człowiekiem álbo Bogiem w czáśie vczynionym tylko mieć chćiał: á Duchá s. od vczestnictwá Boskiego zgołá odrzucał. Opák záśię Wálentinus Gentilis y z drugimi/ Oycá/Syná/y Duchá s. twierdził być nie tylko rożnymi personámi/ále rożnymi Bogámi iednego po drugim. Kátholicy śrzednią prawdę do tąd zátrzymáli: iż Bog choćia ma rożność y osobną włásność trzech person: przećię w náturze á istnośći Bostwá iest iednym/rownym y nie rozdzielnym.

2. O wćieleniu syná Bożego.

O wćieleniu Páná Krystusowym ták dumał Eutyches / iż náturá człowiecza vstáłá ábo się odmieniłá w Boską. Nestorius lepak zmyślał / iż P. Krystus człowiekiem tylko vrodziwszy się/potym y BOskiey nátury nábył: więc iáko dwie náturze/ták też dwie personie miał rożne / y był inszym synem Bożym/á inszym synē człowieczá. Tych błędow y teraz nie mogą pozbyć Nowoáryani/Ebionitowie/Trydeitowie/ Bideitowie/

deitowie / y wszyscy ktorzy z Kośćiołem
powszechnym iedności persony syná Bo
żego we dwu rożnych náturách przyzna
wáć niechcą. Ale więc y Lutheranowie
z Kálwinistámi tych błędow obudwu w
zaiem ná się teraz potężnie dowodzą.
3. O Kośćiele Bożym. Kośćioł Boży dawni y teráźnieyszy ká-
cyrze pospolicie twierdzą być po wszem
świećie y narodách rosproszony/ ták iż lu
dźiom nie iest widomy / ále sámey tylko
Vide Augustinum epist: 48. ad Vincẽtium. skrytośći Boskiey wiádomy. Donátysto
wie lepak przywiązowáli gi do sámey
tylko Afryki : według onego źle zrozu-
Pieśń 1. b. miánego pismá / gdy oblubienicá swego
oblubieńcá w kráiách południowych się
Admonitio cõtra nouam cõcordiã Lutheranã fol: 187. doppytawáłá. Toż teraz Sákrámenta-
rze twierdzą o Lutheranách / iż swym
Sáskim przygrodkiem/ chcą zámknąć
Kośćioł powszechny. Kátholicy śrze-
dnią prawdę trzymáią : iż kośćioł Bo-
ży/ ácz iest po wszech kráinách y naro-
dách gdźie Ewángelia doszłá zgromá-
dzony : wszákoż iest znácznym y według
Matth. 5. b. słow Páńskich/ iáko miástem ná gorze
wysokiey wystáwionym. Máćicę też ie-
go zowie/ nie sam tylko Rzym/ ábo Wło
ską ziemię/ ále Biskupstwo Rzymskie/
gdźie-

gdźiekolwiekby było/ ná ktorym w Urzę
dźie Piotrá ś. stolicá wszytká Apostolska
zostáłá : iáko się ná swym mieyscu wy-
wodźiło. Berengarius naprzod iął
náucząć/ iż w Páńskiey wieczerzy nie — 4. O wieczerzy Páńskiey.
mász prawdźiwego ćiáłá Páńskiego/ ále
tylko znák iego. Potym chcąc błąd
swoy náprośćić/ przekrzywił gi ná dru-
gą stronę/ wyznawáiąc w swym odwo-
łániu/ iż ćiáło Páńskie prawdźiwie iadł
y zębámi kąsał (co iednák Kośćioł po- — *Vide glossã in cap: Ego Berengarius: de cõsecrat: distinct: 2.*
wszechny o zwirzchnich osobách rozu-
mie) W pirwszym błędźie násláduią go
dźisieyszy Kálwinistowie y Sákrámen-
tarze/ nie przyznawáiąc w Sákrámen-
ćie ćiáłá Páńskiego/ przeto iż siedźi ná
práwicy Bogá oycá : w drugim Luter/
ktory (iáko mu to Sákrámentarze zá- — *Admonitio fol: 109. & 228.*
dawáią) pochwalił ono wyznánie Be-
rengáryuszá o ćielesnym iedzeniu ćiáłá
Páńskiego: chwaląc też Papieżá / ktory
ie od niego (ále inákszym rozumieniem
niż Luther duma) przyimował. Do te-
goż błędu przyświecáią inszy Luthera-
nowie/ ktorzy z chlebem / w chlebie/ ábo
pod chlebem/ iáko oni mowią/ przyrodzo
nym obyczáiem to pożywánie rozumie-

ix. Srzodku prawdy trzymaią się Ká-
tholicy/ wierząc y twirdząc/ iż przyimu-
ią nie znák/ále prawdźiwe á żywe ćiáło
Páńskie/ktore zá nas było wydáne: wszá-
kosz nie ták grubie/ áni obyczáiem ćiele-
snego pokármu/ ále obyczáiem Sákrá-
mentu/pod zwirzchnimi chlebá ábo wi-
ná osobámi ábo podobieństwy / nie chleb
iuż áni wino/ále sámego Páná Krystu-
sá prawdźiwie przyimuiąc. Co wszyst-
ko podobno y łácno iest temu ćiáłu iuż
ná práwicy Bożey uwielbionemu/ktore
tu ná ziemi národźiło się/żywotá y dźie
wictwá Pánieńskiego nie náruszywszy:
po morzu suchymi nogámi chodźiło: z o-
czu ludzkich nátychmiast znikáło: sámo
się od śmierći dla iedności z Bóstwem
zbudźiło: onegoż dniá śiedm kroć/ná ro-
żnych mieyscách/máło rożnych czásow
się pokázowáło: rány ták śmiertelne má-
iąc/przećię żywe było: iádło też y piło
prawdźiwie/ choćia tego nie potrzebu-
iąc. Nád to/ nie opuszczáiąc raz osiądźio-
ney práwice Boskiey/ Pawłowi ś. tu ná
ziemi nie raz się okázowáło. Ktore rze-
czy wszystkie gdy się dobrze uważą/nie
są Pánu do uczynienia/ á nam do wie-
rzenia

Bicz ná Sakramentarze y ná Lutherany.

1. Kor: 9. a. 15. b. Dzieio. 9. a. cc. 22. b d. 23. c. 26 d.

rzenia łácnieyszymi / iáko pod widomy-
mi osobámi pożywáć prawdźiwego ćiá-
łá iego. Mánicheusz dawny heretyk/ y
po nim Cátháristowie y Aquarij/ od o-
fiáry y wieczerzy Páńskiey/odrzucáli o-
soby sámego w sobie chlebá y winá/mie-
niąc ie być nieczystymi y od iákiegoś
złego Bogá stworzonymi. Nestorius le-
pak náuczał/ obie osobie ták dálece być
potrzebne/iż (iákoby Páná z nowu krzy
żuiąc) pod osobą chlebá ćiáło/á pod o-
sobą winá krew iego być pokładał. W
czym go też/ácz nie słowy/ále rzeczą á
skutkiem/ dźisieyszy kácyrze násláduią.
Kátholicy śrzodek prawdy trzymáią /
gdy w ofierze ábo mszey/obiemá osobámi
pámiątkę śmierći Páńskiey czynią: o-
krom ofiáry lepak pod iednąż osobą Kry
stusá nie rozdźielnego przyimuią / gdyż
osobá iest tylko zwierzchnią postáwą á-
bo pokryćiem prawdźiwego Páná: pod
ktorą on bądź iedną ábo dwiemá záwsze
iedenże iest: iáko tenże Pan Krystus po
zmartwychwstániu swym/w rożnych á
wedle potrzeb ludzkich odmiennych postá
ćiách się okázował/ ktory iednák sam w
sobie iednym záwsze prawdźiwym á nie

5. O osobách wieczerzy Páńskiey.

Vide Philastrium, Augustinum, & Epiphaniũ cõtra easdẽ hæreses.

Obácz.

odmiennym był. Pánny Máryey y in-
6. ßych świętych/ niedopußczáią o przyczy-
O chwaleniu y wzywániu świętych. nę wzywáć wßyſtcy iákmiarz dziśieyßy
hereticy. Lukaß ś. lepak y potym Epi-
phániuß opiſuią/ że niktorzy Pánnę
Dzień: 14.b. Máryą y Apoſtoły chćieli mieć zá Bo-
Epiphan: hæresi 78. gi/ onym modłę á ofiárę oddawáiąc. Ká-
tholicy śrzednim ſpoſobem/ ſámemu Bo-
gu w Troycy iedynemu chwałę Boſką
poſtępuią/ y naywyżßą powinność iáko
ſtworzyćielowi y Pánu ſwemu przez
modlitwy y ofiárę oddawáią: Pánnę
Máryą záśię/ y po niey inße święte/
czczą/ y o przyczynę do Bogá wzywá-
ią/ iáko ſtworzenie od Páná Bogá vra-
czone/ y do przyiaćielſtwá Boſkiego á
vczeſtnictwá chwały niebieſkiey przypu-
ßczone. Pokazáłoby śię/ to y w inßych
iákmiarz wßyſtkich około wiáry rozni-
cách/ gdyby krotkość przedśięwzięta do-
Czternaſty znák Kośćiołá świętobliwość członkow iego. pußczáłá. * Czternaſty znák ábo
właſność KOśćiołá prawdziwego ieſt
świętobliwość á pobożność żywotá y o-
byczáiow. Co Tertullianus oſobliwie
Tertullia. de præscr. hære: n. 17. opiſuie tymi słowy: Jáko ze ſpoſobu ży-
ćia/ ſpoſob wiáry może być ßacowány:
ták też náuká ieſt znákiem y ßacunkiem
obyczáiow

obyczáiow y záchowánia. Y potym zá-
rázem dawáiąc ná przykład niezbożność
kácyrſką/ o iákiey śię nie dawno mowi-
ło/ ták dokłada: Twirdzą iż śię nie trze-
bá Bogá bać: więc też zátym wßyſtko
im ieſt wolno y nie zábroniono. A gdźież
śię Bogá nie boią/ iedno tám gdźie go
nie máß? A gdźieć Bogá niemáß/ tám-
ći nie máß y prawdy. Gdźie lepak żadna
prawdá nie ieſt/ słußnie też żadney kárno-
śći w żywoćie nie bywa. Do tąd Ter-
tullianus. O tym wiele y prawdźiwie Probá pobożnośći chrześćijáńſkiey miedzy kátholiki á kácyrzámi.
mowić by śię tych czáſow przećiw kácy-
rzom mogło. Ale iż oni nam toż zádá-
wáć chcą: tedy iáko dopiro obłędliwe á
ſproſne náuki ich/ okazáły nam ßwánko-
wánie ich w wierze: ták teraz ſproſność
żywotá y obyczáiow ich/ pokaże nam
probá miłośći Krześćijáńſkiey/ ktorą
Páweł ś. ták opiſuie: Miłość Krześći- 1. Kor: 13.b.
iáńſká/ ćierpliwą y dobrotliwą ieſt: mi-
łość nie zayźrzy/ nie czyni przewrotnie/
nie nádyma śię/ nie pożąda zbytnie czći/
nie ßuka ſwego/ nie da śię rozdraźnić/
nie myśli nic złego/ nie ráduie śię z nie-
práwośći/ ále śię ráduie przy prawdźie:
wßyſtko znośi/ wßyſtko wierzy/ wßyſtkie-

Iudás c. 4. Moyż. 16. a. 22. 1. Moyż. 4. a.

go się nádziewa / wszystkiego ćierpliwie oczekawa. Ktore rozeznánie iesżcze kroczey záwiązał Thádeusz ś. w te trzy sposoby: w pychę/á przećiwienie się zwierzchności/ iákie pokazáli Kore/ Dátán/y Abiron przećiw Moyzeszowi: w łákomstwo á chćiwość Báláámowę/ á w zazdrość á záwaśnienie Kaimowę. Do ktorey reguły długoby się nam Kátholikom wszystkim ze wszystkimi tákże heretykámi przymierzáć. Dosyć to będźie obaczyć w sámym Lutrze/ ktory sam to o sobie wyświadcza/że był Prorokiem ábo Ewángelistą od BOgá vmyślnie do oświecenia záćmioney prawdy posłánym: á k temu ták świętym / iż inszy ludźie grzeszni/y owszem wszyscy mocarze tego świátá/niegodni byli rozwiązáć rzemyká v botow iego. Posłuchayże iáko te świętobliwość pokázował ná sámym początku/potym w kwitnieniu/ y nákoniec w owocách/tey to nowo nálezioney Ewángeliiey swey: iáko to o nim wyświádczáią/ naprzod historye doświadczone/potym onże sam/á nákoniec y zwolennicy á potomkowie iego. Bo to iest rzecz wiádoma z historiy doświadczonych/

Lutrá Proroká Nowángelickiego świetobliwość.

Vide librum eius cōtra Regem Angliæ, cōtra Papatū & epi: ad Ducem Saxoniæ & Argentinenses. Tomo 6. fol: 165.

Vide Eckium Cochlæū, Lindanū in Dubitātio, & Surij historiā, de gestis Luthe.

nych/iż Luther prawie ku zeszłości lath swoich był Kátholikiem/á k temu zakonnikiem/ y przez długi czás Doktorem y káznodźieią dosyć záwołánym. Otoż (iáko záwsze był skrzętnym á spornym) miał dosyć czásu y plácu w ták długich á wolnych lekcyách/dispütácyách/ y kazániách swych/pokázowáć błędy/ gdźieby iákie był miedzy Kátholikámi być rozumiał. Ale nie pokazał nic tákowego/ áż iáko Iudaszá ruszyłá máść ná głowę Páńską wylána/ w ktorey zápłákáć sam korzystał: ták Lutrá oná iáłmużná/ktorą ná obrone gránic Krześćijáńskich od Pogánow składano. Ná co gdy opowiádánie miłośćiwego látá zakonowi s. Dominiká było zlecone/z ktorego przed tym Luther z towárzyszámi zakonu swego nie máły sobie zysk czynił : obráziło go to:y wnet zá tym/ná kazániu/iął ludźie od schodzenia się ná one odpusty do inszego klasztoru odwabiáć/y potym / vstnie y pismem te spráwę szkálowáć. Skąd káżdy łácno baczyć może / iż nie miłość prawdy/ ále chćiwość márna do tego nowego Apostolstwá onego powabiłá. Czeo y sam zátáić ná się nie mogł.

Lutrá co nowym Prorokiem vczyniło.

Ian 12. a.

Vide Cochlæ ũ in geſtis Lutheri anni 1519.

Bo gdy ná diſputácyey Lipſkiey był z proſbą od Cõmiſſarzow ná to wyſádzonych nápominány/ áby wżdy w ſwey popędliwośći był ſkromnieyßy/ dla ſámego Bogá. Z furyą odpowiedział: Nie dla Bogá ſię to záczęło/ áni ſię tez dla Bogá ſkończy.

Pychá Lutrowa y iey przyczyná.

Pychá záſię á nádętość iego przećiw zwirzchnośći iáka byłá / iuż ſię to w znáku ſiodmym opiſowáło. Kto chce więcey o tym wiedzieć/ niech przeczyta iego piſmo przećiwko Papieſtwu/ y przećiw Krolowi Angelſkiemu. Tu doſyć ieſt tego dotknąć / iż więtßa pychá być nie może/ iáko iednemuż człowiekowi/ ſobie ſámemu prawdę woli Bożey y nálezienie iey przywłáßczáć/ wßech inßych potępiáiąc. Co Luther czynił / iáko w inßych mowách y ſpráwách przedtym wſpominánych / ták y w tych słowách

Lutherus in fine libri de ſeruo arbitrio Galát. 2. a.

ſwoich. Ja w tych kſięgách / nie pogadzałem (náuki ſwey z Apoſtolſką/ iáko Páweł ś. czynił) álem ią zgołá twierdził y twirdzę. Y przy żadnym człowieku niechcę zoſtáwiáć rozſądku: ále wßyſtkich námawiam áby poſłußni byli. A

Epiſtola ad Argentinen : & li: de cauẽda ſeditione.

tákowego wynieſienia ſwego nád wßyſtkie ludzie tę przyczynę dawał/ iż żaden

człowiek ná świećie/ nie był / ktoregoby ták wiele mocarzow świátá tego prześládowáło/ á nád nim przećię przewieść nie mogło/ iáko ná nim/ ktory iedną gębą więcey odiął Papieżowi/ niż wßyſtcy iego nieprzyiaćiele mieczem. Tákuczką

Dániel 7. c.

Beſtyą Antykryſtowſką opiſuie Dániel Prorok/ ktora ſtráßliwymi zebámi żelá znymi wßyſtko pokąſáłá y wyniszczełá. O ſproſnych ćieleſnośćiách iego/ iuż ſię przedtym wſpomináło/ iáko ie potomſtwu zálećił y piſmem y przykłádẽ: gdy w podeßłych iuż lećiech ſwych/ mnichem będąc/ z mniſką ſlub Kryſtuſow zgwałćiwßy/ nowy ßátáńſki zakon roſpuſtnośći ćieleſney záłożył.

Luter roſpuſtny y w[illegible] nie hámowney o fráſzke świátem zátrząſnął.

Gniew y nie vbłagáną ważń y popędliwość ſwoię/ ſam z przechwalánim opiſuie: iż to igrzyſko/ ktorym świátem zámießał/ wßczęło ſię ex filo canabino, o nić konopną / to ieſt o fráßkę. Wyznáwáiąc/ iż tę ſpráwę záczął/ nie dla miłośći Kryſtuſá/ ále ná złość/ naprzod Tecceliuſowi y inßym Kátholikom/ ktorzy mu ná diſputácyey złożyć áni vſtąpić niechćieli: Potym też ná złość ſámemu Pápieżowi/ przeto że mu był odiął zyſk ßáfowánia odpuſtow. Zá

Lib: cõtra Papatũ & epi: ad Argentinen.

czym ná Papiestwo wszeláką moc swoię obrócić musiał: á zwłaszczá borząc mszą/ przećiw ktorey dyabeł ták pilnym mistrzem iego był: iż iesli o niey we dnie co łágodnie Luther nápisał/tedy ono ten rogáty Doktor w nocy popráwą swą obostrzył.

Dyabeł Kánclerz Lutrow w borzeniu Mszey.

Libello de utraq; missa.

Názwawszy się też Papieskim powietrzem / ktore go wnet zágubić miáło (o czym będźie niżey) pobudźał Monárchy Krześćijáńskie przećiw iemu/ áby go wyniszczyli: dawáiąc im moc á rozgrzeszenie (co Papieżom pospolićie przećiwnicy zádáwáią) áby przysięgi y posłuszeństwá Papieżowi nie strzymawszy/ bez wszelákiego práwá sámym gwałtem go iáko mogą tępili.

Libro contra Papatum.

Ale nákoniec nie stáneło to ná sámym Papieżu: puśćił się potym y ná świeckie przednie przełożeństwá: iáwne pismá wypuszczáiąc o tym/ iż Krześćijánie nie podlegáią żadney zwirzchnośći áni práwu/okrom woli swey. Y owszem iż trzebá Bogá prosić / áby poddáni Kśiążąt y Pánow swych nie słucháli: áni też woyny przećiw Turkom pospolitym ruszeniem/ábo podatkiem nie popieráli: zowąc Turká dźieśięć kroć lepszym y mędrszym/

Luther Papieżá oszczekawszy/y świeckie pány swe kąsa.

In præludio captiuita. Ba- lib: cōtra duo ædicta Cæsaris: & li:2. de seculari potestate.

drżym/

drżym/niż wszytkie swoie Kśiążętá. Ktorym hástem szátáńskim/ przez porucznicá swego Muncera oycá Nowokrzczeńcow/wytrąbił wnet chłopstwo że powstáło przećiw włásnym Pánom swym: zá czym ich przez sto tyśięcy srogim krwie rozlaniem poległo. Przećię to onego krwáwego Hæmángelisty Lutrá nic nie ruszyło: gdy te rozruchy żáłosne stosował do onych słow Páńskich: nie przyszedłem puszczáć pokoiu/ále miecz: y że to iest włásna spráwá Ewángelicka (toż teraz Jan Niemoiewski Aryan pisze) gdy zá słowem Bożym idą rostyrki/ y wszelákie zámieszánia.

Krwawa Ewángelia Lutrowa.

Mátth.10.d.

Eras. epist: ad fratres infer: Germ.

W obronie Wedźidła Nowoáryańskiego. foli 15.

Y bárzo Luther pochwalał y zálecał on krwáwy głos Zwingliuszá przedniego Sákrámentarzá/ iż Ewángelia prágnie krwie rozlania. Obacz tu káżdy/ ná coć zły duch ono Lutrowe przedźiwo/y konopney nići igrzysko wyćiągnął. Przetoż gdy Luther ták iádowitego á burzliwego pismá swego w namnieyszym słowku odmienić niechćiał/Cesarz Kárzeł zá zezwoleniem Seymu Wormáceńskiego/słusznie te pismá iego potępił. Toż y iego wierne towárzystwo ábo potomstwo o nim rozu-

O Lutrze drużyny iego świádectwá.

rozu-

rozumiáło. Erasmus Rotherodamus/ ták wiernym towárzyszem iego był/ że wiec mawiano: Aut Erasmus Lutherizat, aut Lutherus Erasmizat. A przećie gdy sie Luther nań oborzył/ y názwał go Dyabłem w ćiáło przyobleczonym: odpisał Erasmus/ dworskie nátrąca iąc ná pospolitą o Lutrze powieść/ że sie národźić miał z latáwcá/ ktory spráwe miał z mátką iego/ gdy w łáźniey pospolitey posługowáłá. A iáwnie tám zowie go Erasmus warchołem/ swarámi á sromoceniem wszystkich przechodzącym: gniewem á wasniámi práwie nápoionym: nád wszystkie sie wystáwiáiącym/ szaleńszym niż był Orestes: Y nákoniec odsyła go do Apteki/ áby mu szaloną głowę ćiemierzycą vleczono. Cámerarius tákże zacny Akádemczyk Sáski zádawa to Lutrowi/ iż sporámi swymi był przyczyną wszystkich trudnośći/ zámiészánia y szkod/ ktore do tąd ziemiá Niemiecka odnośi. Sákrámentarze też broniąc swego Zwingliusá od Lutrá/ te słowá o nim nápisáli: Prorocy y Apostołowie zástáwiáli sie o cześć á chwałę Boską/ nie o swą własną cząstkę ábo pychę

Erasmus in purgatione ad Lutheri epist. non sobriam.

Lutrow narod.

Táka recepta ná tákiego Doktorá

Autor est Io: stolcius in defensi. Lutheri cõt. quærelã.

Tigurini in Apologetico Zuinglij cõt: Lutherum.

pychę á vpor. Lecz Luther swego własnego szuka/ y spornym iest/ y z wielką wśćiekłośćią sie wynośi/ y ná wszelkie nápominánie ma w sobie obfitość duchá złego. Ktore obyczáie Lutrowe by iuż sámy w sobie były zostáły/ mogło sie w tym iego człowieczeństwu co dárowáć. Ale to naygorsza/ że według nich wiárę y sumnienie ludzkie kierowáł: przećiw oney náuce Páwłá s. iż miłość Krześćiáńska nie da sie rozdráznić/ y nie czyni nic ná złość. Są tego przykłády w Lutrze: Bo gdy mu ieden iego towárzysz przymowił/ iż to pochwalił żeby Concilium roskazáło wszystkim pod oboią osobą Sákrámentu przyimowáć. On ná złość onemu vpomnieniu/ obiecał ieszcze wietszy błąd o tym wywrzeć: y zátym iął potępiáć Concilia/ y wszystkich ktorzyby pod iedną osobą przyimowáli. Z ktorey furyey potym ták nápisał: Zgołá chcę áby oboiá osobá Sákrámẽtu byłá dawána y żądána. A co ieszcze wiecey mowiemy: Gdyby z iákiegoś przypadku Cõcilium toż postánowiło/ tedy żadnym obyczáiẽ my niechćielibyśmy pod oboią osobą przyimowáć; y owszem w ten czás ná

Luther wiárę według furyey swey kierował/ y zgody z prawdą sie wyrzekł.

Lutherus de captiuit: Babilonica.

Tomo 2. de formu. missæ.

ná despekt onemu Cócilium chcelibyśmy
ábo ná iedneyże ábo ná żadney/á nikakie
ná oboiey przestáwáć:á zgołá tych mieć
In admoniti: zá przeklęte/ktorzyby z nákazánia takie
ca:6:fol:112 go Concilium śmieli oboiey vżywáć. Y
217. Sákrámentarze piszą przećiw teráź-
nieyszey vgodźie y Confessyey Luthera-
now/wspomináią/iż po odieźdźie Lutro-
wym z Wirtemberku/gdy Cárolstádius
obrázy z Kośćiołá wyrzućił/y podnosze-
nia we mszey Sákrámentu zákazał/Lu-
ter przyiáchawszy zfukał Cárolstádiu-
sá/y z nowu obrázy y podnoszenie Sá-
krámentu przywroćił. Co (iáko sam
wyznawa) vczynił / nie żeby ták rozu-
miał/ále ná złość/ áby iedno Cárolstá-
dyusá Dyabłá (ták go zwał że się mu
iedno sprzećiwił) draźnił y poćiechy mu
nie dał. Coś podobnego on zacny nász
Hosius lib: 3. HOsius zádawa temuż Lutrowi: gdy zá-
de authorita- kázuie swoim/áby się ná Wielkąnoc nie
te scripturæ. spowiádáli áni przystępowáli:przeto sá-
Zerstow ki- mo iż to Papież roskázuie: á gdyby tego
cyrskich tá- był nie roskazał/ tedy to każe odpráwo-
ko náuká / wáć inszego czásu/ byle iedno przećiw te-
ták żywot mu roskazániu. A tákowe áffekty y po-
sprosny. Castallio de pędliwośći/ták w náukách iáko y w spro
uita Caluini. snośći

snośći żywotá/były spolne y inszym her-
stom kácyrskim. O czym przeczytay so-
bie żywot Kálwinow od iednego Nową-
gelitá zebrány/y teraz po POlsku wy- Kásper
dány: ábo też przyczyny wrocenia się od Wilkowski
Aryáństwá do wiáry Kátholickiey Ká- od Nowo-
sprá Wilkowskiego Medyká Lubelskie- áryánow
go. W czym wszystkim nie wydáli Mi- náwrocony.
strzow swych vczniowie y potomkowie
ich włásni. Widziemy sámi iáko w so- Obacz.
bie polepszyli/ co pirwey w nas gánili. O polepsze-
Wszákoż z nimi się o to nie spieráiąc niu Nową-
przeświadczamy ie ichże Doktorow w- gelitow/
łásnych świádectwy / ktorych tu kilká świádec-
przywiodę. Naprzod Erásmus iesżcze twá Dokto-
row ich.
Erasmus epi: zá Lutrá/ gdy w nich popráwá tey no-
in Pseudoeuā- wey Ewángeliycy pałáłá / tákie o nich
gelicos,& ad świádectwo wydawa. Wy (Ewánge-
fratres inferi- likowie) rzeźwo wołáiie ná zbytki osob
oris German. duchownych/ná pychę y łákomstwo Bi-
skupow/ná tyrráństwo Rzymskiego Bi
skupá/ná swáwolę Sophistow/ ná mo-
dlitwy/ná posty/ná msze:co wszystko nie-
chcećie áby było náprawiono/ ále zgołá
Mátth:13.d zágubiono: y zgołá z tych rzeczy dawno
przyiętych nic się wam nie podoba/ áleką-
kol chcećie wyrywáć z pszenicą: ábo iż le-
piey

zbytki Rácyrzow.

piey rzekę/pszenicę wyrywáćie miásto kąkolu. Ale coż nam wżdy przynośićie lepszego y Ewángeliiey przystoynieyszego/ ábyśmy zwyczáynego nabożeństwá odstąpili? Poyźrzy iedno ná ten lud Ewángelicki/á obaczay ieśli tám mniey náśláduią zbytkow/wszeteczeństwá/ y łákomstwá/niż czynią ći ktorymi sie brzydźić. Vkaż mi/kogoby tá Ewángelia vczyniłá z obżyrce trzeźwim/ z okrutnego skromnym/ze zdźierce hoynym/z bluźnierce pobożnym / z wszetecznniká wstydliwym? A ia ich tobie wiele pokażę/ ktorzy sie stáli gorszymi niżeli przed tym byli/etc. Widáłem (te Nowángeliki) wracáiące sie z kazánia/ iákoby od szátáná opętáne: gdy ná twarzách ich pokázował sie iákiś dźiwny gniew y dźiwna srogość. Ták mi sie zda/że z tákimi postáwámi odchodzą żołnierze/gdy ich ná woynę trąbámi y okrzykiem wywołáią. Y ktoż kiedy ná ich kazániách widźiał kogo płáczącego/ w pierśi sie biiącego/ábo wzdycháiącego? Przypátruyćie sie iedno temu bráctwu Ewángelickiemu/ iákoć wiele ma cudzołożnikow / pijánicow/kostyrow/y inszymi występkámi

Nábożeństwo.

mi

mi pomázánych? A przećię sie ieszcze w tákich kocháią/nie tylko żeby sie ich chronili. Apostołowie żeby byli do Ewángeliiey sposobnieyszymi/ ábo sie wstrzymawáli od żon/ktore byli mogli poymowáć/ábo ktore byli poieli/zá śiostry ie sobie mieli. Teraz zákwitnełá Ewángelia/iż zbiegowie kápłáńscy/ábo mnichowscy/żenią sie/przećiw práwu y ludzkiemu y przećiw przysiędze swoiey. Ale dáruymy im to: Poyźrzyże ieśli małżeństwá ich są czystszymi/niż inszych ktorych oni zá Pogáństwo rozumieią. Y vkazawszy tám do oczywistych przykłádow cielesnych wszetecznośći ich/pisze: iż to wszystko chćieli pokrywáć płászczykiem małżeństwá/do ktorego wszyscy snadź nanie sposobnieyszy táką náuką byli przyćiskáni. Potym pisze te słowá: Rzecześ iż miedzy ludźmi nie było nic ták szczęśliwe go/żeby sie też do niego co przećiwnego przymieszáć nie miáło: ále trzebá też ná dobre oczy obrácáć. Odpowiáda: Możeć to być iżem ia ták nieszczęśliwym: gdyż do tąd nic widźiałem żadnego ktoryby sie nie stał gorszym niż pirwey był.

Rozpustność ćiáłá.

Erásmus miedzy Nowángeliki / y iednego pobożnego nie nalazł.

Nie mogł też rzeczy ták oczywistey

 záprzeć

záprzeć y sam Luther/ gdy sie vskarżał/ iż w onych świeżo odrodzonych vczniách iego/ náydowáło sie więtße łákomstwo/ okrućieństwo/ śmiáłość do rospusty / y wßeláka Sodomska przechodząca złość/ niż przed tym w Papiestwie było. Ták dálece / iż po tey nowey Ewángeliey Niemiecka ziemia zdáła mu sie być iáko by od dyabłá opętána. Toż żádawał Kálwin vczniom y náśládowcom Ewángeliey swey/ iż są nád wßystkie ludźie nazłośliwßy: zowąc ich stráßliwymi potworámi/ y pokusámi ßátáńskimi postáćią człowieczą przyobleczonymi. Y ná inßym mieyscu piße: iż o potomstwo sekty swey ták był troskliwym/ że y ledwo śmiał o tym myślić: Widząc iáko we zwierzćiedle/ iż nákoniec miáłá ná pogáństwo wyniść/ gdyby BOg z niebá iákim cudem tego nie porátował. Jest też iedná kśiążka/ o śnie ábo vskarżániu Lutherowym: w ktorey bywa opisano / iż Luther niktorym z swoich vkazał sie po śmierći/ w smetney postáwie/ vskarżáiąc sie/ iż iego vczniowie mieli iego náuki odstąpić. Co wßystko sie wyiáwiło w Sákrámentarzách y inßych sektách ktorzy iego

Świádectwo Lutrowe o vczniách swoich.

In Postilla minori super Dominicā 1. Aduentus. & in cap: 6. ad Galat. Itē in 23. cap: Genesis.

Opętánie ßátáńskie.

Caluinus concione 10. Gallica in epi: ad Ephese. Et in præfati: Catechismi Geneuen.

Nowángelictwo do pogáństwá skłonne według ich prorokow.

Libello de somnio & querela Lutheri.

iego náukę iuż ostrzey niż Kátholicką borzą. Wyiáwiłá sie y oboiego potomstwá ich sprosność iákoby pogáńska/ ták náuki iáko żywotá: o czym do tąd nie máło sie pisáło. Dosyć to iest zámknąć świádectwem iednego bárzo záwołánego do świeżego herstá ich. ktory ßeroko pokusawßy Ewángelictwo swoie/ iż pieczętuią sie słowem Bożym / gorzey żyią niż Papistowie w swym (iáko on zowie) bałwochwálstwie: ták potym zámyka: Owa żeby wßystek świát wiedźiał/ iż oni nie są Papistámi / y nie dufáią dobrym vczynkom: przeto też żadnego zgołá dobrego vczynku nie czynią. Bo miásto postow/ trawią dni y nocy ná biesiádách/ y ná obżárstwie. Co mieli vbogim dobrze czynić / to ie łupią y dręczą. Modlitwy obrácáią w przysięgi/ bluźnierstwá/ y imienia Boskiego złorzeczeństwá: y to ták hániebnie / iż Krystus y od sámych Turkow dźiśia nie bywa ták bluźniony. Nákoniec miásto pokory/ pospolićie v nich pánuie pychá/ hárdość/ wystáwność/ zbyteczność strojow/ ktore ábo nieznośnym kosztem / ábo bárzo sprosnie są wykroione. A ten wßy-

Popráwá teráźnieyßych Nowángelikow.

Smidelinus cōtiōe 4. in uerba Lucæ 21.

Obacz.

Bluźnierstwo kacyrskie więtße niż Tureckie.

 stek

ſtek ſpoſob żyćia/od nich bywa zwány v-
ſtáwą Ewángelicką : wiec przećię w
tym niebożętá pobłażáią ſobie/iż práwą
y prawdziwą wiárę ku Bogu w vmy-
ſłách záchowuią/y iż Bog onym ieſt tá
ſkáwym : Y owßem mienią ſię być le-
pßymi niż niezbożni y fałßnego Apo-
ſtolſtwá Pápiſtowie. Dotąd Smideli-
nus. Niechayże ná nas Kátholiki nie v-
kázuią/żebyſmy ich potwarzáli w tym
czegoſmy ſámi winni. A to máią ſwoie
przednie Doktory/ gdzie ich pokázuią
być gorßymi niżeli nas/y owßem niż w-
ßyſtkie ludźie/ y niż ſámę Turki y Pogá
ny/y Dyabłom ie przyrownywáią. A
ktemu miedzy námi Kátholikámi/ iż ſą
niktorzy źli/nie ták nas to potępia iáko
1. onych: á to z tych przyczyn: Pirwßa: iż
my Kośćioł tu ießcze ná świećie boiuią-
cy/tákim rozumiemy/ ktory ma niktore
członki ábo ludźie ießcze nie doſkonáłe y
grzeßne: ále oni niechcą wiedźieć iedno
o tym ktory wßytek we wßyſtkich człon-
2. kách świetym ieſt. Druga/iż my cnotę
cnotą/ wyſtepek záſię grzechem rozezna
wamy: przyczynę dobrych ſpraw powo-
dowi Boſkiemu/á złych lepak/złośći lu-
dzkiey

Ewángelia w ſtorro ſtwo obrocona/przyznawa Smidelinus.

Wyſtepki Katholikow á heretykow czemu rozne.

Kácyrze ſą grzechow hołdownikámi.

dzkiey przyczytáiąc. Y zátym nie tylko
miłoſierney dobrych vczynkow / ále tez
złych ſpráwiedliwey/odpłáty od Bogá
oczekiwamy. Lecz oni według onego prze-
kleſtwá Prorockiego/ dobre złym / á złe
záſię dobrym ßácuią: Bogu ktory nay-
wyżßym dobrem ieſt/przyczyny złośći lu
dzkich przyczytáiąc : złośći lepak ludzkie
z cnotámi iáko z vczynkámi Boſkimi ro
wnáiąc: á nákoniec iednáką ták cnoty
iáko y niecnoty odpłátę ſtánowiąc: iako
ſię przedtym dowodnie piſmámi ich po-
kázowáło. Skąd ſię znáczy/iż (iáko pi-
ſmo ś. wyświadcza) oni od grzechu mo-
cnie ſą zhołdowáni/ ták że ich zgołá o-
ſiadł y opánował. Trzećia przyczyná: iż
náßy Kátholicy/z wiárą pobożność raz
przyiąwßy/przez ták długie wieki w ſprá
wách ſwych onę pokázowáli: ták iż tez
ſámi dawni y teráźnieyßy przećiwnicy
wiele ich/chocia Mnichow y Doktorow
ktorym nieprzyiaćioły ſą/ świetymi y
náder świetymi wyznawáią. Heretycy
lepak predko tę Angielſką máßkárę zrzu
ćili/iáko ſię to dopiro wywodźiło/nie tyl
ko przez te kilkádźieſiąt lath w poſpol-
ſtwie Nowángelickim / ále też práwie
zrázu

Izái: 5. f.

Rzy: 6. b d. 2. Piotr 2. d 3.

Kátholicy długo pobożność chowáli: Kácyrze záraz iey nie mieli.

Augu: de moribus eccleſi. cap: 37. Confeßio Augustana, & Apologia artic. 5. & de uotis monaſt. Io: Niemoievius in defenſione contra frænum.

z rázu w ſámym Lutrze/Kálwinie/y in-
4. ßych nowych Prorokách ich. Czwarta
Kátholicy przyczyná może ſię wziąć z onych słow
dla heretykow kárno- oblubienice Kryſtuſowey gdy mowi: Nie
śći miedzy ßácuyćie mię iżem poczerniáłá/gdyż mię
ſobą záchowáć nie mo opaliło słońce: ſynowie bowiem mátki
gą. moiey walczyli przećiwko mnie. Gdźie
Pieśn: 1 b. oblubienicá Páńſka/ nieprzyiaćioły ſwe
żowie/nie bráćią/ ále ſynámi tylko má-
Kácyrze nie tki ſwey: przez co ſię rozumieią heretycy
ſą ſynámi ktorzy wedlug Janá ś. wyßli z nas/ ále
Kośćiołá Bożego. nie byli z nas: gdyż do końcá z námi nie
1. Jan 2. c. dotrwáli. Ale wedlug Auguſtyná ś. ſą
Augu: de bap ſynámi Sáry/ lecz nie włáſnymi/ ále z
ti: cōt: Dona niewolnice Agár/ Izáákowi bráterſtwē
tiſt. lib: 1. ca. 10. & 15. przybárwieni. Ci záwżdy przećiwko niey
Et tract: 12. walczą. Bo wßyſtkie ſwe myśli/ rády/
in Ioan. prace/y nakłády/ w ſpráwách ták po-
ſpolitych iáko domowych/ do tego wio-
Pſál: 136. b. dą/áby ią do gruntu (iáko mowi Da-
wid) wyniſzczyć. A zátym/gdy Kátho-
licy ich ſpráwą/ſą złupieni z praw/wol
nośći/zwirzchnośći/y dochodow ſwych:
trudno máią z tą miłą oblubienicą pil-
nowáć winnice ſwoiey/y rząd á kárność
w niey opátrowáć: ále ſię muſzą zá ſtá-
dem obcym/to ieſt zá świecką zárádno-
śćią

śćią tukáć: zá czym nie dźiw/iż w zwirz-
chniey bárwicy/ przez nieiákie zgorßę-
nia/podczernieią: Lecz przedſię mowią Pieśń 1. b.
z táż oblubienicą: Mogęć być czarną/
álem przećię cudną. Bo nie chwaląc ſo-
bie co złego ieſt (iáko Kácyrze czynią)
przyznawáią Bogu wyſtępki ſwe/y ko-
śćielney náprawie ſą ie poddáć gotowi.
Lud záſię poſpolity/y inße Duchowień-
ſtwo/trudno máią chowáć w kárnośći: Idē habet Ter
gdyż ſkoro kogo kárác zechcą/ naprzod tul. de præſc.
prze zgwałcenie Jurisdycyey ſwey nie hæret. n. 16.
mogą: á ktemu iż tákowi winni vćieká- Cyprianus epiſt: 49.
ią do herctykow/v ktorych Proroki y pá
ny zoſtawáią/ktorzy byli v nas ledwie
nie ßubienice záſłużyli. Czego ieſt świe-
ży przykład w Niemcách/ gdźie o mni-
ßkę/przez duchowną oſobę vnieſioną/
krwáwa woyná czás nie máły trwa. Ale
łácny w tym rozſądek. Poki Kátholicy
ſpełná ſwoie mieli/znáć to było ná chwa
le Bożey/ná kośćiołách/ ßkołách/ßpitá-
lách/ y Rzeczypoſpolitey/ y domowych
ſpráwách. Teraz gdy to oni ſobie gwał-
tem przywłaßczyli/ nie tylko to potráći-
li/ále y ſámi zá tym/ y z tym wßyſtkim
giną: y Bog wie choćia od nieprzyiaćie-

łá postronnego / ále z tego domowego
wszech rzeczy załomku/do czego w rychle
tá nászá oyczyzná przyidźie.

Pietnásty znák Kośćiołá/śluby zakonne.

Do tey świętobliwośći/nalezy też zá
Pietnásty znák Kośćiołá Bożego: to iż
Kośćioł Kátholicki dogadza woli Páná
swego/nie tylko w tym co on roskazał/
(iáko się dotąd mowiło) ále też y co ná
dobrowolney rádźie ku zbáwieniu násze-
mu zostáwił. Bo ma w sobie tákowe sta
ny y osoby/ktore się z obowiąskiem do-
browolnego slubu vdawáią ná czystość/
vbostwo / y posłuszeństwo. Ktore trzy
rzeczy zbáwićiel nász w sobie y Aposto-
łách swych osobliwie nam zálećił/ y od-
płátą osobliwey nád insze chwały niebie

Matth: 19.
1.Kor: 7.

skiey osłodźił. O czystośći mamy wiele
náuk y przykłádow w pismie ś. Ale do-
syć krotkośći ná tym : iż Pan Krystus

Mátt: 5. a. 19

krolestwo niebieskie przyznał tym/ktorzy
nie z iákiego niedostátku przyrodzonego
ábo też od ludźi spráwionego/ ále dobro-
wolnie k woli BOgu á zbáwieniu swe-
mu/do czystośći się sposobili / obrzázá-
niem nie ćiáłá/ále wnętrznych pożądli-
wośći/przez mocne przedsięwźięćie slu-
bem obwárowáne. A záśię Páweł S.

zgwałcenie

zgwałcenie tákowego dobrowolnego slu
bu/ potępieniem szácuie. Przetoż Cyril-
lus Doktor Grecki (choćia o Greckim
kośćiele ináczey kácyrze w tym rozumie-
ią) kłádźie zá znák prawdźiwego Krze
śćijáństwá/ gdźie się náyduią ći / ktorzy
się ná vmyslną czystość przez vdręcze-
nie ćiáłá vdawáią. Co się dotąd y w ko
śćiele powszechnym náyduie : y ieśli kto-
rego/tedy tego wieku v nas w POlszcze
byłáby tákich osob oboiey płći obfita li-
czbá/ gdyby iáko insze duchowieństwá/
ták więcey klasztory/ vćisnione nie były.
O kácyrzách lepak/z długiego doświad-
czenia/ ten wyrok wydał Hieronym S.
iż trudno y iednego herctyká ználeść kto
ryby miłował czystość. Jáką nie pow-
śćiągliwość pokázuią o wieku swego ká
cyrzách [b] Irenæus, [c] Clemens Alexan-
drinus, [d] Tertullianus, [e] Eusebius, [f] Phi-
lastrius, W teráźnieyszych kácyrzách iuż
się to pokazáło ná sámym Lutrze: ktory
rem vxoriam, zámykał pod táką potrze-
bę/iáko iedzę/ pićie/ ábo spánie: y o in-
szych iest rzecz ták wiádoma / że wywo-
dow nie potrzebuie : Bo niktorzy y ná
kilku żon pospołu nie przestawáli: co im

1.Kor: 7. g.
1.Tim: 5. b.
Cyrillus Alexandr: in 61. ca: Isaiæ, & li: de adorati. in spiritu.
Cyprian. epi: 52. cap: 6.

Kacyrzom czystość nie podobna.

In 9. ca: Oseæ
b Li: 1. ca: 2. 8. 9. 20. 23
c Lib: 3. stromatum.
d De præsc. hæret:
e Li: 5. hist: cap: 18.
f Philastrius de Florianis
Erasmus ad fratres inferioris German:
Lutherus in li: de uita coniugali. Epist: ad præpositũ Luneburgen.

też

też Eraſmus czáſu ſwego ná oczy wy-
rzuca: y my ſámi często ſłychamy. Kto-
ra roſpuſtność ćiáłá / iż według tegoż
Eráſmuſá/ y Lutrowey przed tym wſpo
mienioney náuki/nie idźie z iákiey krew-
kośći ábo poważenia ſię oſobnego / iáko
ſię y nászym tráfia / ále z práwá á po-
trzeby/gdy nie tylko czynią / ále też tego
bronią/że ták być ma: tedy ich ſłusznie
tym vczeſtnictwá świętobliwego domu
Boſkiego odſądzamy. Wtora porádá
Ewángeliczna ieſt/dobrowolne vboſtwo:
nie to ſámo/ ktoreby ſię ná żebránine v-
dawáło/ále też y to / ktore nic włáſnego
nie máiąc/áni tym száfuiąc/potrzebney
żywnośći y odźienia / z rozſądku y rąk
ſwego przełożonego w tym doświadczo-
nego/ pátrzy. Potrzebę iego dał znáć
P. Kryſtus w onym náuczonym mło-
dźieńcu/ktory choćia zwierzchownie peł-
nił przykazánie Boże : wszákoż iż po-
żądliwośći wnętrzney bogactw ſwych
odſtąpić niechćiał/był od drogi zbáwie-
ney odrzucony od Páná/z tákim wyro-
kiem: iż ſnádniey wielki y gárbáty wiel-
brąd może przeyść vcho igielne / niż bo-
gáty do kroleſtwá niebieſkiego. Iż tedy

Vboſtwá práwdźiwe go nie náśláduią ká- cyrze.

Mátth:19.c

według

wedkug Mędrcá ś. ieſt to wielkie świe-
ckie cudo/mieć bogáctwá/á dobrze ich ná-
bywáć/ábo ſię w nich nie kocháć/ábo ni-
mi dobrze száfowáć: Tedy Kośćioł ś.
od tego niebeſpieczeńſtwá/z Páńſkiey po
rády/ma to lekárſtwo dobrowolnego vbo
ſtwá / ktorego náśláduią wszytcy pobo-
żni zakonnicy y zakonniczki. Czego v ká
cyrzow nie znaydźiesz: ktorzy poſpolićie
dla iákiego łákomſtwá przećiw Kośćio-
łowi woynę podnośili: iáko ſię to przed
tym y ná Lutrze pokazáło: y inszych
przykłádow o tym w hiſtoryách dosyć/
ktorebych tu przypomniał/gdybyśmy te-
go ſámi w Miniſtrách tutecznych nie
widźieli/ktorzy po Apoſtolſku ná vrzędy
wſtąpiwszy/iuż teraz niktorzy y Pánom
ſwym ná imioná pieniędzy w lichwę da
wáią. Trzećia porádá Ewángeliczna
ieſt posłuszeńſtwo/ ktore iáko ieſt włáſne
á potrzebne Kośćiołowi / dał znáć ſam
P. Bog/ gdy w Ráiu rodźicom nászym
ieszcze w niewinnośći będącym/ położył
ie zá grunt zbáwienia ábo wieę potępie-
nia ich: iáko to ſkutek pokazał. Toż zá-
chował w ſtárym zakonie/gdy posłuszeń-
ſtwo nád wszelkie ofiáry przełożył. A ie-

Ekkleſi:31.a

Posłuszeń- ſtwo v ſá- mych kátho likow ieſt włáſne.

1.Moy:2.c.
Ekleſi.17.b

1.Kro:15.e.

szcze

szcze nadoskonáley zálećił ie w zakonie nowym/ gdy Apostoły y potomki ich ro- zestáwszy po wszyskim świećie / roskazał im náucząć ludźi/ nie tego tylko sámego co iest spisano/iáko chcą kácyrze/ ále w- szystkiego co Pan roskázowáł: czego iż świát spisáćby nie mogł (iáko pisze Jan

Jan 20. g. 21.d. 16. b.

ś.) tedy Duch ś. záwsze tego wyucza Pástyrzow ná to słusznie postánych. Ktorym posłuszeństwo y poddáństwo pi-

5. Moy: 17. c Zydo. 13. c

smo ś. przykázuie: iáko tym ktorzy z náuki ráchowáć sie Bogu bedą/ iáko słuchá-

Lukasz 10. c. Matt. 18. b.

cze z posłuszeństwá. A ktoby ich nie słuchał/ten według dekretu Páńskiego / sámego Bogá nie słucha / y zá pogániná ma być rozumiány. Tákowe posłuszeń-

Rzym. 1. a. 16. c.

stwo záleca Páweł ś. w kośćiele Rzymskim/łącząc ie pospołu z wiárą: gdy ná początku listu do Rzymiánow wychwala ich wiárę po wszem świećie/ktorą ná końcu (iáko też ná przodku w tytule) po-

Posłuszeństwo Kátolickie Bogu y ludźiom od niego przełożonym.

słuszeństwem názywa. Ktore posłuszeństwo pospołu z wiárą z kośćiołá Rzymskiego rozlaną/do tąd záchowáne iest po wszystkim kośćiele Kátholickim. Bo przyznawáiąc zwierzchność od Bogá w kośćiele postánowioną / o ktorey sie przed-

tym

tym mowiło (nád przerzeczone posłuszeństwo wiáry) przyznawa też y práwá á vstáwy / od tey to zwierzchnośći/ z Duchá ś. według czásow á potrzeb ludzkich postanowione: áby sie (iáko vczy Apostoł) porządnie w kośćiele wszystko odpráwowáło / ázwłaszczá on rozsądek miedzy bráćią krześćijáńską/ktory Pan Krystus/po bráterskim nápomnieniu ná rozsądek kośćielny włożyć raczył/ y do ktorego Páweł ś. od trybunałow świeckich zwłaszczá Pogáńskich Krześćijány odsyła. Tákowe iest v Krześćijánow práwo duchowne ábo Canones, według ktorych káżdy stan y káżdy vrząd zwłaszczá duchowny/ powinność swą/ ku pokoiowi á porządkowi ták wielkiego ludu Bożego odpráwuie. Ktorey zwierzchnośći y porządkowi Kácyrze záwżdy sie przećiwili/ y one gdźie mogli niszczyli: iáko sie to y v nas w Polszcze pokazáło: czyniąc to przećiw oney iásney náuce Páwłá ś.: iż káżda zwirzchność iest od Bogá/ktorego spráwy porządne są. kto kolwiek sie tedy przećiwi zwierzchnośći sámemu Boskiemu rządowi sie przećiwi: á nsláduie sposobu piekielne° (gdźie

Rzym. 13. a. 2. Kor. 14. g Kolos. 2. a. Matt. 18. b. 1. Kor. 6. c. 1. Timo. 5. c.

Augu: de utilit. credēdi c. 7. & lib: 19. de ciuita: & ser: 5. ad fratres in herēo.

Zwierzchność Kośćielną Kácyrze záwsze borzą. Rzym. 13. a.

iáko

iáko świadczy Job) żadnego rządu nie
Job 10. d. máß/ále vſtáwiczna wrzáwá y zámießá-
nie. Co też ſam Bog w ſtárym zakonie
wyświadczył: gdy zwierzchność á rzą-
dzenie kápłáńſkie názwał ſwoim wła-
1. Krol. 8. b. ſnym/ mowiąc : Nie ćiebieć Sámuelu
odrzućili/ále mnie ſámego. A rządy le-
pak świeckie (gdyby duchownym vbli-
żáły) názwał támże Pan/iákoby ziem-
ſkie á Pogáńſkiemu tyráńſtwu podobne :
iáko też ná inßym mieyſcu powiedźiał:
2. Párá. 12. b Będą ſłużyć Seſákowi Krolowi Egy-
ptſkiemu/áby doználi rożnośći poddáń-
ſtwá mego/ á poddáńſtwá kroleſtwá zie-
ſkiego. Ktore tyráńſtwo tym podobniey
ße ieſt heretykom/gdyż oni pod płaßczy-
kiem Ewángelickiey wolnośći/ſámi ſo-
bie káżdy z nich práwem y pánem być
Obacz: chćieli. Wielkie iuż tego początki Pan
Ráeyrſtwá BOg w Polßcze dopuśćił. Bo gdy o
iáko Polſke Bogu y o práwie iego/dopuśćiłá zwirz-
ſporządziły chność świecka káżdemu według ſumnie
nia á zdánia włáſnego wierzyć : dopu-
śćił też wrychle P. Bog/iż tákże o nay-
wyżßey zwierzchnośći świeckiey/y o prá
wie poſpolitym/wierzy y rozumie iáko
kto chce. Gdyż władza y ßáſunek ták
práwá

práwá iáko zwierzchnośći y rządow/
przy tychże zoſtáłá / ktorym pirwey ná Jurisdi-
Bogá y kośćioł iego ßturmowáć było ctia y kla-
dopußczono. Tákże też gdy Jurisdicią twy świec-
Duchowną zgwałcono/y klątwy w po- kie / zá du-
śmiech obrocono: widziemy iáko zá tym chownymi
idzie y Jurisdicia świecka/iż ſłucha prá idą.
wá ten kto ſię oborzyć nie śmie ábo nie
może: á klątwy świeckie/ to ieſt bánni-
cię/ iuż ſię też máło nie zrownáły z du-
chownymi : gdy popieránie ich czáſem
bárziey Comędiey niż práwu ieſt podo-
bno: á ſkutek lepak/więtße ma Indulgē-
tiæ, y miłośćiwe látá/ ábo diſpenſatiæ,
niż one co ſię w Papieſtwie (iáko oni
mowią) z nich pośmiewáli. ô tempo- Dźiwne
ra, ô mores. Mnimáliśćie mili Polacy/ ſpraw prze
żebyśćie z Kośćiołem ábo z Papieſtwem ćiw Kośćio-
walczyli/áno z ſámym Bogiem. Ktory łowi nákie-
(według Dawidá) miecz ná KOśćioł rowánie:
iego dobyty/ obroćił w ſercá wáße wła- Pſál. 16. c.
ſne. Jużeśćie ſię nád duchowieńſtwem
náprzewodźili cośćie chćieli/ nád wßelá-
kie oświadczánia y ſłußne obrony iego/
mnimáiąc żeśćie ie iuż zágubić mieli.
Cożeśćie ſpráwili ? Aza ſámi nie baczy-
ćie/iż ſię ten ſtan bárzey ßerzy / z przy-
znawániem

znawániem was sámych/ iż ták wiela lu
dźi godnych dawno w nim nie było: sprá
wy też ich / im ie wiecey zátrudniaćie/
tym ie bárziey vłacnia/ y wam opák obra
ca sam Bog/ ktory tákową obronę Ko-
śćiołowi swemu obiecał/ mowiąc: Na-
czynie ktore przećiw tobie będźie zmyślo-
ne (iáko ich wy wiele/ co raz to nowych
zmyślaćie) nie zdarzy się. Y przyidźie
do tego/ iż wszelki ięzyk tobie się w sądźie
przećiwiáiący/ ty sądźić będźiesz. Ale o
tym dosyć. Swiętobliwość tákowego
posłuszeństwá nád pospolite Krześćijá-
ny/ doskonáley przedsię biorą wszystkie
stany y osoby zakonne/ gdy osobie w bo-
iáźni Bożey y w vmartwieniu zakon-
nym dobrze doswiadczoncy / siebie sá-
mych y z spráwámi swymi pod rozsą-
dek poddawáią : áby tym sposobem ná
sądźie srogim Boskim łácnieyszy ráchu-
nek z iednego posłuszeństwá dáć mogli/
niżeli z włásnego w ták wielu spraw roz
sądku swego. Co iáko iest rzecz bespie-
czna/ ták też doskonáłość Krześćijáńską
iednáiąca. Heretícy lepak zwykli nie
tylko sámi sobą nikogo nie słucháiąc
rządźić/ ále też ieszcze y drugimi do kto-
rych

Izá[iasz]: 54. g

Swiętobliwość Kátholicka w stanach zakonnych kwitnie.

Pożytek zakonow.

Augu: epist: 109. de regula monacho. & sermonibus ad fratres in eremo.

rych im nie się opiekáć/ o spráwy ich kto
rych wielekroć nie rozumieią szácowáć:
czyniąc to nie tylko sługą czc° pismo zá
kázuie/ ále też naywyższey zwierzchnośći:
áby nagorzey było/ ma wolność Ewánge
licką/ y ná sumnienie własne składáiąc.

Te tedy trzy rzeczy z tey miáry też
wyświadczáią kośćioł Boży v Kátho-
likow/ iż są wielkimi śrzodkámi do dosko-
nałośći/ y lekárstwy przećiw trzemá nay
głownieyszym grzechom. Bo pychę há-
muie prawdziwe posłuszeństwo: chćiwo-
śći á łákomstwu iest lekárstwem dobro-
wolne vbostwo: Czystość záś y wstrzy-
mięźliwość ćielesna/ kroći ćiáło iáko nay
ćięższego domowego nieprzyiaćielá násze
go. Ktore trzy grzechy pokazáły się też
wyższey być przednieyszymi do kácyr-
stwá pobudkámi.

Szesnasty znák Kośćiołá BOżego
ten iest/ w ktorym iest (iáko w Kredźie
wyznawamy) prawdźiwe grzechow od-
pusczenie y vspráwiedliwienie. Ktore na
leży przodkiem ná łásce Bożey: potym
ná stárániu człowieczym/ gdy on też zá
poćiągnieniem Boskim/ po zákopániu
ábo vtráceniu pirwszeo tálentu niewin-
O nośći

Rzym: 2. b. 14. a.
1. Piotr 2. c.
2. Piotr 2. d

Szesnasty znák Kośćiołá iest pewne grzechow pozbywánie.

Sposob vspráwiedliwienia v kátholikow.

Mátt: 25. b.

nośći/drugich dwu tálentów rozumu y
woley swey przyrodzoney do tego we-
dług możnośći przykłada/ áby ostátnich
piąći dostąpienia łáski y synowstwá Bo
skiego pozyskał. A iáko według náuki
Augustin: in quæst: epi: ad Rom: ca: 62. Augustyná ś. łáská Boża dwoiáka iest/
vprzedzáiąca/ ktora wolą nászę wzbu-
dza/ y násláduiąca/ ktora wolą nászę w
pożytek wykonywa: Tákżeć y vczynki
człowiecze / iedne są przyrodzone przed
vspráwiedliwieniem: ktore iáko ieszcze od
nieprzyiaćielá Bożego pochodzące / łá-
ski Bożey nie zásługuią/iáko częstokroć
wywodźi Páweł ś. wszákoż w ludźiách do
rosłych są potrzebne ku sposabiániu się
do pokuty/á káiania się pirwszych złych
vczynkow: ktory postępek vkazáli Jan
Matth: 3. a. Lukasz 3. b. Dzieio: 2. f. Krzćićiel y Piotr ś. nápomináiąc áby
przez pokutę opuszczánia złych spraw/á
czynienia dobrych/sposobiáli się do przy
ięćia łáski Bożey y vspráwiedliwienia/
á żeby tym sposobem vszli ćięższego potę
pienia. Co y sam zbáwićiel wyráził o-
Márek 11. b. ną táiemnicą/gdy záklął y vsuszył drze
wo figowe/ nie ználazszy ná nim owocu/
choćia go ieszcze czás nie był. Drugie
vczynki są iuż po vspráwiedliwieniu/ y
iákoby

iákoby owocámi iego: ktore zásługuią
pomnożenie łáski Bożey/przeto iż iuż on
człowiek iest wszczepiony w máćicę sá- Jan 15. a.
mego Páná Krystusá: zá czym iesliby
owocow iemu kształtownych nie rodził/
będźie zás przez grzech śmiertelny odćię
ty/y vschnąwszy w więtszey niezbożno-
śći/będźie do ogniá wrzucony: dla tegoż/ 2. Piotr 1. b.
według wyroku Piotrá ś. tákowe vczyn
ki vpewniáią wezwánie y zbáwienie ná
sze. Tákowego vspráwiedliwienia nie Ráćyrskie vspráwie- dliwienie.
máią Nowángelicy. Bo dawnieysza y
więtsza część ich/dobre vczynki zgołá od
rzucáią/y grzechem y potępieniem ie szá
cuią/iáko się wyższey pokázowáło: dru-
dzy lepak obaczywszy się teraz / znáią ie
być potrzebnymi: wszákoż nie iáko przy-
czynę/ále iáko owoc á skutek vspráwie-
dliwienia przez sámą wiárę / ktora we-
dług Páwłá ś. vspráwiedliwia. Ktory
błąd przychodźi im ztąd/iż nie vmieią á-
bo niechcą rozeznáwáć vczynkow mar-
twych przyrodzonych ábo zakonu Mo-
izeszowego (o ktorych ná tákich miey-
scách Apostoł mowi) od żywych w czło
wiecze iuż łáską Bożą ożywionym y od
rodzonym. Ale tákie vspráwiedliwienie

 podobne ieſth onemu drzewu figowe-
Marek 11.b. mu/ktore ſię tylko wzroſtem á liśćiem z
Łukaſz 13.c. dáleká vdawáło: áno ſam owoc był kto-
ry Pan zálecał: ktorego gdy nie miá-
ło/było vſuſzone/ y z Páńſkiey winnice
do ogniá wyrzucone. My tedy Kátho-
licy do vſpráwiedliwienia przyznawamy
Gálát: 5.a. wiárę/ále tę ktora (iáko mowi Páweł
S.) przez miłość łáſkę Bożą (z zaſłu-
gi zbáwićielá náſzego) zárabia: według
Mátt: 19.c. tego iáko Pan wyrok vczynił: Chceſzli
wniść do żywotá/chowáy przykazánie:
A odrzucamy záś táką wiárę/ ábo włá-
śnicy dumę kácyrſką/ ktora ná tym zbá-
wienie ſądzi/gdy iedno kto zá pewne to v
ſiebie ma/ iż dla zaſługi Páná Kryſtu-
ſowey ſą mu grzechy odpuſzczone; nie
przykłádáiąc do tego Sákrámentow/
modlitwy/ y inſzych vczynkow dobrych/
bez ktorych wiárá prawdźiwa być nie mo
Obácz. że. Bo y ſámi to znáią/ iż modlitwá
Sámá wiá (iáko inſze pobożnośći) bez wiáry nie
rá kácyrſka ieſt pożyteczna/ y Bogá kuſząca: przetoż
gładźi Sá- modlitwę vprzedzáć muśi tá wiárá. Ie-
krámenty. śli tedy Nowángelik przed modlitwąma
wiárę/ktorą iuż pod potępieniem wierzy
ſię być vſpráwiedliwionym: nie trzebá
mu

mu będzie w Paćierzu mowić: Odpuść
nam náſze winy: Nie wodź nas ná po-
kuſy: Boże bądź miłośćiw mnie grzeſzne Łukaſz 18.c.
mu: ále muśi ſię chłubić z onym Ćeł-
miernikiem: Boże dźiękuię tobie żem nie
ieſt grzeſznym iáko inſzy. Tym ſpoſobē
nie też będźie po inſzych dobrych vczyn-
kách y Sakrámentách. Bo ieśli Sákrá-
ment powinna vprzedzáć wiárá: gdyż o-
ná iuż zbáwiłá/ do czegoż Sákrámentu
vżywaſz? Wiec iákie v nich vſpráwie- Grzechow
dliwienie/ tákie też grzechom odpuſzcze- odpuſzczenie v kácy-
nie. Bo to ieſt ich zgodne wyznánie/ iż rzow iákie.
krzeſt áni pokutá grzechow nie głádźi/
ále tylko pokrywa: ták iż prawdźiwie zo Cōfeßio Au-
ſtawáią w człowieku: ále zá vſpráwiedli guſtana & A
wieniem nie bywáią zá winę poczytá- pologia eius
ne. Przywodząc zá ſobą Auguſtyná S. art: 2. Aug:
ktory to mowił o żądzy á ſkłonnośći do de nuptijs &
grzechu/ktora zoſtawa/ále nie o grze- cōcup. lib: 1.
chu ktory bywa prawdźiwie odpuſzczony cap: 25.
y zgłádzony. Skąd iáśnie pokázuią/iż
chlubiąc ſię wiárą y vſpráwiedliwieniē/
przećię nigdy nie pozbywáią grzechu/
ktory ie opánował/ (iákom nie dawno
wywodził) á zá tym y w zbáwieniu
ſwym roſpáczáć muſzą: przetoż iáko in-

Kredo Ká cyrskie.

ße ártykuły składu Apostolskiego opá-kowáli (co się ná swych mieyscách wspomináło) ták też y temuż czynią/ gdy/co my wyznawamy z Apostoły grzechow odpuszczenie: to oni z swym Lutrem/mu ßą tym sposobem wyznáć/ grzechow pokrywánie: W czym też bluźnią sámego zbáwićielá nászego y zasługę iego: ktory przeto z niebá iest názwany Jezusem/iż zbáwił lud swoy od złośći á grzechow

Matth: 2. d

iego. Drugi sposob poświecenia y vspráwiedliwienia nászego dźieie się przez Sákrámenty/iáko statki y naczynia widome/niewidomey łáski Bożey. Te tákże prawdźiwe y skuteczne/náyduią się w sámym Kośćiele Kátholickim w skutku łáski Bożey nie rozdźielne/ ále w liczbie á rożnośći potrzeb duszných śiedmioráki&c.

Poświecenie przez sákrámentá v sámych Kátholikow prawdźiwe

Bo przez nie widomie z odrodzenia duchownego żywotá/bywa człowiek prowádzony/áż do oney zupełnośći lat ábo dorostośći głowy nászey Páná Krystusá/ iáko mowi Páweł ś. Bo naprzod przez Krzest y wiárę z vmartwienia grzechowego/bywa ożywiony y odrodzony/z wody y z Duchá ś. do nowośći żywotá duchnego á wiekuistego. Przez potwirdzenie

Sákrámenty iáko człowieká spráwuią.

Ephez. 4. c.

Krzest.

nie ábo bierzmowánie / przyimuie pomnożenie y osobliwą moc Duchá ś. ku śmielszey oney wiáry wyznawániu/y nie przyiaćiołom zbáwiennym mężnemu się sprzećiwiániu. Ktory Sákráment sámym Apostołom był dány w widomym w ognistych ięzykách Duchá ś. zesłániu: Vczniom záś ich/tákże iáko Apostołowie iuż o krzczonym/przez Apostoły był száfowány przez zwirzchnie rąk kłádźienie: Po czásie ich / gdy Kośćioł Boży od prześládowánia wolnieyszy był/z vstáwy Páńskiey/ á z náuki Apostolskiey/odpráwuie to do tąd pomázániem krzyżmá ná czele: gdyż w piśmie świętym dáry Duchá ś. pospolićie pomázániem zwáne bywáią. Po trzećie Sákrámentem ćiáłá y krwie Páńskiey/ bierze człowiek ná duszy pośilenie/y czerstwość / męznieyszemu z nieprzyiaćioły duszným potykániu. Czwarte: gdy się w tákim boiu z krewkośći potknąć y vpáść przez grzech przytráfi / od tego iest Pokutá: przez ktorą człowiekowi z Korábiu kośćiołá Bożego wypádłemu / y w grzechu tonącemu/bywa dána iákoby deská nićiáká/przez ktorą/ wiátrem po-

Bierzmowánie.

Dźieło. 2. á 8. c.

Dionysius de Eccl. Hierarchia cap: 4.
Fabianus Papa epist: 1.
Łukász 4. c.
Dźieło. 4. f. 10. f.

Sákráment Ołtárzny y pokutá.

1. Piotr 3. d.
Hiero: in 16. ca: Ezechielis

pądzáiącey łáski Bożey/onegoż Kora-
biu rátunkiem / y sámym też iákimkol-
wiek vsiłowániem / do tey z ktorey był
wypadł iedności / bywa przywracány.
Ktore wetowánia grzechem vtráconego
poświęcenia przez spowiedź y pokutę/dá
Lactātius de uera religione ca:30. wni Doktorowie przećiw Nowácyanō/
zową też iednym znákiem kośćiołá Bo-
żego. Piąte: gdy Krześćijánin przy sko-
Cyprianus de lapsis. nániu wchodźi w ostátnie á w naniebe-
Ostátnie pomazánie. spiecznieysze szwánki potkánia się z Szá
tánem nieprzyiaćielem swym: według v-
Jakub 5. c. stáwy Páńskiey przez Jákubá ś. Apo-
stołá Kośćiołowi podáney/bywa w tym
ostátnim száńcu przez modlitwę á pomá
zánie oleiem/ osobliwą łáską Duchá ś.
ku fortunnemu zwyćięstwu/á pokoná-
niu nieprzyiaćielá swego / iáko nieiákim
rycerskim pásowániem/ wspomagány.
Małżeństwo/ y Rá piáństwo mnoży wi- domy Kośćioł Boży Ephe. 5. f. Szoste: Małżeństwo ćielesne / Sákrá-
ment złączenia Páná Krystusowego z
kośćiołem swoim/według Páwłá ś. w
sobie zámykáiące/ dodawa też właśney
á osobliwey łáski Duchá ś. ludźiom/áby
żądze ćielesne w nich nie przemagáły/y
potomstwo áby z młodych lat w pobo-
żności á wraz przyiętey wierze pilnie
wy-

wychowywáne było. Nákoniec poświę-
ceniem kápłáńskim ten Kośćioł święty
w synách swoich/ bierze duchowne ro-
zmnożenie/przez kápłany iáko oyce du-
chowne/ ktorzy od sámego odrodzenia/
áż do pobożnego skonánia/przez száfunek
Ewángeliiey/y tych drugich Sákrámē- Ephe. 4. b.
tow/to budowánie kośćiołá á ćiáłá Páń
skiego/do skończenia świátá wykonywá
ią/iáko opisuie Páweł ś. Tákowego Rácyrze Sákramentow ábo ná
poświęcenia przez Sákrámenty ś. nie zbyt ábo nic nie máią.
máią też prawdźiwie y teráźnieysi hæ-
retici. Bo naprzod o liczbę ich zgodźić
się nie mogą: Luther bowiem naprzod Lutherus in capt. Babyl.
przyznawał iedenże Sákráment krztu:
potym dał się námowić ná drugi/Wie- Idem ad Valdenses.
czerzy Páńskiey: czego mu Kálwin po-
świadczył z niktorymi inszymi. Melán- Caluinus sæpe in Instit.
chton lepak ze wszystką drużyną swą Melanchton in confess.
Augszpurską położył ich w swoim wy- Augu: & locis ultimo æditis.
znániu trzy / przydawáiąc pokutę / ábo
rozgrzeszenie. A nakoniec w poslednieysz-
szym wydániu swoich locos cōmunes, po
zwolił czterzech/przyłączáiąc święcenie
kápłáństwá. By był dłużey żyw/doćią-
gnął by był z námi do siedmi. Jákoż ie- Postellus in Panthenosia.
den z tychże nowych Mistrzow / poga-

 dzáiąc

dźiaiąc te rożnice w gromádę przyzna-
wa sześć Sákrámentow. Ale by był do-
brze poráchował / byłoby ich dźiewięć/
gdy czterzy/trzy/dwá/ y ieden / w iednę
summę złoży. Lecz by ich nawięcey ktá
dli nie przyidą im w pożytek. Bo iż ich v
spráwiedliwia sámá wiárá/ktora vprze-
dza Sákrámentá/ tedyć ábo tá wiárá
nie iest pewna/ ábo pewnali (iáko mo-
cno twierdzą) tedy prożno Sákrámen-
tow vżywáią/gdy iuż pirwey sámą wiá
rą są vspráwiedliwieni. Ktemu iż v nich
Sákrámętá nie są naczyniámi áni przy
czyną łáski Bożey/ ále tylko gołym zná
kiem á pieczęćią y iáko ceremonią krztu
Janowego. Co wybornie zgodźi się z
tym/ iż im grzechy nie bywáią prawdźi-
wie odpuszczone/ále tylko od karánia zá
słonione/iáko oni wyznawáią. Przetoż
Luther rádźił/iż lepiey krztu dźiatek má
łych zániecháć. W czym go Nowo-
krzczeńcy áż zás názbyt vsłucháli. A te-
raz więc Dyabeł wyzinał to / czego po
woli szukał/iż nie trzebá Krześćijánino-
wi żadnego zgołá Sákrámentu. Czego
ieden v nas w Polszcze ták dowodźi: Lud
nowego Testámentu iest krolestwem du
chownym/

Vide Staphi. lum in sua defensione.

Caluinus li: 4 instit: cap: 15 Lutherus de capt. Babilo. Magdemburgen. centuria 1. li: 1. ca: 10 & cent: 2. & 4. cap: 5. Lutherus contra Cochlæū, & epi: ad Melanchto.

Obacz kczemu Szátan Nowokrzczeństwo przywiodł.

chownym/ktore bywa Duchem ś. sprá-
wowáne/á nie zwierzchnimi vstáwámi.
Przeto zwirzchnich Sákrámentow vży-
wánia nie potrzebuie. Krzest był zwirz-
chnią cerymonią/ktorą ná początku ko
śćiołá y Ewángeliiey/Pogáństwo do ko
śćiołá było wprawowano. Gdyż tedy
my rodźiemy się z Pogáństwá iuż po-
krzczonego / tedy zgołá żadnego krztu
(toć iuż gorzey niż Nowokrzczeńcy)
nie potrzebuiemy. Tákże: Wieczerza
byłá iákimśi bráctwem onego pirwszego
Kośćiołá. A ták nie teraz do nas nie na
leży. Otożći Dyabeł dowiodł czego
chćiał/iż od máłych odpustow nie zná-
cznie począwszy/ z tego nowego krześći-
iáństwá/stáre pogáństwo poczynił. Do
tey świętobliwośći kośćiołá Bożego/na
leżą łáski á dáry Duchá ś./nie tylko (iá
ko Theologowie mowią) gratum facien
tes ále też gratis datæ, to iest/ktore się v w
złych/ku pożytkowi drugim náyduią. Z
tych liczby są dáry czynienia cudow/ y
opowiádánia rzeczy przyszłych / o kto-
rych swym porządkiem mowić będzie-
my. * Siedmnasty tedy znák Ko-
śćiołá Bożego iest/ łáská BOża y dar
czynienia

Czytay náwrocenie Wilkowskiego fol: 149.

Obołá osobá ne coká cytzom wyszła.

D. Thomas 1 2dæ quæst: 111. art: 1

Siedmnasty znák iest prawdźiwe cudá.

czynienia cudow. Ktorego znáku miedzy
inſzymi vżywa dawny Doktor y Mę-
Irenæus li. I. cá: 8. & lib: 2. cá: 57. czennik Irenæus ś. zámykáiąc w tym wy
rzucánie dyabelſtwá/ vzdrawiánie nabo-
żne rozmáitych chorob/ wſkrzeſzánie v-
márłych/ y inſze cudá/ ktorym moc przy-
rodzona áni ſzátáńſka nie ieſt przemo-
żna/ ále tylko Boſka. Pokáże tu tedy/ na-
przod iż do opowiádánia nowey iákiey
náuki zbáwienney/ cudá ſą potrzebne:
potym iáko tákie cudá bywáią prawdźi-
we/ y iáko wiárę wyświadczáią: náko-
niec ieśli ſię v Kátholikow czyli v here-
Do nowey náuki / nowe cudá potrzebne. tykow náyduią. Do ogłoſzenia nowey
náuki cudá być potrzebne/ dał znáć ſam
Bog/ gdy poſyłáiąc Moyzeſzá do wybá-
2. Moy: 4. a wienia ludu ſwego z Egyptu / roſkazał
mu tego poſelſtwá ſwego dowodźić / nie
tylko náuką/ ále też nieſłychánymi nád
przyrodzenie cudámi / ták przed ludem
Izráelſkim/ iáko też przed Pháráonem
czynionymi/ ktorym moc dyabelſka przez
czárowniki Pogáńſkie wyrownáć nie
3. Krons. d. mogłá. Elijaſz Prorok / nowey náuki
kácyrſkiey doświadczał cudem z niebá po
kazánym. Toż czynili wſzyſcy iákmiarz
Prorocy/ gdy co do wierzenia trudnego
ludowi

ludowi ſwemu od Bogá odnośili. Ná-
wet ſam Pan Kryſtus / vrząd y náukę
ſwoię vpewniał/ nie tylko onym niebie-
ſkim Troyce ś. wyświadczániem/ ále też Matth. 3. d.
vczynkámi rozmáitych á niezliczonych
cudow/ ktorych żaden przedtym ná świe-
ćie nie czynił: potępiáiąc ſtąd przećiwni Mátt. 11. c.
ki ſwe/ iż zá tákim dowodem/ oſoby y náu Jan 15. d.
ki iego przyimowáć niechćieli. Toż też
zoſtáwił ná Apoſtołách ſwych/ gdy roz- Mát. 10. a.
ſyłáiąc ich opowiádáć Ewángelią/ ro-
ſkazał im niemocne vzdrawiáć / vmárłe
wſkrzeſzáć/ Dyabelſtwá wyrzucáć/ ꝛc. vpe
wniáiąc ich/ iż nie tylko ſámych Apoſto Jan 14. b.
łow/ ále y potomkow ich w nawrácániu
świátá/ miáły tákowe y ieſzcze więtſze
cudá náſládowáć. Poświadcza tego Má Márek 16. d
rek ś. dokłádáiąc/ iż roſzedſzy ſię opo-
wiádáli Ewángelią/ z tákowym znákow
y cudow náſládowániem: czego też w
dźiejách y żywotách Apoſtolſkich / y w
hiſtoryách kośćielnych częśći opiſáną ma-
my. Stądżeć dawny Tertullianus/ zá- Kredens ká-
dawſzy heretykom nowość náuki/ ták cyrzom do
mowi: Jeśli inſzego Bogá opowiádáią/ vkazánia
czemuż piſmá y rzeczy vżywáią tegoż potrzebny.
Bogá przećiw ktoremu náuczáią? Jeśli Tertullia. de præſcr. n. 11.
też

też tegoż opowiádáią/ czemuż ináczey ?
Abo niechay pokáżą cudá nowego Apo-
stolstwá swego: Niech mowią / iż Kry-
stus z nowu z niebá zstąpił / y dał im
moc tákie cudá pokázowáć. Tákże Au-
gustyn ś. miedzy inszymi przyczynámi/
ktore mu Kośćioł prawdźiwy wyświad-
czáły/ y w nim go zátrzymawáły / ktá-
dźie moc czynienia prawdźiwych cudow/
ktorych ná inszym mieyscu wielką liczbę
wylicza/ y ku ozdobie wiáry powszechney
zálecá. Przyznawa to y Melánchton/
pisząc: Iż gdy są wielkie ćiemnośći w
wierze/ bywáią wzywáni nowi Dokto-
rowie: y záwsze bywáią przydawáne od
Bogá cudá/ ábyśmy byli vpewnieni iż
od Bogá są postáni. Otoż tá wiárá
ktorą my Kátholicy do tąd trzymamy/
iáko iedno od Apostołow / miáłá po
wszech kráiách y narodách te/ ktorzy ią
wyświádczeniem tákowych cudow fun-
dowáli: czego iż pewną successią á dźie
dźictwo do tąd záchowuiemy / tedy no-
wych cudow z tey miáry nie potrzebuie-
my/ mowiąc z Apostołem / iż cudá dáne
są ná znák/ nie dla wiernych/ ále dla nie-
wiernych. Bo według Augustyná ś. one
naypirwsze

August: cõtra epi: fundamẽti cap:4.

Idem de ciui: li. 22. cap: 8.

super 3. ca: Matth:

Cudá teraz Katholikõ czemu nie potrzebne/ ále Kacyrzõ.

1. Kor. 14. D. Greg: homel. 29. August: de utilit. credendi ca: 14.

naypirwsze cudá/ Kośćiołowi nászemu v-
czyniły powáżność/ á powáżność sprá-
witá wiárę ábo dufność/ wiárá lepak źie
dnáłá mu mnogą wielkość / z wiel-
kośći potym vrosłá stárodawność / á tá
nákoniec sámę religią ták vgruntowáłá/
iż iey nie tylko zdrádá nowośći kácyr-
skich/ ále też áni moc wśćiekłośći pogáń-
skich szkodźić námniey nie może. Lecz Ká
cyrze/ iż się mienią być postánymi nie z
tey successyey/ ále (iáko mowią) od sá-
mego Bogá ku wskrzeszeniu prawdy
Boskiey w Papiestwie dawnych wie-
kow zátłumioney/ y zágubioney : Tedy
iuż/ nie ludzkie ále Boskie przez cudá wy
świádczenie/ przynośić muszą. Bo co
więc náuki swe dawnymi y Apostolski-
mi názywáią/ to sámá rzecz ináczey po-
kazuie: gdyż Apostołowie iednáko po w-
szystkim świećie náuczáli: á v nich nie
tylko co kráiná/ co miásto/ co bożnicá/ co
dom/ ále też pospolićie/ co głowá / y co
czás/ to rożna wiárá bywa. Otoż ieśli
nie dla żydow ábo dla Pogánow/ do kto-
rych się z roskazánia Páńskiego y przy
kłádu Apostolskiego z tą nową náuką
vdáwáć mieli / tedy wżdy dla nas ták
wielkiey

Matth: 28. D. Marc. 16. D

wielkiey liczby Kátholikow / ktorzy ro-
żnym dowodom y náukam ich wierzyć
nie możemy/powinniby byli nowymi też
iákimi cudámi one podeprzeć y vpewnić:
Jákoż widząc tego táką potrzebę chćie-
li się o to niektorzy z nich kuśić / o czym
niżey będźie. A ieśliby nam to zádáć

Cudow prawdźiwych od fałszywych rozeznánie.

chćieli/iż cudá nie mogą być pewnym
znákiem Kośćiołá Bożego/ gdyż ie też
czynili y fałszywi Prorocy/ y Antykryst
naywięcey ich pokázowáć ma. Ná to od-
powiádam z dawnymi Doktorámi S.
Naprzod iż cudá Antikrystowskie nie bę-
dą prawdźiwe/ále kłamliwe á z Szátá-
ná/iáko dokłada Páweł ś. Co być może

2.Thes:2. b

z dopuszczenia Bożego/ gdy ábo/według
Tertulliáná/chorobie ábo inszemu przy-
padkowi/Szátan vlżenie ábo odmiánę
vczyni: ábo też gdy applicando actiua
passiuis,nie zwyczáyne rzeczy y omamie-
nia w zmysłách ludzkich pokaże. Táko-
weż też cudá pospolićie bywáią postáń-
cow iego kácyrzow. Czego (iż insze opu-
szczę) pokazał pámiętny przykład/oćiec
wszech kácyrzow Simon Magus , gdy
przećiwiáiąc się Piotrowi ś. w Rzymie
nie mogł człowieká vmárłego wskrześić/
iáko

Tertullia. in Apologetico.

Przykłady cudow kácyrskich.

Clemẽs 2. & 3. recogniti. Aegeſipus li: 3. cap. 2.

iáko Piotr ś. vczynił/ ále tylko kuglár-
stwem szátáńskim głowę iego ná chwilę
poruszał: Ták też gdy chcąc po powie-
trzu látáć/ná modlitwę Piotrá ś. spad-
szy/nie tylko skrzydeł/ále y nog/á zátym
y żywotá pozbył. Tákoweć fałszywe cu-
dá czásu swego hæretykom zádawał Ire-
næus,Augustyn/ y inszy dawni Dokto-
rowie ś. Wszákoż z dopuszczenia Boże-
go/mogą też niekiedy hæreticy prawdźi-
we cudá spráwowáć/wszákoż nie ku po-
twirdzeniu/ále owszem ku pokuśie á zá-
wiedzieniu wiáry : iáko w tym P. Bog
przez Moyzeszá lud swoy od fałszywych
prorokow przestrzega. Y sam P. Kry-
stus w nowym zakonie / przepowiedźiał
tákowych/ktorzy cudá w imię iego czy-
nili/á przećię się czásu dniá sądnego do
nich znáć nie będźie. Ale nie wnet prze-
to P. Bog tákimi cudámi błędow ich
chce potwirdzáć. Jáko też (mowi nádo-
bnie Justinus) Bog nie pochwala błę-
dow Pogáńskich tym/gdy ná nie/rowno
iáko y ná wierne swe/świátłość y ogrzą-
nie słońcá swego rozpuszcza. Nie mo-
wiemy tedy/áby wszędźie Kośćioł praw-
dźiwy być miał gdźie się cudá pokázuią:
P ále

Iren:li:1. c.8 & li:2: c.56 57. Auguſt: li. 13. contra Fauſtum c. 5 Idẽ tract:13. in Ioan.

Iuſtin. quæſt: 100.

5.Moi:13. a.

Mátt: 7. c 24. b.

Iuſtin. quæſt: 5. ad orthod.

Mátt: 5. g.

Cudá iáko pokázuią Kośćioł.

ále to twierdźimy / iż gdźie przy inszych
głownych znákách/o ktorych przed tym
było / cudow czásu potrzeby nie máß/
tám też Kośćioł prawdźiwy być nie mo
że. Otoż tákie cudá Kośćioł wyświad-
czáią/ktore pirwey Kośćioł wyświad-
czą iż są prawdźiwymi á ku dobremu
końcowi cudámi. Ktory wyrok wydał
sam Bog przez Moyzeßá ták mowiąc:
Jeśliby się ziáwił Prorok w pośrzodku
ćiebie (ludźie moi) ábo ten ktoryby się
popisował z iákim obiáwieniem: y prze-
powiedźiałby iáki znák y cudo/á z gisći-
łoby się co był opowiedźiał : iedno żeby
mowił: Podźmy á náśláduymy Bogow
obcych/ktorycheś ty niewiádom / y słu-
żmy im:nie maß słucháć słow proroká y
wießczká onego/ gdyż was kuśi ábo do-
świadcza P. Bog wáß / áby się iáwnie
pokazáło/ieśli go miłuiećie ábo nie / we
wßystkim sercu y dußy wáßey. Dla tá-
kowegoż doświadczenia dawny Tertulli-
anus/nie tylko cudá/ ále y sámo pismo
święte/piße być ták obśćie podánym /y
ták nástosowánym/áby/iáko dobrzy zbu
dowánie/ták źli á Pánu swemu niewier
ni zgorßenie/stąd obnośili. Skąd się zá/
myko

Probá cudow práwdźiwych.

5. Moy: 13. a

Jáko pismo ś. ták y cudá złym ná pokusę są dáne.

Tertullia. de præscript. hæret. n. 15.

myka/iż kácyrze by nawiętße cudá mieli
y nákoniec /iáko Augustyn z Páwłá ś.
wywodźi / by też y gory z mieysca ná
mieysce przenośili/tedy im to nic nie po
maga/bez miłośći:ktorą zágubili/ y bez
iednośći ktorą opuśćili. O czym Jgna-
tius zwolennik Apostolski tákową sen-
tencyą zostáwił: Ktobykolwiek náuczał
mimo to co postánowiono iest/ choćiaby
był godźien wiáry/choćiaby pośćił/cho-
ćiaby dźiewictwo záchował/choćiaby cu
dá tworzył/choćiaby prorokował / niech
tobie będźie poczytány zá wilká / ktory
pod owczą postáwą ná wyniszczenie o-
wiec czyha. W sámym tedy Kośćiele
Kátholickim prawdźiwe y wiárę pewnie
wyświadczáiące cudá się pokázowáły.
Co łácnoby się pokazáło po wßystkie
wieki od Apostołow áż do tego czásu:ále
krotkośći náśláduiąc/niektore tylko cudá
od wieku Grzegorzá ś. od ktorego prze-
ćiwnicy pospolićie skáżenie náuki nam
zádawáią tu przypomionę. Bo naprzod
w tym ßostym ná sta rozdźielonym wie-
ku od P. Krystusá/tenże Grzegorz ś. w
dyálogách swoich/bárzo wiele tákowych
czásu swego okazánych cudow kładźie.

Obacz pilnie.

Augu: tract: 14. in Ioan:

1. Kor. 13. a.

S. Ignatius epi: ad heron.

Cudá Kośćiołá kátholickiego od tysiącá lat.

Beda li: 1. hiſtor: Angl. ca: 31. & li: 3. cap: 2.

Toż też wypiſuie Gregorius Turonenſis. Siodmego y oſmego wieku/ Bedá zacny Theolog y hiſtoryk/ wylicza cudá od vczniow y poſtáńcow Grzegorzá ś. w Brytániiey ſpráwowáne. Dźiewiątego wieku mamy pámiątkę cudow/ktore ś. Thárſius przećiwko prześládowcom obrazow obfićie pokázował.

Cromerus li: 3. de geſtis Polonorum.

W tymże wieku Woyćiech ś. Apoſtoł y pátron Polſki/y po śmierći náukę y świątobliwość ſwą potwirdźił/onym cudem/ gdy ćiáło iego v Pogánow ná rowną złotá wagę ſtárgowáne/máło co záważyło.

Petrus Damiani in eius uita: & Surius in hiſt: ſanct.

W dźieśiątym wieku był ś. Romuáldus/y ś. Wácław krol Czeſki/ ktorzy też znácznymi cudámi ſłynęli.

Vide Cromerum lib: 4. & finem li: 16. & Miechou: in eius uita.

Tegoż czáſu kwitnął też cudámi ſwymi wielebny ś. Stániſław pátron náß Polſki/ iáko to náſze włáſne Kroniki wyświadczáią. Jedennaſtego wieku byli znáczni cudámi ś. Anſelmus y Grzegorz ſiodmy Papież. Dwunaſty wiek miał zacnych dwu cudotworcow/ Máláchiaſzá/o ktorym piſze Biernat ś./iż z nadawnieyßymi świętymi cudámi wyrownywał.

Lege uitam utriusq;.

Sam też Biernat ś. ſnádź ná káżdy dźień znáczne cudá wydawał: ták iż iednego dniá iedennaśćie ſlepych oświećił.

Bonauentura in eius uita.

De reliquis lege apud Lipomannum uel Surium.

W trzynaſtym wieku żył ś. Fránćiſzek/ iáko w pobożnośći żywotá/ ták y w cudách pámiętny: drugi Dominik ś. ktory záraz trzech vmárłych wſkrześił. Trzeći/Celeſtinus piąty Papież Rzymſki/y ś. Antoni pátron miáſtá Padewſkiego. Wieku czternaſtego/ ſłynął cudámi ſwymi Mikołay ś. /S. Bernardyn/ś. Kátharzyná Seneńſka. Piętnaſty wiek miał ś. Wincentego/onego zacnego káznodźieię/ ktory ſámych vmárłych wſkrześił/trzydźieśći y ośmi. Tego náßego wieku przed powſtániem teráźnieyßych kácyrſtw/ś. Fránćiſzek de Paulá zakonnik/był dosyć znáczny w czynieniu cudow:

Cuda czemu teraz rzedße.

Matth: 13. & 17. c.

Potym w náßych kráinách przerzedźiło ſię ich / prze niedowiárſtwo kácyrſkie/á oziębłość krześćijáńſką: dla czego y ſam Pan Kryſtus w oyczyźnie ſwey cudow czynić nie mogł. Wßákoż ná nowo náleźionym świećie á wyſpách zamorſkich/Franciſcus Xauerius męczennik zebránia Páná Jezuſowego/przy náwrácániu Pogánow/ nie máłe cudá pokázował/mowieniem Paćierzá z pozdrowieniem Pánny Máryey/ przez dźieći

náwrocone rozmáite choroby nátychmiast vzdrawiáiąc. Ktorego ćiáło ácz dawno zámordowáne / przećię do tego czásu skázy nie vznawszy wdzięczną woność wydawa. Tákowe cudá zwykli przećiwnicy z dawnymi kácyrzámi dyabelstwu ábo czárnoksięstwu przyczytáć. Ale to ieszcze ie więcey potwirdza. Bo zbáwićiel przepowiedział / iż iáko onego sámego przećiwnicy zwáli Belzebubem/ y cudá iego dyabelstwu przypisowáli/toż też członki y sługi iego potykáć miáło.

Kácyrskie niedowiárstwo o cudách żydowskiemu podobne.

Matth. 10. c 12. b.

Co też zádawáią nie pewność historiy/ ktore tákie cudá opisuią: ná to im dawno odpowiedział Augustyn ś. / iż tym sposobem wolnoby we wszystkich inszych rzeczách tego záprzeć/co nam te insze historye wyświadczáią: á tym sposobem wszystká wiárá y pámiątká ludzka ná świecie musiáłáby wyginąć. Ale nákoniec by też historye milczáły / są tego oczywistymi świádkámi y pámiątkámi ták wiele kośćiołow/ káplic/ klasztorow/ szpikalow/ ktore pospolićie zá vprzedzeniem iákiego cudu ábo obiáwienia Boskie°/były budowáne y nádawáne. Tákże mieyscá niktore wielkimi cudámi do vzdra-

Historyam kacyrze prozno nie dowierzáią.

Augu: de ciu: lib: 10. c. 13.

Cudá powszednie y w Polszcze.

vzdrawiánia chorob y inszych potrzeb pobożnych ludźi od Bogá vprzywileiowáne. Miedzy ktorych wielą y v nas w Polszcze iest kośćioł P. Máryey w Częstochowie/ y kośćioł ćiáłá Páńskiego tu w Poznániu/zbudowány zá wielkim cudem náleźionego ćiáłá Páńskiego przez żydy doświádczánego/ (iákie przykłády pokazáły się też potym w Sochaczewie/ y indziey) ná ktorych mieyscách wielkich cudow á dobrodzieystw Boskich y teraz ludzie doznawáią: iáko tego niktorzy dowodne pámiątki támże zostáwuią. Kácyrze lepak ábo zgołá żadnych cudow nie mieli/nie mogąc(iáko Erasmus z nich szydzi) y szkápy chromego vleczyć: ábo z omamienim ludźi/á zá tym że sromotą swą o nie się pokuszáią. Co Tertullianus nadobnie wyráził tymi słowy: Chcę też wypowiedzieć ich możne cudá. Jedno iż w nich opák násláduią Apostołow. Bo Apostołowie z vmártych czynili żywe/á ći z żywych czynią vmarłe. Iż przykłády dawnieyszych heretykow dla krotkośći opuszczę/coś podobnego naydźiesz w żywoćie Kálwinowym/ ktory opisał z iego szkoły wyrodzony No-

Choćż kyderstwo z cudow kácyrskich.

Erasmus in Diatriba de libero arbitr.

Tertullia. de præscr. n. 11.

Kácyrze z żywych vmarłe poczynili.

Vide Castallionem in eius uita: Polonicè uersa f. 63

Nowángelik. Bo nowę náukę swą/ nowym tákże cudem chcąc vdáć/ náiął iednego mężá/ ktory sie zmyślił vmárłym/ vczyniwszy vmowę z nim/ iż gdyby trzeći kroć iemu zmartwychwstáć roskazał/ áby sie ná ten głos porwał. Gdy w kośćiele wielkie zgromádzenie ludzi tego cudá oczekywáło/ on zdrádliwy głos Kálwinow/ z słusznego dopuszczenia Bozego onego człowieká vmorzył. Bo po długim wołániu/ máry odkrywszy/ vmárłym go náleziono. Ktorą zdrádę żoná onego vmorzonego/ támże záraz z wielkim nárzekániem wywołáłá. Podobny przykład opisuią niktorzy/ iż v nas niktorzy zá pewne twierdzą we wśi ná pod gorzu Bieszczodá rzeczoney: gdźie też Minister Kálwiński náiął niciákiego Máttheuszá/ ktory tákże zmyśliwszy sie vmárłym/ miásto wskrzeszenia/ głosem onegoż ministrá był vmorzony. Trzeći przykład tákowyż stał sie w Láncućie/ iáko mi to zá pewne przed kilkiem lat ná Trybunale Lubelskim powiádał człowiek znáczny y wiáry godny/ ktory tego práwie dowodnie był wiádomy/ choćia tám tego bárzo táiono. Luther iż nie był nowym

Staphilus 2. Apolog. Lindanus li: 3. Dubitátij.

nowym Prorokiem/ iáko sie tym chlubił/ y drudzy go nim czynią/ tym też tego świeżo dowodzą teráznieyszy Sákrámentarze/ iż żadnego cudu nie vczynił. Kusił sie iednák raz wyrzucáć dyabłá. Z ktorym ácz sie wielkim towárzystwem przechwalał/ przećie skoro głos iego vsłyszał/ wielkie á smrodliwe znáki stráchow y wirzchem y dołem zostáwił: y z oney zákrystyey gdźie sie był z opętáną niewiástą záwárł/ ledwie go zátárásowánego ná wołánie iego dobyto. Po śmierći też to cudo zostáwił/ iż choćia iego trupá w cynową trunnę mocno było zákowano/ przećie we śrzodku zimy ták śmierdźiáło/ że sie ludźie tym zárázáli: áby sie wypełniło/ co był przepowiedźiał: Pestis eram viuus, moriens ero mors. O czym będźie niżey. Zwinglius błąd swoy o Sákrámenćie/ fałszywym cudem vtwirdźił: bo pisze/ iż mu sie we śnie vkazał ktoś/ czarnyli biały li/ y vkazał mu w pismie te słowá o báránku wielkonocnym (Wielka noc Páńska iest) y według nich roskazał mu też/ ná znák tylko ćiągnąć one słowá Páńskie (To iest ćiáło moie) O Nowokrzczeń-

Luther nie bedąc Prorokiem/ pro żno sie też o nowe cudá kusił.

Admonitio fol: 203.

Szátan mistrz Sákrámentarzow.

Pomeranus in orat. funebri Lutheri.

Heshusius cōtra Caluinū, & Bezam. Et ipse Caluinus li: de subsidio Euchar:

 cách

Cudá Nowokrzczeńskie.

cách náyduie się nie máło tákowychże
cudow. Miedzy inszymi y to: iż gdy miá
sto Monástyr zdrádą opanowáli/ y Kro
lá sobie z kráwcá vczynili/ chcąc też mieć
Lege lo: Gastiū de Anabaptismo: Historiam Surij & Sleidani. li: 10.
y Proroki/ kuglárstwem swym pokázo=
wáli/ iákoby krwáwy deszcz z niebá spu=
szczáli. Co Dyabeł w nich spráwował:
iáko y to/ iż kto się miedzy nie dostał/ w=
net obcymi iezykámi mowił: czego ieden
doznał ná żenie swey/ ktora stámtąd wy=
rwána/ ledwo swoię mowę zwyczáyną
vmiáłá. Tákimiże máchlárstwem zmy=
slali iákoby przykłádem P. Krystuso=
wym/ z wody wino przemieniáli: y iáko=
by ryby w studni łowili pirwey ich tám
Cudá pospolite kácyrskie.
násadzawszy. Ale nie bawiąc się tym
dáley tkwią nam w oczách wielkie cudá
kácyrskie/ gdy z słowá Bożeo włásne swe
iáko się komu zda twirdzą dumy: z iedne
goż kościołá y iedneyże wiáry niezliczone
y sobie przeciwne sekty y bluźnierstwá:
z krześćijáństwá iákmiarz pogáństwo: z
kościołow chlewy: z nádánia duchowień
stwá/ szpitalow/ szkoł/ iáskinie rospustno=
ści swey: z miástá y wsi ludnych y bu=
downych/ nędze y pustki: y Rzeczypospo
litey iákąś nierządną wrzáwę: y náko=
niec

niec z kwitnącego Krześćijáństwá/ mi=
zerny iákiś á zámieszány Bábilon vczy=
nili. Co wszystko iż się stáło bez gwaltu/
mieczá dobyćia/ á rozlania krwie/ ále tyl=
ko słowem/ ktore Bożym názwáli/ wiel=
kie to záprawdę cudo/ w ktorym się też
sam Luther przećiw Papieżowi prze=
chwalał/ iákom wyższey wspomionął.

Epi: ad Argentinen. & lib: de cauenda seditione.

Osmynasty znák przeszłemu podo=
bny Kośćiołá Bożego/ iest dar BOski
Dar Prorocki iest 18. znakiem Kościołá.
przepowiádánia rzeczy przyszłych. Kto=
rym Pan Bog zwykł też vpewniáć wiá
domość siebie y woley swey: Jáko ono Izai. 41. c.
Izáiasz mowi do báłwanow: Opowie=
dźcie rzeczy ktore máią przyść/ á będzie=
my vpewnieni/ iż Bogámi iesteśćie. Tąż
też probą chce Bog rozeznáwáć praw=
dziwe Proroki od fałszywych/ roskázuiąc
przez Moyzeszá/ iż ktoby się w przepo= 5. Moyz.
wiádániu swym nie zgiśćił/ áby zá Pro=
roká nie był miany. W nowym tákże
zakonie P. Krystus/ chćiał iáko praw=
dziwy Prorok wyświadczyć osobę y náu
kę swą/ gdy to vgiśćił co był miedzy in=
szymi rzeczámi przepowiedział o męce Mátt. 10. b. 24. a. 11. b. 16. c.
swoiey/ o zburzeniu miástá Jerusalem/ á
rosproszeniu y zátwárdzeniu żydow/ y o
trwáłośći

trwáłośći Kośćiołá swego ná opoce sto-
licę Piotrá ś. záłożonego / o prześládo-
wániu y o kácyrstwách kośćiołá swego:
To też zostáwił ná Apostołách y in-
szych násládowcách swoich: gdy mowił/
Matth: 23. g. v. c. oto ia do was posyłam Proroki/mędrce/
y w pismie vczone: y gdy też w dźień są-
dny przepowiáda niepobożne proroki/
ktorzy mowić będą: Azażesmy w imię
Ephe: 4. b. twoie nie prorokowáli? Gdy iészcze we-
Vincent. Lyrinen. contra dług náuki Páwłá ś. miedzy inszymi
vrzędámi Kośćiołá swego/ postánowił
hæreses. też Proroki: y gdy (iáko Piotr ś. wywo
Iustinus cum dźi) według proroctwá Ezechielowego/
Tryphone. wylewa duchá Prorockiego / ná członki
Dźieią: 2. c. Kośćiołá swego oboiey płći / y iákichże
kolwiek lat. Co się wnetże skutkiem po-
Lukász 13. a. kazáło/gdy Lukász ś. opisuie Proroki/ w
11. d. 21. b. onym pirwszym Kośćiele Páńskim / z
ktorych liczby był Agábus/ktory czásy y
látá głodne/ y więźienie Páwłá ś. ku
pożytkowi onegoż kośćiołá przepowie-
dźiał. Wspomina też Philippá iednego/
z śiedmi Dyakonow / ktory miał cztery
corki / duchem Prorockim obdárzone.
Euseb: lib: 3. Do ktorych Eusebius w tymże obdá-
hist: eccl. c 31 rzeniu Prorockim/przydawa Quádratá
Biskupá/

Biskupá/y niktorych inszych z towárzy-
stwá Apostolskiego. W tákowymże Pro-
roctwie byli znáczni niktorzy z Aposto- 1. Tim: 4. a.
łow/ gdy przyszłe kácyrstwá po śmierći 2. Tim: 3. a.
swey skutecznie przepowiedźieli. Stądże 2. Piotr 2. a. 3. a.
Iustinus/Ireneus/ y Chrysostom ś. tá- Iud: 8 c.
kowe proroctwá/ zá ieden dowodny znák Iustinus cum
kośćiołá Bożego poczytáią. Co iednák Tryph: circa finem.
ma być rozumiano tym sposobem/ iáko Irenæ: lib: 2.
się przed tym o cudách/ z sámego wyro- cap: 57.
ku Boskiego opisáło. Od czásow Apo- Chrisost: ho:
stolskich áż do tąd/záwżdy się też tákowe 8. in Matth.
dáry Prorockie v Kátholikow według
potrzeby náydowáły. Miedzy ktorymi
(iż krotko odpráwię) słynął y Proro- Basili. lib: de
ctwem on zacny Grzegorz ś. Biskup Spirit. s. c. 29
Neocezárski/ktory od wielkośći á zacno-
śći cudow/ktorymi y Apostoły przero-
wnał był Taumaturgus, to iest cudotwor
cą názwány. Tákże Antoni pustelnik Athan: in vi-
ś. ktory miedzy inszymi rzeczámi prze- ta Antonij.
powiedźiał kácyrstwo Aryáńskie/ y te
nieszczęśćia ktore stąd Kośćioł podiąć
miał. Zá czásu Augustyná ś. słynął Augu: li: 5. de
też wielkimi cudámi/nie iáki Ian ś. pu- ciuit: ca: 26.
stelnik/ktory Cesárzowi Theodosyuszo-
wi wielkie zwyćięstwá przepowiádał.
Grzegorz

Lib. 2. Dial: ca. 12. & 15

Vide utriusq; uitam.

S. Bonauent. in uita s. Fráncisci.

Grzegorz ś. Papież piße o ś. Benedykcie zakonniku/iż Totyli onemu srogiemu prześládowcy wiele rzeczy przepowiedział/ktore mu się wyiáwiły. S. Biernat/ w Máláchiaßu pustelniku opisuie też duchá Prorockiego. Co tákże o sámymże ś. Biernácie czytamy w żywocie iego. Fráńcißek ś. okazał też znáczne proroctwo/w oney walce ktora w Syryey z Máchometany byłá stoczona. Inße tákowe opußczam. Czásow náßych iáko cudow/ták y duchá Prorockiego/ niedowierność/y zgorßenie Krześćijáństwá vmnieyßyło. Wßákoż kto vßy rospuści/dosyć tego P. Bog y teraz ná rozmáitych mieyscách pokázuie: kiedyby iedno zwierzchność krześćijáńska/w słußnym tych rzeczy rozeznawániu/nie ták ospáłą byłá. Lecz okrom kościołá Kátholickiego/ wßystkie sekty ták pogáńskie iáko też odßczepieńskie y kácyrskie / iáko sámey prawdy/ták też tego wyświadczenia iey przez obiáwienie y opowiádánie rzeczy przyßłych/nigdy prawdziwie nie miáły. Bo cokolwiek tákowego kiedy pokázáć się kusili/pochodziło to z iáwnego omamienia ßátáńskiego / ktory przez

Obiáwienia cudowne w pośmiech obrocone ábo zániedbáne.

Kácyrze proroctwá nigdy nie mieli/ ále ßátáńskie omamienie.

báłwány

báłwany Pogáńskie / y niekiedy przez vstá kácyrskie opowiadał rzeczy skryte/ ktore były ábo w przyrodzeniu zátaione/y ludziom nie ták znáiome / ábo też nád przyrodzenie/ále te ktore ku wyrządzeniu czego złego/od BOgá Szátan miał powierzone: iáko to wywodzi on wielki zwyćiężcá Dyabłow S. Antoni pustelnik/á zátym Theodoretus y Augustyn ś. Pokazáło się to y tego náßego wieku/gdy herstowie kácyrscy/ zwłáßczá Luther á Kálwin/ zwáli się Prorokámi nowo od BOgá wysłánymi: á przećię ábo nic przyßłego nie opowiádáli / ábo więc to/czym się w prawdę bárzo zádłużyli. Czytamy w dźiciách Lutrowych/ iż gdy w Niemcách zá swowolną Lutrową náuką chłopstwo przećiw własnym Pánom powstawáło/nápisał Luter księgę/ prorokuiąc iż nie miáło przyść do żadnego rozruchu : áno táki z tąd vrosł ktoremu ledwa kiedy rowny był. Potym gdy się iuż ono gburstwo w kupę z boiáźnią gromádziło / prorokował z nowu Luther/iż pewne zwyćięstwo otrzymáć y pány swe opánowáć mieli: á iednák potym wßystkie iákmiarz do iednego żáło-

S. Antonius apud Athanasiũ in uita sua. Augus: de diuinat: dæmo: ca: 4.

Theodoretus de oraculis.

Proroctwá kácyrskie.

Cochlæus in actis Luther.

Luther pokusá zwiąs wodząca.

śnie

Nowokrzcżeńskie proroctwo.

Vide historiã Surij & aliorum.

śnie wybito. Tego proroctwá Lutrowego poprawił z iego szkoły wyrodny Mũcerus herszt Nowokrzcżeńcow / ktory ono chłopstwo w zwyćięstwie ták vpewniał/ iż twirdził być sobie od BOgá dany miecz Gedeonow: zá czym przed wszystkim woyskiem idąc/ chćiał wszystkie kule przećiwnych dział rękawem swym hámowáć : á przećię tegoż máło nie naprzod poimano y strácono/ácz przed stráceniem Kátholikiem z nowu zostáł/y iuż nie o religią/ ále o sedicyą gárdło dał. Obáczywszy Luther Kśiążąt przećiwko sobie obráżenie/pisał z nowu persuáduiąc im/ iż rzeczy wdźięcznieyszey Bogu vczynić nie mogli / iáko wszystkę moc swoię ná tákowe zdrayce swe obroćić.

Hárde á sromotne proroctwá.

Mawiał też więc tymże duchem Proroctwá swego : Dopuśććie mi ieszcze kazáć y pisáć ze dwie lećie/vyźrzyćie gdźieć się Papież y z swoim krolestwem podźiie. Kazał potym przez dwádźieśćiá lat / á przećię Papież Papieżem/ á Lutrá ledwo szczątek zostáł. Podobne proroctwo powiádáli mi kilká slácheckich ludźi/o iednym tu v nas wielkiego miedzy swymi záwołánia Nowángeliku;ktory iednego

Woiewody

Woiewody iuż zmárłego/ prosił o ktorą libre pápiru/chcąc Iesuity z Posnániá wypisáć. Mogłby iuż podobno pisánie iego ryzámi pomierzáć/ á Iesuitow co dáley tym więcey przybywa. Chćiał ieszcze Luther przykłáde inszych świętych po śmierći prorokowáć/iż iáko żywot iego záráźił Papieżá / ták lepak śmierć miáłá go też vmorzyć: dawszy ná grobie swym nápisáć ten wirszyk:

Pomeranus in funebri orat. Lutheri.

Pestis eram viuens, moriens ero
mors tua, papa.

Obacz.

Y w części się to zgiśćiło/bo żywiąc ták záráźił Krześćijáństwo/iż do tąd wskuráć do końcá nie może. A Papieżá tá záráżá namniey nie dotkłá/á ieszcze mniey śmierć ábo vpadek. Okrom tego żeby (mors) chćiał rozumieć iezykiem sobie przyrodzonym. Bo do tąd Krześćijáństwo wyznawa Papieżá być widomą głową Kośćiołá Bożeo/zá czym przyydźie Lutrowi zostáć/tym co w człowieku iest głowie przećiwnego.

XIX.

Znák Kośćiołá Bożego/nie vstánie w prawdźie á potępiánie błędow.

Zá dźiewiętnasty znák KOśćiołá Bożego może być poczytány ten / iż w prawdźie náuki/nie bywa nigdy zwyćiężony/ále owszem przećiwne błędy y ká-

cyrstwá

kyrstwá zwycięża y potępia. Bo ma obie
Izaiá. 30. d. tnicę od sámego Bogá/ iż mu miał ná-
Jan 1. e. koniec dáć tákowego Doktorá y náuczy
16. b. ćielá/ ktoryby nigdy od niego nie odláty
Kośćioł czemu błądźić nie może. wał. Przez co rozumie Duchá ś. w po
ſtáći gołębiczey okazánego / ktorego P.
Krystus zostáwił Kośćiołowi swemu
do skończenia świátá/ ku wyuczániu w-
1. szystkiey prawdy: Otoż gdźie wszystká
prawdá iest/ tám nigdy żaden błąd po-
2. stáć nie może. Druga iż Páweł ś. ná-
1. Tim. 3. d. zwawszy pirwey Kośćioł domem BO-
żym/ wnet zá tym zowie gi filarem y v-
twirdzeniem wszelkiey prawdy. Jáko te-
dy dom ná fundámenćie y przednim fi-
larze/ ták kośćioł Boży ná prawdźie po-
lega/ iż żadną miárą szwánkowáć nie
3. może. Trzećia: iż sam zbáwićiel to bu-
Mátt: 7. d. 16. c. 18. b. dowánie Kośćiołá swego záłożył ná o-
poce/ ktora nigdy nárusżona być nie mo-
że. Przez ktorą opokę iż kácyrze rozu-
mieią wyznánie wiáry: tedy wiárá w
Kośćiele szwánkowáć nigdy nie może,
Czwarta: iż sam Pan Krystus rożnice
4. Krześćijáńskie odesłał do rozsądku Ko-
śćielnego: potępiáiąc y niezbożnym á
pogáninem osądzáiąc ktoby dekretowi
tego

tego to Kośćiołá nie podlegał. Gdyby
tedy Kośćioł błędźić kiedy miał/ tedy iá-
ko rozsądku iego/ ták zbáwienia swego
Krześćijáni/ pewniby być nie mogli. Pią- 5.
ta: Páweł ś. pisze/ iż Krześćijány poślu- 2. Kor: 11. a.
bił duchowne małżeństwo Pánu Kry-
stusowi/ ku záchowániu cáłego dźiewi-
ctwá wiáry. Otoż to dźiewictwo/ zá na-
mnieyszym nárusżeniem wiáry/ práwym
by być nie mogło. To lepak vpewnie- Kośćiołá prawdą vtwirdzonego / máćicą iest stolicá Rzymska.
nie nie nárusżoney prawdy/ nigdźiey się
indźiey nie náyduie / iedno pod stolicą
á dźiedźictwem Piotrá ś./ ktoremu sáme-
mu miedzy wszystkimi Apostołámi / ten Łukasz 22. d
wieczny przywiley dał Krystus / iż zań
modlił się/ żeby wiárá iego nigdy nie v-
stawáłá: Y owszem / on sam będąc iuż
náwrocony y vtwirdzony/ áby potwir-
dzał inszą vpádłą bráćią swoię. Ktory Kośćioł Rzymski záwżdy sądził o wiárę.
przywiley záwżdy się do tego czásu iśćił
w sámym kośćiele Kátholickim káthe-
dry Rzymskiey / iáko pirwey w rozsie-
wániu y záchowywániu szczerey náuki
(o czym się wyższey mowiło) ták po-
tym w potępiániu y wyniszczániu wsze-
lákich przećiwnych błędow kácyrskich y
odszczepieńskich. A to według przywileiu

ktory mu Bog w osobie widomego Jeru-
salem do tego dał/ták mowiąc: Wszelki
ięzyk tobie się w rozsądku przećiwiáiąc-
cy/będźiesz sądźił: Toć iest dźiedźictwo
sług Páńskich/ ktore też Páweł ś. dał
znáć ták pisząc: Duchowny wszystko są-
dźi/á sam ni od kogo nie bywa sądzony.
Ktorego rozsądku záwsze vżywał koś-
ćioł Rzymski: czego tu kilká przykłá-
dow przypomione. Ná naypirwszym
Concilium Apostolskim w Jeruzalem/
był potępiony błąd fałesznych Aposto-
łow/ktorzy zakon Moyzeszow y ceremo
nię żydowskie z Ewángelią chowáć
przykázowáli. Ktore potępienie stáne-
ło ná wyroku Piotrá ś. z poświadcze-
niem y obiáśnieniem pismá ś. Jákubá
więtszego Apostołá/iáko ná on czás Bi-
skupá Jerosolimskiego/ á z zezwoleniem
wszystkich inszych Apostołow / y onego
zebránia potym vpodobániem. Ná tenże
ksztalt bywáły rostrzygáne y hámowá-
ne wszystkie roznice około wiáry. Bo ry-
chło po czáśie Apostolskim Biskupi w
Azyey/chćieli trzymáć Wielkąnoc iedne
go czásu z żydámi. Wiktor Papież
Rzymski/ z świeżego podánia Apostol-
skiego

Izáia. 54. g

1. Kor: 2. d.

Concilium Jerosolimskie.

Dźiei. 15. b

Czás Wielkieynocy ná wyroku Papieskim stánął.
Euseb: lib: 5. cap: 24.

skie° pokazał to/ iż ná dźień Niedźielny/
tá pámiątká zmartwychwstánia Páń-
skiego miáłá być przekłádána. Y záklął
tych ktorzy się temu dekretowi spornie
przećiwili: ktorych też Tertullianus /
Epiphánius y Augustyn ś. zá heretyki
poczytáli. W drugim wieku powstał
Nouatus/ktory nie dopuszczał przyimo-
wáć do pokuty / tych ktorzy po krzćie/
grzechu śmiertelnego się dopuszczáli.
Ktory błąd od Rzymskiego Papieżá
Korneliuszá był potępiony / y od onego
czásu do tąd zá kácyrstwo poczytány.
Około tegoż czásu Kácyrstwo poczęło
być v ludźi w tákim obrzydzeniu / iż ni-
ktorzy mocnie się o to opieráli/áby z ká-
cyrstwá do Kośćiołá náwroceni/z nowu
bywáli krzczeni. Stephanus ná ten czás
Papież Rzymski/ vczynił w tym dekret/
iż według náuki Páwłá ś. y wyznánia
Niceńskiego/iedenże tylko iest krzest/kto-
ry choć od Kácyrzow/ w Kośćiele Ká-
tholickim ma być przyimowány/byle się
iedno dźiał wyznániem á mocą Troyce
świętey / y vmysłem tym iáko gi dawa
Kośćioł powszechny. Zá tym lepak ná-
stały dwie okrutne á sobie przećiwne ná

Tertullia: de præscr.
Epiphan: hæresi 50.
August: hæresi 29.

Potępienie Nowatá.
Euseb: lib: 6. cap: 35.

Powtarzánie krztu kácyrskiego Papież pohámował.
Euseb. lib: 7. ca: 2.
Augu: contra Donatistas li: 5. cap: 33.
Vincent. Lyrinen: cōtra hæreses.
Ephe: 4. a.

 wáł-

Concilium Niceńskie przećiw Aryánō Papież vtwierdźił.

Euseb: lib: 3. uitæ Constantini. & tomo 1. Concilior.

wáłnośći kácyrskie/Sábelliuszá z Arryuszem/ktore się iuż tárgnęły ná sáme osoby Troyce ś. Ktore Kácyrstwo Aryáńskie było potępione ná pirwszym Concilium Niceńskim/ przez trzy stá y ośmnaśćie Biskupow/zá zwierzchnośćią Sylwestrá Papieżá Rzymskiego / do ktorey się Cesarz Constantinus władzą swą świecką przyłożył.

Kácyrstwo przećiw Duchowi ś. potępione.

Theodoretus li: 5. hist: c. 8.

Ozwał się potym z bluznierstwámi swymi przećiw Duchowi świętemu Mácedonius : ktorego błąd tymże sposobem/ná Conciliū Constántinopolskim przez posły swe Dámásus Papież záttumił.

Nestorius imieniē Papieżá Rzymskiego potępiony.

Euagrius lib. 1. hist: ca: 4.

Toż potym vczynił Celestinus Papież Kácyrzowi Nestoryusowi/ktory Páná Krystusá w iedney personie Bogiem y człowiekiem/ á Pánnę Máryą rodźićielką Bożą/ięzykiem wszetecznym być nie przyznawał.

Potym Eutyches.

Euagrius lib: 2. cap: 4.

Nie długo potym tákoweż potępienie od postow Leoná pirwszego Papieżá / ná Concilium czwartym głownym Chálcedońskim/ potkáło Eutychesá / nátury Boskiey y człowieczey w Pánie Krystusie nie rozeznawáiącego.

Pelagiani.

Augu: lib: 2. retract: c. 50. & epist: 94. & 104.

Kácyrstwo Pelágianow / ktore Lutheryanowie naywiętszym náźywáią / było potępione przez

przez Biskupá Rzymskiego Sozymá/y Innocencyuszá pirwszego / ktory ná to Concilium Kártháginenskie złożył y potwirdźił.

Monotelitowie.

De his Photius in 7. syno.

Pod Agátonem Papieżem/ná szostym głownym Concilium Constántinopolskim / wykleći są od Kośćiołá Monotelitowie/iednę náturę ábo wolą Pánu Krystusowi Bogu y człowieku przyznawáiący.

Iconomachi.

Ná śiodmym głownym Concilium Niceńskim / zá vpomnieniem y powáżnośćią Adryaná pirwszego Papieżá/odsądzono Kośćiołá tych ktorzyby obrázom świętym/á w nich temu co znáczą / powinney cżći nie oddawáli. Potym przez te ostátnią kilka set lat/wynurzáły się niktore insze kácyrstwá : ktore iednák záwżdy spráwą á władzą kośćiołá Rzymskiego były sądzone y potłumiáne : ktorymi się tu dla dálszego przedłużenia nie báwię.

Bramy piekielne opoce Kośćiołá Bożego prożno się rownáią.

Tego iednák ominąć się nie godźi/ iż do tych czásow/dwieśćie y kilkádźieśiąt Papieżow Rzymskich / tákowąż też iákmiarz liczbę rożnych kácyrstw y z ich wynalezcámi/z Kośćiołá Bożego wyprzątnęło.

Concilium Trydetskie.

Nákoniec wieku nászego iest nam w pámięći sławne á święte Concilium

 Try-

Trydentskie: ktore zwłocżyło się przez
dwádźieśćiá y kilká lat/kwoli temu/ áby
Wiklefistowie/ Husitowie/ Lutherano-
wie/Sákrámentarze/ y inße sobie rożne
sekty wieku náßego/pospołu ábo rożnie/
ná tym to Concilium ze wßego świátá
zgromádzone/ byli spráwę nowych błę-
dow swoich znieśli. Gdy się tego zá gley-
támi/y obronámi iákie sobie przećiwni-
cy wymyślili/doczekáć nie możono/ zam
knione iest to Concilium święte: á ći w-
ßyscy ktorzy się tám przećiwnośći swo-
ich nie spráwili/zá heretyki są osądzeni
y ogłoßeni. Zá ktorym przeklęctwem
kośćielnym/ co dáley to się bárźiey te se-
kty spolnie wygryzáć poczęły: á teraz
więc choćia pod mocnym háftem nowey
á ostáteczney zgody Niemieckiey/práwie
do vmoru ná się doćieráią: Zá czym nie
tylko iuż od onego Concilium ś. ále (iá-
ko Páweł ś. kácyrze opisuie) włásnym
swoim rosądkiem sámi siebie potępiáią.

Sekty dźi- śieyße czę- mu kácyr- stwámi są o ßácowáne.

do Tytá 3. c

XX.

Znák Kośćiołá státeczne wiáry z pomnożeniem swym záchowánie

Dwudźiesty znák Kośćiołá praw-
dźiwego iest/tey to náuki státeczne záw-
ße záchowáney/y od kácyrstw oczyßczo-
ney/stałe á mężne wyznánie/ y prześlá-
dowcow ták kácyrskich iáko też pogáń-
skich/

skich/y z przelániem krwie/gdźie tego by
łá potrzebá/zwyćiężánie. Bo tákowego
męstwá Krześćijánie nigdźie indźiey do-
stępowáć nie mogą/tylko ná sámey opo-
ce Kośćiołá powßechnego. Wyznawa
to Dawid/ gdy iáko oświecenie swe z
strony prawdy/ ták vmocnienie przećiw
nieprzyiaćielom iey/śćiąga do státeczne-
go trwánia w kośćiele Bożym. Izáiaß
lepak zowie ten Kośćioł/ miástem vmo-
cnienia/máiącym około siebie mur/y o-
brony ten mur zástępuiące. Wykłada
Dawid/ iż tá gorá Kośćiołá Bożego/
iest otoczoná inßymi gorámi bráctwá
krześćijáńskiego/ á około tego zás czel-
nieyßą obroną iest sam Bog wßechmo-
gący. Zá czym rozgá (to iest prześlá-
dowánie) ludźi złych/nie dowiedźie my
śli swey nád cząstką spráwiedliwych.
Bo y w náieźdźie przećiwnikow ku po-
zyskániu ich/iest wyßkiem porządnie v-
ßykowánym: y w obronie domowey w
przerzeczonym murow vtwirdzeniu/bra
ny swe ma przez sámego BOgá wielce
vmocnione/ y (iáko P. Krystus obiá-
śnia) ná skále ták vgruntowáne/ iż y
piekielne náiázdy onych przemoc nie mo

Mátt: 16. c.

Psalm: 26. a

Izáiá: 27. b

Psá: 124. b.

Pleśń 6. c.

Psál. 147. a.

Mátt: 16. c.

gą. Ktory przywiley właśnie á prze-
dnie ściąga się ná káthedrę Kośćiołá
Rzymskiego/ iáko się przedtym wywo-
dziło/ktorego wiárá/ według obietnice
Lukaß 22.c Páńskiey / w Pietrze nigdy vstáć nie
miáłá : y do ktorego (iáko Cypryan z
Rzym. 1. b. Páwłá ś. wywodzi) żadna niewiárá
Cyprian: epi: 55. ad Cornelium. nigdy przystępu nie miáłá: ktory też we
dług ś. Leoná pirwszego / ták mocno od
S. Leo 1. Papa serm: 2. de sua euectiõe. Bogá vgruntowány iest/iż áni kácyrska
przewrotność/áni pogáńska zdrádá / ni-
gdy go przemoc nie mogłá. Bo iáko tá
sámá Páńska odlubienicá przez Dawi-
Psál: 128. a. Kośćioł vmieráiąc zwyćięża. dá mowi: Częstokroć byłá od tych swych
przeciwnikow woyną trapioná/ wszákoż
nigdy nie mogłá być zwalczoná: gdyż ma
to spolne wiáno z oblubieńcem swym
Pánem Krystusem/iż krew przelewáiąc
y vmieráiąc/zwyćięża. Może być (mo-
wi Augustyn ś.) woiowána/ále nie mo
Augu: de symbo: ad catech. lib: 1. cap: 6. że być zwoiowána : gdyż według Hilá-
ryuszá/tedy zwyćięża/ gdy bywa obrázo-
Hilar: lib: 7. de Trinit. na/tedy bywa rostropną/gdy bywa stro-
fowána: tedy otrzymawa/ gdy bywa o-
puszczona: kwitnie gdy bywá prześládo-
wána: mnoży się gdy bywa vćiśnioná :
wynośi się / gdy bywa gárdzona: tedy
stoi/

stoi/gdy się zda być zwyćiężoną : bierze
pomnożenie vtrapieniem/krwią męczen
nikow bywa odrodzona/ꝛc. Przetoż do-
brze powiedział Tertullianus / iż krew — Tertull: ad finem Apologetici.
męczennikow/ iest naśieniem krześćiiá-
now: Jest też według dawnych Dokto- — Izáia. 5. b.
row ś. winnicą y máćicą winną/ ktora — Ian 15. a.
im lepiey bywa obrzázowána/ tym buy- — Iustinus cum Tryphone.
nieyszy owoc z śiebie wydawa. Jest podo- — Tertullia: ad Scapulam.
bna vćiśnieniu ludu Bożego od Phárá-
oná/ktore im więtsze było/ tym się wię- — 2. Moy. 1. b.
cey on lud rozmnażał: Tákżeć lud Bo-
ży (iáko mowi Augustyn ś.) bywali — Augu: li: 22. de ciuit: ca: 6
wiązáni/sądzeni/bići/ męczeni/ paleni /
śiekáni/mordowáni/á tym się rozradzáli.

O Kácyrstwách lepak może się rzec — Kácyrstwá nie od nieprzyiaćiol/ ále sámy od śiebie niszczeią.
ono co Dawid nápisał: Periit memoria
eorum cum sonitu : Zginęłá pámiątká
ich / z sámym dźwiękiem (obłędliwey
náuki) bo náuk dawnych kácyrzow nie — Psalm. 9. b.
mász/tylko co v Doktorow Kátholickich
o ich potępieniu czytamy. Tákże y Lu-
trowego pismá/iuż nie máło potomstwo
iego zágubiło/w tym zwłaszczá co ich no
wszey náuce iest przećiwnego/ iáko libros
Polemicos Kálwinistowie. Blisku tego
że y ostátek y v nich sámych záginie/gdy
ták

Hilari: lib: 7. de Trinit.
Idem habet Eusebius li: 4 hist: cap: 7.
Kácyrstwá w pożytek Kośćiołowi nákoniec wychodzą.

ták ostrze sámi ná się szturmuią. Gdyż według Hiláriuszá: Woyná kácyrzow miedzy sobą / niesie pokoy Kośćiołowi/ ktorego wiárę przećiwieniem swym v=twirdzáią. Y owszem P. Bog iest ták dobrym/iż te złe rzeczy/ w pożytek obrá=cá Kośćiołowi swemu / ktory te sprosne błędy ma iákoby żądłá / ktorymi gnu=śność pástyrzow bywa pobudzoná/y iá=koby mydło ktore plugáwym sámo bę=dąc/száty białośći przywraca. Nadobny wyrok Tertullianus o tym wydał mo=wiąc: Prześládowánie (w Kośćiele Bo=żym) czyni męczenniki: á kácyrstwo le=pak (okrom Kośćiołá) czyni Apostáty/ to iest zbiegi od wiáry. Rozwodźi to ie=szcze lepiey Augustyn ś. gdy ták pisze: Kośćioł Boży Pogánow vżywa do przy=czyny dobrego żyćia swego: kácyrzow ku doświádczeniu náuki swoiey: odszczepień=cow ná wyćwiczenie státeczności swey: á żydow ná przyrownánie ozdoby swoiey. Nákoniec iáko wiáry prawdźiwey Ká=cyrze nigdy nie máią/ ták áni prawdźi=wego wyznánia iey/by też y przez krwie przelánie: gdyż według wyroku Páwłá ś. /y spalenie ćiáłá własnego nie iest po=żyteczne/

Tertullia. de præsc. hæret.
Augu: de uera religi. c. 6.
Męczennictwo v kácyrzow być nie może.
1. Kor: 13. a.

żyteczne/bez miłośći krześćijáńskiey/kto=rey oni zgołá są przećiwnymi/ gdy Ko=śćioł Boży z potráceniem ták wielá dusz ná niezliczone częśći rostárgneli. Przeto Chryzostom ś. z niktorym drugim świę=tym mężem táki dekret przećiw temu wy=dał: Grzech kácyrstwá áni męczennic=twem nie może być zágłádzony. Iáko bowiem może zá chwałę Krystusowę męczennictwo podiąć/y duszę zań poło=żyć/ten ktory prześláduie Kośćioł iego/ zá ktory on duszę swoię wydał? Ale o tym naydźiesz dosyć w Przemowie prze=śládowánia Kátholikow w Angliiey / y w rychle będźiesz miał co więcey o tym czytáć. * Dwudźiesty y pirwszy znák prawdźiwego Kośćiołá iest/ iż ká=cyrstwá ma w nienawiśći / y nimi się brzydźi. Ktory znák Páweł S. ták v=twirdźił/iż iáką rozność położył miedzy Pánem Krystusem á Dyabłem / táką też miedzy wiernymi á niewiernymi/ do ktorych pocztu kácyrze należą. Y zakon Boży pilnie nas w tym ostrzega : Na=przod gdy przez Moyzeszá broni BOg ludowi swemu mieć towárzystwá y spo=łeczności małżeństwá z ludźmi rożnego nábo=

Srogi á rozmyślny wyrok ná kácyrze.
Chrisosto: ho: 11. in epist: ad Ephes.
XXI. Znák Kośćioła brzydźić się kácyrstwami.
2. Kor: 6. c.
2. Moz: 34. b. 5. Moz: 15. a.

nabożeństwá: y gdy zákázuie mieć zá Prorocká y słucháć ktoby czego nowego o Bogu náuczał. Druga gdy sam P. Krystus z wielką pilnośćią każe sie nam wystrzegáć fałszywych Prorokow/ gdyż pod owczą postáwą/okrućieństwo wilcze przynoszą. Gdyż według Ambrożego ś. nie ták bárzo nie przymusza do śmierći/ iáko pod płászczykiem wiáre gwałćić. Dla tey też skrytey á iádowitey zdrády P. Krystus y Páweł ś. przyrownywáią te obłędliwe náuki sztuce kwásu/ ktora wszystko ćiásto kwásem záráży. Y według tegoż Apostołá/ kácyrstwo iest iáko wrzod Káncer/ktory z maluczkich á rumionych początkow/prędko wszystko ćiáło śmiertelną czarnośćią záráży. Z pilnośćią tedy roskázuie sie wystrzegáć tych/ktorzy odpadszy sámi od prawdy/ rozsiewáią rożnice y zgorszenia mimo náukę raz podáną: máiąc postáwę pobożnośći/á skutku iey sie záprzawszy. A IAn ś. lepak wielki miłośnik iednośći/ nie dopuszcza tákowych w dom przyimowáć/áni im pozdrowienia dáwáć: dokłádáiąc iż kto to czyni/tedy grzechu ich iest vczestnikiem. Wszákoż rozumieć sie to ma

Matth: 7. c. 24. b.
Ambros: li: de fide cōtra Arianos ca: 1.
Cyprianus de unit. eccl.
Márek 8. b. 1 Kor: 5. b.
2. Tim: 2. c.
Towárzystwá kácyrskiego vymiárkowánа przestroga.
Rzym: 16. c.
2. Tim: 3. b.
12. a.
do Tytá 3. c.
2. Tess: 3. b.
2. Ian 2. d.

o towárzystwie w nabożeństwie/ábo tákich spráwách/ ktore niebespieczeństwo náruszenia wiáry Kátholikom zádáć mogą: á ktemu o tych/ktorzy (iáko Páweł ś. mowi) są spornymi ná pirwsze y drugie nápomnienie/ktorych Tádeusz ś. każe sądzić: gdyż włásnym rozsądkiem oderwánia się od Kośćiołá/sámi się osądzili. Ale drugich/ktorzy bez sporu/nádzieię náwrocenia pokázuią/ (według słow Apostolskich) mamy z ogniá wyrywáć/ y o ich náwrocenie modlitwą y wszelákim stárániem przystoynym vsiłowáć. W teyże przestrodze chronienia się Kácyrzow bárzo byli pilni vczniowie Apostolscy/y inszy dawni Doktorowie ś. miedzy ktorymi S. a Clemens, b Martialis, c Ignatius, d Irenæus, e Cyprianus, ktory przywodzi one srogość Boską w karániu przećiwnikow Moyzeszowych/ przy ktorych y blisko stáć Pan Bog zákazał niewinnym/ áby się z nimi pospołu do pieklá byli nie przepádli. A nie tylko pilna náuká/ále też srogie przykłády/są nam o tym zostáwione. Roboám syn onego zacnego Prorocká y Królá Sálomoná/ iż dla záchowánia cáłośći krolestwá

Tertul: lib: de idololatria.
do Tytá 3. c.
Iudas c.
Przykłády pirwszego Kośćiołá o chronieniu się heretykow.
a Cōstit: Apo sto: li: 6. c. 13.
b Epistol: ad Tolosanos.
c Epistol: ad Smyrnen.
d Iren: lib: 1. ca: 13. & l. 5. cap: 20.
e Epi: 76. ad ad Magnū.
4. Moy. 16.
3. Krol. 13. c.

stwá swego/wolnośći náśládowánia błę-
dow dopuśćił/vtráćił większą część kro-
Obacz te przestrogę. lestwá/ y był ták przeklętym / iż Prorok
Boży/ktorego w tym słucháć nie chćiał /
wzgárdźił domem iego/ y będąc prószo-
ny/chlebá iego ieść niechćiał/z Boskiego
Iren:li:3.c.3. roskazánia. Ian ś. Ewángelistá/ czy-
Euseb:li:4.hi niąc dosyć oney náuce swey o nie pospo-
sto:cap:13. litowániu się z heretykámi/ták pilnie te-
Epiphan: hae- go przestrzegał/ iż wroćił się z łáźniey/
resi 30. dowiedźiawszy się iż się w niey mył Ce-
rynthus heretyk/obawiáiąc się áby tám
Papieska z nim pospołu nie západł. Polycarpus
władza tá- vczeń Apostolski/gdy do Rzymu przyiá-
ko dawna. chał rádźić się w niktorych wątpliwo-
Ire: li:3.c.3. śćiách Anicetá Rzymskiego Papieżá/ z
przygody potkał się z Márcyonem Ká-
cyrzem/ktory gdy się z nim/poznáwáć y
witáć chćiał: zbronił się tego Polycar-
pus/powiádáiąc/że ćię iuż znam być pir-
Athanasius in worodnikiem szátáńskim. On zacney po-
uita Antonij. bożnośći pustelnik Antoni ś. ták bárzo
się brzydźił Kácyrzámi/iż blizu nich stá-
wáć y sam niechćiał/ y drugim zákázo-
Pámiętne wał. Czytamy też o iednym zacnym
kácyrstwá mieśćie Greckim/ iż gdy mu był gwałtē
obrzydzenie. dany zá Biskupá Eunomius sekty Ary-
áńskiey/

áńskiey/ták się nim brzydźili oni Kátho-
licy/iż żaden od naywiętszego do nam-
nieyszego w kośćiele gdźie on bywał/po-
stáć niechćiał. A gdy się raz gwałtem
wdárł do pospolitey łáźni/gdźie się Ká-
tholikow wiele myło/odstąpili się wszy-
scy : y gdy on wyszedł/ wylali wszystkę
wodę/y łáwy z nowu omyli/ktorych się
on dotykał. Zá czym Eunomius stám-
tąd ziácháć muśiał. Nástąpił ná miey-
sce iego Lucius/ ktorego P. Bog chćiał
pohánbić przez máłe dźieći. Bo gdy ná
vlicy piłą igráły/á oná z trefunku otrą-
ćiłá się o nogę ostá ná ktorym Lucyus
mimo nie iáchał/ nie drzewicy chłopię- Kácyrska
tá oney piły do dálszego gránia vżyli/áż odpłatá
ią pirwey przez płomień ogniowy kilká czym pa-
rázow przerzućili. Przez co podobno P. chnie.
Bog w oney prostoćie dźiećinney dał Mátt:21.b.
znáć/ iż kácyrstwo y vczestnictwo iego/
ogniowey náprawy ábo karánia oczeky-
wa. Insze podobne przykłády opuszczam:
ktore choćby też teraz rzedsze były/ czę- Ten zwyczay
śćią dla oziębłośći Kátholikow / częśćią táko Kátho
dla policyey świeckiey/gdy ták dálece ro- liki od kácy
śćiągána bywa : tedy dosyć ná tym / iż rzow roze-
Kátholicy to vchraniánie kácyrzow / znawa.

máią sobie zá práwo ábo powinność: choćia iey nie wszyscy/ y drudzy nie ták iákoby chćieli dogadzáią. Lecz/ Kácyrze (iáko ie dawno opisał Tertullianus) pacem cum omnibus passim miscent, ze wszystkimi iednáko kumánie biorą/ byle się iedno ná woiowánie prawdy kátholickiey zgodźili/ iáko też (mowi Athánásius) Piłat z Herodem głowną nieprzyiaźń swą/ ná zgodnym potępieniu Páná Krystusowym pogłádźili. Są tego świeże przykłády w Anglijey/ gdźie Kálwinistowie/ á Puritani nie mniey iáko Piłat z Herodem sobie z sercá przećiwni/ vlegáią iednák sobie/ y pod swoy płászczyk wszystkie insze sekty przyimuią/ byle iedno Krystusá w oblubienicy iego Kośćiele Kátholickim od siebie sromotnie wyświećili/ y zátráćili. W Sáskiey lepak ziemi/ y gdźie iedno nową vgodę Berneńską przyięto/ łácno wszystkie insze sekty vlega/ byle iedno Kálwinistwem nie pachnęły. A inszy zásię ktorzy się/ tákimi osobnymi waśniámi nie obostrzyli/ będąc pełni błędu/ nikomu go nie zayźrzą/ y zmyśliwszy sobie nowego Bogá/ y więcey inszych bogow á wiar

Tertullia: de præscr. n. 16.

Zgodá kácyrska iáko Piłatá z Herodem.

Athan: orati: 2. cōt. Arian.

Lege admonitionē contra concordiam Bergen.

łácno też przypuszczáią. Przetoż ćierpią w obecz iákążkolwiek religią/ byle się też iedno przy swey zostáli. Skárżąc się ná nas Kátholiki (iáko Rzymscy Pogánie ná dawne Krześćijány) iż my swego Bogá odstępić niechcemy/ ktory iest ták niezgodny/ iż żadnego inszego okrom siebie przypuśćić niechce: gdyż oni nas w nászey religijey nie potępiáią: y owszem iáko dawni kácyrze chćieli się zdobić społecznośćią z kośćiołem Kátholickim: ták y teráźnieyszy koniecznie się też do nászego kátholickiego Kośćiołá/ iesli nie zá żywotá tedy po śmierći/ z niebaczenia ábo Boskiego dopuszczenia ćisną/ y iemu niekiedy wielkie świádectwá wydawáią.

Refert Augu: lib. 1. de consensu Euangelist: ca: 17.

De his Cypr. li: 1. epist: 3. Augu: lib: 1. de unico baptismo c. 14. & de pec. orig. li: 2. c. 7. Hiero: epi: 2. ad Damasum Theodo: li: 5. hist: ca: 3.

XXII. Znak z świádectwá sámych przećiwnikow.

Zá dwudziesty tedy y wtory znák Kośćiołá Bożego/ kłádę ichże własne o tym wyznánia. Ktore iáko ważne są do wyważenia záprzáney prawdy/ świadczy Moyżesz ták pisząc: Nie iest BOG nász táki iáko Bogowie ich (Pogánow) czego y sámi nieprzyiaćiele są sędziámi. Tákżeć dawni Doktorowie ś. pokázuią/ iż nie może być więtsze prawdy wyświadczenie iáko to/ ktore pochodźi z świádectwá własneo nieprzyiaćioł iey.

5. Moy: 32. c.

Prawdy przyznánie od przećiwnikow nayważnieysze.

Słuchayże iákieć miedzy inszymi sámisz przećiwnicy/ o Kośćiele y wierze nászey wyroki wydawáią. Confessia Auszpurska [b] ktora v nich iest zá nowe Kredo Apostolskie/przyznawa Kośćioł nász być Kátholickim/z tymi dwiemá condycyámi: naprzod ile z dawnych pisárzow mo że mieć wyświadczenie: á druga wyiąwszy niktore abusus,to iest dobrych rzeczy złe vżywánie.Ale to oboie zbiło sie przed tym/gdy sie zá Kośćiołem y wiárą nászą/ ták wiele y rozmáitych dawnych świádectw y wywodow przywodziło: y gdy sie pokázowáło/ iż kto przyznawa prawdziwy Kośćioł/nie może mu iuż zadnych abusus ábo błędow zádáwáć. Ale iż Confessya Auszpurska/chytrą krotkośćią zwykłá rzeczy w gromádę zwijáć/ áby sie łácniey do rożnośći błędow stosowáłá: posłuchaymy sámego Lutrá/ ktory w brod tákie świádectwo o Kośćiele nászym wydawa. Słyszę y sam widzę/ iż Nowokrzczeńśtwá niktorzy sie chwycą/z tego fundámentu/ áby to Papieżowi ná despekt czynili/ z ktorym iáko z Antykrystem áby nie społnego nie mieli: Jáko też Sákrámentarze z teyże przy-

Ire:li:4.c.14
Tertullia: de Trinit.
Augu: li:18. de ciuit:c.47
b Kośćioł iá przyznáwáie.
Confeßio August: art: 20.

Obacz. Lutrowe wyznánie o Kośćiele Papieskim.
Epist: ad duos Plebanos de Anabaptis.
Nácyrze ná złość ináczey vczą.

przyczyny/prostego chlebá y winá do sákrámentu vżywáią/ná despekt Papieżowi/rozumieiąc żeby tym sposobem/ drożnie mieli Papiestwo podwroćić. Záprawdę to iest nikczemny fundáment/ ná ktorym nic dobrego nie zbuduią. Bo tym sposobem/musieliby też záprzeć wszystkiego pismá ś. y vrzędu opowiádánia iego: gdyż to wszystko od Papieżá mamy. Więc musielibysmy sobie y nowe pismo wymysláć: á ktemu tym sposobem y stáry Testáment musielibysmy porzućić/żebysmy czego nie mieli od niewiernych żydow. Szaleństwo to wszystko: bo y Krystus w ludźie żydowskim/ nálazł Pháryzcow y Doktorow abusus. (występki) wszákoż nie przeto wszystkiego odrzućił co oni mieli / y czego vczyli. A my wyznawamy pod Papiestwem być bárzo wiele dobrego krześćijáńskico/ y owszem wszystko dobre krześćijáńskie/ y iż stámtąd do nas przyszło. Przyznawámy bowiem/ iż w Papiestwie iest prawdziwe pismo ś. prawdziwy krzest/prawdziwy Sákráment ołtarzny/prawdziwe klucze do odpuszczenia grzechow/prawdziwy vrząd káznodźieystwá / prawdziwy

Pismo y Ewángelia od Papiestwá.

Od Papiestwá [wszystko] dobre krześćijáńskie.

 Kátę-

Kátechism: iáko są modlitwá Páńska/ dziesięcioro przykazánie/y ártykuły wiáry. A nád to mowię / iż w Papiestwie iest prawdziwe Krześcijáństwo / y owszem prawdziwe iądro krześcijáństwá. Z ktorych słow obácz káżdy/naprzod/iż te nowe błędy początek bráły nie z miłości prawdy/ále ná złość Papieżowi. Czego sam Luther (iáko się ná swym mieyscu pokazáło) więcey ieszcze winien niż tu Kálwinistom y Sákrámentárzom zádawa. Vważ y to/iż abusus ábo rzeczy dobrych złe vżywánie/może być w prawdziwym kościele/ czego dopiruczko Confessia Auszpurska przáłá. Ktemu przyznawa Luther/iż w Papiestwie iest wszystko dobre krześcijáńskie/y owszem iądro krześcijáństwá: á Luther y z swymi cokolwiek dobrego wzięli/to od tegoż kościołá máią. Lecz pokázowáło się dosyć/ iż Luther áni potomstwo iego/nie mieli żadnego postánia od Kościołá nászego / y owszem głownymi nieprzyiacioły iemu się záwżdy pokázowáli : przetoż nic dobrego áni krześcijáńskiego mieć nie mogli. Nákoniec y to się godzi vważyć/ iż tu Luther przyznawa w Papiestwie być prawdziwy

Papiestwo prawdziwe iadro krześcijáństwá.

Szácunek tego Lutrowego wyznánia.

Dla abusus Kościoł nie vstawa.

prawdziwy krzest/czego też nie prząinszy kácyrze/oprocz Nowokrzczeńcow. Iż tedy według Páwłá ś. iedenże iest Bog/ iedenże krzest/iednáż wiárá/y iednoż ćiáło (to iest Kościoł Krystusow) tedy się powinnie zámyka/iż v Papieżnikow/iáko iest práwdziwy krzest/ták też iest prawdziwy Bog/prawdziwa wiárá/y prawdziwy kościoł. Bo my tego kácyrzom nieprzyznawamy/ áby v nich był prawdziwy krzest/ iedno ták żeby intencyą y sprawowánie iego z wyznániem Troyce ś.ściągáły się do kościołá Káthollickiego. Drugie wyznánie Lutrowe o nászym kościele Rzymskim iest tákowe: Iż Rzymski Kościoł nád wszystkie insze od Bogá iest vczczony/wątpienia w tym nie mász. Tám bowiem ś. Piotr y Páweł (mogł być z Tertullianem przydáć y Janá w Rzymie w oleiu smáżonego) czterdzieści y sześć Rzymskich Papieżow / y nie raz sto tysięcy męczennikow/ krew swoię przelali/piekło y śmierć zwyciężyli: ták iż snadź może się tego ręką domácáć/iáko Bog ná ten kościoł osobliwy wzgląd miał. A ieśliże teraz (czego z żáłościa vżywáć) ták rzeczy idą w Rzymie/ żeby

Sam krzest dowodzi kościoł Rzymski być prawdziwym. Ephe 14.a.

Obacz Luther káże w kościele Rzymskim trwáć choćby w nim nákáże nie było.

In declaratione quorũdã articulorum.

Tertu. de præscr. n 14.

 się

się zeszło lepiey: wszákoż áni tá/áni insza przyczyná iest ták wielka/áni być może/ áby od onego Kośćiołá odłączenie ábo odstąpienie iákie dziać się miáło. Y owszem/im gorzey się tám dzieie/ tym więcey trzebá się tám gárnąć/y w kupę gromádźić. Przez odłączenie bowiem / y przez wzgárdę rzeczy się nie náprawuią. Ani trzebá opuszczáć Bogá dyabłu kwoli/áni opuszczáć drugich dobrych dla pospolstwá złego. Y owszem dla żadnego grzechu ábo złośći/iáka názwáná ábo pomyślona być może/ nie ma być miłość tárgána / áni duchowna iedność dźielona:gdyż miłość wszytko przemaga. Te słowá znáć iż Luther pisał bez áffektu á rozdrażnienia : gdyż ná inszych mieyscách/ktorych się nie máło przedtym przywodźiło/z iákiego respektu ábo furyey/práwie przećiwnie nád tę krześćijáńską rádę/o Kośćiele Kátholickim pisał. Od ktorego drożnego zdánia iego/nie odstrzelił się y Kálwin / gdy dawa ná przykładuo Boży w żydowstwie/ w ktorym Izáiasz Prorok nálazł wielkie á niezliczone występki/ták iż od wirzchu głowy/áż do ostátniey pięty/ nie było w

Luter prawde znał gdy go áffekt nie wiodł.

Podobne wyznánie Kálwinowe zá Kośćiołem Rzymskim.

In symbolo ca: 8. sect: 9. Izáiasz 1. b.

ko w nich mieyscá zdrowego/ prze nabożeństwo częśćią bátwochwálstwem pomázáne/częśćią zgołá porzucone. Wszákoż przeto Prorocy nie budowáli nowych kośćiołow/ nie wystawiáli inszych ołtarzow / czymby się w nabożeństwie swym odłączáć: Ale iácyżkolwiek ludźie byli/gdy iedno przyznawáli Bogá y nabożeństwo/ktore on miedzy nimi záłożył/tedy w onymże zgromádzeniu miedzy złym ludem / swoie czyste ręce do Bogá podnośili. Bo záprawdę by byli rozumieli że ich to namniey pomázáć miáło/wolelibyli stokroć vmrzeć/niż z tákowymi w nabożeństwie pospolitowáć : przetoż od rozerwánia nic mogło ich nie więcey hámowáć/iáko chuć do záchowánia iednośći. A ieslić Prorocy święći zá grzech to sobie poczytáli / odstępowáć Kośćiołá dla występkow nie iednego człowieká/ábo kilku ich/ále wszystkiego onego ludu : tedy my názbyt sobie przywłaszczamy/ gdy wnet śmiemy odstáwáć od społeczności Kośćiołá/prze to iż nie wszystkich ludźi obyczáie nam sámym ábo też Kośćiołowi dogadzáią. Y potym Kálwin vżywa tákowegoż

Tegoż wam było náśládowáć Ewángelicy.

Obacz iáko Kálwin sam siebie y insze potępił.

przykłádu z sámego Páná Krystusá y Apostołow/ ktorych złość/ Pháryzeuszow y inszych ludzi złych/ nie odwiodłá od obcowánia y náuk zbáwiennych onego ludu w kośćiele Sálomonowym. Tey zdrowey rády swey/ iż tákże Kálwin iáko y Luther nie posłuchał/ káżdy sie domyślić może/ iż doczesne respekty więcey niż prawdá w nich przemagáłá. W Cõfessyey Augspurskiey/ przyczytáią też Lutherano Sákrámẽtarze te słowá: Nie gániemy nádánia Kśiążęcego/ pánowánia y przywileiow y zwierzchnośći ich ábo Canonow. Pytáćby teraz y onych/ y tu nászych/ iesli do tego wyznánia swego ma co Compositia/ ktorą sie tego ártykułu zgołá záprzeli. Y owszem słyszałem przed kilkiem lat/ iż niektorzy Kśiążętá Rzeskie/ łácnoby iuż wiárę Kátholicką przywroćili/ kiedyby z nią dobr kośćiołom odiętych nie wrácáć.

Obacz. Compositya iest przećiw Cofessiey Auspurskiey. Admoni: cõt: cõcordi: Bergen: fo: 149.

O Sákrámenćie wieczerzy Páńskiey/ pisze Luther/ iż w kośćiele BOżym po wszystkim świećie od początku zgodna náuká byłá. Przetoż ktoby w tym wątpił/ ábo co wznawiał/ tákżeby czynił iákoby sie záprzał w składźie Apostolskim

Wieczerzy Páńskiey ka że Luter po stáremu z Kośćiołem vżywáć. In epi: ad Albertũ Ducem in Prussia.

skim

skim/ świętego Kośćiołá powszechnego: gdyż ten ártykuł vtwirdzony iest obietnicą Páńską: Oto ia z wámi iestem po wszystkie dni/ áż do skończenia świátá. Tym tedy wyrokiem zágrodźił Luther/ nie tylko Sákrámentarzom (iáko tám myślił) ále y sobie/ y wszystkim heretykom ináczey wierzyć y vczyć/ niż dotąd trzyma Kośćiół Kátholicki. Czemu iesli sie dosyć dźieie/ káżdy z ták rożnych o tym Sákrámenćie błędow ich obaczyć może. Sákrámentarze piszą przećiw nowey zgodźie Lutherańskiey/ pokázuią iż Confessia Auspurska/ zrázu troie niezgody o Wieczerzy Páńskiey miáłá: A w naypirwszey zgołá sie do Kátholikow przychylili/ przyznawáiąc iż pod widomymi osobámi chlebá y winá/ iest y bywa prawdźiwie przyimowáne/ istotne ćiáło y krew Páńska. Czego potwirdza y to/ iż Kátholicy zbiiáiąc insze ártykuły/ ná ten pozwolili: iáko też obrona tey Confessyey znáć dawa. O czym też náyduią sie te słowá Lutrowe: Wszczyna sie pytánie/ iáko ćiáło Krystusowe może być w Sákrámenćie/ gdyż ná wielu mieyscách záraz być nie może?

Confessia Auspurska z rázu troiáko rożna. Admonit: fol: 147. 175. 229.

Ciáło Páńskie prawdźiwie z chlebá á winá przemienione.

Lutherus tomo 8. Ieneu: Germani. fo: 375. Admonit: fol: 228.

Ná to

Obacz Luterante y Sákramentarzu. Admon: ibid: & fol:170.

Ná to odpowiádam: Krystus powiedział iż tám chce być: Przetoż iest prawdźiwie w Sákrámenćie / á ktemu ćieleśnie. A ták iest tám prawdźiwie. Ani ma być inßa przyczyná ßukána / iż ták słowá brzmią. Otoż potrzebá áby ták było iáko brzmią. Z ktorych słow Confessyey Augßpurskiey y Lutrowych / dowodzą támże Sákrámentarze / iż Lutheranowie nam Kátholikom przyználi Transsubstanciationem, co iest chlebá y winá w ćiáło Páńskie przemienienie. Przywodzą támże słowá Lutrowe / ktorymi przyznał Kátholikow chwalenie Sákrámentu ćiáłá Páńskiego / ták piße: Wierzemy / iż w duchu mamy chwalić Krystusá / choćby był w niebie / choć ná źiemi / choć w Sákrámenćie / choćia gdźiekolwiekby być chćiał. Y indźiey ták broni Kátholikow: Iesli nie chwalą osob / ále Krystusá pod nimi zátáionego / czemuż im to zádáwáć żeby chleb chwalili? Poświadczył mu tego Brentius gdy ták piße: Wyznawamy iż Krystus syn Boży / prawdźiwy Bog y prawdźiwy człowiek / záwżdy y wßędźie ma być chwalony / bądź w niebie / bądź ná źiemi / bądź w Sákrá-

Chwalenie Sákrámentu v przećiwnikow. Admonit: fol: 211. Lutherus in magna cõfeßi: & in capti: Babyl. Idẽ cõtra Louanien: arti: 16. & in Gene: cap: 27.

Brentius in Apologia cõfeßi: Virtembergen:

Sákrámenćie / bądź też okrom Sákrámentu. O oboiey osobie Sákrámentu o ktore do tąd ták wiele duß záginęło / wspomináią też tám Sákrámentarze te Lutrowę náukę: Nie grzeßą przećiw Krystusowi ktorzy iedneyże osoby vżywáią: gdyż Krystus nie przykazał zádney vżywáć / ále to zdániu káżdego zostáwił mowiąc: Ilekroć to będźiećie czynić / ná pámiątkę moię czyńćie. Przetoż (náucza indźiey Luther) iesli przyidźieß ná mieysce w ktorym tylko iedná osobá bywa dawána / przyimuyże pod iedną iáko oni czynią. A czemużeś ták sam Lutrze nie czynił / gdyś przyßedł do wßystkiego Krześćijáństwá / ktore iednyż osoby zgodnie vżywáło? Dowodzą y tego ná Lutherany Sákrámentarze / iż po chwalili Mßą / ták o niey pißąc w Confessyey swey: W kośćiołách náßych náprawionych / bywa záchowána Mßá / y z wielką vczćiwośćią bywa obchodzoná: y bywáią w niey záchowáne iákmiarz wßystkie zwykłe ceremonię. Ktore wyznánie iż iest o włásney Mßey kátholickiey / dowodzą támże Sákrámentarze / tymże tám wyznániem Außpurskim. Modli-

Iednáż osobá Sákrámentu pochwalona od Lutrá. Admonitio: fol: 212. Tomo Ieneu: 2. fol:100. & li: ad Bohæm. Lukaß 22. b 1. Kor: 11. c.

Obacz.

Mßa od Lutheranow pochwaloná. Admonit: fo. 249. 211. Apol: Cõfeßi. Augu: de uocabulis missæ.

Modlitwy zá vmárłe v Lutheranow.

Lutherus in euang: Dom. 1: p9 Trini:

Chwałá obrázow.

Lutherus contra cœlestes prophetas. lib: 2.

Obaczi. Błedy máłe do wielkiey sedicyey ciągną.

twy zá vmárłe/obroná Confessyey Auszpurskiey iáwnie też przyznáłá ták pisząc: Modlitwy zá vmárłych nie zákázuiemy. Dał tego przyczynę Luther tymi słowy: Gdyż nie wiemy ieśli iuż ná duszę ludzi zmárłych wyszedł dekret Boski/nie grzeszysz modląc się zá nimi. O chwaleniu obrázow świętych / słuchay iescze iákie było Lutrowe wyznánie/poki mu áffekty prawdy nie odięły. Bo roskazawszy z ziemie wywołáć ábo srodze pokáráć tych/ktorzyby obrázy z kośćiołow wyrzucáli/przyczynę tego dawa ták pisząc: Pánowie mili/nie toć iest cel dyabelski/áby obrázy były gwałcone:ále chce áby mu dziurę vczyniono / zá ktorąby krew przelewał / y wzbudzał zábijánia ná świećie. Przetoż duch tych ktorzy przećiw obrázom walczą/ nie iest dobry gdyż ćiągnie do mordowánia y zámieszánia: choćia tego tái/ y zmysla do czásu/poki pogody nie vpátrzy. Coż tu rzeką potomkowie Lutherowi / ktorzy nie tylko ná obrázy/ále ná sáme rzeczy ktore znáczą/bystrze się bluznierstwy y prześládowánim tárgáią? A nam przećię nie dádzą wierzyć Prorokowi swemu Lutrowi/

wi / żeby zá czásem á pogodą rzeczy swych do gwałtu nie przywodźili/choćia my tego wielkie początki widziemy. Insze tákowe ich wyznánia/ ktoreby się iesczże ználeść mogły/vmyślnie opuszczam ku końcowi pospieszáiąc. Tylko iáko zá pieczęć przydam/to czym teraz Nowoáryani ábo Trydeistę ná Ewángeliki idą. Przyznawaćie (mowią) z námi Papieżá być Antykrystem/y wszystko zebránie iego Bábilonem/y oną szátáńską nierządnicą w Obiáwieniu Janá S. opisáną: á przećię od tego Antykrystá y Bábilonu bierzećie fundáment wiáry wászey/o synie Bożym/y o wćieleniu iego/o Troycey ś. /y o personách á istnośći iey. Idźie tedy zá tym iż wy ná fundámenćie Antykrystá y Bábilonu/ wiárę wászę/ ktorą zowiećie Ewángelicką zákłádaćie. Y niewiem iáko się im z tego wykrácą. My Kátholicy/y Nowángelikom y Nowoáryanom w tenże sposob iesczże drożniey zádáć możemy. Zgádzaćie się ná to wszyscy/iż Papież Rzymski iest Antykrystem/ tym ktory według Páwłá ś. siedźi w kośćiele Bożym (czego my wam iednák nie pozwalamy/á ná was

Nowokrzczency Nowángelikt drożnie kośćiołá odsądzáią.

Obiá:17.b

Papieżá zowacy Antykrystem/ kośćiołá się odsądzáią.

2.Thes:2.a.

was sámych tego dowodziemy) Lecz Pa piez nie siedzi áni rządzi żadnym inszym Kośćiołem/ iedno nászym Kátholickim. Przetoż ten nász/á nie żaden inszy/Kośćiołem Bożym iest. Otoż z tego wyroku wászego/wy ktorzy sie nim brzydźićie nie możećie być Kośćiołem Bożym/ktory iedenże iest/ ále przyidźie wam (iáko
Obia: 2. b.
sam P. Krystus zámyka) zostáć bożnicą Szátáńską. * *

XXIII.
Znák Kośćiołá/Karánie prześládowcow iego.

Dwudziesty y trzeći znák Kośćiołá prawdziwego / może sie bráć z pomsty Boskiey/ á nieszczesnego dokończenia tych ktorzy sie Kośćiołowi Kátholickiemu pod Káthedrą Rzymską wszedzie zebránemu przećiwili. Bo mu to sam Pan BOG obiecał w onym błogosłáwieństwie Thobiaszowym mowiąc: Przeklętymi bedą/ktorzy ćie wzgárdzą: y bedą potępieni wszyscy/ktorzy ćie bluźnić bedą.
Thobiasz 13. c.
Co też przez Ieremiaszá okázuie w podobieństwie koropátwy (heretyki znáczącey/iákom przed tym wykładał) ktora iáko sie z przodku nie własnym płodem swym przyozdobiłá y vćieszyłá: ták nákoniec zá odeśćiem iego/ wielką háńbę y vtrapienie podięłá. A indźiey lepak pismo
Zbory Kácyrskie kcze mu przyrownáne.
Iere: 17. b.
Eklesi: 21. a

ś. tego podobieństwá w tym vżywa mowiąc : Kto buduie dom swoy cudzym nákłádem/podobien iest temu ktory zimie skłáda kámienie (ábo párkany swoie : Zbor grzeszących/iest iáko zgrzebie zwinione/ktorych koniec iest płomień ogniowy. Drogá grzeszących iest wyrownána kámieniem/ (to iest vmocnieniem świeckim) á ná końcu ich piekło/y ćiemnośći/y męki. Gdyż według tegoż Medrcá/przy końcu człowieczym/iest od krycie vczynkow iego:á serce zátwárdźiáłe/źle sie będźie miáło ná ostátku.
Eklesi: 21. a.
Eklesi: 11. d.
3. d.
Znácznie to Pan Bog pokázował / naprzod w tych ktorzy błędy y odszczepieństwá przećiw Kośćiołowi y iednośći wiáry wynaydowáli: potym przećiw tym ktorzy tákowych fotytowáli: nákoniec/przećiwko sámym kráinam y R. P. ktore tego dopuszczáły.
Kácyrstwá w troiákich ludźiach nayćieżey bywáły karáne.
Czego przednieysze niktore przykłády tymże porządkiem przywodźić będę. Pirwsze Kácyrstwo w Ráiu/w Lucyperze ták było pokaráne/iż iego iáko smoká/nasienie niewiásty zá czásem zdeptáć miáło: á tym czásem/ y záwżdy/miał być wzgárdzonym y brzydkim / po źiemi się czołgáiącym / y one
1. Moy: 3. c.

Przykłády ostátniego pokarania herstow kácyrskich.

Arnobius cōtra gentil. Aegesipus de excid. Ieroso. lib:3. ca:2.

przez zátwárdźiáłą obfitość wszelákiego grubego plugástwá/ iákoby pożyráiącym. Simon Magus ktory w nowym Zakonie/ był głową y oycem wszystkich kácyrzow: gdy czyniąc się Bogiem po powietrzu latał/ ná modlitwę Piotrá ś. spadszy/ nogi sobie połamał/ y sromotnie zginął. b Montanus y Theodotus/ z niewiástámi/ z ktorymi się po świećie włoczyli zowąc ie Prorokiniámi/ przykłádem Iudaszá sámi się powieśili. c Manes od Królá Perskiego był żywo obłupiony/ przeto iż syná iego miásto cudownego vzdrowienia vmorzył. d Arius gdy zá wielkimi práktykámi y mocą Cesárską/ miał być do Kośćiołá Kátholickiego gwałtem wprowádzony/ idąc przez miásto z wielką zgráią ludźi/ przepuśćił Bog nań hániebny strách/ ktory Arius spodkiem ták pokazał/ iż ielitá wszystkie z niego wyszły/ y támże ná mieyscu zostáł. e Nestoryusowi ięzyk ktorym syná Bożego y mátkę iego sromotnie bluźnił/ ieszcze żywemu robacy rostoczyli: zá czym w wywołániu zginął. f Donátystowie niktorzy/ gdy ćiáło Páńskie z kośćiołá Kátholickiego gwałtem wzięwszy

b Euse: li: 5. cap:16.

c Epipha: hæresi 66. Niceph: li:6. cap. 33. Suidas.

d Atha: orat: 1. cōt: Arian. Rufin: li:10. hist: cap:13.

e Evagrius l: 1. hist: Eccle. cap:7.

f Optatus li: 2. cōtr. Parmenianum.

wszy psom rozrzucáli/ od onychże psow/ byli támże sámi rozszárpáni. g Iconomáchi: gdy w Constantinopolim obrázy święte popalili/ przepuśćił wnet zá tym Bog tákie powietrze/ ktorym trzykroć sto tysięcy ludźi támże pomárło. Inne dawnieysze przykłády opuszczam. Wieku nászego/ Luther dobrze ná wieczerzy iadszy y sobie podpiwszy/ oneyże nocy nagle vmárł: A niktorzy twirdzili to/ iż ná nim były znáki zádawienia szátáńskiego. O Károlstádyuśie/ piszą Ministrowie Básyleyscy/ iż od dyabłá był zámordowány. Zwinglius lepak y Oecolampádius vkładszy się zdrowo/ martwymi byli náleźieni. O Kálwinie w żywoćie iego zá pewne piszą/ y drudzy ktorzy tego świádomi świadczą/ iż go wszy do śmierći viádły/ zá czym w bluźnierstwách y desperácyey vmárł. Serwetus/ ktory tego wieku bluźnierstwá przećiw Troycey ś. wznowił/ w Genewie od Kálwiná iest żywo spalony/ z wielkim lámentem y práwie ryczeniem broni wołáiąc/ ktoraby się sam był zábił: iáko to sam Kálwin opisuie. Serwetow násládowcá/ Franciscus Davidis, gdy przez pobożne-

g Matthæus Palmerius in Chronico.

Lutrowe dokonánie.

Cochlæus in eius uita.

Castallio in uita Caluini.

Nieprzyiaćiol Troyce ś. márne zginienie.

Caluinus in uita Serueti.

go nie dawno zmárłego Páná Krysztofá Batorego/ Kśiążę Siedmigrodzkie/ dla vpámiętánia iego/ był długo w więzieniu ćierpiány/ sámá sroga ręká Bogá obráżonego/ żywić go nie dopuśćiłá. Bo oszelawszy gdy vmieráć miał/ z nápomnienia Kátholikow/ kuśił się wyrzec słowo IESVS/ ále nie mogł: gyż zá káżdą rázą gębá/ ktorą był to imię zbluźnił/ opák mu się wykrącáłá.

Pastor Bernen. in uita Valentini Gētilis & Benedictus Aretius

Valentinus Gentilis odrodek szkoły Kálwinowey/ gdy przećiwnym Serwetowi błędem Troyce ś. zbluźnił/ zá náprawą tegoż Kálwiná w Genewie/ muśiał błąd swoy sromotnie odwoływáć.

Obacz Proroká Nowoáryáńskiego krzywoprzysiestwo y desperácyą

Potym nád przysięgę swą/ do Swáycárow zbieżawszy/ tám śćiętą śmierćią gárdło dał. Przy ktorey wielką nie ćierpliwość/ y iákoby desperácyą pokázował/ y chćiał wierzyć iákoby roskázano/ gdyby iedno puszczon był. A to się tym więc przechwalał/ iż prágnął męczennictwá zá chwałę sámego Bogá Oycá: gdyż inszy męczennicy pospolićie o chwałę syná tylko Bożego bywáli mordowáni.

Vide Theod: Bezā in præfat: li: Caluini cōt. Gentilem

Nie lepszy koniec wźięli towárzysze tego to Gentilisá. Bo M. Grybardus/ zápowie-

wietrzywszy się/ y od wszystkich opuszczony/ zdechł w kąćie iáko pies. Lismáninus zbieg Mnichowski/ z desperáciey sam się w studni vtopił. V nas w Polszcze nie trudnoby też o tákie przykłády/ gdźie herstowie kácyrscy hániebnymi á niespodźianymi śmierćiámi ginęli/ y drudzy się sámi wiesili. Ale áby tego kto wáśni nie przyczytał/ á fámilie zacne áby się nie tykáły/ bez czegoby być nie mogło/ tedy to káżdego wiádomośći dosyć świeżey zostawuię.

Srogie karánia obrōcow kácyrskich.

Nie lepsze też dokończenie żywotá bráli Cesárze/ y inszy ktorzy tákowych kácyrzow błędy y bluźnierstwá forytowáli/ ábo Kośćioł Kátholicki prześládowáli. Z ktorych te przykłády przypomionę.

2.Moy:14.f

Pháráo wielki prześládowcá prawdy Bożey y ludu iego/ w czyrwonym morzu/ ze wszystkim woyskiem swym okrutnie zátonął:

4.Moyz:16.

Kore/ Dáthán/ y Abiron/ prze iedno sprzećiwienie się Moyzeszowi z Aaronem/ nátychmiást przepádli ziemię do piekłá ze wszystkim narodem y máiętnośćiámi swymi.

3. Krol: 22.
4.Kro:9.10.

Achab Krol żydowski/ dla prześládowánia prawdziwey á stárodawney wiáry y náuczyćielow iey/ márnie ná woy-

woynie zginął/krolestwo y z potomstwē
srodze wybitym vtráćił. A żoná iego
4.Krol.9.d. Jezabel / ktora go naywięcey do tych
grzechow przywodźiłá / z páłacu byłá o-
knem wyrzuconá ná vlicę / gdźie psi
1.Mach:1.g krwią y śćierwem iey / w obliczu wszyst-
2.Mach.9.b kiego miástá się násycáli. Antiochus
wielki okrutnik y prześládowcá ludu Bo-
żego/ieszcze zá żywotá/ od robakow ro-
ztoczony/ nędzną y sromotną śmierćią
b Ioseph: lib: zginął: toż potkáło Herodá b Ascalo-
17 ătiq.c.9. nitę/że od boleśći sam sobie śmierć zá-
c Euse:lib:2. dáć chćiał. Drugi Herod c Antipas /
cap:4. ktory się pośmiewał z Páná Krystusá
przed męką iego/ktory też Janá Krzći-
ćielá niewinnie dał zámordowáć / iáko
d Niceph: li: wywołániec z ziemie / mizernie gárdło
1.hist:ca:20. dał. d A skoczká/ktorey k woli Jan S.
Marek 6.d. był zginął/w onymże wywołániu/chcąc
zmarzłą rzekę przechodźić / zátomiłá
się/y w ostrey przerębley głowá záwię-
znąwszy/bystrą wodą będąc wzruszoná/
ták długo pląsáłá/áż ostrośćią lodu by-
łá odćięta: Ná słuszne pokaránie tego/
iż dla plą sánia iey zacnemu á niewin-
e Dzie:12.d nemu Prorokowi głowá byłá vćię-
Euseb: lib:2. tá. e Trzeći Herod Agryppá mordow-
cap:9. nik

nik s. Jákubá/ y prześládowcá Apostó-
łow/y Krześćijánow / gdy prze zbytnie
wynieśienie swe/od swoich był Bogiem
názwány/ nátychmiast ćiężką chorobą f Euseb:li:2.
záráżony/ w rostoczeniu robáctwá gár- ca: 7.
dło dał. f O Piłáćie też czytamy / iż z Eutrop: lib:7
desperácyey/á nieznośnych boleśći y frá-
sunkow/sam się ręką włąsną zámordo- g Euse: li:7.
wał. g Decius Cesarz dla prześládowá- cap:1. Zonaras 2.
nia Krześćijánow / ktore się zá niego tomo ănaliū.
dźiáło/rychley niż zá dwie lećie pozbył & de Nero-
páństwá swego/y z potomstwem swoim ne.
był wybity. h Walerianus Cesarz/ ry- h Eutropius,
chło potym gdy począł kośćioł prześlá- Pollio,Sabel-
dowáć/ná bitwie Perskiey był poimány/ licus, Volate-
y ták sromotnie w więzieniu chowány/ ranus,Euseb.
iż Krol Perski po nim miásto pieńká ná serm: ad con-
koń swoy wśiadał: y nákoniec był żywo uent: sanct: cap: 24.
obłupiony. i Aurelianus Cesarz skoro i Euseb.ibid.
począł myślić o wygłádzeniu Krześćijá- & li:5.histo:
now/wnet go piorun przestrászył. Czym cap. 5. Niceph: li: 6.
nie nákarawszy się / gdy iuż dekret ná cap: 29.
Krześćijány spisány podpisowáć miał/ k Euse: li: 8.
nátychmiast mu ręká vschłá/ y sam zá ca:3. & 29.
tym zdechł. k Diokletianus nayćięższy & oratio: ad
morderz Krześćijánow/ gdy ich wygłá- sanct: coetum cap: 25.
dźić nie mogł/ z tego żalu odbieżał Ce- Niceph: li:7.
ca:20.

sár-

ſárſtwá/y potym puchliną/ á záſię ſu-
Ruffinus in hiſt: chotámi ſchorzawßy/ iezykiem robakow
pełnym/iáko pies ßczekał/á zátym (iá-
ko niktorzy piſzą) vćiekáiąc przed trza-
ſkiem piorunowym/ſam ſiebie zámordo-
Euſeb: lib: 8. ca: 28. wał. Jego towárzyß Ceſarz Máximi-
nus/ będąc tego przeſládowánia vczeſtni
kiem / ták dziwną á hániebną chorobą
był ſtrapiony/iż ſámi Medykowie oſo-
bney pomśćie Boſkiey zá niewinne vtra
pienie Krześćijánow onę przyczytáiąc/
opuśćili go/ y w niey mizernie gárdło
Euſeb: lib: 9. ca:5.6.& 9. dał. Nie podleyße też karánie y zginienie
odnioſł drugi Maximinus/ktory ná w-
ſchod ſłońcá pánuiąc Krześćijány prze-
Theodorit. l. 4. cap:2. ſládował. Julianus Ceſarz y zbieg á
Nazian: ora: de laudibus Athanaſij. przeſládowcá wiáry Krześćijáńſkiey /
gdy vczynił ſlub/iż gdyby mu ſię ná woy
nie Perſkiey poßcześćiło/ miał Krześći-
iány wygłádźić : niż do oney woyny
przyßło/był od kogoś/ á drudzy piſzą iż
z niebá rániony. Z ktorey rány śmier-
telney/garść krwie nábrawßy/rzućił ku
niemu mowiąc ; Atolis iuż zwyćiężył
Gálileyczyku. Zá tym ziemiá otworzy-
wßy ſię/y płomienie piekielne wypuśći-
Nicephorus li: 8 cap:35. wßy/pożártá go. Teridates Kśiążę Ar-
meńſkie /

meńſkie/ś. Grzegorzá cudotworcę przez
czternaśćie lat męczył ćiemnym á ſmro-
dliwym więzieniem. Zá co z Boſkiego
dopußczenia/on y ze wßyſtkim zacnym
Senatē ſwym/byli przemienieni w świ-
nie/y ſámi ſię wyiedli. Walens Ceſarz/ Socrates li:4 cap:21.
gdy Kátholiki do kácyrſtwá ſwego Ary-
áńſkiego przymußał / niezwyczáynym Theod.lib:4. ca:31.
grádem/y drżeniem ziemie był przeſtrá-
ßony. Co gdy go nie vpámiętáło/á ná Sozomenus lib:6. ca:40.
Báſiliußá ś. dekret wywołánia podpi-
ſowáć miał/z dretwiáłá mu ręká/y pio-
ro ſię ſkrußyło że piſáć nie mogł: y ſyna
czek iego w tym ſrodze zániemogł y v-
márł. Potym nie długo walcząc z Got-
támi/był od nich poſtrzelony/y w chlewi
ku do ktorego ſię był ſkrył / od nich był
ſpalony. O przeſládowánie ſámego
Kryſoſtomá ś. mężnego obrońce Kátho Niceph:li: 13 ca: 36. & li: 14. cap: 43.
lickiego/wielkie y dziwne plagi P. Bog
dopußczał ná nieprzyiaćioły iego / (o
czym żywot iego przeczytáć możeß) á
zwłaßczá ná Eudoxyą Ceſárzową/kto-
ra herſtem przećiwko niemu byłá. Bo
rychło potym márnie vmárłá. Y trũná
iey przez trzydzieśći lat potym/ nigdy
drżeć nie przeſtáłá. Heráklius Ceſarz

Dziwna pō- Rzymski/pokąd wiárę y pobożność Ká-
sta zesromo- tholicką záchował/dotąd mu się sławne
cenia Páná zwyćięstwá/y wszytkie sprawy dárzyły.
Krystusá A skoro się był iął kácyrstwá Mono-
Kacyrstwē. physitow/ktorzy nie przyznawáli Pánu
Zonaras in Krystusowi rożney nátury Boskiey y
uita Heraclij. człowieczey/ odmieniło się mu szczęśćie:
y zginął puchliną ták dziwną/iż w niey
mokrzu swego nie mogł ináczey puszczáć
iedno ná właśną twarz swoię: gdyż on
też potwirdzeniem ták sprosnego błędu/
twarzy ábo osoby Páńskiey był nie v-
Sigibertus an- czćił. Attilá Krol Pogáński/táki okru-
no Marti- tnik krześćijáństwá/ iż biczem Bożym
ani 4. był názwány/ gdy się po ták zacnych
zwyćięstwách swych/wielką pompą oże-
niał/ná onym weselu ruszyłá go wielka
niemoc/y gárdłem krew się mu rzućiłá/
ktora go zádawiłá. Bolesław Krol
Martinus Cro- Polski prze zámordowánie ś. Stánisłá-
merus de ge- wá/krolestwá pozbył/ y Polskę koroney
stis Polono: in pirwszey był pozbáwił: y choćia pokuto-
fine lib: 4. wał przećię nędznie żywotá dokonał.
Kráiny y Ale y Krolestwá y R. P. ktore się
narody ka- tákowych błędow y bluźnierstw chwytá-
rze Bog dla ły/nie były od zniszczenia ábo srogiego
krzywd ko- karánia Boskiego wolne: według onego
śćiołá swe-
go.

co Bog

co Bog przepowiedźiał przez Izáiaszá
o Kośćiele swoim: Narod y Krolestwo Izái:60. b.
ktore tobie nie będźie służyło záginie: y
narody ich spustoszeniem będą zniszczo-
ne. Położę też tego kilká przykłádow.
Roboam syn Sálomonow/ Krolestwo 3. Krol:11. 12
swe chćiał vtwirdźić dopuszczeniem wiar *Cypr. epi: 76.*
iákaby się komu podobáłá. Pan Bog
to ináczey obroćił: Bo iáko on iedność
wiáry rozerwał/ták też P. Bog rostár-
gnął krolestwo iego/ że mu się go iedno
dwánaśta cząstká dostáłá/ ktora mu się
iednák nie dárzyłá. Lud żydowski / ile- Judyt 5. 6.
kroć iedno wiáry odstąpiwszy chwyćił
się báłwochwálstwá/y Proroki swe prze
śládował / tedy zawżdy trácił páństwo
swoie/ y w srogą niewolą Bábilońską
przychodźił. W nowym Zakonie/prze- Mát:24. a b
powiedźiał P. Krystus/iż ostáteczne pla 1. Tim:4. a.
gi ná Rzeczy pospolite/ miáło poprze- 2. Thes:2. a.
dźáć odstąpienie/zwłaszczá od wiáry/kto
re tám sam Pan wspomina. Co zgiśći-
ło się naprzod w sámym Jeruzalem/kto
re dla zámordowánia Messyaszá swego/
y prześládowánia Apostołow iego / zá
długim á okrutnym obleżeniem było zbu
rzono/ iż kámień ná kámieniu nie zo-

stał:

ſtał: y wßyſtek narod żydowſki do tąd bez ziemie/ bez krolá/ bez práwá włáſnego/ ieſt po świećie roſproßony. Toż ſię ſtáło Egyptowi/ Afrycę/ Dálmácyey/ Azyey/ y onym zacnym kośćiołom icy/ do ktorych Jan ś. ſwoie Obiáwienie oſobliwie piße: y inßym wielkim y zacnym kráinam ná wſchod słońcá y ná południe: ktore ſkoro od kośćiołá Kátholickiego odſtąpiły/ záraz pohańcy ná nie práwo y moc mieć poczęli. Zoſtáwił tego P. Bog pámiętny przykład. Bo gdy Greckie Páńſtwo domowymi roſtyrkámi ßwánkowáć poczęło/ Papież obeſłał obywátele iego/ do zgody á iednośći vpomináiąc: gdy liſtu iego áni przyiąć chćieli/ poſeł zoſtáwił go ná ołtarzu przednieyßego kośćiołá / z ſłußnym v Bogá y v ludźi oświadczániem. Gdy potym on poſeł/ proch z nog otrząſnąwßy/ z kośćiołá wyßedł / wnet zá tym porysował ſię ſklep onego kośćiołá/ y przy ßtey nocy był widźiány ſłup ogniſty z miáſtá wychodzący/ y nád nim ſię zámießáiący. Nie długo potym Sáracenowie oblegli Conſtántinopolim/ y dobywßy go / Ceſárzá y Pátryárchę poimáli/

Obiáw: 1. c.

Grecya dla wzgárdy kośćiołá Rzymſkiego vpádłá.

máli/ ſtolicę ták zacnego Ceſárſtwá y Grecyą poſiedli. Y ſłußnie P. Bog dopuśćił iż ten Pátryárchá/ ktory ſię ſtolicy Rzymſkiey przećiwił/ ieſt teraz iáko by podnożkiem tego Tyránná Pogáńſkiego/ nád ktorym y teraz / o przyięćie Kálendarzá Krześćijáńſkiego/ znáczne okrućieńſtwo pokazał. Coś podobnego ſtáło ſię w Angliiey/ ktora iż wzgárdźiłá zwirzchnośćią ſtolice Apoſtolſkiey/ pokarał ią tym Pan Bog/ iż niewiáſtę (niechcę mowić iáką) zá głowę kośćiołá Bożego/ pod gárdłem y poczćiwośćią wyznáwáć/ y nie tylko przed nią klękáć/ ále też máieſtatowi iey (czego v Papieżá nie máß) kłániáć ſię muſzą. Tertullianus/ Lactantius/ y Cypryan ś. zá czáſow ſwoich przywodzą też wiele przykłádow/ iż Kroleſtwá ábo R. P. o przeſłádowánie kośćiołá y wiáry Kátholickiey/ poſpolićie Pan Bog karał vpadkiem/ ábo wielkim zámießániem y rozlaniem krwie/ ſuchośćią/ ábo zbytnią mokrośćią/ nie vrodzáiem/ znędzeniem/ głodem/ powietrzem morowym/ y rozmáitymi plagámi/ ták poſpolitymi iáko też oſobliwymi. Czego ſię w hiſtoryách rozmáitych

Anglia nie wieśćie pápieſtwo trápi.

Czytay kśiąßki o prześládowániu Angelſkim.

Plagi krześćijáńſtwá ſkąd.

Tertull. in Apologetico, & ad Scapulam.

Cypr. apolo: ad Demetrianum.

Lacta: lib: 5. inſtit: cap: 1. & 4.

żmáitych narodow częstych y pámiętnych przykłádow łácno doczytáć. Ale v nas w Polszcze / może się tego káżdy práwie domácáć: gdźie skoro kośćioł kátholicki y pástyrze á sługi iego / praw / wolnośći / y dochodow pozbáwiono / co dáley to więcey się gisći ono przeklectwo

Aggeus 1. b Boskie: Siáliśćie wiele / á máłośćie bráli / iedliśćie á nie byliśćie násyceni / piliśćie á nie byliśćie nápoieni: przyodźiewáliśćie się odźieniem / á nie zágrzáliśćie sie: á kto zgromadzał zárobki / kłádł w dźiurawy worek / ẜć. Oglądáliśćie się ná co więtszego / áli się stáło mnieyszym: nánośiliśćie w dom (swoy) á iam to wydmuchnął: Dla czegoż to / mowi Pan zastępow? Iż dom moy spustoszony iest / á káżdy z was bárnie do domu swego. Dla tego niebo iest záhámowáne nád wámi / áby nie spuszczáło rosy / y ziemiá zátrzymaná iest / áby nie dawáłá vrodzaiu swego: Y przyzwałem suchośći ná ziemię / y ná gory / y ná zboże / y ná wino / y ná oley / y co iedno ziemiá rodźi: y ná ludźie / y ná bydło / y ná wszelką pracę rąk ludzkich. Ktore przeklectwo Boskie co dáley to bárźiey y nas Polakow dolega:

Przeklectwo niebo żnego gospodárstwá.

Bo

Bo iuż więc przyszły tákie látá / ktore ono zá wielką kaźń Boską opisuie Dawid: iż Pan BOG ziemię rodzáyną przeczynił w słoną niepłodność / dla złośći tych ktorzy ná niey mieszkáią: Polá też suche przemienił w iezioá wodne / y w strumienie wod bieżących: & collocauit illic esurientes, y ná tákiey ziemi námnożył tych / co w nędzy násyćić się nie mogą. Ktoby temu nie wierzył / niechay miedzy ludźie / zwłaszczá stanu podleyszego / vszy rospuśći / o niedostátku iáki ćierpią / y iesżcze się więtszego obawiáią / iesli przyczyná przerzeczona kácyrstw y sprosnych zbytkow nie będźie vprzątnioná.

Psal: 106. d.

Tegoż wieku nászego / łácno z historiy / y z sámey pámięći ludzkiey dochodźić / zá Lutherskim y inszych kácyrstwem / á wiáry y kośćiołá Kátholickiego zgwałceniem / iáki szwánk podiętá wielka część Krześćijáństwá. Bo Niemiecka ziemiá onym żáłosnym rozruchem / vtráćiłá blisko półtorákroć sto tyśięcy chłopstwá przećiw Pánom swym oborzonego. Nie długo potym dopuśćił Pan Bog częste á gwałtowne náiázdy Tureckie / ktorymi (iż pobite y potrácone opuszczę) około sześć

Krześćijáństwo od czásow Lutrá / iáki szwánk podięło.

Lege hist: Surij, & Dubitantiũ Lindani dialogo 3.

Przykłády Niemieckie

ko sześć

ko ßeśćdźieśiąt tyśiecy ludźi z krześćijáń stwá było w niewolą zágnánych / ktorymi záśię potym sáme Krześćijány wo iowano. W tenże też czás Turek opánowáł więtßą część Węgierskiey źiemie/ktora byłá iákoby báßtą Krześćiiáństwá od mocy Tureckiey. Y Wiedeń ostáteczna iákoby obroná Niemiecka/ledwo sie w ten czás osiedźiał. Po tym czáśie/Turek iął śię też wolniey ro spośćieráć po źiemi/po morzu/y po wyspách Páństwá Krześćijáńskiego. Pokarał też był Pan Bog one kráie wielkim głodem przez śiedm lat: y onym dźiwnym powietrzem morowym/Sudor Anglicus názwánym / ktory nátychmiast vspiwßy ludźie / żywot im odeymował/ y wielką część Nyderlántu wygłádźił. Opußczam inße plagi/ ktorych hystorya Niemiecka od czásu Lutrowego iest nápełnioná.

Przykład Fráncyey.

Zacne Krolestwo Fráncuskie/niczym inßym nie nißczeie/iedno domowymi zdrádliwymi nieprzyiaćioły / ktorzy śię przodkiem przećiw Kośćiołowi Kátholickiev/á potym przećiw Krolowi y wßystkiemu Krolestwu oborzyli. O czym kto chce niechay przeczyta kśiąż ki fur ores

ki furores Gallicos názwáne. Náßá Polská iż śię iuż nie raz ku vpadkowi náchylátá/ z ktorego sam Pan Bog dźiwnie nas nád vmyśl tych ktorzy rzeczámi włádáli rátował: á iż nas to nic nie nápráwiło/ zwłaßczá w krzywdách przećiw Bogu y Kośćiołowi y sługam iego: trzebá śię nam obawiáć onego/ná co Dawid nayćiężey vtyskował mowiąc: quia eleuans allisisti me: Imeś mię Pánie wiecey wyniosł/tymeś mię ćiężey vpuśćił y rostrąćił. Psal. 101. b. Kto rzeczy do tego że wßąd zgotowánych nie baczy / ten oczy máiąc zgołá nie widźi. Pánie Boże rácz to zwykłym miłośierdźiem swym w lepße obroćić: á kto w tym winien / w czás mu vpámiętánia vżyczyć.

XXIIII. Znák odpłátá dobra kośćioł Boży fortyuiących.

Ostátni znák Kośćiołá Bożego podawa śię/nie tylko z wiekuistego/ ále też y tu ná świećie z doczesnego/ ßcześćia á odpłáty ludźi tych/ktorzy bronili y záśtáwiáli śię zá iedność wiáry y zgody krześćiáńskiey/ktora śię záwżdy w Kośćiele Káthedry Rzymskiey náydowáłá. O czym Boską obietnicę á vpewnienie wyráźił stárßy Thobiaß / w osobie onego widomego á doczesneo Jeruzalem/ ktore

Thobiaß 13. c.

 figu-

figurowáło nowego Zakonu Kośćioł/ ktorego prawdźiwi synowie y budownicy wielkie poćiechy y odpłáty odnośić mieli. Tegoż ießcze ßerzey ponowił P. Bog w Proroctwie Izáiaßowym: iż iáko tenże sam Kośćioł/ z vdręczenia swego ktorym się rozmnożył / miał wźiąć wielką poćiechę / y obfite opánowánie krolestw y dostátkow ziemskich: tákowegoż też bogosłáwieństwá y odpłáty oczekywáć mieli wßyscy / ktorzy się namężniey w budowániu á rozßerzániu iego/ przećiwnikom stáwili. Vißczenia tey obietnice mamy wiele przykłádow w piśmie ś.: z ktorych niktore wylicza on pobożny Mátátyaß oćiec Máchábeußow/w ostátnim Testámenćie swoim: przypomináiąc Abráhámá/ IOzeffá/ Phineessá/Iozue/Káleb/ Dawidá/Eliaßá/trzech młodźieńcow w ognisty piec wrzuconych/y Dánielá: ktorzy wßyscy/ dla mężnego zástáwiania się o prawdę á iedność zakonu Bożego/ wielkie y zacne odpłáty odnieśli. Do tego przyłożyć możemy tegoż sámego Mátátyaßá/y syny iego/ ktorzy broniąc mężnie zakonu Bożego y wiáry oyczystey/żywot swoy y po-

Izáiaß 60.

Przykłády z pismá ś.

1. Máchab: 2. c.

1. y 2. Máchab:

y potomstwá swego / sławną y iákoby męczennicżą pámiątką zápieczętowáli: Tákże Moyzeßá/Gedeoná/Sámsoná/ Ezechiaßá Krolá żydowskiego: ktorzy będąc wielkimi przećiwnikámi báłwochwálstwá y odßczepieństwá/zá to wielkie bogosłáwieństwo BOskie odnośili. Náwet y Iehu krol Izráelski/choćia niktorych skromnieyßych zabobonow báłwochwálskich ćierpiał y náśládował: iednák iż wygłádźił naysprosnieyße y najßkodliwße/ Báláá y wßystkich náśládowcow iego/błogosłáwił mu zá to Bog ná onym krolestwie / y pokomstwu iego/ áż do czwartego pokolenia. W Zakonie nowym Krześćijáńskim począwßy od sámego P. Krystusá y Apostołow iego/przez kilká set lat / bywáli pospolićie Tyránnowie/ ktorzy Kośćioł BOży y lud iego prześládowáli: zá co też srogie pomsty y karánia Boskie odnośili/ iáko się nie dawno wspomináło. Po tych okrutnikách naypirwßy y naznácznieyßy obrońcá Kośćiołá Bożego był Constantinus Magnus Cesarz Rzymski. Ktory dokąd w Pogáństwie był/ nie dárzyło mu się/ y zdrowie iego włásne. Bo

Kácyrstwá co więtße naprzod wykorzeniáć pismo ś. vkázuie.

4. Kro: 10. c. 15. c.

De his uide apud Zonaram 2do annalium.

Przykłády Cesárzow Rzymskich.

Cōstantinus.

Metaphrastes in uita S. Sylvestri.

trądu smrodliwego nie mogł ináczey zbyć/áż gi zá rádą Pogáńskich lekárzow w wánnie krwi z niewinnych dźiatek świeżo wytoczoney omyć chćiał. Lecż Bog tákiey srogośći nie dopuszczáiąc/ oneyże nocy po ktorey to vczynić miał/ przez sen y potym przez podobne onemu snowi obrázy/ obiáwił mu Piotrá y Páwłá ś./áby od ich namiástká Rzymskiego Biskupá/ doskonálszego ćiáłá y dusze vzdrowienia szukał. Zá czym wnet Constantinus w P. Krystusá vwierzywszy/ był okrzczon/y w oney kąpieli krztu/trędu y ćielesnego y dusznego nátychmiast pozbył. Od tegoż czásu nie tylko w Rzymie / ále po wszystkich iákmiarz Páństwách swych/niewymownym stárániem począł budowáć y rozszerzáć Kośćioł Krześćijáński:przykłádem Dawidá/nawiecey ná tym wszystkie chući / myśli/ y stárania swe záſádzáiąc. Zá czym też zá krotki czás Krześćijáńſtwo po wszem iákmiarz świećie zákwitneło. Przeto też wielkie bogostáwieńſtwá y poćiechy od Bogá vznawał : iáko w rozmáitych inszych zacnych zwyćiestwách / ták w onym nasławnieyszym Máxencyuszá przemożnego

& Adrianus 1. Papa epiſ: ad 7. Synod.

Psal:131.a.

Euſebius de vita Cōſtantini li:1. ca:32

Cesárzá Pogáńskiego/ktorego on pod chorągwią krzyżá ś. wielkim cudem Boskim ná głowę poráził / y iáko Moyżesz Pháráoná ze wszystką mocą iego zátopił. Potym ná Cesárstwie bárzo długo do stárośći swey pánował/ ták szczęśliwie/iż według Augustyná ś. wiecszeo szczęśćia niktby sobie życzyć nie mogł. Constántinopolim zbudował/ y Rzymu námiástkowi Apostolskiemu vstąpiwszy/ tám stolicę Cesárską przeniosł : ná ktorey potomstwá z dźiedzictwem tákowegoż szczęśćia / y trwáłośćią pánowánia odvmárł. Tákowąż pobożnośćią y obroną wiáry/wyrownał iákmiarz Cōstántinusá/ Theodosius Cesarz/nie dáleki na miástek iego: ktorego zwyćiestwu dźiwował sie nie tylko Augustyn ś. ábo inszy Krześćijánie/ále też y sámi Pogáni ábo nieprzyiaćiele iego : gdyż Bog nie tylko mocą Rycerską/y dzielną spráwą iego / ále też (przykłádem Jozuego ktory był słońce zástánowił) pomocą sámego nieba y wiátru/ zwyćiestwá iego podpomagał. Jákiego szczęśćia z pobożnośćią względem pokazał sie też być własnym dźiedźicem / syn iego Honorius / gdy dosyć

Augu: lib: 5. de ciuita: Dei cap: 25.

Theodoſius 1 Theodoretus lib: 5. hiſtor: cap:24. Augu :lib: 5. de ciuit: c. 26

Joſue 10. c.

Honorius. Augu: li:25. de ciu: ca. 23

nie wielką wyćieczką / bez obráżenia żadnego z swoich żołnierzow / poráźił ná głowę przez sto tysięcy okrutnego woyská Pogáńskiego. Theodosius młodßy/ zá tákową obronę Kośćiołá Bożego/ w bitwie ktorą miał z Sárácenámi y Persámi/odniosł pomoc Angielską / zá ktorey wielkim postráchem/przez sto tysięcy woyská Pogáńskiego tyłu podawßy w rzece potonęło. Iustinianus Cesarz/dokąd Kátholikiem był/ dobrze mu się zdárzáło/ ták iż połtorá stá miast wielkich przed tym stráconych y zburzonych/do páństwá swego przywroćił/y z nowu ozdobnie pobudował. Skoro kácyrzem został / y do błędu swego poddáne przymußáć chćiał/nie dowiodßy tego/nagle vmárł. Dawne historye/ iáwnie też o tym świadczą/iż Greccy Cesarzowie pokąd záchowywáli/ y w obronie swey trzymáli wiárę powßechną/dotąd krześćijáństwo v nich naybárziey kwitnęło: ták iż mieli v siebie ośmioro Concilium głowne ze wßego Krześćijáństwá zgromádzone/ y inßych mnieyßych nie máło: v nich też było przednieyße gniazdo ludźi świętych y bárzo vczonych/ktorych pismámi

Theodosius II.
Socrates li: 7 hist: cap: 18.
Iustinianus.
Euagrius li: 4. ca: 18. 38 & 40.
Przykłády Greckie.

pismámi y przykłády/y do tąd Krześćiiáństwo słynie. Byli też srodzy nieprzyiaćiołom swym / y w gránice ich / páństwá swe dáleko rozßerzyli. A skoro iedno przez odßczepieństwo y kácyrstwá/iednośći Kośćiołá Rzymskiego odstąpili/ nie mieli potym żadnego Concilium/áni Doktorá ktoryby náuką ábo świętobliwośćią słynął : y owßem kośći onych/ ktorzy w powßechney wierze v nich słynęli/byli od nich po wielkiey częśći wyniesione. A nád to/gdy według przepowiedzenia Páná Krystusowego/było od nich wźięte Krolestwo Boże/á záśię dáne inßym narodom czyniącym pożytki iego/ było też zátym do tychże kráiow pułnocnych przeniesione ziemskie krolestwo y stolicá Cesárska : á oni potym co niechćieli podlegáć námiástkowi Krystusowemu y Apostolskiemu / to teraz páństwo swe vtráćiwßy / są niewolnikámi Pohańcá y Tyránná Tureckiego: po ktorym nie tylko wolność/ále narod ich/ co czás to więcey záchodźi y ginie. Przećiwnym sposobem/ Kárzeł Wielki pirwßy Cesarz pułnocny/y przed nim Pipinus Krol/y inßy Monárchowie/obroną y

Mátt: 21. d.
Szczęśćie y ozdoba Grecka zá wiárą ná pułnocy przeßłá.

ną y rozßerzániem Kośćiołá Krześćiiáńskiego/ znácznie też páństwá swe w obronie trzymáli/y w Pogáńskie gránice onych pomykáli. A (żebych dáley nie przedłużał) gdźiekolwiek iedno przećiw Poganom ábo heretykom chorągiew podnieśli/rzadko áby dźiwnego ábo sławnego zwyćięstwá odnieść nie mieli. Pámietna iest y tego wieku náßego bitwá Kárłá piątego / ktorey ná Xiążećiu Sáskim/ y inßych Lutherstwo forytuiących wygrał/y Xiążę Sáskie poimał. Podobnych przykłádow naydźie dosyć/ kto czyta/co sie po te czásy we Fráncyey/Niderlánćie/ Szwáycárskiey ziemi / y indziey/w tákowych spráwách miedzy Kátholikámi á heretykámi toczyło. Nákoniec gdyby niewdźięczność á zazdrość niktorym oczu nie záśtániáłá/ vpátrzyliby to/y w dźisieyßym Steffánie Krolu y Pánu náßym: ktorego wielką dźielność y męstwo / iż niekiedy przechodźi więtße nieposłußeństwo/niestworność/y do spráwy woienney niesposobność niktorych / wolność dobrą nie dobrze rościągáiących: tedy ták wielkie á świátu dźiwne zwyćięstwá iego/ częstokroć / nie ták

Przykłády świeżego Krześćijáństwá.

Przykład te ráźnieyßego Krolá Polskiego.

ták ludzkiey spráwie mogą być przyczytáne/iáko Boskiey: ktora sie nád nim pokázuie/nie wątpliwie zá gorącą chuć ku wydźwignieniu y rozmnożeniu wiáry powßechney: gdyby iey iedno iákieś nießczęśćia/ ábo włásniey respekty ludzkie/do końcá w skutku nie hámowáły. Y może to być/ iż Pan Bog serce iego ták pobożne á chętliwe przepátruiąc/ dotąd też hámuie mśćiwą rękę swą/iż nam ták niesłychánych kácyrstw/bluźnierstw/ y niehámownych złośći/ták długo przegląda.

Polská ták záwiniona czemu kará nia vlega.

Zámknienie tych Xiążek.

A Dotąd niechay będźie dosyć powiedźiano o rozeznániu prawdźiwego Kośćiołá BOżego/od przybarwioney iego tytułem bożnice Szátáńskiey. Ktore rozeznánie zamykam y iákoby w gromádę zbieram słowy Augustyná ś. gdy Mánicheußá ták vpomina: Jesli tedy áni pismá ś. poważność ná stárodawnośći polegáiąca/áni cudow przemożność/ áni obyczáiow naprawność/áni prawdy przekonánie/ was (ká-

Znáki Kośćiołá Bożego w summie zebráne

Augu: lib: 13 cōtra Faustū. cap: 6.

T v cyrze)

cyrze) do nas nie przyćiąga: odeydźćieß z sromotą/á wracáyćie się z wyznániē/ iż Krystus iest wßystkich w się wierzących zbáwićielem: ktorego imię/y ktorego Kośćioł/ninieyße czásy ták nam wydawáią/iáko przeßłe opowiádáły: nie z ledá ktorey táiemney iáśkiniey wychodzącey/ále w pewnym narodźie y krolestwie ná to rozmnożonym y wystáwionym/w ktorymby się to co y w przeßłych figurách było przepowiedźiano/ teraz w sámym skutku náydowáło/ꝛc. Ten bowiem Kośćioł Boży (mowi indźiey)

Powße- chność Kośćiołá Bożego.

iest powßechnym/ to iest po wßysthkim świećie rozsádzonym : gdyż rozmáitych

Augu: ser: 81 de tempore, de symbolo ca: 12.

kácyrzow kośćioły przeto powßechnymi nie są rzeczone/iż w pewnych mieyscách y w osobnych kráinách (á teraz iuż w osobnych domách y głowách) są zámknione: A ten od wschodu słońcá áż do

Psál. 112. a. Matt: 24. c.

zachodu/iásnośćią wiáry/bywa rozświecony. Zadne bogáctwá więtße nie są/ żadne skárby/żadne dostoieństwá/ żadna świátá tego więtßa máiętność/iáko wiá-

Obacz iáko należy być w Kośćiele powßechnym.

rá Kátholicka: ktora grzeßne ludźie zbawia/ślepe oświeca/ wyćwiczone w wierze krźći/wierzące vspráwiedliwia/grzechem

chem vpadáiące/przez pokutę vzdrawia/ spráwiedliwych w łásce pomnaża / męczenniki koronuie/sługi kośćielne stánowi/ kápłany poświąca / krześćijány do krolestwá Bożego sposabia/y w dźiedźictwie wiekuistym z Angiołámi społeczność iedna. Ktożkolwiek ten iest/y iákiżkolwiek iest/ ktory się w tym kośćiele

Obacz Kácyrzu.

nie náyduie/krześćijáninē nie iest. Sam bowiem Kośćioł iest tym / przez ktory Pan Bog ofiárę wdźięcznie przyimuie: sam on iest ktory się zá obłądzonymi bespiecznie przyczynia. Stądźeć o ofierze

2. Moy: 12. a.

báránká przykazał Pan mowiąc : w iednym domu będźiećie go pożywáć/ á nie będźiećie mięsá iego z domu wynośić. W iednym bowiem domu báránek bywa iedzony/ gdy w iednym Kośćiele powßechnym prawdźiwa ofiárá odkupićielowa bywa ofiárowána. Z ktorego ćiáłá/roskazánie Páńskie wynośić precz zákázuie/gdy świętego psom rozdáwáć zábránia. Sam (ten Kośćioł) iest/ w ktorym vczynek dobry pożytecznie bywa czyniony: gdyż zapłáty dźienney nie wźięli iedno ći/ktorzy w winnicy zárabiáli. On sam iest/ ktory wßystkich w sobie będących

Matt. 7. a.

Matt. 20. b.

cych zwiąſkiem mocney miłośći záchowuie. Przetoż y wodá potopu Korab (z tymi ktorzy w nim byli) wyſoko wyniosłá: á inſzych lepak ktorzy w nim nie byli/ zátopieniem pogrążyłá. Sam ieſt w ktorym táiemnice Páńſkie prawdźiwie bywáią vpátrowáne. Stąd że mowił Pan do Moyzeſzá: Jeſt mieyſce v mnie/ á ſtánieſz ná opoce. Y potym nie długo mowi: Wznioſę rękę moię/ á z tyłu mię oglądaſz. Gdyż bowiem z ſámego Kośćiołá powſzechnego prawdá bywa vpátrowána/ dla tego powiáda Pan być mieyſce v ſiebie z ktore° bywa oglądan. Ná opoce Moyzeſz bywa poſtáwiony/ áby poſtáć Boſką oglądał/ przeto iż kto gruntu wiáry nie zátrzyma/ Boſkiey obecnośći nie pozna. Odeymi (mowi Cyprian ś.) promień od iſtnośći słonecżney/ áliśći iedność iáſnośći tákiego rozdźielenia nie śćierpi. Odłom gáłąź od drzewá/ áliśći ſię owoc nie zrodźi. Od źrzodłá przekop ſtrumień/ á zátym wnet oſchnie/ ꝛc. Tenże Kośćioł Boży (iáko ná inſzym lepak mieyſcu Auguſtyn S. zámyka) w inſzych krześćijánách czyni cudá/ w inſzych opowiáda prawdę/ w inſzych

1. Moy:7.d. 1. Piotr 3.d. 2. Moy. 33.d. Cyprianus de unitate Eccleſiæ n.4. Jáki ie niebeſpiecżeńſtwo oderwáć ſię od Kośćiołá Powſzechnego.

ſzych záchowuie dźiewictwo/ w inſzych przeſtrzega czyſtośći małżeńſkiey: w inſzych to/ w inſzych owo ſpráwuie: káżdy z oſobná ſtan ſwoy odpráwuią/ ále iednák w ſpołecżnośći żyią. Co bowiem duſzá ieſt w ćiele człowiecżym/ to ieſt Duch ś. w ćiele Kryſtuſowym ktore Kośćiołem ieſt: toż czyni Duch ś. we wſzyſtkim kośćiele/ co czyni Kośćioł we wſzytkich członkách tegoż iednego ćiáłá. Ale pátrzćie cżego ſię ſtrzedz/ báczćie ná co ſię oględáć/ vpátruycie cże° ſię obawiáć máćie. Tráfia ſię bowiem/ iż w ćiele człowiecżym/ y owſzem od ćiáłá człowiecżego bywa odćięty członek/ ręká/ pálec/ nogá: był przed tym żywy/ á odćięty nátychmiaſt żywot vtraca. Ták y człowiek Krześćijáńſki Kátholikiem ieſt/ poki w ćiele (Kośćiołá powſzechnego) żywie/ odćiąwſzy ſię przez kácyrſtwo/ ſtał ſię członkiem martwym/ w ktorym duchá nie máſz. Chcećieli tedy żyć z Duchá ś. trzymayćie ſię miłośći/ miłuyćie prawdę: pożąday ćie iednośći/ ábyśćie przyſzli do wiecżney rádośći.

AMEN.

August: ſerm: 186. de tempore cap: 4. Obacż pilnie.

Regeſtr

Regestr mieysc pismá świetego w tych kśiążkách przywodzonych.

Z 1. kśiąg Moyzeszowych.

Z 2. kśiąg Moyzeszowych.

Z 3. kśiąg Moyzeszowych.

Z 4. kśiąg Moyzeszowych.

Z 5. kśiąg Moyzeszowych.

Z 1.2.3.4. kśiąg Krolewskich.

Z kśiąg

Z kśiąg Párálipomenon.

Z kśiąg Thobiaszowych.

Z Psálmow Dawidowych.

Bo

Z Listu do Ephezow.

Z wtorego listu do Thessálonikow.

Z 1. y 2. listu do Tymotheuszá.

Z Listu do Zydow.

Z Listu s. Jákubá.

Z 1. y 2. listu s. Piotrá.

Ośm

Z Listu pirwszego s. Janá.

Z Listu s. Judy.

Z Ksiąg Obiáwienia.

Regeſtr ſłow y rzeczy w tych kſiažkach porządkiem liter Obiecádłá.

A.

B. (274.

C. 240.

Doktorow

V v Grze-

Kácyrstw

Kácyrze

Kośćiołá

Luther

M.

N.

* Koniec Regestru. *

Korre-

Korrekturá ſłow / y liter w ſłowiech vchybionych.

Liczbá znáczy kártę á Literá porządek wierßow.

12 k przeważne brany / 14 g iż też / 15 f apud Cyprianum / 66 ſ. epiſt: ad Georgium / 93 t tákiego / 109 c ßkodliwymi / 136 h y słowem żywotá / 174 q okazánie / 209 e á by naygorzey było ná / 213 m grzechow / 215 u / ku meżnieyßemu / 216 l ßránki / 226 dd odnośili / 228 u Dlugoſſus / 230 x tc y inße / 232 p niktorzy obcy / y náßy zá pewne / 233 q śmierdział / 234 cc z Rzeczypoſpolitey / 241 ſ (mors troche vięwßy) 268 l to ieſt / 273 Ekkleſi 21 a / 278 z ták długo / 283 r niewola pogáńſką / 190 / 231 / 175 / zá Káſtállioná czytay Jero: Boleſcá.

Z Regeſtru ſłow według porządku liter.

Antykryſtem Papieżá etc. 271 / cudá Kátholikow etc. ich pewność 230 / Doktorow etc. vrząd / Kácyrſtw dawnych etc. 115 / kácyrze przez niewiaſt etc. 153. kácyrze wolno ſądźić / Káſprá Wilkowſkiego 191 / kátholicy czemu etc. 196 / kośćioł iedenże etc. 81. kośćiołowi dawno 124 / krzeſt kácyrſki 121 / 218 / Liberum arbitrium 154 / Lutrow iad etc. roſpuſtność ćiáłá 201 / Lutrowe błędy etc. o wieczerzy Páńſkiey / 177.

W POznániu / w Drukárniey Janá Wolrabá, Roku P. 1584.

1
2 6
17
18

4-9

345343
166
6666, 7824

64
12
40
116
12

4. 8

32
32
32
32
128
70

160
24
12
198

Ieto ma rox ū

NGVLAR
D. Ac
i, am,
i, am,
i, am,
huic, hāc,
ei, eam,
cui, qu
eæ, meā, ô m
Tua, Sua, N
æ ſunt
ulina & Ne
ngulari uar
NGVLAR
D. Ac.
ud,
um,
um,
huic, h
huic, hoc
ei, eum,

